

Sisällysluettelo

Raportin sisältö	2
Päijohntajan katsaus	4
Tärkeimmät saavutukset 2009	5
Keskon vastuullisuusohjelma 2008–2012	6
Perustietoa Kesko-konsernista	8
Yhteiskuntavastuun keskeiset tunnusluvut 2007–2009	10
Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	12
Vastuullisuuden johtaminen	14
Arvot, strategia, johtamismalli ja -järjestelmät.....	14
Sidosryhmäprosessi.....	15
Vastuullisuutta ohjaavat periaatteet.....	15
Yhteiskuntavastuun visio	16
Vastuullisuuden organisointi Keskoissa	17
Case-esimerkit	19
Taloudellinen vastuu	23
Taloudellisen vastuun keskeisiä tuloksia vuonna 2009.....	23
Keskon taloudellisen vastuun periaatteet.....	24
Asiakkaat.....	25
Kesko kestävän kehityksen indekseissä.....	26
Henkilöstö.....	27
Yhteiskunta.....	28
Tavaroiden ja palveluiden toimittajat.....	29
Yleishyödyllinen tuki.....	31
Taloudellisen hyödyn jakautuminen sidosryhmittäin.....	31
Taloudellisen hyödyn jakautuminen Suomessa	
maakunnittain.....	32
Yksityisyyden suoja.....	32
Markkinointi- ja kilpailusäännökset.....	33
Suhteet politiikkaan.....	33
Suhtautuminen väärinkäytöksiin.....	33
Case-esimerkit	34
Henkilöstövastuu	39
Henkilöstövastuun keskeisiä tuloksia vuonna 2009.....	39
Henkilöstöjohtaminen.....	40
Tavoitteet ja tulokset.....	40
Työsuhteet ja vaihtuvuus.....	40
Osaamisen kehittäminen ja koulutus.....	41
Johtaminen ja esimiestoiminta.....	43
Henkilöstötutkimus.....	43

Muita arviointitapoja.....	45
Tasa-arvo.....	45
Keskon työnantajakuva.....	45
Terveys ja turvallisuus.....	46
Palkat ja muut edut.....	48
Toiminta työnantajajärjestöissä.....	49
Yhteistyö henkilöstön edustajien kanssa.....	49
Case-esimerkit	50
Ympäristövastuu	55
Ympäristövastuun keskeisiä tuloksia vuonna 2009.....	55
Ympäristöjohtaminen Keskoissa.....	56
Ympäristöjärjestelmien kattavuus Keskoissa.....	56
Ympäristöjohtamisen tavoitteet ja tulokset.....	57
Ilmastonmuutosvaikutukset.....	58
Energian ja veden kulutus.....	58
Energian ympäristöprofiili.....	59
Kuljetukset.....	61
Yhteenveto ilmastonmuutosvaikutuksista.....	62
Materiaalien käyttö.....	62
Jätehuolto ja kierrätys.....	62
Kehitys tuotekaupassa.....	62
Sidosryhmäyhteistyö ja viestintä.....	63
Ympäristöriskit, -vahingot ja -onnettomuudet.....	63
Case-esimerkit	64
Vastuullinen tuotekauppa	67
Vastuullisen tuotekaupan keskeisiä tuloksia 2009.....	67
Vastuullista tuotekauppaa ohjaavat periaatteet.....	68
Tuoteturvallisuus.....	68
Terveellisten elämäntapojen edistäminen.....	69
Sosiaalisen laadun valvonta.....	69
Ympäristökriteerit tuotekaupassa.....	73
Keskon vastuullisuuslinjauksia.....	74
Case-esimerkit	75
Raportin vertailu Global Reporting Initiativen	
suositukseen	84
Riippumaton varmennusraportti	90
Yhteiskuntavastuun yhteishenkilöitä	92
Termien selitykset	93

Raportin sisältö

Kesko on raportoinut vastuullisesta toiminnastaan Global Reporting Initiative:n (GRI:n) laatiman kestävän kehityksen raportointisuosituksen mukaisesti vuosittain vuodesta 2000 lähtien. Tämä raportti on Keskon kymmenes.

Keskon raportointi on aina ollut hyvin kattavaa, ja useat sijoittajat ja kestävän kehityksen arviointijat tekevät laitokset käyttävät raporttia tietolähteenään arvioidessaan Keskon suorituskykyä vastuullisuuden eri osa-alueilla. Case-esimerkkien avulla havainnollistamme Keskon toiminnan monipuolisuutta ja laaja-alaisuutta.

Keskon yleiset hallinnointiperiaatteet ja riskienhallinta esitellään tarkemmin Keskon vuosikertomuksessa ja www.kesko.fi-sivuilla. Tämä raportti keskittyy esittelemään vastuullisuusasioiden organisoimista ja johtamista Keskona, toimintojen tuloksia ja vaikutuksia yhteiskuntaan sekä vastuullisuustyöhön liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia. Keskon pörssiyhtiönä kerrotaan perustiedot omistajista sekä Keskon sijoittumiset kestävän kehityksen indekseissä – laajempaa taloustietoa löytyy osoitteesta www.kesko.fi/sijoittajat. Tämän raportin liitetiedot on julkaistu osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus.

Raportin sisällön vertailu GRI-suositukseen on tämän raportin sivuilla 84–89. Vertailussa esitämme GRI:n edellyttämän itsearviointimme siitä, miten laajasti olemme suositusta soveltaneet. Myös varmentajamme on samassa yhteydessä esittänyt oman arvionsa. Osapuolet ovat yhtä mieltä siitä, että Kesko on soveltanut GRI-raportointiohjeita A+ -tason mukaisesti, katso sivu 84.

Raportin rakenne

Raportin alussa on yhteenvedo vuoden 2009 tärkeimmistä saavutuksista, Keskon vastuullisuusohjelman 2008–2012 tavoitteiden ja toimenpiteiden tarkastelu, perustiedot Keskon ja tärkeimmät yhteiskuntavastuun tunnusluvut vuosilta 2007–2009. Sen jälkeen kerromme vastuullisen toiminnan vaikutuksista, riskeistä ja mahdollisuuksista keskittyen vähittäiskaupan kannalta olennaisimpiin asioihin.

Vastuullisuustyön johtamista käsittelevässä kokonaisuudessa esittelemme Keskon yhteiskuntavastuutyötä ohjaavat johtamisperiaatteet ja -järjestelmät, sidosryhmäprosessin, yhteiskuntavastuun vision, hallinnointiperiaatteet ja vastuullisuuden organisoimisen. Yhteiskuntavastuun visio ja periaatteet sekä sidos-

ryhmäanalyysi ovat kokonaisuudessaan luettavissa osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus.

Toiminnan tulokset esitellään raportin taloudellisen vastuun, ympäristövastuun ja henkilöstövastuun osioissa. Vastuullinen tuotekauppa on eroteltu omaksi kokonaisuudekseen, koska siihen sisältyy toimenpiteitä niin taloudellisen, sosiaalisen kuin ympäristövastuunkin alueella. Tulosten esittelyssä on käytetty sidosryhmien ja Keskon kannalta olennaisimpia tunnuslukuja.

Tässä raportissa noudatetaan GRI:n laskentaperiaatteita soveltuvin osin. Taloudellisen vastuun tunnusluvuista pääosa saadaan konsernitilinpäätöksestä, jonka laatimista ja esittämistä säätelevät IFRS-standardit.

GRI-suosituksen sisältämiä osa-alueita, kuten yksityisyyden suoja, markkinointi- ja kilpailusääntösten noudattaminen sekä suhde politiikkaan, on sijoitettu osaksi taloudellista vastuuta. Tuoteturvallisuus on osana vastuullista tuotekauppaa.

Raportoinnin kattavuus

Raportointi kattaa Keskon kaikki toiminnot. Mahdolliset poikkeamat ja rajoitukset on raportoitu kyseessä olevien tunnuslukujen yhteydessä. Mikäli aiemmin raportoiduissa tiedoissa on havaittu muutoksia, näistä on ilmoitettu kyseessä olevien tunnuslukujen yhteydessä. Kesko noudattaa raportointikokonaisuuden ja raportoitavien tietojen määrittelyssä GRI:n Boundary Protocol -ohjeistusta. Tekstissä ei täysin seurata GRI-suosituksen mukaista tunnuslukujen järjestystä eikä otsikointia.

Muiden maiden tytäryhtiöiden osalta tunnuslukujen kattavuus ei ole Suomen toimintojen tasolla. Joidenkin ympäristö- ja henkilöstötunnuslukujen osalta kattavuus on parantunut, mutta varsinkin uusimmissa, toimintaansa koko ajan laajentavissa tytäryhtiöissä tilastoinnin vakiinnuttaminen näyttää vievän odotettua enemmän aikaa. Toisaalta Kesko-konsernissa esimerkiksi kuljetusten ympäristövaikutuksista valtaosa syntyy Suomen ruokakaupassa ja rauta- ja konekauppaa harjoittavien ulkomaisten tytäryhtiöiden hoitamat kuljetukset ovat vähäisiä, eikä niistä ole saatavissa luotettavia tilastoja.

Keskon toimialayhtiöt ja ketjut toimivat tiiviissä yhteistyössä kauppiaasyrittäjien sekä muiden kumppaneiden kanssa. Raportissa esitetään K-kauppoja koskevia tietoja silloin, kun ne olennaisesti liittyvät Keskon raportointiin ja täydentävät kokonaiskuvaa Keskon ja K-kauppiain suhteista yhteiskuntaan ja muihin sidosryhmiin.

Sidosryhmien näkemyksiä

Sidosryhmien näkemyksiä on viime vuosina kartoitettu mainitutkatutkimuksilla (TRI*M-mainitutkimus 2008), vuosittaisilla asiakastyytyväisyys- ja henkilöstötutkimuksilla sekä kuluttajille suunnatuilla ryhmäkeskusteluilla.

Vuonna 2009 Ruokakesko teetti tutkimuksen, jossa selvitetiin kuluttajien näkemyksiä ruokakaupan yhteiskuntavastuusta. Lue lisää sivulta 68.

Keskon tuotevalikoimia ja ostokriteerejä koskevia vastuullisuuslinjauksia, joiden laatimisessa on käytetty myös ympäristöjärjestöjen asiantuntemusta, esitellään Vastuullinen tuotekauppa -osiossa sivulla 74.

Global Compact -raportointi

Raportissa on kuvaus Global Compact -hankkeen kymmenen periaatteen toteutumisesta Keskon toiminnassa. Global Compact hyväksyy GRI:n G3-version tunnuslukujen käytön tähän tarkoitukseen. GRI-vertailutaulukossa sivulla 84–89 on

kerrottu, mitä tunnuslukuja on käytetty mittaamaan ihmisoikeus-, työelämän oikeus- ja ympäristöperiaatteiden sekä korruption vastaisten periaatteiden toteutumista.

Varmennettu yhteiskuntavastuun raportti

Tämä raportti on julkaistu painettuna suomeksi ja englanniksi ja se on luettavissa osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus. Raportin tekstejä ei varmuuden jälkeen päivitetä. Raportin liitetiedot löytyvät osoitteesta www.kesko.fi/vastuullisuus.

Riippumaton varmentaja on varmentanut raportin molemmat kieliversiot, suomi ja englanti, vuodesta 2002. Vuoden 2009 varmennustyön on tehnyt Keskon tilintarkastusyhtiön PricewaterhouseCoopers Oy:n Sustainable Business Solutions -yksikkö, jonka varmennusraportti on julkaistu sivulla 90–91.

Tämä raportti kertoo vuoden 2009 tuloksista. Se sisältää joihtakin tietoja tammi–maaliskuulta 2010. Vuoden 2008 raportti julkaistiin huhtikuussa 2009 ja vuoden 2010 raportti julkaistaan keväällä 2011.

Kesko noudattaa raportoinnissaan Global Reporting Initiativen (GRI:n) laatimaa kestävän kehityksen raportointisuositusta ja on GRI:n tukija-yritys (Organisational Stakeholder). Kesko on sitoutunut YK:n pääsihteerin Global Compact -haasteeseen. Kesäkuussa 2009 Global Compact -toimisto kiitti Keskoa erinomaisesta vastuullisuusraportoinnista ja esitteli Keskon raporttia internet-sivuillaan luokituksella Notable (Merkittävä). Marraskuussa 2009 Kesko palkittiin Suomessa Yhteiskunta-vastuuraportointi 2009 -kilpailussa palvelusektorin parhaasta yhteiskuntavastuun raportista ja hyvästä hankintaketjujen raportoinnista.

Keskon vastuullisuusmittareiden olennaisuusarvio

Merkittävyys sidosryhmien näkökulmasta	ERITTÄIN SUURI		<ul style="list-style-type: none"> Tavarantoimittajien sosiaalinen laadunvalvonta Talouden kehitys omistajien kannalta 	<ul style="list-style-type: none"> Ostoenergian lähteet (vaikutus ilmastonmuutokseen) Tuoteturvallisuus Lahjonnan kielto
	SUURI	<ul style="list-style-type: none"> Kuljetukset ja paluulogistiikka Ympäristöystävällisten ja eettisten tuotteiden kehittäminen ja markkinoiden tukeminen Työllistäminen Taloudellinen hyöty tavarantoimittajille Yksityisyysdensusoja 	<ul style="list-style-type: none"> Työsuhteet, työtyytyväisyys Henkilöstön hyvinvointi Yhtenäiset yhteiskuntavastuuperiaatteet Ympäristöjärjestelmät Energian ja veden kulutus Hiilidioksidipäästöt Jätteet (kaupat) Materiaalien käyttö Taloudellinen hyöty kauppiaille ja muille palveluntuottajille Yritysturvallisuus (kehittyvät markkinat) 	<ul style="list-style-type: none"> Rakentamisen ja rakenteellisen turvallisuuden vaikutukset Ympäristöriskit, -vahingot ja -onnettomuudet Tavarantoimittajien valinta
	KESKIMÄÄRÄINEN	<ul style="list-style-type: none"> Työturvallisuus Työsuhdetyypit (mm. osa- ja määräaikaistyöt) Tasa-arvo Jätteet (varastot) Pakkaukset Investoinnit kauppaverkostoon Eläkkeet (kehittyvät markkinat) Yleishyödyllisten toimintojen tukeminen Yritysturvallisuus (Skandinavia) 	<ul style="list-style-type: none"> Keskon houkuttelevuus työnantajana ja henkilöstön sitoutuminen Kestävän tuotannon ja kulutuksen edistäminen Kiinteistöjen huolto Maaperän pilaantuminen K-ympäristökaupat Tunnustukset yhteiskuntavastuun edelläkävijänä Suhteet politiikkaan 	
	VÄHÄINEN	<ul style="list-style-type: none"> Toimintojen ympäristöjärjestelmät Eläkkeet (Suomi ja Skandinavia) 		
		VÄHÄINEN	KESKIMÄÄRÄINEN	SUURI
Vaikutus Keskon				

Voimassaoleva olennaisuusarvio on laadittu vuoden 2006 lopussa. Arvio uusitaan yhteiskuntavastuun ohjausryhmässä vuonna 2010.

Pääjohtajan katsaus

Taantuma on vaikuttanut voimakkaasti kaupan toimintaympäristöön ja asiakkaiden kulutushalukkuuteen Keskon kaikilla toimialoilla ja kaikissa toimintamaissa. Vuoden 2009 aikana karsimme kustannuksia ja sopeutimme toimintaamme vallitsevaan markkinatilanteeseen. Jouduimme vähentämään henkilöstöä erityisesti rauta-, auto- ja konekaupassa.

Suomalaisten tavarantoimittajien osuus kasvoi

Vähentyneen myynnin seurauksena tavaraostomme vuonna 2009 vähenivät kokonaisuutena 14,2 %, ja ostot Suomessa toimivilta tavarantoimittajilta 8,7 %. Suomalaisten tavarantoimittajien suhteellinen osuus siis kasvoi. Ostamme yli 70 % konsernimme ostoista Suomessa toimivilta tavarantoimittajilta.

Kasvatamme aktiivisesti lähiostojen määrää ja kannustamme K-kauppiaita ostamaan paikallisesti. K-kauppioiden suorat ostot maakunnista olivat 525 miljoonaa euroa vuonna 2009. Joissain maakunnissa, kuten Etelä-Karjalassa, Kainuussa ja Lapissa, K-kauppiaitten suorat ostot olivat suuremmat kuin Keskon ostot.

Valmistutamme oman Pirkka-tuotesarjamme tuotteet Suomessa aina, kun se on mahdollista. Pirkka-tuotteita on jo yli 1 800. Esimerkiksi kaikki Pirkka-maidot ja Pirkka-virvoitusjuomat on valmistettu Suomessa.

Vastuullisuus kannattaa

Vaikeasta markkinatilanteesta huolimatta Keskon kaikkien toimialojen tulos vuonna 2009 oli positiivinen. Keskon maksukyky ja vakavaraisuus pysyivät erinomaisella tasolla.

Vahvan taseemme ja rahoitusasemamme ansiosta olemme pystyneet jatkamaan kauppapaikkaverkostomme kehittämistä. Vuonna 2009 investoimme Suomeen 128 miljoonalla eurolla ja muihin maihin 70 miljoonalla eurolla. K-ruokakauppaverkosto on Suomen kattavin: K-ruokakauppoja on 1 030 yli 300 kunnassa.

Vastuullisuusohjelmamme 2008–2012 mukaisesti parannamme energiatehokkuuttamme ja vähennämme päästöjämme. Hiilivapaan sähkön ansiosta K-ryhmän kiinteistöjen käytämän sähkön hiilidioksidipäästöt vähenivät Suomessa 59 % vuonna 2009. Sähkö- ja lämpöenergian käytössämme on yhä huomattavia tehostamismahdollisuuksia.

Henkilöstön hyvinvointi, osaaminen ja työn tuottavuus avainasioita

Taantuman ja kustannussäästöjen aikana työhyvinvointi ja työssä jaksaminen nousevat entistä tärkeämmiksi asioiksi. Innostava ja kannustava esimiestyö ja työyhteisö ovat edellytyksiä työntekijöiden erinomaiselle suoritukselle ja työssä jaksamiselle.

Jatkamme Keskon eri yhtiöissä pitkäkestoisia työhyvinvointihankkeita. Työterveyshuoltomme painopisteenä on työkykyä ylläpitävä toiminta ja työyhteisön hyvinvoinnin edistäminen.

Henkilöstön osaamisen systemaattinen kehittäminen on keskeisiä painopisteitämme. Koulutukseen käytetty aika työntekijää kohti nousi Suomessa viime vuonna. Mestari- ja johtajakoulutukseen osallistui yli 17 000 opiskelijaa 12 eri tuotelinjalla.

Toteutamme vuosittain henkilöstötutkimuksen kaikkialla Keskona ja sen ketjujen kaupoissa. Tutkimuksen mukaan keskolaiset ovat tyytyväisiä työhönsä ja sitoutuneet Keskon ja sen tavoitteisiin. Vuoden 2009 tutkimuksessa muun muassa tasiarvo koettiin aiempaa paremmaksi.

Keskona ja sen ketjujen kaupoissa on käynnissä Työ ja tuottavuus -ohjelma, jonka tavoitteena on parantaa henkilöstön työn tuottavuutta, osaamista, hyvinvointia ja henkilöstöjohtamista. Työn tuottavuutta on parannettu muun muassa erilaisten työaikamallien käyttöönotolla ja tehokkaalla työaikasunnittelulla.

Sijoittajat pitävät vastuullisuutta yhä tärkeämpänä

Sijoittajien päätöksissä vastuullisuudella on entistä tärkeämpi merkitys. Vastuullinen sijoittaja ottaa huomioon, miten sijoituskohteena oleva yritys hoitaa taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuunsa. Vastuullisen sijoittamisen periaatteiden allekirjoittajayrityksiä, pääasiassa institutionaalisia sijoittajia, on jo yli 700 kaikkiaan 43 maassa. Tämä ryhmä sijoittaa valtaosan maailman eläkevaroista, joilla on markkinoihin suuri vaikutus.

Kesko on vakiinnuttanut asemansa vastuullisuutta mittavissa vertailuissa. Olemme olleet jo vuosia mukana tärkeimmässä kestävä kehityksen indekseissä ja maailman 100 vastuullisimman yrityksen listalla.

Kiitän kaikkia K-ryhmäläisiä ja yhteistyökumppaneitamme sitoutumisesta yhteisiin tavoitteisiin. Edelläkävijyys syntyy vahvasta tahdosta ja yhteisestä osaamisesta.

Matti Halmesmäki
pääjohtaja
vuorineuvos

Tärkeimmät saavutukset 2009

Taloudellinen vastuu

- Kesko valittiin edelleen Dow Jonesin kestävän kehityksen indeksiin ja maailman 100 vastuullisimman yrityksen listalle
- Kesko hyväksyttiin ensimmäistä kertaa FTSE4Good-indekseihin
- Keskon liikevoitto ilman kertaluontoisia eriä oli taantumasta huolimatta voitollinen, mutta pieni edellisestä vuodesta
- Keskon ruokakauppaverkosto oli Suomen kattavin, 1 030 K-kauppaa 311 kunnassa
- K-Plussa-kanta-asiakasjärjestelmään liittyi yli 190 000 uutta asiakasta
- K-kauppojen asiakkaiden kanssa toteutetut hyväntekeväisyyskampanjat tuottivat ennätystuloksia

Henkilöstövastuu

- Koulutukseen käytetty aika työntekijää kohti nousi Suomessa
- Mestari-myjäkoulutukseen osallistui yli 17 000 opiskelijaa Suomessa
- Naisten osuus nousi sekä keskiarvossa että esimies- ja asiantuntijatehtävissä Suomessa
- Tyytyväisyys tasa-arvon toteutumiseen parani edelleen sekä Suomessa että muissa maissa
- Nuorten ammattilaisten mielestä Keskoissa on monipuolisimmat työmahdollisuudet
- Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä väheni Suomessa

Ympäristövastuu

- Hiilivapaan sähkön ansiosta K-ryhmän käyttämän sähkön hiilidioksidipäästöt vähenivät Suomessa 59 %
- Sähkön ja lämmön yhteenlasketut hiilidioksidipäästöt vähenivät Suomessa 13 %
- Henkilökunnan lentomatustamisen päästöt vähenivät 20,7 % ja työsuhteautojen 18,8 %
- Keslogin paluulogistiikka keräsi PET-muovipulloja raaka-ainekierrätykseen 28,5 miljoonaa kappaletta eli 58 % enemmän kuin edellisessä vuonna
- Anttilan jakelukeskuksen jätteiden hyötykäyttöaste oli 97 %
- K-ympäristökauppoja oli vuoden lopussa 624 eli 114 enemmän kuin vuosi aiemmin

Vastuullinen tuotekauppa

- Pirkka-tuotesarjassa on vuodesta 2008 lähtien reformuloitu (vähennetty rasvaa, suolaa ja sokeria) 61 Pirkka-tuotetta
- Pirkka Luomu -tuotteiden ja Pirkka Joutsenmerkittyjen tuotteiden valikoima kasvoi edelleen
- Reilun kaupan tuotteiden määrä lisääntyi Ruokakeskon valikoimissa 25 %:lla ja Pirkka-tuotesarjassa 43 %:lla ja tavarantoimittajien määrä lähes kaksinkertaistui
- Keskon monitorointitiimi teki Kiinassa yhteensä 161 tehdaskäyntiä 50 tavarantoimittajan tehtaille
- BSCI-auditointiprosessissa olevien tavarantoimittajien määrä kolminkertaistui
- BSCI-auditoinnissa hyväksytyjen tavarantoimittajien määrä kaksinkertaistui

Keskon vastuullisuusohjelma 2008–2012

Tavoitteet ja toimenpiteet	Vuoden 2009 tuloksia
<p>Kasvatamme aktiivisesti lähitoimittajien määrää ja kannustamme K-kauppiaita ostamaan paikallisesti</p> <ul style="list-style-type: none"> K-kauppiaiden lähiotot olivat 534 milj. euroa vuonna 2007 ja 569 milj. euroa vuonna 2008. Tavoitteenamme on kasvattaa lähioimittajien määrää. Lähioimittajien raportoidaan vuosittain yhteiskuntavastuun raportissa. 	<ul style="list-style-type: none"> K-kauppiaiden lähioimittajien olivat 525 milj. euroa ja niiden osuus kauppakohtaisissa valikoimissa pysyi ennallaan.
<p>Ylläpidämme kattavaa kauppaverkosta Suomessa</p> <ul style="list-style-type: none"> Suomalaisiin kilpailijoihin verrattuna Ruokakeskon kauppaverkosto on kattavin ja kotitalouksien etäisyys lähimpään ruokakauppaan lyhyin. Ruokakeskolla on suomalaisista kaupparyhmistä myös eniten lähikauppoja. Vuonna 2008 suomalaisista 45,5 % asui alle kilometrin päässä lähimmästä K-ruokakaupasta. 	<ul style="list-style-type: none"> K-ruokakauppoja oli vuoden lopussa 1 030, ja kauppaverkosto kattoi Suomen 348 kunnasta 89 % eli 311. Suomen väestöstä 51 % asui alle kilometrin päässä lähimmästä K-ruokakaupasta.
<p>Ilmastonmuutoksen hillitseminen</p> <ul style="list-style-type: none"> K-ryhmä on allekirjoittanut kaupan alan energiatehokkuussopimuksen ja sitoutunut säästämään yli 65 GWh (65 milj. kWh) vuoden 2016 loppuun mennessä. Sopimus kattaa kaikki K-ryhmän kaupat. Keskon K-ryhmälle hankkima sähkö on hiilivapaata. 	<ul style="list-style-type: none"> K-ryhmän Suomessa käyttämän energian CO₂-päästöt vähenivät 13 %. Keskon ostamasta sähköstä lähes 97 % tuotettiin ydinvoimalla.
<p>Energiätehokkuuden lisääminen (Ruokakesko)</p> <ul style="list-style-type: none"> Kaikkien uusien kaupapaikkojen pakastimet varustetaan kansilla. Ovien käyttöä pilotoidaan muissa kylmäkalusteissa. Uusien kauppajien mainosvaloissa käytetään ainoastaan LED-valaistusteknologiaa. Tutkitaan mahdollisuutta korvata olemassa olevien mainosvalojen neon- ja loisteputket LED-tekniologialla. Panimoiden kylmäkaappien lukumäärä optimoidaan. Kauppa-laitteille suositukseksi energialuokka A. 	<ul style="list-style-type: none"> Kaikkiin uusiin K-ruokakauppoihin hankittiin kannelliset pakastealtaat ja mainosvaloihin LED-tekniologia.
<p>Kuljetukset</p> <ul style="list-style-type: none"> Vähennämme kuljetettuihin kiloihin suhteutettuja CO₂-päästöjä 10 % vuoteen 2012 mennessä. Vuosi 2007 on vertailuvuosi. Kaikki sopimuskuljettajamme saavat taloudellisen ajotavan koulutuksen vuoden 2009 loppuun mennessä. 	<ul style="list-style-type: none"> Keslogin CO₂-päästöt olivat 0,0252 kg kuljetettua kiloa kohti, 6,3 % korkeammat kuin vuoden 2007 päästöt (0,0237 kg). Sopimuskuljettajien koulutustavoite toteutui.
<p>Liikematkustaminen ja työsuhteautoilu</p> <ul style="list-style-type: none"> Vuodesta 2008 alkaen raportoimme työsuhteautojen tuottamat CO₂-päästöt ja autojen keskimääräisen päästötason (g CO₂/km). Suositustasomme on alle 180 g CO₂/km. Työntekijöille, joille työsuhteautolla ajettuja kilometrejä kertyy paljon, suositellaan dieselautoa. Kokeiluryhmänä 50 työsuhteauton omistajaa kurssitetaan taloudelliseen ajotapaan ja heidän polttoainekulutustaan aletaan seurata. Jatkamme videokonferenssilaitteistojen rakentamista Keskon toimintamaihien ja koulutamme henkilökuntaa aktiivisesti suosimaan videokonferensseja liikematkustamisen sijaan. Tavoitteenamme on vähentää lentomatkatamista. Vuodesta 2009 alkaen seuraamme toteutuneiden videokonferenssien lukumäärää. Raportoimme lentomatkatustamisen aiheuttamat CO₂-päästöt. 	<ul style="list-style-type: none"> Vuonna 2009 CO₂-päästöjen keskiarvo oli 161 g ja uudeksi suositustasoksi päätettiin 170 g CO₂/km. Työsuhteautojen CO₂-päästöt olivat 2 600 tonnia (3 200 tonnia vuonna 2008). Vuonna 2009 pidettiin kahden tai useamman pisteen välisiä videokokouksia yhteensä 2 846 tuntia sekä omilta päätteiltä etäneuvotteluita yhteensä 4 460 tuntia (1 276 neuvottelua). Lentomatkatustamisen päästöt olivat 1 970 tonnia eli 20,7 % vähemmän kuin vuonna 2008.
<p>Kierrätys- ja materiaali-tehokkuus</p> <ul style="list-style-type: none"> Varastotoimintojemme kierrätysaste on noin 90 %. Tavoitteenamme on nostaa K-ruokakauppojen kierrätysaste samalle 90 %:n tasolle vuoteen 2012 mennessä. Vähennämme ruokakauppojen hävikkiä noin 20 %:lla vuoteen 2012 mennessä. Kehitämme K-ruokakauppojen asiakkailleen tarjoamia talteenotto- ja kierrätyspalveluita yhteistyössä kuntien kanssa. 	<ul style="list-style-type: none"> Kierrätysasteen kehittäminen varastoissa ja K-kaupoissa jatkuu.

Tavoitteet ja toimenpiteet	Vuoden 2009 tuloksia
<p>Ympäristötyö kaupassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaikki Anttila Oy:n uudet tavaratalot liitetään osaksi Anttilan ISO 14001-sertifiointia. • Kaikki K-citymarket- ja K-supermarket-kaupat ovat K-ympäristökauppoja. • 50 % K-market-kaupoista on K-ympäristökauppoja. • Suomessa kaikki K-rauta- ja Rautia-kaupat ovat K-ympäristökauppoja vuoden 2009 loppuun mennessä ja kaikki K-maatalouskaupat kevääseen 2009 mennessä. • Ruokakesko kehittää K-ympäristökauppa-konseptia ja liittyy siihen vastuullista hankintaa, tuoteturvallisuutta ja terveellisiä elämäntapoja käsittelevät osiot. K-ruokakauppojen vastuullisuuskoulutukset uusista osa-alueista pidettyinä vuoden 2010 loppuun mennessä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kaikki Anttila-tavaratalot on sertifioitu. • Kaikki K-supermarketit kahta lukuun ottamatta ovat K-ympäristökauppoja. • K-market-ketjussa on nyt myös liikenneasemilla toimivia K-marketeja, joiden ketjukonseptiin K-ympäristökaupan toimintamalli ei vielä kuulu. Perinteisistä K-marketeista K-ympäristökauppojen osuus vuoden 2009 lopussa oli 56 %. • Kauppaverkoston muutoksista johtuen 19 K-rauta-, Rautia- ja K-maatalouskaupan katselmuksat pidetään vuonna 2010.
<p>Vastuullinen hankinta ja hankintalinjaukset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Keskona on Kiinassa kaksi omaa monitoroijaa, joiden tavoitteena on tehdä vuosittain 160 tehdaskäyntiä Keskon tavarantoimittajien tehtailla. • Kesko jatkaa BSCI-auditointien edistämistä. Tavoitteena vuodelle 2009 on 59 ensi-auditointia ja 24 uusinta-auditointia. • Kesko julkaisi vuonna 2008 vastuullista hankintaa ohjaavan kala- ja äyriäislinjauksen sekä kemikaalikieltolistan. Näiden käyttöönotto jatkuu vuonna 2009. Keskeisenä tavoitteena on tehdä vastuullista kala- ja äyriäistuotteiden hankintaa ohjaava linjaus tutuksi K-kauppiaille, sillä he ostavat merkittävän osan K-kaupoissa myytävästä tuoreesta kalasta. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vuonna 2009 tehdaskäyntejä oli 161. • Toteutui 55 ensiauditointia ja 53 uusinta-auditointia. • Kala- ja äyriäislinjauksen käyttöönotto ja K-kauppioiden koulutus jatkuu. • Kemikaalikieltolista on käytössä; Kiinassa listan valvonta on myös osa monitorointitoimintaa. • Rautakesko teki linjauksen puutavaran sekä puutuotteiden alkuperän ja jäljitettävyyden varmistamiseksi (lue lisää sivulta 83).
<p>Vastuulliset tuotevalikoimat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Edistämme biohajoavien Pirkka-kassien ja Pirkka-kestokassien myyntiä. • Tuomme uusia biohajoavia pakkauksia Pirkka-tuotesarjaan. GMO-pohjaisia materiaaleja emme hyväksy. • Jatkamme suolan, sokerin ja rasvan vähentämistä Pirkka-tuotteista. Kaikki Pirkka-tuotteet, joissa on korkea suola-, sokeri- tai rasvapitoisuus, on reformuloitu vuoteen 2010 mennessä. • Laajennamme Ravintokoodi-palvelun käyttöä kaikkiin K-citymarket-, K-supermarket- ja K-market-kauppoihin. Palvelu on asiakkaille ilmainen. Tavoitteenamme on 100 000 käyttäjää vuoden 2009 loppuun mennessä. • Jatkamme kuluttajien terveellisyysvalistusta. Koulutamme 500 terveellisen ruokavalion asiantuntijaa K-kauppoihin vuoden 2012 loppuun mennessä. • Ruokakeskon tavoitteena on Suomen laajin Reilun kaupan valikoima ja myynti. • Rautakesko jatkaa kustannus- ja ekotehokkaiden rakentamisen ja asumisen palveluratkaisujen kehittämistä. • K-maatalousketju jatkaa maatalouden kestävien viljelytapojen kehittämistä Suomessa. 	<ul style="list-style-type: none"> • Biohajoavien ja kestokassien myynnin edistämistä jatkettiin. • Biohajoavien pakkausten tarjontaa on tutkittu, valikoimissa ei ole vielä biohajoavia pakkauksia. • Vuoden 2009 loppuun mennessä on reformuloitu 61 tuotetta. • Vuonna 2009 lopussa 26 000 käyttäjää. Uusi tavoite 50 000 käyttäjää vuoden 2010 lopussa. • Terveellisen ruokavalion asiantuntijoiden Ravintotaitaja-koulutus käynnistyi helmikuussa 2010 (lue lisää sivulta 76). • Rautakesko jatkaa palveluratkaisujen kehittämistä (lue lisää sivulta 80).
<p>Työhyvinvointi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käytämme vuosittain 2 milj. € työntekijöiden virkistys- ja vapaa-ajan toimintaan. • Keskon työterveyshuolto keskittyy työkykyä ylläpitävään ja sairauksia ehkäisevään toimintaan. • Tavoitteenamme on edistää työssä jaksamista ja parantaa työn tuottavuutta toteuttamalla aktiivisesti työhyvinvointia parantavia toimenpiteitä. • Yhtenäistämme sairauspoissaolojen laskentaperusteet ja otamme vuoden 2009 alusta käyttöön tuntiperusteisen sairauspoissaolojen kirjauksen. Kiinnitämme erityistä huomiota toistuviin ja pitkiin sairauspoissaoloihin. • Kaikilla toimialoilla otetaan käyttöön vuoteen 2010 mennessä Puheeksi ottaminen -malli sairauspoissaolojen käsittelyssä. 	<ul style="list-style-type: none"> • Vuonna 2009 virkistys- ja vapaa-ajan toimintaan käytettiin noin 2 milj. € (arvio). • Työterveyshuoltoon käytettiin Suomessa 455 euroa henkilöä kohti eli lähes 7 % enemmän kuin vuonna 2008. Ennalta ehkäisevän toiminnan osuus kuluista oli 40 %. • Tuntiperusteinen sairauspoissaolojen kirjaaminen käynnistyi suunnitelmien mukaisesti. Lyhyisiin, toistuviin sairauspoissaoloihin sekä pitkiin sairauspoissaoloihin kiinnitettiin erityistä huomiota. • Puheeksi ottaminen -mallin käyttöönotto eteni suunnitellusti vuonna 2009.
<p>Vastuullisuusohjelman liittäminen osaksi brändi- ja markkinointistrategiatyötä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vahvistamme Keskon, sen toimialayhtiöiden ja tuotebrändien vastuullisuusmielikuvaa. • Tuomme tekemämme vastuullisuustyön asiakkaille näkyväksi kaupan tasolla. • Keskon toimialayhtiöt ja eri ketjut tekevät tärkeimpien vastuullisuusviestien viestintäsuunnitelmat kevään 2009 aikana. • Uudistamme Keskon vastuullisuusivut www.kesko.fi tukemaan Keskon vastuullisuusohjelman viestintää vuoden 2009 aikana. 	<ul style="list-style-type: none"> • Osa toimenpiteistä siirtyi vuoden 2010 puolelle. • Uudistetut vastuullisuusivut julkaistiin huhtikuussa 2010.

Perustietoa Kesko-konsernista

Kesko on kaupan alan palveluyritys ja pörssiyritys, jonka kotipaikka ja päätoimitalo sijaitsevat Helsingissä. Se johtaa vähittäiskauppaketjuja ja tuottaa ketjujen ostotoiminnan logistiikan, verkostokehityksen ja tiedonhallinnan palvelut. Keskon ketjutoimintaan kuuluu noin 2 000 kauppaa kahdeksassa maassa: Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Virossa, Latviassa, Liettuassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä. Kesko toimii ruoka-, käyttötavara-, rauta- sekä auto- ja konekaupassa.

Keskon liiketoiminta

Kesko-konsernin jatkuvien toimintojen liikevaihto vuonna 2009 oli 8,4 miljardia euroa. Siitä 44 % tuli ruokakaupasta. Ulkomaisen toimintojen osuus oli 17,5 % (21,5 % vuonna 2008). Suomessa Kesko toimii tiiviissä ketjuyhteistyössä K-kauppiasyrittäjien kanssa, joita oli vuoden lopussa 1 302. Lisäksi Keskolla oli sopimus-kumppaninaan noin 250 muuta kauppias- ja jälleenmyyjäyhteistyökumppania. K-ryhmän vähittäiskauppoja oli Suomessa noin 1 750 ja muissa maissa noin 200. K-ryhmän kauppojen vähittäis- ja yritysasiakasmyynti (sis. alv) oli vuonna 2009 yhteensä 12,6 miljardia euroa (laskua 9,1 % edelliseen vuoteen verrattuna), josta ulkomaisen toimintojen osuus oli 2,1 miljardia euroa.

Ruokakauppa

Ruokakesko toimii päivittäistavarakaupassa Suomessa. K-ruokakauppoja on yli 1 000, ja niistä vastaavat K-kauppiasliiketoimintamallilla toimivat K-ruokakauppiat.

Ruokakesko johtaa K-citymarketin ruokakauppaa sekä K-supermarket-, K-market- ja K-extra-ketjuja. Ruokakeskon keskeisinä tehtävinä ovat tuotteiden keskitetty hankinta, valikoimanhallinta, logistiikka sekä ketjukonseptien ja kauppa- paikkaverkoston kehittäminen.

Ruokakeskon tytäryhtiö Kespro Oy on hotelli-, ravintola- ja catering-toimialan tukkukauppa Suomessa.

Käyttötavarakauppa

Keskon käyttötavarakauppa toimii pukeutumisen, kodin, vapaa-ajan, kodintekniikan, viihteen ja huonekalukaupan tavara-aloilla. Käyttötavarakauppa sisältää Anttila Oy:n, K-citymarket Oy:n, Intersport Finland Oy:n, Indoor Group Oy:n, Musta Pörssi Oy:n sekä Kenkäkesko Oy:n. Käyttötavarakaupan ketjuihin kuuluu yhteensä 450 kauppaa.

Rautakauppa

Rautakesko harjoittaa rauta- ja sisustustarvikkeiden kauppaa Suomessa, Ruotsissa, Norjassa, Baltiassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä sekä Suomessa maataloustarvikekauppaa. Rautakesko johtaa ja kehittää K-rauta-, Rautia-, K-maatalous-, Byggmakker-, Senukai- ja OMA-vähittäiskauppaketjuja sekä yrityspalvelu- myyntiä toiminta-alueellaan. Rautakesko vastaa ketjujen konseptista, markkinoinnista, hankinta- ja logistiikkapalveluista, kauppapaikkaverkostosta ja kauppiasresursseista. Rautakauppoja on yhteensä 330 kahdeksassa toimintamaassa ja maatalouskauppoja Suomessa 90.

Auto- ja konekauppa

VV-Auto ja Konekesko tytäryhtiöineen muodostavat auto- ja konekaupan toimialan.

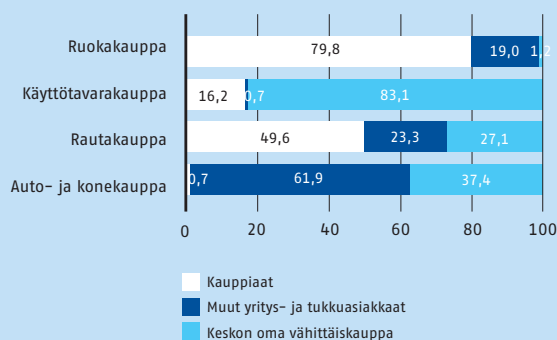
VV-Auto toimii Volkswagen-, Audi- ja Seat-henkilöautojen sekä Volkswagen-hyötyautojen maahantuojana ja markkinoijana Suomessa ja Seatin osalta myös Virossa ja Latviassa. VV-Auto harjoittaa autojen vähittäiskauppaa ja tarjoaa jälkimarkkinointipalveluja omilla liikkeissään pääkaupunkiseudulla ja Turussa.

Konekesko on maarakennus-, ympäristö- ja maatalouskoneiden, kuorma- ja linja-autojen sekä vapaa-ajankoneiden maahantuontiin ja kauppaan erikoistunut palveluyritys. Konekesko toimii Suomessa, Baltiassa ja Venäjällä. Konekesko valmistuttaa ja myy Yamarin-veneitä Suomessa ja vie niitä useisiin Euroopan maihin ja Venäjälle.

Keskon omistajat

Kesko on pörssiyritys, jonka osakkeet on listattu NASDAQ OMX Helsinki Oy Helsingin Pörssissä. Yhtiön osakepääoma oli vuoden 2009 lopussa 196 643 058 euroa. Osakekanta on jaettu A- ja B-osakesarjoihin. Kaikista osakkeista A-osakkeiden osuus oli

Kesko-konsernin myynnin jakautuminen 2009, %

32,3 % ja äänimäärästä 82,7 %. B-osakkeiden vastaavat osuudet olivat 67,7 % ja 17,3 %. Äänimäärän perusteella laskettuna 10 suurimman omistajan osuus oli 34,77 % äänistä ja 16,73 % osakkeista. A-osakkeiden markkina-arvo oli 749 miljoonaa euroa, B-osakkeiden 1 537 miljoonaa euroa ja yhteinen markkina-arvo oli 2 286 miljoonaa euroa. Osakkeenomistajia oli vuoden 2009 lopussa 38 888. Ulkomaisten omistajien määrä oli 20 % koko osakemäärästä.

Henkilökunta

Kesko-konsernin henkilökuntamäärä oli vuoden aikana kokoaikaisiksi työntekijöiksi muutettuna keskimäärin 19 184 (21 327) henkeä.

Joulukuun 2009 lopussa henkilökuntamäärä oli 22 200 (24 668), joista Suomessa oli 12 959 (13 651) ja muissa maissa 9 241 (11 017). Koko henkilökuntamäärästä vähittäiskaupassa työskenteli noin kolme neljäsosaa.

Kauppapaikkatoiminta

Kauppapaikkaverkosto on Keskon strateginen kilpailutekijä. Keskon toimialayhtiöt vastaavat omista kauppapaikoistaan koko niiden elinkaaren ajan. Ne hoitavat kauppapaikkaverkostonsa suunnittelun sekä tekevät verkosto- ja liiketoimintasuunnitelmiinsa perustuvat investoinnit konsernin kiinteistöstrategian mukaisesti. Toimialayhtiöt kehittävät ja rakennuttavat sekä ylläpitävät, hallinnoivat, vuokraavat ja myyvät omat kauppapaikkansa.

Kesko-konsernin omistamien tai vuokraamien kiinteistöjen ja toimitilojen yhteenlaskettu pinta-ala oli vuoden 2009 lo-

pussa 3 872 000 m² eli 1,7 % enemmän kuin vuonna 2008. Niistä suurin osa on myymälätiloja ja alle viidennes varasto- ja toimistotiloja. Vuoden lopussa omistuksessa oli Suomessa 629 000 m² ja muissa toimintamaissa 229 000 m². Vuokrattu tiloja oli Suomessa 2 358 000 m² ja muissa maissa 656 000 m². Suuri osa Suomessa omistetuista ja vuokratuista tiloista on vuokrattu K-kauppiaille.

Tavaran- ja palveluntoimittajat

Kesko osti vuonna 2009 tavaroita 7,0 miljardilla eurolla. Suomalaisen toimittajien osuus oli tästä noin 70 %. Kaikkiaan Keskona oli vuonna 2009 aktiivisia tavaroiden ja palvelujen toimittajia noin 29 500, joista Suomessa toimivia yrityksiä oli 16 300. Konsernin muissa toimintamaissa toimittajia oli 9 500 ja muualla maailmassa 3 700.

Suomen toimintojen tärkeimmät tuontimaat olivat Hollanti, Saksa, Ruotsi ja Tanska sekä EU:n ulkopuolella Kiina. Keskon Suomessa myymistä tuotteista suomalaisen tuotannon osuudeksi arvioitiin noin 66 %.

Asiakasryhmät

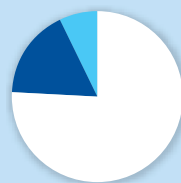
Kauppiasyrittäjien osuus Keskon liikevaihdosta oli 51 %. K-kauppiat keskittivät Keskon kaikista päivittäistavaraostoihin keskimäärin 92 % (86 %) ja kaikista käyttötavaraostoihin 93 % (91 %). Lisäksi K-kauppiat ostivat maakuntien lähitoimittajien tuotteita noin 525 miljoonalla eurolla. Yritysasiakkaiden osuus Keskon liikevaihdosta oli 22 %. Keskon oman vähittäiskaupan osuus oli 27 %.

Liikevaihto 2009, jakauma toimialoittain*

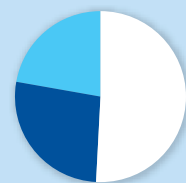
■ Ruokakauppa 44 %
 ■ Käyttötavara 18 %
 ■ Rautakauppa 27 %
 ■ Auto- ja konekauppa 11 %

Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä 2009, jakauma toimialoittain*

■ Ruokakauppa 76 %
 ■ Käyttötavara 17 %
 ■ Rautakauppa 7 %
 ■ Auto- ja konekauppa 0 %

Asiakasryhmät, % Keskon liikevaihdosta

■ Kauppiasyrittäjien vähittäiskauppa 51 %
 ■ Keskon oma vähittäiskauppa 27 %
 ■ Yritysasiakkaat 22 %

*jatkuvat toiminnot

Yhteiskuntavastuun keskeiset tunnusluvut 2007–2009

Taloudellisen vastuun mittarit

	2007	2008	2009
Liikevaihto (milj. €) ¹⁾	9 287	9 591	8 447
Voitto ennen veroja (milj. €) ¹⁾	358	289	217
Sidotun pääoman tuotto (%)	16,3	15,2	11,0
Maksetut osingot (milj. €)	146	156	98
Investoinnit (milj. €) ¹⁾	228	338	198
Omavaraisuusaste (%)	48,5	52,4	54,1
Maksetut palkat (milj. €) ¹⁾	477	497	448
Tuloverot (milj. €) ¹⁾	87	89	82
Henkilökunnan määrä (keskimäärin) ¹⁾	20 520	21 327	19 184
Ostot toimittajilta (milj. €) ²⁾	8 091 ^{a)}	8 106	6 951
Yleishyödyllisten ym. yhteisöjen tukeminen (milj. €)	2,3	1,6	1,5

¹⁾ Jatkuvat toiminnot

²⁾ Vuoden 2008 ja 2009 osalta jatkuvat toiminnot

^{a)} Luvussa mukana Kauko-Telko ja Tähti Optikko

Ympäristövastuun mittarit

	2007	2008	2009
Kiinteistöjen sähköenergian kulutus (GWh) ¹⁾	825	820	862
Kiinteistöjen lämpöenergian kulutus (GWh) ¹⁾	299	320	362
Kiinteistöjen veden kulutus (1 000 m ³) ²⁾	651	663	686
Käytetyn sähkö- ja lämpöenergian tuotannon päästöt			
ilmastonmuutos (tn CO ₂ -ekv) ¹⁾	206 026	119 399	114 352
happamoituminen (tn SO ₂ -ekv) ¹⁾	625	455	441
ostosähkön tuotannon radioaktiivinen jäte ¹⁾	0,60	1,22	1,81
Keslogin hallinnoimat kuljetukset Suomessa			
kilometrejä (1 000 km)	36 300	38 200	38 900
tonneja	1 813 813	1 834 422	1 826 000
hiilidioksidipäästöt, tn	40 347	44 526	46 213
Lentomatkailun hiilidioksidipäästöt, tn	2 370	2 483	1 970
Työsuhteautojen aiheuttamat hiilidioksidipäästöt, tn	^{a)}	3 200	2 600
Materiaalien käyttö/jätteet (tn)			
maahantuotujen pakkausten materiaali	^{a)}	^{a)}	29 752
jakeluvaretojen jätteet Suomessa,	8 576	8 310	8 339
joista hyötykäyttöön (%) ³⁾	88,6	88,3	84,6
jätteet muissa toimintamaissa (pääosin vähittäiskaupoista)	8 581	7 795	10 150

¹⁾ Kaikissa kiinteistöissä muissa toimintamaissa ei ole voitu erotella sähkö- ja lämmön kulutusta, jolloin kaukolämpö ja oman lämmön tuotanto on kirjattu lämpöön ja kaikki muu sähköön.

²⁾ Sisältää vain Suomen kiinteistöjen veden kulutuksen.

³⁾ Biojäte laskettu mukaan hyötykäyttöön.

^{a)} Tietoa ei ole tai se on epätarkka.

Henkilöstövastuun mittarit

	2007	2008	2009
Työtyytyväisyys Suomessa (asteikko 1-5)			
oma työ	3,85	3,75	3,76
esimiestoiminta	3,85	3,76	3,81
yksikön toiminta	3,80	3,79	3,83
Keskon toiminta	3,62	3,77	3,62
Työntekijöiden vaihtuvuus, Suomi ja muut maat			
uusina	14 148	11 075	5 538
lähteneitä	9 804	10 919	8 140
eläkkeelle siirtyneitä	164	181	175
Työntekijöiden keski-ikä (vuotta)			
Suomessa	35,1	36,2	35,4
muissa toimipaikoissa	^{a)}	33,0	35,1
Sairauspoissaolot (työpäiviä/henkilö)			
Suomessa	9,3	10,1	10,7
muissa toimipaikoissa	7,7	11	10,6
Terveydenhoitoon käytetyt varat (/henkilö, €) ¹⁾	484	427	455
Keskimääräinen vuosiansio (/henkilö, €)			
Suomessa	31 589	32 054	32 297
muissa toimipaikoissa	15 219	16 327	13 082
Koulutuspäiviä (/henkilö)			
Suomessa	1,4	1,8	2,0
muissa toimipaikoissa	0,7 ^{a)}	0,5 ^{a)}	0,6
Koulutuskulut (/henkilö, €)			
Suomessa	420	420	331
muissa toimipaikoissa	220	124	79

¹⁾ Tieto koskee vain Keskon omaa työterveyshuoltoa Suomessa.

^{a)} Mahdollinen poikkeama on selvitetty Henkilöstöosiossa kyseessä olevan vuoden raportissa. Vuosi 2009: katso henkilökuntatilastoja sivulla 42.

Vastuullisen tuotekaupan mittarit

	2007	2008	2009
Pirkka-tuotetutkimuksen toiminta			
auditoidut tavarantoimittajat	28	31	41
tutkittuja tuotenäytteitä	8 053	8 313	8 177
kuluttajapalvelun palautteet	20 305	21 482	20 999
takaisinvedot,	35	66	61
joista omien merkkituotteiden takaisinveotoja	9	18	21
Sosiaalisen laadun valvonta			
suorat riskimaaostot (% Keskon kaikista ostoista)	1,6	1,6	1,6
SA8000-sertifioituja tavarantoimittajia ¹⁾	16	23	30
BSCI-auditoituja tavarantoimittajia	23	35	119
Reilun kaupan tuotteita Ruokakeskon valikoimissa 31.12.	64	120	150
Reilun kaupan Ruokakeskon tavarantoimittajia 31.12.	64	60	112

¹⁾ Ei sisällä sertifioituja Chiquita-plantaaseja.

Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet

Kesko julkaisi vuonna 2008 vastuullisuusohjelman 2008–2012. Ohjelmaan sisällytetyissä tavoitteissa on sekä suuryrityksille yhteisiä kansainvälisiä kysymyksiä että sellaisia Keskon ja sen toimialojen omiin strategioihin kiinteästi liittyviä asioita, joiden arvioidaan tuottavan liiketoiminnallisia mahdollisuuksia ja kilpailuetua. Vastuullisuusohjelman etenemistä on pääpiirteissään esitelty tämän raportin sivuilla 6–7 ja raportin kussakin osiossa. Monet tavoitteista ulottuvat usean vuoden aikajaksolle ja päivitystä tehdään www.kesko.fi/vastuullisuus-sivuilla.

Vaikutukset yhteiskuntaan

Kesko tarjoaa tuotevaihtoehtoja ja palveluratkaisuja lähes kaikilla kulutuksen osa-alueella. Näin ollen Keskon vaikutukset sidosryhmiin ja koko yhteiskuntaan ovat hyvin monitahoiset.

Keskon ostot vaikuttavat tavarantoimittajien menestykseen ja sen myötä syntyvään hyvinvointiin Suomessa, muissa Keskon toimintamaissa ja muualla maailmassa. Asiakkaille Kesko myy tuotteet ja palvelut monipuolisen, kattavan kauppaverkoston ja sähköisen kaupan välityksellä, investoiden jatkuvasti palvelujen parantamiseen. Menestyksensä Kesko pystyy turvaamaan ja lisäämään työpaikkoja, mikä hyödyttää henkilökuntaa ja ympäröivää yhteiskuntaa. Keskon maksamat palkat, verot ja välilliset henkilökulut tukevat yhteiskunnan palveluiden ylläpitämistä ja kehittämistä, ja vastaavia tuloja yhteiskunta saa kaikilta Keskon kanssa liike- tai työsuhteessa olevilta osapuolilta.

Henkilöstövastuun alueella keskeisiä kysymyksiä ovat oman henkilöstön hyvinvointi ja työtyytyväisyys. Työntekijöiden vaihtuvuus, työtapaturmat, sairauspäivät sekä panostus työterveyshuoltoon ja koulutukseen ovat tekijöitä, joilla on yhteys yrityksen kannattavuuteen ja kilpailukykyyn sekä houkuttavuuteen työnantajana.

Välittömistä ympäristövaikutuksista keskeisimpiä ovat Keskon ja K-kauppojen kuluttaman sähkö- ja lämpöenergian tuotannossa syntyvät päästöt, kuljetusten päästöt sekä varastoissa ja kauppoissa syntyvä jäte. Välilliset vaikutukset liittyvät tuotteiden tuotanto-olosuhteisiin, käyttöön ja hävitykseen

sekä pakkausmateriaaleihin. Myös asiakkaiden asiointiliikenne K-ryhmän kauppoihin tuottaa välillisiä ympäristövaikutuksia.

Myytäviin tuotteisiin liittyy runsaasti koko elinkaaren aikaisia vastuullisuuskysymyksiä, kuten tuoteturvallisuus, jäljitettävyys, terveellisyys, vaikutukset ympäristöön, työelämän oikeudet, ihmisoikeudet ja eläinten hyvinvointikysymykset. Vaikutusten arvioinnissa ja vastuullisuuden varmistamisessa tarvitaan yhteistyötä tuoteketjun eri osapuolten kesken.

Vastuullisuuteen liittyvät riskit

Riskienhallinta on Keskona ennakoivaa, ja se on olennainen osa johtamista ja päivittäistä toimintaa. Sen päämääränä on varmistaa konsernin strategian toteutumista, asiakaslupausten täyttämistä, osakasarvoa sekä liiketoiminnan jatkuvuutta. Hyvin toimiva riskienhallinta on Keskolle kilpailuetua.

Keskon riskienhallintaa ohjaa hallituksen vahvistama riskienhallintapolitiikka, jossa määritellään tavoitteet, periaatteet, vastuut sekä keskeiset toimintatavat. Riskit jaotellaan Keskon strategisiin, taloudellisiin, operatiivisiin ja vahinkoriskeihin. Riskienhallinnasta kerrotaan tarkemmin Keskon vuosikertomuksen 2009 sivuilla 62–63, hallituksen toimintakertomuksen sivuilla 76–77, tilinpäätöksen liitteessä 42 sivuilla 130–132 sekä osoitteessa www.kesko.fi/sijoittajat.

Lakien, sopimusten ja Keskon eettisten periaatteiden noudattaminen on tärkeä perusarvo Keskon kaikessa toiminnassa. Vastuullisuusnäkökulmien merkitys asiakkaille on entistä korostuneempi ja mahdolliset epäonnistumiset vastuullisuuden toteuttamisessa heikentäisivät Keskon mainetta. Vastuullisuutta käsitellään säännöllisesti konsernin riskiarvioinnissa. Vastuullisuuden avainhenkilöt konsernista ja toimialoilta osallistuvat tähän arviointiin.

Vuonna 2009 havaituista vastuullisuusriskeistä kaksi otettiin konsernijohtoryhmän riskiarvioinnin riskilistalle ja edelleen hallituksen tarkastusvaliokunnalle esiteltiin riskiraporttiin. Vastuullisuusuytyön hyödyntäminen K-ryhmän kauppojen liiketoiminnassa voi jäädä puutteelliseksi, ellei viestintä tavarantoimittajille, kauppiaille ja asiakkaille ole riittävän tehokasta. Riskimaista tehtävissä hankinnoissa huolenaiheina ovat työelämän oikeuksien ja ihmisoikeuksien rikkomukset, joiden estämiseksi tarvitaan tehokkaita monitorointi- ja auditointijärjestelmiä.

Edellisten lisäksi Keskon hallituksen riskikatsauksessa käsitellään muitakin vastuullisuuteen liittyviä riskejä: taloudelliset

väärinkäytökset, ihmisten osaaminen ja työssä jaksaminen sekä tuotteiden turvallisuus ja toimitusketjun laatu. Toimitusketjun laadunvarmistuksen tai tuotevalvonnan pettämisestä voi aiheutua taloudellisia tappioita, asiakkaiden luottamuksen menettäminen tai pahimmassa tapauksessa terveyden vaarantuminen.

Tuoteturvallisuusriskien hallitsemiseksi Ruokakeskossa toimii tuotetutkimusyksikkö, jonka toiminnasta kerrotaan sivulla 68.

Vastuullisuuden sisältävät mahdollisuudet

Keskon valikoimiin sisältyy runsaasti sellaisia vaihtoehtoja, joiden avulla Kesko ja asiakkaat voivat yhdessä vähentää kulutuksen haittavaikutuksia ja edistää kestävästä kehityksestä. Näissä tapauksissa vastuullinen toiminta luo merkittäviä mahdollisuuksia kilpailukykyyn parantamiseen ja liiketoiminnan kasvattamiseen.

Ilmastonmuutos tuo edetessään rakentamiselle uusia vaatimuksia. Rautakesko voi tarjonnassaan entistä enemmän painottaa ekotehokkaaseen rakentamiseen ja energiansäästöön liittyviä ratkaisuja, lue lisää sivulta 80. K-rauta- ja Rautia- ketjut jakavat myymälöissään Kestävän asumisen opasta, joka auttaa asiakkaita suunnittelemaan omaa ilmastonmuutoksen hallintaansa.

EU:n ilmasto- ja energiapolitiikan sekä Suomen hallituksen ilmasto- ja energiapolitiittisen selonteon toimeenpano saattavat nostaa energian hintaa, mikä lisää paineita energiansäästöön.

Kesko haluaa osaltaan tukea kokonaisratkaisua, joka ohjaa tuotantoa hiilidioksidivapaalle sektorille, vähentää Suomen riippuvuutta tuontienergiasta ja parantaa sähkömarkkinoiden toimivuutta. Tästä syystä Kesko on mukana Fennovoima-hankkeessa, jonka tavoitteena on rakentaa Suomeen uusi ydinvoimala.

K-maatalouskaupan asiakkaille ilmastonmuutos merkitsee maanviljelyn kasvukauden pidentymistä ja samalla kasvitautien ja -tuholaisten määrän lisääntymistä. Muuttuvat ilmasto-olosuhteet, kuten kevätkuivuuden lisääntyminen, edellyttävät Suomen oloissa uusien kasvilajikkeiden testaamista ja viljelytapojen muuttamista suosimaan esimerkiksi syyskylvöisiä tai monivuotisia lajikkeita. K-ryhmän oma K-maatalouden koetila tekee tällaista tutkimus- ja kehitystyötä yhteistyössä Etelä-Ruotsissa toimivan kasvinjalostuslaitoksen Lantmännen SW Seedin kanssa. K-maatalouden viljelyohjelmat perustuvat

K-maatalouden koetilan tutkimustoimintaan. Lajikevalinnalla ja viljelytoimenpiteillä tuotantopanosten käyttö optimoiden pyritään käyttötarkoituksenmukaiseen laatuun.

Keskon suorat ja muiden maahantuojien kautta tapahtuvat ostot Suomen ulkopuolelta ovat noin kolmasosa Keskon kaikista ostoista. Tuonnista noin 76 % tuli EU:n alueelta – luku ei sisällä VV-Auto Group Oy:n tuontia. Ilmastonmuutos voi vaikuttaa hankintalähteisiin ja tuotteiden saatavuuteen sekä Euroopassa että Euroopan ulkopuolella. Myös hintojen nousu on tässä yhteydessä mahdollista. Vastuullisten hankintakäytäntöjen merkityksen voidaan olettaa entisestään korostuvan, ja asiakkaille on tarpeen tarjota entistä tarkempaa tietoa tuotteiden alkuperästä ja valmistustavasta.

Ylipaino ja muut terveysongelmat ovat jatkuvasti yleistyneet kehittyneissä maissa. Terveellisten elämäntapojen ja ruokailutottumusten edistäminen on Ruokakeskelle keskeinen mahdollisuus ja strateginen tavoite. Työtä tehdään monin tavoin. Lue lisää sivuilta 76, 81 ja 82. Liikunta eri muodoissaan on luonnollisesti merkittävässä osassa K-ryhmän urheilukauppojen ja tavaratalojen valikoimissa sekä Keskon yhteistyössä useiden järjestöjen kuten Nuori Suomi ry:n kanssa.

Vastuullisuuden johtaminen

Keskon yhteiskuntavastuutyö on sisällytetty konsernin normaaliin johtamiseen. Yhteiskuntavastuuta määrittävät ja ohjaavat muun muassa konsernin arvot ja johtamismalli, yhteiskuntavastuun sidosryhmäanalyysi, visio, yleiset periaatteet ja organisaatio sekä vastuullisten toimintatapojen ohje (Code of Conduct). Yhteiskuntavastuun eri osa-alueiden johtamisperiaatteita ja -järjestelmiä käsitellään tämän raportin vastaavissa osioissa eikä niiden sisältöä toisteta tässä kappaleessa. Riskienhallintaa käsitellään erikseen sivuilla 12–13 ja laajemmin Keskon vuosikertomuksen 2009 sivuilla 62–63.

Arvot, strategia, johtamismalli ja -järjestelmät

Keskon nykyiset arvot laadittiin vuonna 2002. Vastuulliset toimintatapamme -opas on vuodesta 2008 ollut käytössä K-ryhmän henkilökunnalla kaikissa toimintamaissa.

Arvojen toteutumista seurataan monilla yhteiskuntavastuun tulosmittareilla. Tämän sivun kaaviossa on esimerkkejä Keskosä käytössä olevista mittareista.

Kesko toimii ruokakaupassa, käyttötavara- ja rauta- ja konekaupassa. Keskon strategiaa rakennetaan asiakaslähtöisesti ja keskeisessä roolissa ovat toimiala- ja ketjukohtaiset strategiat, joita ohjaavat toimialayhtiöiden ja Kesko Oyj:n hallitukset. Keskeisenä strategisena tavoitteena on kilpailijoita parempi asiakastytyväisyys ja myynnin kehitys kaikissa kauppaketjuissa. Strategian toteutumista mitataan muun muassa asiakastytyväisyysmittareilla, henkilöstötutkimuksella, myynnin ja markkinaosuuden kehityksellä sekä kannattavuuden kehityksellä.

Keskon kuluttaja-asiakaskaupan liiketoimintamallit ovat kauppiasryntäjien vähittäiskauppa sekä Keskon oma vähittäiskauppa. Lisäksi Kesko harjoittaa yritysasiakaskauppaa. Liiketoimintamalleista saa lisätietoja Keskon vuoden 2009 vuosikertomuksesta sivulta 11.

Keskon taloudellinen raportointi ja suunnittelu perustuvat Kesko-konsernin johtamismalliin. Yhteiskuntavastuuseen liittyvät suunnitelmat ja toimenpiteet ovat osa Keskon johtamismallin eri vaiheita.

Yhteiskuntavastuussa käytetään kansainvälisiin standardeihin perustuvia johtamisjärjestelmiä. Konsernin merkittävimmät ympäristövaikutukset kattava ympäristöjärjestelmä on ISO 14001 -sertifioitu. K-kauppojen ympäristöjohtamista toteutetaan osana ketjukonsepteja K-ympäristökauppadiplomin avulla. K-ympäristökauppadiplomin kriteerien noudattamista valvotaan puolueettomien tarkastuksien avulla. Ruokakeskon tuotetutkimusyksikön laadunvarmistustoiminta perustuu ISO 9001 -laatu- ja ympäristöjärjestelmään ja viiranomaisten hyväksymään omavalvontajärjestelmään. Tuotetutkimuslaboratoriolla on ISO 17025 -akkreditointi. ISO 9001 -sertifiointi on myös Kespro Oy:llä, VV-Auto Group Oy:llä, VV-Autotalot Oy:llä ja Turun VV-Auto Oy:llä. Riskimaatavarantoimittajien sosiaalista laatua valvotaan eurooppalaisten Business Social Compliance Initiative -periaatteiden sekä Social Accountability SA8000 -standardin avulla.

Arvot

Tulosmittareita

Ylitämme asiakkaamme odotukset

- Asiakastytyväisyystutkimukset

Olemme alamme paras

- Liikevaihdon, markkinaosuuden ja tuloksen kehitys
- Asiakastutkimukset
- Sijoittajatutkimukset

Luomme hyvän työyhteisön

- Henkilöstötutkimus
- Sairauspoissaolot ja tapaturmatilastot
- Tasa-arvotilastot ja koulutustilastot

Kannamme yhteiskunnallisen vastuamme

- Asiakas-, päättäjä- ja mediatutkimukset
- Kestävän kehityksen indeksit

Sidosryhmäprosessi

Yhteiskuntavastuun tuloksia arvioidessa huomioidaan Keskon keskeiset sidosryhmät, joita ovat omistajat, Keskon henkilökunta, kauppiat ja kauppojen henkilökunta, kuluttajat, tavar- ja palveluntoimittajat, media, viranomaiset, kansalaisjärjestöt ja ammattiyhdistykset.

Keskossa sidosryhmäanalyysi sisältyy johtamismalliin ja toimintasuunnitelmiin. Yhteiskuntavastuu-yksikkö on laatinut sidosryhmäyhteistyön prosessikuvauksen (kaavio alla), jonka tarkoituksena on helpottaa yhteistyön jäsentämistä ja suunnittelua. Sidosryhmien odotuksia Keskolle, Keskon toimenpiteitä näiden odotusten täyttämiseksi sekä tunnuslukuja tulosten mittaamiseksi on kuvattu konsernin vastuullisuustyön sidosryhmäanalyysissä, joka on luettavissa osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus. Toimialoilla on käytössä myös omia sidosryhmäanalyyssejä.

Kuluttajat ovat Keskon ketjujen tärkein sidosryhmä. Ketjujen tunnettuutta ja mielikuvia seurataan säännöllisesti kuluttajille suunnatuilla bränditutkimuksilla kaikilla tavara-aloilla. Kauppatason asiakastytyväisyyttä mitataan asiakastytyväisyystutkimuksilla ja ruoka- ja rautakaupassa myös mystery-shopping-menetelmällä. Lisäksi mitataan K-kauppiain, median, sijoittajien ja analyttikoiden tyytyväisyyttä Keskon toimintaa kohtaan. Tyytyväisyyttä K-Plussa-kanta-asiakasohjelmaan mitataan kerran vuodessa.

Asiakaspalautetta voi antaa ketjujen eri asiakaspalautekanavien kautta ja konsernitasolla www.kesko.fi-sivujen kautta. Kaikkien palautekanavien kautta tuleviin yhteydenottoihin vastataan. Medialta tuleviin tiedusteluihin Keskossa noudatetaan kahden tunnin sääntöä.

Ympäristöjärjestöjen näkemyksiä ja asiantuntemusta on käytetty laadittaessa tuotevalikoimia ja ostokriteerejä koskevia vastuullisuuslinjauksia, joista kerrotaan tarkemmin sivulla 74.

Henkilöstön mielipiteitä seurataan henkilöstötutkimuksen avulla, josta kerrotaan sivuilla 43–45. Potentiaalisten työntekijöiden mielipiteitä eri työnantajien houkuttavuudesta seurataan tutkimusten avulla, lue lisää sivuilta 45 ja 52.

Vastuullisuutta ohjaavat periaatteet

Keskon konsernijohtoryhmä on hyväksynyt konsernin yleiset yhteiskuntavastuun periaatteet, joissa on määritetty taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun peruslupaukset sekä niitä koskevan viestinnän periaatteet. Periaatteisiin on kirjattu myös Keskon sitoumukset kansainvälisiin julistuksiin ja sopimuksiin. Näistä keskeisimmät ovat YK:n ihmisoikeuksien julistus ja lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus, ILO:n sopimus työelämän perusoikeuksista, OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille, Kansainvälisen Kauppakamarin Kestävän kehityksen peruskirja ja lahjonnan ja korruption vastaiset ohjeet, YK:n Global Compact -haaste sekä Business Social Compliance Initiativen, BSCI:n, ostotoiminnan periaatteet. K-kauppiassii-ton hallitus on suositellut Keskon periaatteiden noudattamista myös K-kaupoissa. Periaatteet ovat luettavissa osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus. Keskon yhteiskuntavastuun yleisiä periaatteita täydentävät yksityiskohtaisemmat politiikat, periaatteet ja linjaukset.

Kesko-konsernissa noudatettavat keskeiset politiikat ja periaatteet on lueteltu Vastuulliset toimintatapamme -oppaassa ja osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus.

Esimiesten tehtävänä on esitellä oppaan sisältö alaisilleen ja huolehtia sen periaatteiden noudattamisesta omassa yksikössään. Vuoden 2009 henkilöstötutkimuksen perusteella tutkimukseen vastanneista konsernin suomalaisista työntekijöistä 74 % ja kaikista työntekijöistä 69 % oli tutustunut oppaaseen ja sen sisältämiin periaatteisiin.

Vastuullisuuden sidosryhmäprosessi

Sidosryhmävuorovaikutus

Suunnittelu

Tiedonkeruu

Varmennus
Raportointi

- Sidosryhmien tunnistaminen
- Suhde sidosryhmään
- Sidosryhmän odotukset
- Sidosryhmään liittyvät keskeiset arvot ja toimintaperiaatteet

- Näkökulma ja sen tärkeys yritykselle
- Näkökulmaan liittyvät mittarit
- Prosessin laajuus, kohde, aikataulutus
- Tiedonkeruun muoto
- Tiedon auditointi ja analysointi, vertailu tavoitteisiin ja mittareihin

- Saavutettujen tulosten raportointi verrattuna tavoiteasetantaan
- Raportointi kriteeriä vastaan (GRI, AA1000)
- Varmennus
- Sidosryhmäpalautte

Politiikat, toimintaohjeet, menetelmät

Dokumentointi

Yhteiskuntavastuun visio

Keskon yhteiskuntavastuu on vapaaehtoista, mitattavissa olevaa työtä, jonka perustana ovat konsernin arvot, periaatteet, tavoitteet ja strategia. Toimintaa taloudellisen vastuun, sosiaalisen vastuun ja ympäristövastuun alueilla kehitetään pääsidosryhmien odotusten mukaisesti.

Alla oleva Keskon visio on laadittu pääsidosryhmittäin. Keskon konsernihoitoryhmä käsittelee visiota noin kahden vuoden välein.

Vastuullisuuden motiivit

Vastuullinen toiminta on Keskona tärkeää useasta eri syystä:

- vastuullisuus on osa kilpailukykyä, sillä käydään kilpailua sijoittajista, henkilökunnasta ja asiakkaista
- sidosryhmät arvioivat yrityksen toimintaa muillakin kuin taloudellisilla mittareilla
- vastuullisuus on parempaa johtamista, jolla tähdätään hyvään työyhteisöön ja jossa ympäristötehokkuus tukee kustannustehokkuutta
- hyvät ympäristö- ja sosiaalisen vastuun tulokset parantavat taloudellista tulosta
- hyvä taloudellinen tulos antaa mahdollisuuksia kehittää ympäristö- ja sosiaalista vastuuta
- vastuullisuus parantaa yrityskuvaa, jos yritystä pidetään edelläkävijänä
- vastuullisuus on maineriskien hallintaa, jolla turvataan myynnin, kannattavuuden ja osakkeen arvon vakaata kehitystä.

Omistajat/sijoittajat

Keskon yhteiskuntavastuun yleisten periaatteiden mukaisesti hyvä taloudellinen tulos tulee saavuttaa vastuullisin keinoin. Kesko tavoittelee listausta merkittävässä kestävässä kehityksen indekseissä, jotka ovat tärkeitä puolueettomia todistuksia vastuullisesta toiminnasta. Listaukset näissä indekseissä vahvistavat nykyisten omistajien näkemystä Keskoista ja helpottavat vastuullisuutta arvostavien sijoittajien päätöksentekoa. Korkeat sijoitukset antavat myös meille luottamusta siihen, että vastuullisuustyömme painopiste on oikea ja toimintamme vähittäiskaupan alalla maailmanluokkaa.

Henkilökunta

Ne yritykset, joissa työtyytyväisyys on hyvä ja jotka tarjoavat monipuolisia työtehtäviä ja uralla etenemisen mahdollisuuksia, onnistuvat todennäköisimmin houkuttelemaan ja pitämään parhaat työntekijät. Keskon maine vastuullisena yrityksenä helpottaa rekrytointia niin Suomessa kuin sen lähi-alueilla. Asia tulee korostumaan tulevaisuudessa, kun suuret ikäluokat eläköityvät.

Tavarantoimittajat

Monimuotoinen verkostoituminen niin tavarantoimittajien kuin K-kauppiain kanssa edellyttää kaikilta osapuolilta yhteisten arvojen, tavoitteiden ja toimintatapojen hyväksymistä. Keskon tavoitteena on, että vastuullisuus näkyy vahvasti K-ryhmän kuluttajabrändeissä ja on asiakkaille näkyvässä myös kaupan tasolla.

Kuluttajat

Kuluttajien kiinnostus yritysten vastuullisuuteen jatkaa kasvuaan, vaikka ostopäätöksiä ohjaa edelleen vahvasti hinta. Vastuullisuuteen liitetään laadukkaat tuotteet, palvelujen säilyttäminen, henkilökunnasta huolehtiminen ja työhyvinvointi, ympäristönsuojelun korkeat standardit, tasa-arvon edistäminen ja tuotteiden valmistuksessa toimivien työntekijöiden työolojen parantaminen.

Keskona on merkittävä rooli perheiden terveellisten elämäntapojen ja yleisen elämänlaadun muokkaajana. Keskona on hyvät mahdollisuudet tarjota kestävästä kulutuksesta vaihtoehtoja ja oikeaoppista ravintoa sekä opastaa kuluttajia näissä asioissa. Uskomme, että tuoteturvallisuus, luotettavuus ja eettisyys nousevat viestinnässä ja markkinoinnissa vähitellen hintakuvan rinnalle. Tutkijat, kansalaisjärjestöt ja tiedotusvälineet kiinnittävät entistä enemmän huomiota tuotantoketjun puutteisiin ja auttavat kuluttajia erottamaan vastuullisen ja vastuuttoman kaupan toisistaan.

Viranomais- ja järjestöyhteistyö

Kesko seuraa ja ennakoii aktiivisesti yhteiskunnan muutoksia läheisessä yhteistyössä sidosryhmiensä kanssa. Tämä on tärkeää, jotta voimme varautua esiin tuleviin asioihin ja säilyttää edelläkävijän asemamme. Pidämme jatkuvaa yhteyttä ja keskustelemme avoimesti kansalaisjärjestöjen, viranomaisten ja muiden päättäjien kanssa. Asiantuntijamme osallistuvat laajasti oman toimialansa ja koko elinkeinoelämän kansallisten ja kansainvälisten järjestöjen toimintaan.

Vastuullisuuden organisointi Keskossa

Hallinnointiperiaatteet

Keskön päätöksenteossa ja hallinnossa noudatetaan Suomen osakeyhtiölakia, julkisesti noteerattuja yhtiöitä koskevia säännöksiä, Kesko Oyj:n yhtiöjärjestyksestä ja NASDAQ OMX Helsinki Oy:n sääntöjä ja ohjeita. Kesko noudattaa Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodia. Kesko poikkeaa koodin noudata tai seilitä -periaatteen mukaisesti hallituksen toimikautta koskevasta suosituksesta siten, että Keskön hallituksen jäsenten toimikausi on koodin suositaman yhden vuoden mittaisen toimikauden sijasta kolme vuotta.

Keskön hallitukseen kuuluu seitsemän jäsentä, joista yksi on nainen. Keskön kaikki hallituksen jäsenet ovat ulkopuolisia yhtiöön nähden (non-executive directors). Lisäksi he ovat riippumattomia yhtiön merkittävistä osakkeenomistajista ja heidän enemmistönsä myös yhtiöstä. Hallituksen jäsenistä vähemmistö, kolme jäsentä, on K-kauppiaita, joiden kunkin määräysvalta yhteisöllä on ketjusopimus Kesko-konserniin kuuluvan yhtiön kanssa.

Hallitus arvioi säännöllisesti toimintaansa ja työskentelytapojaan ja tekee kerran vuodessa niitä koskevan itsearvioinnin. Vuonna 2009 hallitus kokoontui 10 kertaa – jäsenten läsnäolosta kokouksissa kerrotaan Keskön vuosikertomuksen 2009 sivulla 57.

Hallituksella on tarkastus- ja palkitsemisvaliokunta, jotka molemmat ovat kolmijäsenisiä. Kummallakaan valiokunnalla ei ole itsenäistä päätösvaltaa, vaan hallitus tekee päätökset asioiden valiokuntien valmistelun pohjalta. Vuonna 2009 tarkastusvaliokunta kokoontui 5 kertaa ja palkitsemisvaliokunta 3 kertaa. Lisätietoa valiokuntien työstä on Keskön vuosikertomuksen 2009 sivulla 57–58 ja osoitteessa www.kesko.fi/sijoittajat.

Hallitus ei ole nimennyt keskuudestaan erityisesti yhteiskuntavastuuseen perehtyviä jäseniä, eikä hallituksen palkkioita ole sidottu yhtiön yhteiskuntavastuutyön tuloksiin. Palkkiot esitellään Keskön vuosikertomuksen sivulla 59 ja osoitteessa www.kesko.fi/sijoittajat.

Hallitus käsittelee yhteiskuntavastuuraportin sen valmistuttua ja tarvittaessa muita yhteiskuntavastuuseen liittyviä kysymyksiä, jotka joko konsernijohtoryhmä tai yhteiskuntavastuun ohjausryhmä on tuonut esille. Hallituksen tehtävät on nähtävissä vuosikertomuksen sivulla 56 ja osoitteessa www.kesko.fi/sijoittajat.

Kesko-konsernissa on konsernijohtoryhmä, jonka puheenjohtajana on Keskön pääjohtaja. Konsernijohtoryhmällä ei ole lakiin tai yhtiöjärjestykseen perustuvaa toimivaltaa. Konser-

Yhteiskuntavastuu kuuluu Keskossa normaaliin, jokapäiväiseen työhön. Käytännön toimenpiteet kuuluvat linjaorganisaation vastuulle, ja raportointia sekä keskeisiä periaatteita käsitellään Keskön hallituksessa ja konsernijohtoryhmässä. Kehittämisestä, koordinoinnista ja raportoinnista vastaa konsernin viestintä ja yhteiskuntavastuu -yksikkö tukeaan ohjausryhmät.

nijohtoryhmän tehtävänä on konsernilaajuisten kehityshankkeiden sekä konsernitasoisten periaatteiden ja menettelytapojen käsittely. Lisäksi konsernijohtoryhmässä käsitellään muun muassa konsernin ja toimialayhtiöiden liiketoimintasuunnitelmia, tuloskehitystä ja Keskön hallituksessa käsiteltäviä asioita, joiden valmisteluun se myös osallistuu. Konsernijohtoryhmän jäseninä ovat suurimpien toimialayhtiöiden toimitusjohtajat sekä konsernin taloudesta ja rahoituksesta, henkilöstöstä ja viestinnästä ja yhteiskuntavastuusta vastaavat johtajat. Jäsenistä kaksi on naisia.

Konsernijohtoryhmä osallistuu myös Keskön hallituksessa käsiteltävien asioiden valmisteluun ja ottaa kantaa yhteiskuntavastuun ohjausryhmän esille ottamiin asioihin. Konsernijohtoryhmä kokoontuu 8–10 kertaa vuodessa.

Yhteiskuntavastuun ohjausryhmät

Riskienhallinnan ohjausryhmä

Riskienhallinta on Keskossa ennakkoivaa, ja se on olennainen osa johtamista ja päivittäistä toimintaa. Toimialoille on nimetty riskienhallinnan vastuuhenkilö, yleensä talousjohtaja, joka vastaa riskienhallinnan ja turvallisuuden koordinoinnista ja ohjeistamisesta toimialalla ja riskienhallintatoimenpiteiden raportoinnista.

Keskossa toimii konsernitasoinen riskienhallinnan ohjausryhmä, jossa konsernin pääjohtaja on puheenjohtaja, ja jäsenet ovat toimialojen ja konsernitoimintojen johtoa. Ohjausryhmä käsittelee riskienhallinnan ja turvallisuuden

toimintaperiaatteet ja keskeiset linjaukset sekä arvioi ja seuraa konsernin riskejä ja turvallisuustilannetta sekä riskienhallintatoimenpiteiden toteutumista.

Keskon hallitus käsittelee merkittävimmät riskit, toimenpiteet niiden hallitsemiseksi, sekä arvioi riskienhallinnan toimivuutta. Keskon hallituksen tarkastusvaliokunnalle raportoidaan osavuositarkastuksen käsittelyn yhteydessä merkittävistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä, niiden muutoksista sekä riskienhallintatoimenpiteistä.

Sisäinen tarkastus arvioi konsernin riskienhallinnan toimivuutta vuosittain ja raportoi siitä tarkastusvaliokunnalle.

Vuonna 2009 riskienhallintayksikkö toimeenpani konsernissa vastuullisuuden riskikyselyn, johon vastasivat vastuullisuuden avainhenkilöt toimialoilla ja konsernissa. Kyselyn perusteella konsernin riskilistalle otettiin kaksi vastuullisuuteen liittyvää kokonaisuutta: vastuullisuustyön huonon hallinnan riski kauppatasolla sekä hankintaan liittyvät vastuullisuuskysymykset. Aihetta käsitellään tarkemmin kohdassa Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet sivulla 12.

Yhteiskuntavastuun ohjausryhmä

Yhteiskuntavastuun ohjausryhmään kuuluu viisi jäsentä Keskon toimialojen ja konsernihallinnon johdosta. Ohjausryhmän tehtävänä on kehittää konsernin yhteiskuntavastuuta ohjaavia periaatteita ja ohjata ja koordinoida käytännön toimenpiteitä. Tärkein ohjaustyökalu on Keskon vastuullisuusohjelma 2008–2012. Vastuullisuusohjelman etenemistä seurataan ohjausryhmässä säännöllisesti ja sen tavoitteita tarkennetaan tarpeen mukaan. Viestintäjohtajan puheenjohtajana toimiva ryhmä kokoontui kolme kertaa vuoden 2009 aikana. Painopisteenä olivat vastuullisuuden viestintäsunnitelman laatiminen sekä konsernin brändi- ja markkinointistrategiatyöhön osallistuminen.

Ruokakeskon vastuullisuuden ohjausryhmä

Suurimpana toimialayhtiönä Ruokakeskolla on lisäksi oma vastuullisuuden ohjausryhmä, jonka puheenjohtajana toimii logistiikasta ja taloudesta vastaava johtaja. Ryhmä on erityisesti paneutunut Ruokakeskon omien vastuullisuustavoitteiden määrittämiseen vuosille 2008–2012. Vuonna 2009 ryhmä kokoontui 8 kertaa.

Ympäristötoimintojen ohjausryhmä

Konsernin ympäristötoimintojen ohjausryhmään kuului vuonna 2009 yhteiskuntavastuun kehitysjohtaja, toimialayhtiöiden ympäristöpäälliköt ja -asiantuntijat sekä tarpeen mukaan edustajat kiinteistöjen ylläpidosta, henkilöstöstä ja tuoteturvallisuudesta. Ryhmän tehtävänä on kehittää konsernin ympäristöhallintaa yhteiskuntavastuun ohjausryhmän asettamien tavoitteiden perusteella, edistää parhaiden käytäntöjen jakamista yksiköiden kesken sekä seurata ympäristö- ja kemikaalilainsäädännön muutoksia. Ympäristötoimintojen ohjausryhmä kokoontui kaksi kertaa vuoden 2009 aikana.

Vastuullisen hankinnan ohjausryhmä

Vuonna 2007 perustettuun vastuullisen hankinnan ohjausryhmään kuuluu edustajia toimialayhtiöistä. Vuonna 2009 ryhmällä oli neljä kokousta, joissa käsiteltiin muun muassa tavaramerkittajien riskiluokitusta ja monitorointia sekä riskimäärittämistietokannan käyttöönottoa.

Konsernin viestintä ja yhteiskuntavastuu

Yhteiskuntavastuun kehittämisestä ja koordinoinnista vastaa konsernitasolla yhteiskuntavastuutiimi. Tiimi kuuluu organisaatiossa konsernin viestintä ja yhteiskuntavastuu -yksikköön, jonka johtajana toimiva viestintäjohtaja raportoi pääjohtajalle.

Yhteiskuntavastuutiimissä työskentelevillä henkilöillä vastuullisuuteen liittyvät mittarit ovat osa tulospalkkausta. Joiltakin osin yhteiskuntavastuun tunnuslukuja – esimerkiksi työtyytyväisyyttä, asiakastytyväisyyttä ja kierrätystoiminnan tuloksia kuvaavia mittareita – on sisällytetty myös muiden yksiköiden tulospalkkaukseen.

Case

Katuliitutaideita Taiteiden yössä

Helsingin Roihuvuoressa järjestettiin kyläjuhlat Taiteiden yönä 21.8.2009. Aamupäivällä päiväkotijäsenet ja koululaiset lapset maalasivat liiduilla noin kilometrin pituiselta katualueelta katuliitutaiteita Roihuvuoren kirjastoalueen vanhainkodille. Porolahden koulun 9B-kuvataideluokka taiteili katuun värikkäitä maalauksia.

Taiteiden yö on osa Helsingin Juhlaviikkojen ohjelmaa. Helsingin Juhlaviikot on Suomen suurin taidefestivaali, jonka kokonaiskävijämäärä vuonna 2009 oli lähes 288 000. Taiteiden yönä Helsingin keskustassa liikkui yhtäaikaisesti yli 100 000 ihmistä.

Kesko Oyj lahjoitti Taiteiden yön katutapahtumaan 2 000 kpl Color&Co-katuliitutaiteita, joita myytiin kesän ajan K-citymarketeissa 15 kappaletta ampereissa. Tapahtuma sopi hyvin Keskon linjaan osallistua ensisijaisesti sellaisiin sponsorointihankkeisiin, jotka koskettavat lapsiperheiden arkea, edistävät elämisen laatua ja kestävästä kehityksestä.

Tanja kokeili katuliitutaiteita ensimmäistä kertaa

Porolahden koulun 9B-luokka oli lähtenyt mukaan katutapahtumaan opettajansa Leena Ahtolan johdolla.

- Nämä oppilaat ovat kuviluokalla, joten he olivat heti innokkaita osallistumaan katutapahtumaan. Tänne on tulossa muitakin lähialueen kouluja, ainakin Roihuvuoren koululta ja Itä-Helsingin musiikkikoulusta on tulossa luokkia, kertoi Leena Ahtola.

Päiväkoti-ikäisiä taiteilijoita oli ollut tapahtumassa jo aamulla. Maalauksia alkoikin olla puolen päivän aikaan kadussa jo lähes kilometrin verran. 9B-luokkalainen Tanja (kuvassa) teki jonon jatkoksi hetkessä värikkään sateenkaarimaisen.

- Katutapahtuminen on ihan kivaa. En ole aiemmin kokeillut katuliitutaiteita, Tanja kertoi.

Asiakkailta saadut palautteet auttavat kehittymään

Ruokakeskon kuluttajapalvelussa työskentelee kolme kuluttajaneuvojaa, jotka neuvovat asiakkaita ja vastaavat asiakaspalautteisiin puhelimitse, sähköpostitse ja kirjeitse. Kuluttajapalveluun tuli 20 999 asiakaspalautetta vuonna 2009.

- Haluamme kuulla ja saada tietää, mitä mieltä kuluttajat ovat tuotteistamme, sillä palautteet auttavat meitä kehittymään, kertoo kuluttajaneuvoja Heta Rautpalo.

Asiakkaat antavat arvokasta tietoa Ruokakeskelle siitä, missä on onnistuttu ja missä ei. Palautteiden joukossa on tuotereklaatioita, tuotekyselyjä, ideoita ja viikoittain myös useita kiittäviä palautteita.

- Usein saamme kiitosta yksittäisistä tuotteista tai pakkauksista. Pirkka-tuotesarja kokonaisuudessaan on asiakkaiden suosiossa. Paljon kehuja tulee Pirkka-karjalanpiirakoista, Pirkka Caesar-salaatista ja sen kastikkeesta, Pirkka rukiisesta pähkinäjogurtista ja Pirkka-sarjan kukista.

Kuluttajapalvelu tekee yhteistyötä Helsingin allergia- ja astmahdistyksen, Keliakialiiton ja Painonvartijoiden kanssa.

Allergikot saavat yhdistyksensä nettisivuilta tiedot Pirkka-tuotteiden ainesosista, keliakikot tietoa uusista gluteenittomista tuotteista ja painoan seuraavat löytävät tietoa Pirkka-tuotteiden ravintosisällöstä Painonvartijoiden oppaista.

- Olemme koulutukseltamme kotitalousopettajia, mistä on todella paljon hyötyä, kun keskustelemme erilaisten asiakkaiden kanssa tuotteiden ainesosista ja ruoan valmistamisesta.

Ruokakeskon kuluttajaneuvoja Heta Rautpalo neuvoo työskentelevän kuluttajaa.

- On hienoa auttaa allergiasta kärsivää asiakasta löytämään hänelle sallittuja tuotteita valikoimistamme. Kesäkuussa 2009 saimme kiitoksia atoopikolta, joka oli saanut Pirkka After Sun -emulsiolla ihottumansa ja kutinansa vähenemään paremmin kuin millään muulla voiteella aiemmin, Heta Rautpalo kertoo.

Case

K-citymarket huomioi näkövammaisten tarpeet nettisivu-uudistuksessaan

Suomessa on noin 80 000 näkövammaista ihmistä. Heistä sokeita on noin 10 000 ja loput eri tavoin heikönäköisiä.

Väestön vanhenemisen myötä näkövammaisten kansalaisten määrä kasvaa. Näkövammaiset on yksi ryhmä, joka voi selvästi hyötyä verkkopalveluiden lisääntymisestä.

Näkövammaiset tarvitsevat monesti apuvälineitä tietoverkkoja käyttäessään. Heikönäköiset voivat hyödyntää ohjelmaa, joka suurentaa näytöllä olevan informaation riittävän suureksi. Sokeat henkilöt voivat lukea sormenpäällä pistekirjoitusnäytöltä ruudulla olevan informaation. He voivat käyttää myös ruudunlukuohjelmaa ja puhe-syntetisaattoria. Ruudunlukuohjelma lukee näytön teksti-informaation ja puhe-syntetisaattori muuntaa sen ääneksi, joka kuunnellaan kaiuttimista tai korvakuulokkeista.

Näkövammaisten Keskusliitto auttaa nettisivujen ja -palveluiden tuottajia ottamaan myös näkövammaiset käyttäjät huomioon sivujen suunnittelussa. Järjestön nettisivuilla www.nkl.fi on ohjeet siitä, kuinka sivujen käytettävyyttä ja esteettömyyttä voi testata jo suunnitteluvaiheessa.

K-citymarket alkoi lähettää asiakkailleen sähköistä tarjouskirjettä keväällä 2009. Tarjouskirjeen suunnittelussa päätettiin esittää tarjoustusten kuvat, hinnat ja tekstit erillisissä kentissä, joissa hinta- ja tuotetiedot on esitetty tekstimuodossa. Pian tulikin ensimmäinen kiittävä palaute K-citymarketin sähköiseen asiakaspalautejärjestelmään:

- Tämä on upea edistys omalla kohdallani. Olen sokea enkä voi seurata paperimainontaa. Nykyiset tietokoneet muuttavat tekstin puheeksi ja nyt saan myyjä vaivaamatta tiedot suoraan kotiin. Sivut on tehty hienosti, linkit toimivat ja tiedonsaanti muuttaa todellakin etu-

käteissuunnittelua kau-passakäyntiin. Tuhannet kiitokset kaikkien näkövammaisten puolesta!

Syksyllä 2009 uudistettiin www.k-citymarket.fi -sivut, ja sähköisestä tarjouskirjeestä saadut kokemukset ja palautteet osattiin ottaa huomioon jo suunnitteluvaiheessa.

- Halusimme palvelulla näkövammaisia asiakkaitamme mahdollisimman hyvin myös nettisivuillamme. Otimme heidät huomioon sivujen suunnittelussa jo alusta alkaen. Käytämme sivuillamme teksti- ja numerokenttiä siten, että näkövammaiset pystyvät apuvälineillään muuttamaan tekstin puheeksi, kertoo www.k-citymarket.fi -sivujen uudistusprojektista vastannut myyntipäällikkö Antti Kallio K-citymarketista.

Näkövammaisten Keskusliitto kannustaa yrityksiä huomioimaan myös näkövammaiset asiakkaat.

- On hyvä, että nettisivujen suunnittelijat tuntevat ja osaavat sisällyttää esteettömyysnäkökohdat sivujen tekniseen toteutukseen. Näkövammaiset tarvitsevat tietoa tuotteista mahdollisimman paljon sanallisessa muodossa tekstinä. Pelkkä kuvainformaatio ei aukea näkövammaisille, sanoo Näkövammaisten Keskusliiton tiedonsaantijohtaja Teuvo Heikkonen.

Opettajien työelämäkoulutus antaa eväitä opetukseen

Ryhmä opettajia osallistui helmikuussa 2009 K-instituutin järjestämään viikon mittaiseen opettajien työelämäkoulutukseen, joka tutustutti opettajia Keskon eri toimialojen toimintaan - luentojen lisäksi myös käytännön tasolla.

Opettajien suosittu työelämäkoulutus järjestettiin K-instituutissa kymmenettä kertaa. Koulutus lähti alun perin kauppaopettajien kou-

Opettajat Outi Laitinen, Seija Kouvo ja Maarit Lehtonen tutustuvat käytännön työhön Kaisaniemen Kodin Ykkösessä.

lutuksesta, mutta on laajentunut vuosien varrella ammatillisen toisen asteen ja ammattikorkeakoulujen opettajien koulutukseksi yli ammattialojen.

Teorian ja käytännön sopiva suhde

Yritystoimintaa opettava Maarit Lehtonen Etelä-Karjalan Ammattiopistosta kertoi, että viikko ylitti odotukset. Käytännön harjoittelu Kaisaniemen Kodin Ykkösessä toi mukavasti vaihtelua ja täydensi ohjelmaa. Yllättävää oli Lehtosen mielestä erikoistavara- ja käyttötavarapuolen myyjän työnkuvan monipuolisuus.

- Tämä on mielestäni erittäin suositeltava koulutus esimerkiksi palvelualoille valmistuvien opiskelijoiden ammatillisille opettajille. Uskon itekin tuovani jatkossa jotain kauppiasyrittäjyyden erityispiirteitä mukaan yrittäjyysopetukseen.

Logistiikkaa ja taloushallinnon aineita opettava Seija Kouvo Etelä-Karjalan Ammattiopistosta halusi päivittää tietoaan kaupan käytännön asioista ja tutustua kaupan toimintaan. Viikon muodostama kokonaisuus herätti Kouvon mielessä paljon ajatuksia, joita hän aikoo hyödyntää työssään.

- Opettajille kaikki mahdolliset tilaisuudet saada ikkuna opiskelijoiden todennäköisiin tuleviin työpaikkoihin ovat arvokkaita - käytännön töihin me opiskelijoitamme opetamme!

Porkkanamafia haastoi K-marketit lisäämään energiatehokkuuttaan

Porkkanamafia järjesti energiansäästöviikoilla lokakuussa 2009 tempaukset kahteen K-ruokakauppaan, K-market Kotikontuun Helsinkiin ja K-market Tullintorille Tampereelle.

Porkkanamafia on kuluttajaliike, joka haluaa ostotempauksilla kantaa kortensa kekoon ilmastonmuutoksen hidastamiseksi. Liikkeen idea on saanut alkunsa Yhdysvalloissa, jossa – samoin kuin Isossa-Britanniassa – se tunnetaan nimellä Carrotmob.

Tämänkertaisen tempauksen tavoitteena oli haastaa ruokakauppa energiansäästötoimenpiteisiin järjestämällä myymälään positiivinen ostoryntäys. Kummatkin tempaukseen valitut kaupat olivat K-ruokakauppoja. Valinnassa painoi kauppiaiden halu sijoittaa kaikki lisämyynnistä saadut eurot kaupan energiatehokkuuden kehittämiseen.

K-market Tullintori päätti yhdessä Porkkanamafian kanssa järjestää asiakkailleen ympäristöä vähemmän kuormittavan ruoan tapahtuman.

– Energiakatselmuksessa arvioijat totesivat K-market Tullintorin energiatehokkuuden olevan niin hyvällä tasolla, että investoinnit on järkevä jättää tuonemmaksi, kertoo kauppias **Ville Pirtinaho**.

– Ruokavaliolla on suuri merkitys ihmisen kokonaishiilijalanjäljelle. Koska meillä ei ollut tarvetta uusia kylmälaitteita, halusimme kertoa

asiakkaille, miten henkilökohtaisilla valinnoilla voi pienentää hiilijalanjälkeä helposti ja herkullisesti, **Ville Pirtinaho** summaa.

Myöskään K-market Kotikonnulla ei ollut tarvetta laitteiden uusimiseen, vaan energiatehokkuutta pyritään lisäämään muilla keinoin.

– Kalustomme on energiatehokasta, meillä esimerkiksi on jo kannelliset pakastealtaat. Olemme yhteistyökumppaneiden avulla suunnitelleet energiatehokkuuden lisäämistä valaistuksen ohjauksen ja kylmälaitteiden hukkavirtausten hyödyntämisen avulla, kertoo K-market Kotikonnun kauppias **Jiri Tynkkynen**.

Porkkanamafian väki ilahtui sekä K-ruokakauppojen että asiakkaiden osallistumisesta tempaukseen.

– Vähittäiskauppaan kohdistuvaa toimintaa on toivottu Porkkanamafian toiminnan alkumetreiltä saakka, kertoo **Iikka Hannula** Helsingin Porkkanamafiasta.

– Kaupassa asioiminen on kuluttajien arjessa helppo tapa näyttää, että olemme valmiita palkitsemaan ostokäyttäytymisellämme yritykset, jotka ovat valmiita esimerkiksi energiansäästöön. Hienoa, että kauppa-tempaukset täyttivät asetetut tavoitteet ja saivat aikaan aitoa toimintaa.

K-market Kotikonnun kauppias Jiri Tynkkynen lupaa lisätä energiatehokkuutta kaupassaan.

Vastuullisuus kannattaa

Taloudellisen vastuun keskeisiä kysymyksiä

- Talouden kehitys sidosryhmien kannalta
- Työllistäminen
- Korruption ja lahjonnan estäminen
- Asiakkaiden yksityisyydensuoja
- Suhteet politiikkaan

09

Taloudellinen vastuu

Taloudellisen vastuun keskeisiä tuloksia vuonna 2009

- + Kesko valittiin seitsemännen kerran peräkkäin Dow Jonesin kestäväen kehityksen indekseihin DJSI World ja DJSI STOXX
- + Kesko hyväksyttiin ensimmäistä kertaa FTSE4Good-indeksiin
- + Kesko valittiin edelleen World Economic Forumin julkaisemalle maailman 100 vastuullisimman yrityksen listalle
- + Keskon liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä oli voitollinen, mutta pieneni edellisestä vuodesta. Yleisen taloustilanteen heikentyminen vaikutti erityisesti Keskon rauta-kaupan sekä auto- ja konekaupan kysyntään.
- + Keskon B-osakkeiden kurssi nousi vuoden aikana 30 % ja koko osakekannan markkina-arvo 22 %
- + K-ruokakauppaverkosto oli Suomen kattavin, 1 030 K-ruokakauppaa 311 kunnassa
- + 51 % Suomen väestöstä asui alle kilometrin päässä K-ruokakaupasta
- + K-Plussa-kanta-asiakasjärjestelmään liittyi yli 190 000 uutta kanta-asiakasta
- + K-kaupan asiakkaiden kanssa toteutetut hyväntekeväisyyskampanjat (Hyvä joulumieli -keräys, Elämä lapselle -kampanja, Pampers UNICEF -kampanja) tuottivat ennätystuloksia
- Keskon investoinnit olivat 2,3 % liikevaihdosta, kun ne edellisenä vuonna olivat 3,5 %
- Henkilökuntamäärä (kokoaikaisiksi muutettuna) väheni keskimäärin vuoden aikana Suomessa 530 henkilöllä ja muissa toimintamaissa 1 613 henkilöllä
- Tavarastojen kokonaismäärä väheni 14,2 %, ostot Suomesta 8,7 % ja ostot Keskon toimialueen ulkopuolisista maista 26,7 %
- Keskon tuottama taloudellinen hyöty pieneni Baltiassa 41,8 %
- Markkinaoikeus määräsi Keskolle ja K-ruokakauppia-yhdistys ry:lle seuraamusmaksun vuosina 1997-2000 tapahtuneesta enimmäishintojen asettamisesta

Keskon taloudellisen vastuun periaatteet

Keskon yhteiskuntavastuun yleisten periaatteiden mukaan taloudellisella vastuulla tarkoitetaan hyvää taloudenhoitoa, tehokasta resurssien käyttöä ja taloudellisen hyödyn tasaista ja pitkäjänteistä tuottamista eri sidosryhmille. Taloudellinen tulos tulee saavuttaa vastuullisin keinoin, hyvän hallintotavan, avoimen viestinnän ja toimivan sidosryhmävuorovaikutuksen tukena, ympäristövastuu ja sosiaalinen vastuu huomioon ottaen.

Pääosa taloudellisen vastuun tunnusluvuista saadaan konsernitilinpäätöksestä, jonka laatimista ja esittämistä säätelevät IFRS-standardit. Mukana on myös joitakin sellaisia kirjainpidosta kerättyjä tietoja, joita ei ole tilinpäätöstiedoissa eritelty.

GRI-suosituksen mukaisten tunnuslukujen lisäksi Kesko raportoi taloudellisen vastuun tuloksissaan muun muassa kauppaverkostonsa kehittymisestä sekä taloudellisten hyötyjen jakautumisesta eri sidosryhmien kesken. Tilastoissa esitellään myös esimerkiksi toiminnan maantieteellistä kattavuutta, lähikauppojen myyntiosuutta sekä kotimaisten tuotteiden ja tuonnin välisiä suhteita ilman tilastoihin liittyviä tavoitteellisia linjauksia. Markkinataloudessa tämäntyyppisten asioiden

kehitys riippuu kuluttajien toiveista ja käyttäytymisestä, joihin Keskon on sopeuduttava ja joita sen on ennakoitava. Myös tällaisen rakenteellisen kehityksen avoin esittely on Keskon mielestä osa taloudellista vastuuta.

Taloudellisen vastuun tuloksia esitellään seuraavassa Keskon tärkeimpien sidosryhmien mukaan jaoteltuina.

Osinkopolitiikka

Kesko Oyj:n hallitus päätti 4.2.2009 uudistaa aiempaa, 6.4.2005 julkistamaansa osinkopolitiikkaa. Uudistetussa politiikassa otetaan huomioon rahoituksellisen aseman ja toimintastrategian lisäksi myös kertaluonteisten erien luonne. Uudistetun osinkopolitiikan mukaan Kesko Oyj jakaa osinkona vähintään 50 % osakekohtaisesta tuloksesta ilman kertaluonteisia eriä yhtiön rahoituksellinen asema ja toimintastrategia kuitenkin huomioon ottaen.

Vuonna 2009 Kesko jakoi vuoden 2008 tuloksestaan osinkoa 1,00 euroa osakkeelta eli yhteensä noin 97,9 miljoonaa euroa. Vuoden 2009 tuloksesta osinkoa on päätetty jakaa 0,90 euroa osakkeelta eli noin 88,5 miljoonaa euroa, mikä on 70,5 % osakekohtaisesta tuloksesta ja 126,8 % osakekohtaisesta

Keskon osakkeet ja osakkeenomistajat

Perustietoa osakkeista ja osakkeenomistajista 31.12.

	2007	2008	2009
Osakkeiden määrä (1 000 kpl)	97 767,8	97 824,9	98 321,5
Osakepääoma (milj. €)	196	196	197
A-osakkeita kaikista osakkeista (%)	32	32	32
B-osakkeita kaikista osakkeista (%)	68	68	68
A-osakkeiden osuus kaikista äänistä (%)*	83	83	83
B-osakkeiden osuus kaikista äänistä (%)*	17	17	17
A-osakkeiden markkina-arvo (milj. €)	1 201	698	749
B-osakkeiden markkina-arvo (milj. €)	2 491	1 176	1 537
Osakkeenomistajien lukumäärä	28 925	38 080	38 888
Tulos per osake, laimennusvaikutuksella oikaistu (€)	2,90	2,24	1,27
Osinko per osake (€)	1,60	1,00	0,90

*A-osake, äänimäärä/osake: 10 ääntä, B-osake, äänimäärä/osake: 1 ääni

Perustietoa osakkeista 31.12.2009

- Ulkomaisten omistajien osuus säilyi ennallaan ja oli B-osakkeiden määrästä 30 %, koko osakemäärästä 20 % ja äänimäärästä 5 %
- Suurimmat ulkomaiset omistajat ovat Yhdysvalloista, Isosta-Britanniasta, Saksasta, Ruotsista ja Norjasta (lähde: ThomsonReuters)
- Keskon B-osakkeiden kurssi nousi vuoden aikana 30 % ja A-osakkeiden 7 %
- NASDAQ OMX Helsinki -yleisindeksi nousi 19,5 %

10 suurinta osakkeenomistajaa osakelukumäärän (A- ja B-sarja) perusteella 31.12.2009

	Osuus osakkeista, %	Osuus äänimäärästä, %
Keskon Eläkekassa	4,51	9,22
K-Kauppiasliitto ry	3,46	8,76
Vähittäiskaupan Takaus Oy	3,04	6,94
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Ilmarinen	1,97	1,02
Valluga-sijoitus Oy	1,36	3,49
Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma	1,23	0,32
Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö Tapiola	1,04	0,27
Oy The English Tearoom Ab	1,03	0,26
Vähittäiskaupan Ammattikasvatussäätiö	0,95	2,08
Valtion Eläkerahasto	0,86	0,22
Yhteensä	19,45	32,58

tuloksesta ilman kertaluonteisia eriä. Viiden edellisen vuoden aikana osinkoa on jaettu keskimäärin 83,4 % osakekohtaisesta tuloksesta ilman kertaeriä.

Sijoittajaviestintä

Keskon sijoittajaviestintä tarjoaa markkinoille jatkuvasti oikeaa ja ajan tasalla olevaa tietoa Kesko Oyj:n osakkeiden hinnanmuodostuksen perustaksi. Tavoitteena on parantaa Keskon toiminnan tunnettuutta, lisätä sijoitusinformaation avoimuutta ja siten Keskon kiinnostavuutta sijoituskohteena. Kesko noudattaa tasapuolisuuden periaatetta ja julkaisee kaiken sijoittajatiedon www.kesko.fi-sivuillaan suomeksi ja englanniksi. Internet-sivuilta ovat luettavissa myös tilinpäätöstiedote, kolme osavuositiedotusta sekä verkkovuosikertomus. Kesko julkaisee vuosikertomuksen painettuna suomeksi ja englanniksi. Yhtiössä ylläpidetään vuosikertomuksen postitulistaa, jolle voi ilmoittautua aineistopalvelussa osoitteessa www.kesko.fi/media. Samasta osoitteesta voi tilata sähköpostitse lähetettäviä Keskon pörssi- ja lehdistötiedotteita.

Kesko järjestää analyytikoille ja medialle tiedotustilaisuuksia tulosjulkistusten ja merkittävien uutisointien yhteydessä sekä taustatietotilaisuuksia analyytikoille ja institutionaalisille sijoittajille (Capital Market Day) eri teemoista 1–2 kertaa vuodessa.

Kesko noudattaa kahden viikon hiljaista jaksoa ennen tulostiedotteidensa julkistamista. Muina aikoina analyytikoiden ja sijoittajien kyselyihin vastataan puhelimitse, sähköpostilla ja järjestämällä sijoittajatapaamisia.

Kesko kestävän kehityksen indekseissä

Kesko on jo useita vuosia ollut listattuna maailman 100 vastuullisimman yrityksen (Global 100 Most Sustainable Corporations) listalle ja tärkeimpiin kestävän kehityksen indekseihin. Listaukset auttavat analyytikkoja ja sijoittajia saamaan päättönsä pohjaksi luotettavaa, puoleetonta tietoa Keskon suorituskyvystä kestävän kehityksen mittareilla arvioituna. Voimassaolevat listaukset on luettu sivulla 26.

Asiakkaat

Kesko toimii ruoka-, käyttötavara-, rauta- sekä auto- ja konekaupassa. Keskon ketjutoimintaan kuuluu lähes 2 000 kauppa Pohjoismaissa, Baltiassa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä.

Suomessa Keskon tarjoamat palvelut kattavat lähes kaikki Suomen kunnat. K-ryhmän ruokakaupoissa käy päivittäin noin 900 000 asiakasta ja noin kahdella miljoonalla suomalaisella perheellä on K-ryhmän kanta-asiakaskortti K-Plussa. Keskona on runsaasti myös yritysasiakkaita.

Suomen ulkopuolella Kesko harjoittaa rauta- ja sisustus-tarvikekauppaa sekä konekauppaa.

Investoinnit ja kauppaverkosto

Vuonna 2009 Keskon investoinnit olivat 198 miljoonaa euroa eli 2,3 % liikevaihdosta (3,5 % vuonna 2008). Suomeen investoitiin 128 miljoonaa euroa ja muihin maihin 70 miljoonaa euroa. Kauppapaikkainvestointeihin – palveluverkoston kehittämiseen – käytettiin 161 miljoonaa euroa. Keskon lisäksi myös K-kauppiat ja kiinteistösijoittajat investoivat vuosittain K-ryhmän käytössä olevien myymälöiden rakentamiseen tai perusparannuksiin. Nämä mukaan lukien kokonaisinvestoinnit Suomeen vuonna 2009 olivat noin 327 miljoonaa euroa.

Keskon investoinneilla on positiivinen taloudellinen vaikutus muun muassa rakennusliikkeiden, rakennusalan palvelu-

yritysten, kaluste- ja laite-toimittajien sekä tietojärjestelmätoimittajien toimintaan. Taulukossa Taloudellisen hyödyn ja kautuminen maakunnittain sivulla 32 eritellään myös Suomeen tehtyjä investointeja.

Keskolla on laaja kauppaverkosto sekä Suomessa että muissa toimintamaissa. Kauppojen lukumäärät eri maissa esitetään sivun 27 taulukossa.

K-ruokakauppakonseptit vastaavat kuluttajien erilaisiin tarpeisiin päivittäisistä lähialueista vaatteita ja muita käyttötavaroita laajasti tarjoaviin suuryksiköihin. Ruokakesko kehittää aktiivisesti K-ruokakauppaverkostoa investoimalla kaiken kokosiin kauppoihin. Kauppapaikkojen ikääntyminen, valikoimien laajentuminen, uudet palvelutarpeet ja muuttoliike vaativat kauppapaikkojen jatkuvaa kehittämistä.

K-ruokakauppaverkosto on Suomen kattavin. K-ruokakauppoja oli vuoden 2009 lopussa 1 030 eli 25 vähemmän kuin edellisellä vuonna. Uusia K-ruokakauppoja avattiin vuoden aikana 24, ja useita muita uudistettiin tai laajennettiin. Kauppaverkko kattoi Suomen 348 kunnasta 89 % eli 311. Suomen väestöstä 51 % asui alle kilometrin päässä K-ruokakaupasta.

Suuryksiköiden eli K-citymarketien päivittäistavaramyynnin osuus K-ruokakauppojen myynnistä oli 28,9 % (26,7 %). Lähi-kauppoja (K-market ja K-extra) oli 676 kappaletta.

Muita K-ryhmän kauppoja oli Suomessa kaikkiaan 720.

Rautia-kauppoja oli viisi enemmän kuin vuonna 2008, muiden muutokset K-ketjuissa olivat vähäisiä.

Uusia K-kauppiaita aloitti vuoden aikana 97.

Kanta-asiakasjärjestelmä

Keskon tytäryhtiö K-Plus Oy hallinnoi ja ylläpitää K-ketjujen ja K-Plussa-yhteistyökumppaneiden K-Plussa-kanta-asiakasjärjestelmää. Järjestelmä rajoittuu Suomen toimintoihin. Järjestelmään liittyi vuoden aikana 190 000 uutta kanta-asiakasta. K-Plussa-kortteja oli vuoden 2009 lopussa noin 3,6 miljoonaa kappaletta hieman yli kahdessa miljoonassa taloudessa.

K-Plussa-verkoston kuuluvat kaikki K-ryhmän kaupat sekä suuri määrä yhteistyökumppaneita – yhteensä 3 500 ostopaikkaa. Kesko antaa K-Plussa-kortin haltijoille kuukausittain pisteitä ostoista, ja asiakkaat saavat jokaista 1 000 pistettä kohti viiden euron suuruisen arvoksetelin tai vastaavan summan

Tunnuslukuja

		2007	2008	2009
Liikevaihto*	milj. €	9 287	9 591	8 447
Bruttokate*	%	14,3	13,5	13,6
Liikevoitto ilman kertaluonteisia eriä*	milj. €	315	217	155
Voitto ennen veroja*	milj. €	358	289	217
Voitto ennen veroja liikevaihdosta*	%	3,9	3,0	2,6
Sidotun pääoman tuotto	%	16,3	15,2	11,0
Omavaraisuusaste	%	48,5	52,4	54,1
Nettovelkaantumisaste	%	14,0	2,3	-12,5
Investoinnit*	milj. €	228	338	198
Investoinnit liikevaihdosta*	%	2,5	3,5	2,3

*jatkuvat toiminnot

Kesko kestävän kehityksen indekseissä

Kesko on jo vuosia listattu tärkeimpiin kestävän kehityksen indekseihin ja arvioitu sekä kaupan alalla että kaikkien yritysten joukossa yhdeksi maailman parhaista kestävästä kehityksen periaatteista noudattavista yrityksistä. Puolueettomat asiantuntija-arviot ovat tärkeitä paitsi Keskoa kiinnostuneille sijoittajille, myös Keskolle itselleen toiminnan jatkuvaa kehittämistä silmällä pitäen.

Dow Jones Sustainability Index

Kesko on ollut listattuna Dow Jonesin kestävän kehityksen indekseissä seitsemän perättäistä vuotta. Kaudelle 2009/2010 Kesko hyväksyttiin edellisvuoden tapaan sekä DJSI World että DJSI STOXX indekseihin. Dow Jonesin maailmanlaajuiseen indeksiin hyväksyttiin 317 yritystä 27 maasta ja eurooppalaiseen indeksiin 154 yritystä 14 eri maasta. Yritykset on luokiteltu laajempiin toimialasektoreihin (Supersectors) sekä pienempiin toimialakohtaisiin alaryhmiin (esim. ruokakauppa). Ruokakaupan alaryhmässä maailman indeksiin hyväksyttiin viisi ja Euroopan indeksiin neljä yritystä. Kesko on molempien indeksien ainoa pohjoismaalainen kaupan alan yritys.

Aiempien vuosien tapaan arvioinnin suoritti sveitsiläinen SAM Group, ja arviointi kattoi yhteiskuntavastuun kaikki osa-alueet: taloudellisen, sosiaalisen ja ympäristövastuun. Vuoden 2009 arvioinnissa Kesko saavutti parhaat toimialakohtaiset pisteet innovaatioiden johtamisessa, riskienhallinnassa, tavarantoinnintajien valvontakäytännöissä, ympäristöraportoinnissa, toiminnan ekotehokkuudessa sekä yhtiön toimintatavoista korruption ja lahjonnan estämiseksi.

SAM Groupin julkaisemassa Sustainability Yearbook 2010 -kirjassa Keskon vastuullisuustyölle myönnettiin edellisvuoden tapaan hopeasija (SAM Silver Class) päivittäistavara-kaupan sarjassa. Kultasijaa ei jaettu. Kesko nimettiin myös Sector Mover -yritykseksi eli suhteellisesti eniten vastuullista suorituskykyään parantaneeksi yritykseksi. SAM otti arviointiinsa 1 237 yritystä, joista kunkin toimialan parhaat 15 % hyväksyttiin kirjaan.

FTSE4Good

Maaliskuussa 2009 Kesko listattiin vastuullisen sijoitustoiminnan indekseihin FTSE4Good Global ja FTSE4Good Europe. Arvioinnin suoritti riippumaton Ethical Investment Research Service (EIRIS) -tutkimuslaitos. FTSE Group, jonka omistavat puoliksi Financial Times ja Lontoon pörssi, on maailman johtavia markkinaindeksien tuottajia ja toimii sijoittajien kanssa 77:ssä eri maassa.

FTSE4Good-indeksiin on valittu yhteensä yli 800 yritystä. EIRIS arvioi yrityksiä viidellä eri osa-alueella: ympäristövastuu, ilmastonmuutoksen hillintä, ihmisoikeuksien vaaliminen, hankintaketjun työolojen hallinta ja lahjonnan vastustaminen.

ASPI Eurozone® ja Ethibel

Ranskalaisella Vigeo Groupilla on kaksi SRI-indeksiperhettä: ASPI Eurozone® ja Ethibel Sustainability Indexes. Kesko on listattu molempiin.

ASPI Eurozone® (Advanced Sustainable Performance Indexes) -indeksiä varten yritysten suorituskyky arvioidaan ja pisteytetään käyttäen kuutta Vigeon arviointikriteeriä: ihmisoikeudet, henkilöstöhallinto, ympäristö, liiketoimintakäytännöt, hallintotapa ja toiminta lähiyhteisössä. Indeksiin valitaan vuosittain 120 yritystä.

Vigeon belgialaisen tytäryhtiön Ethibelin indeksien perustana on kaksi investointirekisteriä: Ethibel Pioneer (250 yritystä) ja Ethibel Excellence (400 yritystä). Rekistereihin listattujen yritysten joukosta Ethibel laatii yhdessä Standard & Poors'in kanssa ESI Europe - ja ESI Global -indeksit. Kesko kuuluu molempiin rekistereihin sekä Euroopan indeksiin, johon joulukuussa 2009 valittiin 195 yritystä.

Muut indeksit

Kesko on tehty useita muita arvioita, joiden tarkoituksena on auttaa sijoittajia ja rahoituspalvelujen tarjoajia toteuttamaan kestävän kehityksen mukaisia sijoitusstrategioita.

Saksalainen oekom research arvioi yrityksiä 200:lla ympäristö- ja sosiaalisen vastuun kriteerillä. Sen tekemillä analyyseillä on vaikutusta noin 90 miljardin euron sijoituskantaan. Keskolle oekom antoi vuonna 2009 prime-luokituksen C+, mikä tarkoittaa, että Kesko kuuluu toimialansa parhaisiin yrityksiin maailmassa.

Hollantilaisten sijoitusyhtiöiden - Kempen Capital Management ja SNS Asset Management - yhdessä laatima Kempen/SNS Smaller Europe SRI Index seuraa pääsääntöisesti markkina-arvoltaan alle 2 miljardin euron yrityksiä. Kesko on listattu myös tähän indeksiin, johon kuuluu 150 yritystä.

The Global 100 Most Sustainable Corporations

Tammikuussa 2010 Kesko valittiin kuudennen kerran World Economic Forumin julkaisemalle maailman 100 vastuullisimman yrityksen listalle. Kesko on ollut mukana listan perustamisesta lähtien. Vuoden 2010 listan oli johtavien indeksien pohjalta laatintu Corporate Knights -lehti strategisina partnereinaan Inflection Point Capital Management, Legg Mason's Global Currents Investment Management ja Phoenix Global Advisors LLC. Yrityksiä arviointiin 11:llä kestävän kehityksen mittarilla. Ympäristömittareista mukana olivat yrityksen liikevaihtoon suhteutetut energian- ja vedenkulutus, jätteiden määrä ja hiilidioksidipäästöt. Tällä kertaa tutkitut yritykset pisteytettiin myös paremmuusjärjestykseen - Keskon sijoitukseksi tuli 33.

FTSE4Good

2010
silver class

Dow Jones
Sustainability Indexes
Member 2009/10

2010
sector mover

suoraan pankkitilille. Pisteiden lisäksi K-Plussa-etuja annetaan erikoishinnoiteltuina tarjouksina. Vuoden aikana tarjottujen K-Plussa-etujen summaa ei ole otettu mukaan Keskon sidosryhmilleen tuottamaa taloudellista hyötyä koskeviin laskelmiin, koska edut ovat osa tuotteiden hinnoittelua ja asiakkaiden palkitsemista ostosten keskittämisestä K-kauppoihin ja kuuluvat näin normaalien kilpailukeinojen piiriin.

Henkilöstö

Taloudellisen vastuun osiossa henkilöstökysymyksiä käsitellään työpaikkojen lukumäärän ja maksettujen palkkojen kokonaiskehityksen näkökulmasta. Henkilöstövastuun osiossa Keskon vastuullisuutta tarkastellaan henkilöstön itsensä kannalta.

Työpaikkojen kehitys, maksetut palkat

Vuoden 2009 aikana Kesko-konsernissa työskenteli kokoaikaisiksi työntekijöiksi muutettuna keskimäärin 19 184 henkilöä – Suomessa 10 284 ja muissa toimintamaissa 8 900. Vuoteen 2008 verrattuna henkilökuntamäärä väheni Suomessa 530 henkilöllä ja muissa maissa yhteensä 1 613 henkilöllä. Vuoden 2009 lopussa henkilöstöä oli kaikkiaan 22 200 (24 668), josta Suomessa työskenteli 12 959 (13 651) ja muissa maissa 9 241 (11 017) henkilöä. Työsuhteiden jakautumista pysyviin ja määräaikaisiin sekä koko- ja osa-aikaisiin käsitellään Henkilöstövastuun osiossa.

Suomessa Kesko toimii tiiviissä yhteistyössä K-kauppiaiden kanssa. Vuoden lopussa Kesrolla oli yhteistyökumppaneinaan 1 302 K-kauppiasta sekä 250 muuta kauppias- ja jälleenmyyjäyhteistyökumppania. K-kauppiaille oli palveluksessaan – kauppiat itse mukaan lukien – hieman yli 22 000 henkilöä.

Kesko-konsernin tuloslaskelman mukaiset palkat olivat 448 miljoonaa euroa (edellisenä vuonna 497 miljoonaa euroa), joista ulkomaan toimintojen osuus oli 116 (154) miljoonaa euroa. Osakeoptioita kirjattiin kuluiksi 8 miljoonaa euroa. K-kauppiat maksoivat palkkoja 342 miljoonaa euroa. Mukana luvuissa ovat ne K-kauppiat, joiden kirjanpito ja palkanlaskenta hoidetaan Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy:ssä, eli noin 85 % K-kauppiaiden liiketoiminnan kokonaisvolyyymistä.

Kauppaverkosto 2009

Suomi

- 1 030 K-ruokakauppaa
- 31 Anttila-tavarataloa
- 10 Kodin Ykkönen-tavarataloa
- 69 K-citymarket-tavarataloa
- 328 muuta käyttötavarakauppaa (urheilu-, sisustus-, kodintekniikka ja kenkäkauppoja)
- 149 K-rauta- ja Rautia-rautakauppaa*
- 90 K-maatalouskauppaa*
- 6 autokauppaa ja 2 konekauppaa

*vuonna 2009 rautakaupoista 52 oli samalla K-maatalouskauppoja

Muut Pohjoismaat

- 133 rautakauppaa

Baltia

- 34 rautakauppaa
- 9 huonekalukauppaa

Venäjä

- 10 rautakauppaa

Valko-Venäjä

- 4 rautakauppaa

K-ruokakauppojen lukumäärä Suomen kunnissa

K-ruokakauppoja	Kuntia			% kaikista kunnista		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009
10 tai enemmän	13	18	17	3 %	4 %	5 %
7-9	9	9	8	2 %	2 %	2 %
5-6	24	28	26	6 %	7 %	7 %
3-4	65	56	56	16 %	13 %	16 %
2	86	70	69	21 %	17 %	20 %
1	170	135	135	40 %	33 %	39 %
0	49	99	37	12 %	24 %	11 %
Kuntia yhteensä	416	415*	348	100 %	100 %	100 %

*kuntien määrä 31.12.2008, 1.1.2009 kuntia oli 348

Yhteiskunta

Kesko maksaa osuutensa yhteiskunnan sosiaaliturvan ja muiden palvelujen kustantamisesta tulo- ja kiinteistöverojen sekä eläke- ja muiden henkilösivukulujen muodossa. Kesko kerää yhteiskunnalle myös arvonnalisäveroja, joita ei kuitenkaan välillisinä veroina lasketa Keskon synnyttämään taloudelliseen hyötyyn.

Verot ja henkilösivukulut

Kesko-konsernin tuloverot vuonna 2009 olivat 82 (89) miljoonaa euroa, josta 6 (10) miljoonaa muihin maihin kuin Suomeen. Kiinteistövero maksettiin Suomessa 3,4 miljoonaa euroa. Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy:n palveluja käyttävien K-kauppioiden tuloverot olivat 35 (35) miljoonaa euroa. K-ryhmän verot Suomessa olivat yhteensä 114 miljoonaa euroa.

Kesko-konsernin eläkekulut vuonna 2009 olivat 40 (29) miljoonaa euroa ja muut henkilösivukulut 39 (47) miljoonaa euroa. Suomessa eläkekulut olivat 37 miljoonaa euroa ja muut henkilösivukulut 20 miljoonaa euroa. K-kauppioiden maksamat henkilösivukulut olivat 78 miljoonaa euroa.

Työeläke- ja sairausvakuutusjärjestelmät

Suomessa Keskon Eläkekassa hoitaa Kesko Oyj:n, sen toimialayhtiöiden sekä eräiden muiden lähiyhteisöjen henkilökunnan työeläkelain mukaisen vakuutuksen Eläkekassan osastossa B. Lisäksi Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varma hoitaa joidenkin tytäryhtiöiden lakisääteiset TyEL-vakuutukset. Keskon Eläkekassassa on myös lisätujen osasto A, joka on suljettu 8.5.1998. Osastoon A kuuluvalla henkilöllä on mahdollisuus joihinkin sellaisiin eläkelajeihin, joita ei ole lakisäätöisen TyEL:n puolella, kuten esimerkiksi tuotannollisilla perusteilla myönnettävään varhaiseläkkeeseen.

Keskon Eläkekassa maksoi vuonna 2009 eläkkeitä 65,2 miljoonaa euroa yhteensä 3 889 henkilölle, kun vuonna 2008 eläkkeitä maksettiin 61 miljoonaa euroa. Eläkekassan piiriin kuului vuoden lopussa 8 837 (8 757) Kesko-konserniin tai lähiyhteisöihin työsuhteessa olevaa henkilöä. Lisäedun piiriin eli osastoon A kuului vuoden lopussa 702 (745) henkilöä.

Kesko on päättänyt siirtää lakisäätöisen eläketurvan hoitamisen ja vakuutuskannan Keskinäinen Eläkevakuutusyhtiö

Keskon henkilöstökulut, milj. € (jatkuvat toiminnot)

	2007	2008	2009
Palkat ja palkkiot	477	497	448
tulospalkkaus Suomessa	14,1	12,5	5,0
Henkilösivukulut			
eläkekulut	21	29	40
muut henkilösivukulut	46	47	39
Myönnetty osakeoptiot	2	6	8

2009 palkoista ulkomaan toimintojen osuus 116 milj. euroa

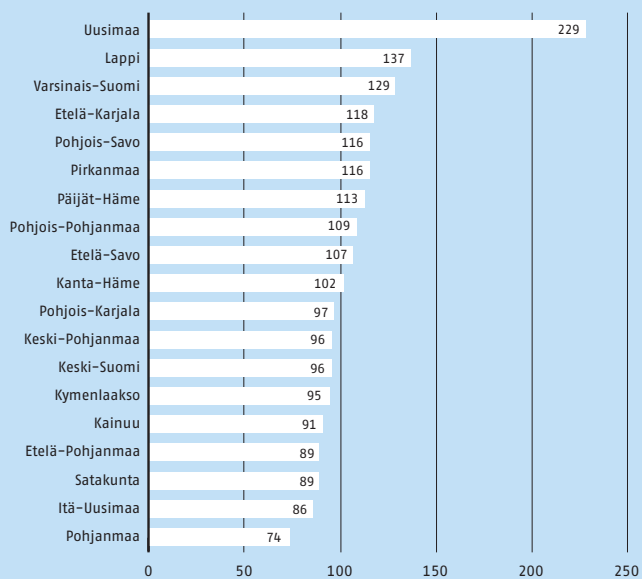
Työn tuottavuus Keskosssa, 1 000 € (jatkuvat toiminnot)

	2007	2008	2009
Liikevaihto/työntekijöitä keskimäärin			
Suomi	674	706	683
muut Pohjoismaat	494	451	437
Baltia	166	150	116
koko konserni	453	450	440
Voitto ennen veroja/työntekijä	17	14	11

Keskon verot, milj. € (jatkuvat toiminnot)

	2007	2008	2009
Tulovero Suomeen	70,7	79,4	76,5
Tulovero ulkomaille	16,5	10,1	5,9
Kiinteistövero Suomeen	3,2	3,4	3,4
Kiinteistövero ulkomaille	0,7	1,1	1,1

Maksetut palkat ja verot maakunnittain 2009, € asukasta kohti*

*Keskon ja Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy:n palveluja käyttävien kauppioiden maksamat palkat ja verot.

Ilmariselle kahdessa vaiheessa 1.6.2010 alkaen. Muutos ei vaikuta henkilöstön eikä eläkeläisten eläketurvan tasoon tai kattavuuteen. Ensimmäisessä vaiheessa siirto koskee noin 3 600 henkilöä. Siirron toinen vaihe toteutuu aikaisintaan vuoden 2012 alussa. Siirto edellyttää Finanssivalvonnan ja Kilpailuviraston hyväksyntää. Lisäeläketurvan (A-osasto) hoitaminen Keskon Eläkekassassa jatkuu ennallaan.

Keskon Sairauskassa hoitaa työpaikkakassana Kesko-konserniin kuuluvien yhteisöjen henkilökunnan lakisääteisen sairausvakuutuksen. Sairauskassan piirissä on noin 10 380 henkilöä. Sairauskassa maksoi vuonna 2009 sairausvakuutuskorvauksia 9,5 (9,3) miljoonaa euroa.

Muiden maiden tytäryhtiöt hoitavat kukin omat työeläke- ja sairausvakuutuksensa maassa noudatettavan lainsäädännön ja käytännön pohjalta.

Tavaroiden ja palvelujen toimittajat

Keskon toiminnan tuottamasta taloudellisesta hyödystä pääosan – reilut 82 % Keskon liikevaihdosta – saavat tavaroiden toimittajat, joilta vuonna 2009 ostettiin 7,0 miljardilla eurolla.

Myös palveluiden toimittajien osuus on merkittävä, mutta palveluostoja ei voida tilastoida vastaavalla tavalla ja luotettavuudella kuin myytäväksi hankittujen tuotteiden ostoja.

Tavaraostot

Keskolla oli vuonna 2009 noin 29 500 sellaista tavarantoimittajaa, joilta ostettiin vuoden aikana vähintään 1 000 eurolla. Näistä noin 16 300 toimi Suomessa, noin 9 500 Keskon muissa toimintamaissa ja noin 3 700 muualla.

Keskon tavarantoimittajien ostot olivat yhteensä 6 951 miljoonaa euroa (edellisenä vuonna 8 106 miljoonaa euroa). Keskon kaikkien yhtiöiden ostot Suomessa toimivilta tavarantoimittajilta olivat 4 912 (5 382) miljoonaa euroa eli 70,7 % (66,4 %) konsernin kaikista ostoista. Konsernin ostot muissa konsernin toimintamaissa toimivilta tavarantoimittajilta olivat 1 077 (1 410) miljoonaa euroa eli 15,5 % (17,4 %). Keskon toimialueen ulkopuolisten tavarantoimittajien osuus oli 963 (1 314) miljoonaa euroa eli 13,9 % (16,2 %). Ostojen kokonaismäärä väheni 14,2 % ja ostot Suomesta 8,7 %, eli suomalaiset toimittajat kasvattivat suhteellista osuuttaan. Keskon toimialueen ulkopuolisista maista ostot vähenivät 26,7 %.

Keskon ostot toimintamaittain 2009

	Tavarantoimittajia toimintamaissa* kpl	Ostot tavarantoimittajilta**		Tavarantoimittajia muissa maissa* kpl	Ostot tavarantoimittajilta**	
		milj. €	%		milj. €	%
Suomi	15 982	4 894	83,1	2 742	993	16,9
Ruotsi	987	114	86,0	86	19	14,0
Norja	1 431	419	97,5	90	11	2,5
Viro	2 248	50	61,9	361	31	38,1
Latvia	1 551	69	60,9	254	45	39,1
Liettua	794	44	30,5	1 216	101	69,5
Venäjä	705	125	99,5	5	1	0,5
Valko-Venäjä	819	16	45,5	184	19	54,5
Yhteensä	24 517	5 732	82,5	4 938	1 219	17,5

*tavarantoimittajat

**tavarantoimittajat

Keskon ostot yhtiöiden kotimaiden ja tavarantoimittajien kotimaiden mukaisesti jaoteltuina, milj. €

Yhtiön kotimaa	Tavarantoimittajan kotimaa							Valko-Venäjä	Muut maat	Yhteensä
	Suomi	Ruotsi	Norja	Viro	Latvia	Liettua	Venäjä			
Suomi	4 894	141	8	28	1	3	0	0	813	5 887
Ruotsi	4	114	4	0	0	0	0	0	11	133
Norja	1	3	419	0	0	0	0	0	7	429
Viro	7	2	0	50	2	1	0	0	19	81
Latvia	3	1	0	4	69	12	0	0	25	114
Liettua	2	0	0	5	11	44	2	1	81	145
Venäjä	0	0	0	0	0	0	125	0	0	126
Valko-Venäjä	1	0	0	0	0	1	10	16	7	36
Yhteensä	4 912	261	430	87	83	62	137	17	963	6 951

Esimerkkejä Pirkka-tuotteiden kotimaisuusasteesta

Kotimaisten tuotteiden osuus Pirkka-tuotteiden myynnistä tuoteryhmittäin, %

Maitovalmisteet	100,0 %
Virvoitusjuomat	100,0 %
Liha, tuore ja pakastettu	97,5 %
Pehmopaperit	96,6 %
Valmisruoka	96,6 %
Lihajaloste	84,7 %
Vihannekset ja juurekset	58,1 %
Kala	57,5 %
Pesu- ja puhdistusaineet	40,0 %
Makeiset	38,8 %
Juusto	35,6 %
Jogurtit, vanukkaat yms.	29,3 %
Ruokapakasteet	21,2 %
Säilykkeet	19,3 %
Hedelmät ja marjat	2,9 %

Kotimaiset yhteensä, Pirkka-tuotteiden myynnistä 54,7 %

Kotimaiset yhteensä, Pirkka-tuotteiden kpl-määrästä 46,9 %

Kymmenen suurimman tavarantoimittajan osuus konsernin tavaraostoista oli 22,9 % (21,3 %) ja sadan suurimman 52,8 % (49,1 %). Kymmenen suurimman joukossa oli kuusi suomalais- ta elintarvikealan yritystä, yksi Suomessa toimiva tuontiyritys, suomalainen IT-tukkuri ja kaksi saksalaista autovalmistajaa.

Kesko-konsernin suomalaisten yhtiöiden tavaraostot olivat yhteensä 5 887 miljoonaa euroa. Näistä ostoista 83,1 % tehtiin Suomessa toimivilta tavarantoimittajilta ja 16,9 % muualta. Osa Suomessa toimivista tavarantoimittajista on maahantuontiyrityksiä, joiden osuudeksi Suomessa tehdyistä ostoista saatiin vuonna 2007 tehdyssä laskennassa 21 %. Olettaen, että osuus on ennallaan, ostot Suomessa toimivilta maahantuontiyrityksiltä olivat noin 1 028 miljoonaa euroa (1 125 miljoonaa euroa). Keskon suomalaisten yhtiöiden ostot Suomen ulkopuolelta olivat 993 miljoonaa euroa. Tuonnin osuus konsernin Suomen yhtiöiden ostoista oli noin 2 021 miljoonaa euroa eli noin 34,3 % ja suomalaisen tuotannon osuus noin 3 866 miljoonaa euroa eli noin 65,7 %, kun se vuonna 2008 oli noin 64,7 %. Lukuja on pidettävä vain suuntaa antavina, koska tilastointia on voitu tehdä vain yritys- eikä tuotetasolla.

Tavarantoimittajien määrät sekä ostot tavarantoimittajilta on eritelty Keskon ostot toimintamaittain taulukossa sivulla 29. Esimerkiksi Norjassa ja Venäjällä kotimaisten tavarantoimittajien osuus on tilastoissa erittäin suuri, koska Keskon maayhtiöt eivät näissä maissa harjoita omaa tuontia, vaan ulkomaista alkuperää olevat tuotteet ostetaan maahantuontiyrityksiltä. Koska muissa toimintamaissa ei ole tehty vastaavanlaista tuontiyrittysten osuuden arviointia kuin edellä esitetty laskenta Suomessa, maahantuontiyrittysten sisältyminen kotimaisiin ostoihin merkitsee, että kotimaisen tuotannon todellinen osuus on kaikissa maissa pienempi kuin taulukosta voisi päätellä.

Keskon toiminnasta syntyvän taloudellisen hyödyn erittelyä markkina-alueittain, milj. € (jatkuvat toiminnot)

	Ostot	Investoinnit	Palkat ja myönnetyt osakeoptiot	Eläke- ja henkilösivukulut sekä verot	Yhteensä
Suomi	4 912	128	340	137	5 516
Muut Pohjoismaat	691	17	46	13	768
Baltia	232	8	51	9	299
Venäjä	137	42	15	3	198
Muut maat	980	3	4	3	991

Keskon toiminnasta syntyvä taloudellinen hyöty eri sidosryhmille, milj. € (jatkuvat toiminnot)

	2007	2008	2009
Tavarantoimittajat			
Suomi**, ***	5 223	5 382	4 912
Muut maat**, **	2 868	2 724	2 040
Investointihyödykkeiden toimittajat + yrityskaupat	228	338	198
Henkilökunta (palkat ja muut edut)	477	497	448
Osakkeenomistajat (osingot)	146	156	98
Verottaja (tulo- ja kiinteistöverot)	91	94	87
Sosiaaliturva (eläke- ja henkilösivukulut)	67	76	79

*Vuoden 2007 luvut sisältävät muiden maiden ostot Suomesta

**Vuoden 2007 luvut sisältävät myös Kauko-Telkon ja Tähti Optikon

***Vuoden 2007 luvut sisältävät vain suomalaisten yhtiöiden ostot suomalaisilta toimittajilta
2008-2009 luvut sisältävät kaikkien yhtiöiden ostot suomalaisilta toimittajilta

Omat merkkituotteet

Keskon omien Pirkka-tuotteiden lukumäärä oli vuoden lopussa 1 826. Pirkka-tuotteista oli valmistettu Suomessa lukumäärästä laskettuna 46,9 % (45,6 %) ja myynnin arvosta laskettuna 54,7 % (58,5 %). Sivun 30 taulukossa on esimerkkejä suomalaisien tuotteiden myyntiosuuksista Pirkka-tuotteiden eri tavararyhmissä.

Eurooppalaisen AMS-ostoryhmittymän kautta ostettuja Euroshopper-tuotteita oli Ruokakeskon valikoimissa vuoden lopussa 404 (321) kappaletta. Näistä Suomessa valmistettujen osuus myynnistä oli 29,3 (28,2) %. AMS:iin kuuluvat Keskon lisäksi muun muassa Ahold, Dansk Supermarked, ICA, Migros ja Système U.

Yleishyödyllinen tuki

Kesko ja sen tytäryhtiöt tukevat niin Suomessa kuin konsernin muissa toimintamaissa monenlaisten yhteiskunnan hyväksi työtä tekevien järjestöjen ja yhteisöjen työtä. Tuki perustuu useassa tapauksessa vuorovaikutteiseen yhteistyöhön, jossa Kesko ei ole mukana pelkästään rahoittajana vaan myös aktiivisena toimijana.

Kesko suuntaa tukeaan sponsorointi- ja lahjoitusperiaatteittensa mukaisesti ensisijaisesti hankkeisiin, jotka vaikuttavat lapsiperheiden arkeen. Keskon yhteistyö Nuori Suomi -järjestön kanssa on jatkunut jo yli vuosikymmenen. Myös Keskon toimintaympäristössä tapahtuvan sosiaalisesti vastuullisen toiminnan ja kestävän kehityksen tukeminen on tärkeää. Rajanveto lahjoitusten, sponsoroinnin ja markkinoinnin välillä on usein vaikeaa. Kun puhtaat markkinointitoimenpiteet jätetään laskelmien ulkopuolelle, Kesko-konsernin taloudellinen tuki yleishyödyllisiin tarkoituksiin vuonna 2009 oli 1,5 miljoonaa euroa.

Keväällä 2009 Keskon hallitus jakoi yhtiökokouksen myöntämistä varoista stipendejä ja lahjoituksia yhteisarvoltaan 141 000 euroa. Lahjoituksia saivat muun muassa Suomen lasten ja nuorten säätiö sekä Suomen Mielenterveysseura, jonka valtakunnallisessa hankkeessa koulutetaan vuoteen 2011 mennessä 700 terveystiedon opettajaa sisällyttämään mielenterveyteen liittyviä tietoja ja taitoja yläkouluikäisten opetukseen. Lue lisää sivulta 37. UNICEFille Kesko lahjoitti varoja lasten koulutuksen turvaamiseen Vietnamissa. Hanke on jatkoa kolmivuotiselle Vietnam-yhteistyöhankkeelle, joka keskittyy tavarantoimittajien vastuullisten työolosuhteiden edistämiseen. WWF:n Itämeren suojelutyötä Kesko on ollut mukana tukemassa vuodesta 2004. Vuonna 2009 suojelu kohdistettiin erityisesti maatalouden aiheuttaman rehevöitymisen vähentämiseen. Lahjakkaille nuorille urheilijoille sekä opinnoissaan erityisen hyvin menestyneille taideaineiden opiskelijoille ja ammattikorkeakouluopiskelijoille Kesko myönsi stipendejä jo 22. kerran. Lisäksi Kesko palkitsee parhaita ammattikorkeakoulujen oppinäytetöitä Thesis-kilpailussa.

Kesko ja K-kauppiat ovat olleet toteuttamassa myös K-kauppojen asiakkaille suunnattuja keräyskampanjoita. Hyvä joulumieli -keräys, jossa Keskon lisäksi ovat mukana Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Suomen Punainen Risti, YLE Radio Suomi ja Ykkösen Aamu-TV, toteutettiin jo 13. kerran ja se tuotti ennätyssumman 950 000 euroa. K-ruokakauppojen ja Chiquitan Elämä lapselle -kampanja tuotti noin 138 000 euroa, joilla hankittiin keskosvauvojen tehohoitolaitteita Helsingin, Turun, Tampereen, Kuopion ja Oulun lastenlinikoille. Procter&Gamblen ja K-ruokakauppojen Pampers-kampanjassa kerättiin UNICEFille varoja jäykkäkouristusrokotteiden hankin-

taan vastasyntyneille. K-kauppiat täydensivät kampanjaa lähes 600 000 lisärokotteen lahjoituksella.

Ulkomaisten yhtiöiden osuus annetusta taloudellisesta tuesta oli 7,8 %. Tästä summasta Norjassa Bygghakker lahjoitti urheilun hyväksi yhteensä noin 44 000 euroa ja yhdessä henkilökunnan kanssa Pelastakaa lapset -säätiölle noin 57 000 euroa. Lue lisää sivulta 34.

Taloudellisen hyödyn jakautuminen sidosryhmittäin

Keskon ja K-kauppiatten toiminta tuottaa taloudellista hyötyä osakkeenomistajille, rahoittajille, henkilökunnalle, tavarantarjoajille ja palveluntarjoajille ja heidän työntekijöilleen sekä kunnille ja valtiolle. Sivun 30 taulukossa tätä hyötyä on eritelty sidosryhmittäin ja markkina-alueittain. Rahoittajien osuuden määrittämiseen liittyy jaksotus-, arvostus-, valuuttakurssiyms. kysymyksiä eikä sitä ole otettu näihin laskelmiin mukaan. Rahoitusta koskevaa lisätietoa on Keskon tilinpäätöstiedoissa.

Tavarantoimittajien osuus Keskon tuottamasta hyödystä on selkeästi suurin, Keskon liikevaihdosta reilut 82 %. Verojen ja sosiaaliturvan yhteissummalla on pysynyt viimeisten kolmen vuoden ajan lähes samana, mutta muiden sidosryhmien saama hyöty on vaihdellut markkinatilanteen mukaan. Markkina-alueiden osalta hyöty on vuonna 2009 pienentynyt vähiten Suomessa (9,6 %) ja eniten Baltiassa (41,8 %).

Kuten kohdassa Tavaroiden ja palveluiden toimittajat kerrottiin, osa Keskon Suomesta ostamista tuotteista on valmistettu Suomen ulkopuolella. Keskon tai muiden Suomessa toimivien yritysten maahantuomat ulkomaiset tuotteet eivät hyödytä pelkästään niiden valmistajia tuotteiden alkuperämaissa, vaan tuottavat huomattavaa taloudellista hyötyä myös Suomessa. Maahantuojan ja kaupan palkkioilla katetaan tuoteketjussa mukana olevien yritysten suomalaisten työntekijöiden palkat ja muut kulut. Tuontituotteista maksetaan Suomeen myös arvonlisävero ja osasta tuotteita myös tullia.

Keskon tuki yleishyödyllisiin tarkoituksiin, 1 000 €

Urheilu	621 (41,2 %)
Kulttuuri	122 (8,1 %)
Kansalais- ja ympäristöjärjestöt	79 (5,3 %)
Veteraanijärjestöt	14 (0,9 %)
Terveystieteiden tutkimus	63 (4,2 %)
Nuorisotyö	469 (31,1 %)
Tiede, tutkimus ja koulutus	140 (9,3 %)

Yhteensä 1,5 miljoonaa euroa vuonna 2009

Taloudellisen hyödyn jakautuminen Suomessa maakunnittain

Hyödyt Keskon ostoista, K-kauppioiden suorista ostoista paikallisilta tavarantoimittajilta, Keskon ja K-kauppioiden tekemistä investoinneista ja maksamista palkoista sekä K-kauppioiden maksamista veroista on allaolevassa taulukossa jaettu maakunnittain.

Ostot on voitu jaotella vain tavarantoimittajien laskutuspaikkakunnan mukaan, vaikka tuotantoa olisi useammallakin paikkakunnalla. Näin Uudenmaan osuus on tilastoissa todellista suurempi. Myös maahantuontiyhtyritykset ovat sijoittuneet pääosin Uudellemaalle.

Keskon maksamat palkat on voitu eritellä maakunnittain lähes kokonaisuudessaan, mutta tuloveroa ei, koska sen jakaminen kuntiin kuuluu verohallinnon tehtäviin. Kiinteistöveroja ei ole otettu mukaan, koska ne ovat hyvin pieni erä suhteessa taulukon muihin lukuihin.

K-kauppiasta erittelyssä ovat mukana Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy:n asiakaskauppiat, joiden osuus K-kauppioiden kokonaisliikevaihdosta on noin 85 %. K-kauppioiden suorista ostoja ei ole voitu ryhmitellä laskutusosoitteen perusteella, vaan tilasto on tehty sillä olettamuksella, että nämä ostot on tehty omasta maakunnasta.

K-kauppioiden suorat ostot maakunnista olivat 525 miljoonaa euroa (569 miljoonaa euroa) eli lähitoimittajien osuus kauppakohtaisissa valikoimissa on pysynyt suunnilleen ennallaan. Joissakin maakunnissa (Etelä-Karjala, Kainuu, Lappi) K-kauppiaitten suorat ostot ovat suuremmat kuin Keskon ostot. Näissä maakunnissa on vain vähän sellaisia tavarantoi-

mittajia, joiden tuotantovolyyymi riittää Keskon valtakunnallisten ketjujen valikoimiin, jolloin K-kauppiat ostavat näiden pienten tavarantoimittajien tuotteita suoraan omiin kauppa-kohtaisiin valikoimiinsa. Myös Keskon varastovalikoimissa on tarjolla runsaasti pientuottajien tuotteita samaan tarkoitukseen.

Absoluuttiset luvut eivät täysin kuvaa maakuntien välisiä eroja, vaan ne on erityisesti palvelutasoa arvioitaessa suhteutettava asukaslukuun. Sivulla 28 esitetyt luvut palkoista ja veroista asukasta kohti kuvaavat K-ryhmän panostusta kunkin maakunnan perusrakenteisiin. Uudenmaan luvut eivät ole tässä suhteessa vertailukelpoisia, koska niihin sisältyy Kesko-konsernin hallinnollisia toimintoja ja suurin osa toimialayhtiöiden henkilökunnasta.

Yksityisyyden suoja

Keskon tytäryhtiö K-Plus Oy hallinnoi ja ylläpitää K-ketjujen ja K-Plus-yhteistyökumppaneiden K-Plus-kanta-asiakasjärjestelmää. Järjestelmä rajoittuu Suomen toimintoihin. K-Plus-kortteja oli vuoden 2009 lopussa yli 3,6 miljoonaa kappaletta hieman yli kahdessa miljoonassa taloudessa.

K-Plus-kortin haltijoiden asiakastiedoista muodostuu asiakasrekisteri, jota käytetään asiakkaan suostumuksella K-Plus-järjestelmään liittyneiden yritysten asiakassuhteiden hoitamiseen, asiakasyhteydenpitoon ja markkinointiin. Rekisteriin kerätään kortinhaltijoiden ostokäyttäytymistietoja loppusumma- ja tuoteryhmätasolla. Asiakas voi kieltää tuoteryhmätietojen käytön. Silloin tuoteryhmätason tietoja hänen ostoksistaan ei kerätä eikä käytetä valikoimasuunnittelun tai

Keskon ja K-kauppioiden tuottama taloudellinen hyöty Suomen maakuntiin 2009, milj. euroa

Maakunta	Keskon tavarastot	K-kauppioiden suorat tavarastot	Keskon ja K-kauppioiden investoinnit*	Keskon maksamat palkat	K-kauppioiden maksamat palkat	K-kauppioiden maksamat verot	Yhteensä
Etelä-Karjala	7,3	12,1	3,0	4,3	10,6	1,0	38,3
Etelä-Pohjanmaa	229,1	29,7	24,0	4,3	11,9	1,1	300,1
Etelä-Savo	38,5	14,9	12,3	5,4	10,0	1,6	82,7
Itä-Uusimaa	94,9	7,2	6,1	1,9	5,8	0,4	116,3
Kainuu	2,4	11,7	7,7	1,6	5,5	0,4	29,4
Kanta-Häme	50,3	20,0	4,7	5,0	11,6	0,7	92,2
Keski-Pohjanmaa	45,5	12,7	0,7	2,3	3,9	0,6	65,6
Keski-Suomi	65,2	17,8	2,2	8,2	16,1	1,8	111,3
Kymenlaakso	21,7	16,9	6,1	5,7	10,5	1,2	62,1
Lappi	16,2	36,3	6,4	6,1	16,9	2,0	83,9
Pirkanmaa	355,2	30,7	67,0	22,6	29,8	3,1	508,3
Pohjanmaa	105,4	11,8	16,1	5,3	6,9	0,8	146,5
Pohjois-Karjala	21,7	18,8	0,6	3,8	10,6	1,7	57,2
Pohjois-Pohjanmaa	61,4	32,9	13,0	17,0	23,0	1,9	149,3
Pohjois-Savo	120,9	25,5	0,3	8,6	18,4	1,9	175,6
Päijät-Häme	83,0	19,5	1,4	10,2	11,4	0,9	126,3
Satakunta	98,7	21,7	10,7	4,6	14,8	0,7	151,1
Uusimaa	2 848,9	124,4	104,7	222,2	93,9	10,1	3 404,2
Varsinais-Suomi	610,4	60,5	40,0	25,7	30,7	2,5	769,9
Ahvenanmaa	17,7	-	-	-	-	-	17,7
Yhteensä	4 894,2	525,0	327,0	364,9	342,2	34,5	6 487,8

*Sisältää kiinteistösijoittajien sijoitukset K-ryhmän kauppapaikkoihin

suoramainonnan tukena. Asiakkaat voivat myös kokonaan kieltää tietojensa rekisteröimisen ja hyödyntää vain K-Plus-kortilla välittömästi myönnettävät edut. Silloin ostotiedot eivät kirjaudu K-Plus-järjestelmään eikä asiakas saa K-Plus-pisteitä. Vuoden 2009 lopussa noin 4 000 asiakasta oli kieltänyt ostotietojensa keräämisen.

Rekisterinpitäjänä K-Plus Oy huolehtii siitä, että asiakastietoja käytetään vain rekisteriselosteessa kerrotulla tavalla. Yksittäistä asiakasta koskevia tietoja suojataan henkilöstölle annetuilla ohjeilla ja teknisesti tehokkaasti. Asiakastietoja ilmoitetaan ulkopuolisille tahoille ainoastaan lakiin perustuvan ilmoitusvelvollisuuden johdosta. Jokaisella rekisterinpitäjällä tulee henkilötietolain mukaan olla rekisteriseloste. K-Plus Oy:n rekisteriseloste on nähtävissä osoitteessa www.plussa.com. Vuonna 2009 K-Plus Oy ei saanut yhtään asiakkaiden yksityisyyden suojan rikkomiseen ja asiakastietojen hävittämiseen liittyviä valituksia.

Markkinointi- ja kilpailusäännökset

GRI-raportointisuosituksen mukaan yrityksen tulee kertoa vuoden aikana mahdollisesti tapahtuneista markkinointi-, kilpailu- ja tuoteturvallisuussäännösten rikkomuksista ja niistä määrättyistä sanktioista. Vuonna 2009 tehtiin yksi tällainen Keskoa koskeva päätös.

Joulukuussa 2009 markkinaoikeus määräsi Keskolle 100 000 euron seuraamusmaksun kilpailuviraston esityksen mukaisesti. Markkinaoikeuden päätöksen mukaan Kesko oli vuosina 1997–2000 vaatinut K-kauppioiden ketjujohtokunnissaan päättämien enimmäishintojen noudattamista K-market-, K-lähikauppa- ja K-extra-ketjuissa. Samalla päätöksellä markkinaoikeus määräsi 10 000 euron seuraamusmaksun K-ruokakauppiasyhdistys ry:lle enimmäishintojen sopimisesta edellä mainittujen ketjujen johtokunnissa.

Suhteet politiikkaan

Kesko ei tee omaa suoraa poliittikkoihin ja viranomaisiin kohdistuvaa edunvalvontatyötä, vaan osallistuu aktiivisesti kaupan ja elinkeinoelämän järjestöjen toimintaan kotimaassa ja Euroopan Unionissa ja tarjoaa sitä kautta asiantuntemustaan lainsäädäntötyöhön. Suomessa tämä vaikuttaminen tapahtuu Elinkeinoelämän Keskusliiton (EK), Suomen Kaupan Liiton ja sen toimialajärjestöjen sekä Keskuskauppakamarin välityksellä. Keskon pääjohtaja on yksi EK:n varapuheenjohtajista. Suomen Kaupan Liitto kuuluu kaupan EU-keskusjärjestöön EuroCommercen, joka hoitaa kaupan edunvalvonta-asioissa keskitetyksi yhteyksiä EU-komissioon ja Euroopan parlamenttiin. Kesko kuuluu lisäksi kauppiasryhmittymien EU-järjestöön UGALIin, joka valvoo jäsentensä etuja asiasta riippuen joko suoraan tai EuroCommercen kautta. Keskon vaikutuskanavia kuvaava kaavio ja järjestöedustukset löytyvät osoitteesta www.kesko.fi/vastuullisuus.

Ruotsissa ja Norjassa Keskon tytäryhtiöt ovat kansallisten työnantajajärjestöjen jäseniä. Muissa Keskon toimintamaissa elinkeinoelämän järjestötoiminta ei ole vielä yhtä organisoitunutta kuin Suomessa, mutta niissä on perustettu toimialaja keskusjärjestöjä sekä kauppakamareita. Keskon ulkomaiset jäsenyydet on lueteltu kohdassa Toiminta työnantajajärjestöissä sivulla 49.

Kesko osallistui vuonna 2009 poliittisten puolueiden vaalirahoitukseen maksamalla seminaarien osanottajamaksuja 7 000 euron edestä. Suomen puoluelehdissä oli lisäksi tukivoiteista ilmoittelua 3 000 euron arvosta. Keskon panostus

vastaavaan ilmoitteluun on aikaisempina vuosina ollut yleensä noin 20 000 euroa. Kaaviossa Keskon tuki yleishyödyllisiin tarkoituksiin (sivu 31) poliittinen tuki sisältyy ryhmään Kansalais- ja ympäristöjärjestöt.

Suhtautuminen väärinkäytöksiin

Keskon suhtautuminen lahjontaan ja muihin väärinkäytöksiin on ehdottoman kielteinen. Periaatteet on viestitty henkilökunnalle Vastuulliset toimintatapamme -oppaassa, joka on ollut käytössä kaikissa Keskon yksiköissä ja kaikissa K-kaupoissa vuodesta 2008 alkaen. Opas on julkaistu suomen, ruotsin, norjan, englannin, venäjän ja kaikilla Baltian maiden kielillä, samoin kuin oppaan teemoista teetetyt ja osoitteessa www.kesko.fi julkaistut videoanimaatiot, jotka toimivat keskustelun viritäjinä käsiteltäessä periaatteita henkilöstötilaisuuksissa.

Keskon ostotoiminnan eettisissä periaatteissa, joita käytetään lähinnä kauppasuhteissa riskimaiden tavarantoimittajien kanssa, on julkaistu vastaava kielteinen suhtautuminen lahjontaan. Kesko kuuluu jäsenenä Transparency Internationalin Suomen osastoon. Transparencyn vuoden 2009 korruptioindeksissä Keskon toimintamaista Norja, Liettua ja Valko-Venäjä ovat parantaneet arvosanaansa kohtalaisesti ja Venäjä hienomman, kun taas Suomen, Ruotsin ja Latvian saamat pisteet ovat pudonneet edellisvuodesta.

Sisäinen tarkastus on omassa toiminnassaan kiinnittänyt erityistä huomiota väärinkäytöksiä ja taloudellisia menetyksiä estävien järjestelmien arviointiin. Taantuman aikana taloudellisten väärinkäytösten riski on kasvanut. Niiden ennaltaehkäisemiseksi tiedottamista, kouluttamista ja ohjeistusta on tehostettu sekä kontrolleja tiukennettu. Tietotekniikkaa hyödynnetään poikkeuksellisten liiketapahtumien selvittämisessä, väärinkäytösten ehkäisemisessä ja tutkinnassa aikaisempaa enemmän. Keskossa on käytössä väärinkäytösten tutkinta- ja raportointiohje, jonka mukaisesti Keskon riskienhallinta tutkii esille tulleet väärinkäytösepäilyt. Selvät rikosepäilyt ilmoitetaan poliisille jatkotutkintaa varten.

Keskon toimintamaiden sijoitus Transparencyn korruptioindeksissä

	asteikko 1–10
3. Ruotsi	9,2
6. Suomi	8,9
11. Norja	8,6
27. Viro	6,6
52. Liettua	4,9
56. Latvia	4,5
139. Valko-Venäjä	2,4
146. Venäjä	2,2

Case

Rautakesko tukee Kiinassa kyläyhteisöjä Eurogroup-yhteistyön kautta

Rautakesko toteuttaa yhteiskuntavastuutaan myös kansainvälisen Eurogroup-yhteistyön kautta. Eurogroup Charity Fund (ECF) auttaa aasialaisia kyliä kehittämään sosiaalisia olojaan ja parantamaan elinvoimaisuuttaan. ECF etsii avustuskohteet paikallisten ja pienehköjen hyväntekeväisyysjärjestöjen avulla. Näin varmistetaan tehokas varojen käyttö sekä varojen ohjautuminen suoraan kohteeseen. Eurogroupin lahjoitukset kohdistuvat ensisijaisesti lasten ja nuorten elinolojen ja koulutuksen parantamiseen.

Kaukoidästä tavaraa tuova Rautakesko toteuttaa yhteiskuntavastuutaan osallistumalla ECF:n kyläyhteisöprojekteihin, joissa eletään tiiviisti mukana väestön arjessa.

– Panostukset kohdistuvat lapsiin ja nuoriin eli seuraavaan sukupolveen. Pidän sitä erittäin hyvänä ratkaisuna, sanoo hankkeissa käytännön työtä tekevä Rautakeskon tavararyhmäpäällikkö **Kimmo Pihlman**.

Heinäkuussa 2009 Daqiaon kaupungissa Guangxin alueella Etelä-Kiinassa avattiin yhteistyöprojektina suomalaista yläastetta vastaava yli tuhannen oppilaan koulu. Hu To Shanin kylässä puolestaan lahjoituksen turvin rakennettiin opettaja-asuntola, parannettiin teitä ja koulualueita sekä remontoitiin luokkahuoneita.

Eurogroupin organisoima kyläyhteistyö alkoi kolme vuotta sitten. Työn tuloksena on jo avattu useita kouluja 1–15-vuotiaille lapsille Thaimaassa, Intiassa ja Kiinassa.

– Olemme Aasiassa vastuullisesti toimiva yhteistyökumppani. Osana suurempaa yhteenliittymää, Eurogroupia, meillä on selvästi paremmat mahdollisuudet saada aikaan konkreettisia tuloksia kuin yksin toimiessa – myös vastuullisuuden osalta, sanoo Pihlman.

Rautakesko on mukana hankintatoimisto Eurogroupissa tooMax-x-yhteistyön ansiosta. TooMax-x on yksi Euroopan merkittävimpiä suurten rautakauppojen yhteenliittymiä, jonka ostovolyymin kautta Rautakesko saa synergiaetuja ja resursseja hankintoihinsa.

Uusi koulu Kambodzan lapsille lisäsi koulunkäyntiä

Byggmakker, Rautakeskon norjalainen tytäryhtiö, tuki Pelastakaa Lapset -järjestöä noin 57 000 eurolla vuonna 2009. Tuki käytettiin muun muassa alakoulun rakentamiseen Srey Snamin alueelle, joka sijaitsee Kambodzan luoteisosassa. Sodan seurauksena alue kärsii köyhyydestä ja koulutustason hitaasta noususta. Koulupiirin lapsista yli 30 % ei käy lainkaan koulua ja koululaisten oppimistulokset ovat olleet hyvin heikkoja.

Uusi koulurakennus avattiin virallisesti loppuvuodesta 2009. Se käsittää neljä luokkahuonetta, jotka on varustettu tarvittavin kalustein (liitutaulut sekä tuolit ja pulpetit lapsille ja opettajille). Tilaa on riittävästi alakoulun 1–6. luokkien opetukselle. Tontille tehtiin myös uusi, kahdesta erillisestä käymälästä koostuva rakennus ja entinen vastavankokoinen käymälärakennus korjattiin. Myös kaivo korjattiin, jotta lapsille ja opettajille olisi tarjolla puhdasta juomavettä ja mahdollisuus henkilökohtaiseen hygieniaan ja puhtaanaapitoon.

– Olemme hyvin tyytyväisiä yhteistyöhömme Pelastakaa Lapset -järjestön kanssa. Hanke on onnistunut nostamaan koulua käyvien lasten määrää ja alentamaan koulunkäynnin keskeyttäneiden määrää, toteaa Byggmakkerin markkinointijohtaja **Irlinn Tystad**.

Byggmakker lahjoitti yhdessä henkilökunnan kanssa Pelastakaa lapselle -säätiölle noin 57 000 euroa.

K-ryhmän asiakkaat tukivat rintasyöpätutkimusta ostamalla Roosa nauha -kampanjatuotteita

Joka vuosi Suomessa lähes 4 200 naista sairastuu rintasyöpään.

Syksyn 2009 aikana rintasyöpätutkimusta tukeva Roosa nauha -kampanja toteutettiin useassa K-ryhmän ketjussa. Kampanjalla kerättiin varoja Syöpäsäätiön Roosa nauha -rahastoon, joka tukee rintasyövän tutkimusta sekä kehittää rintasyöpöpotilaiden hoitoja ja kuntoutusta.

Roosa nauha -kampanjan tunnus, roosa silkkinauha, on rintasyövän vastaisen taistelun symboli ympäri maailman. Kampanja järjestettiin yli 40 maassa. Virallinen keräyskuukausi oli lokakuu, mutta K-ryhmän asiakkaat pääsivät tukemaan kampanjaa pitkin syksyä.

K-raudoissa ja Rautioissa kampanjoitiin Fiskarsin vaaleanpunaista haravasettiä, jonka myynnistä Fiskars lahjoitti 10 % Roosa nauhalle.

Intersport lähti kampanjaan mukaan yhteistyössä Reebokin kanssa. Syyskuun ajan Intersportin liikkeissä oli myynnissä joukko Reebokin tuotteita, joiden hinnasta Reebok ohjasi yhden euron Roosa nauha -rahastoon. Roosa nauha -tuotteina tarjolla oli esimerkiksi fitness-jalkineita sekä vaatteita.

K-supermarketin asiakkaille oli lokakuussa tarjolla vaaleanpunaiseen kääreeseen kiedottuja ruusukimppuja, joiden myynnistä rintasyöpätutkimukseen ohjautui 50 centtiä per myyty kimppu.

K-citymarketien asiakkaat pääsivät valitsemaan useammasta Roosa nauha -tunnuksella varustetusta tuotteesta omansa ostoskoriin. Kampanjavalikoima sisälsi muun muassa dvd-elokuvia, keittiövälineitä, talouspaperia sekä teelaseja.

K-raudoissa ja Rautioissa oli myynnissä Fiskarsin Roosa nauha -haravasetti. Jokaisesta myydystä setistä lahjoitettiin 10 % Syöpäsäätiön Roosa nauha -rahastoon.

Kauppias Juha Ketola ostaa kalaa paikallisilta kalastajilta

Vääksyn K-supermarket sijaitsee lähellä Suomen toiseksi suurinta järveä, Päijännettä. Kauppias Juha Ketolalle on itsestään selvää, että kaupassa myytävä kala tulee lähijärvestä aina kun se on mahdollista.

- Kaksi paikallista kalastajaa käy kalassa iltapäivällä tai illalla ja kalat ovat meillä kaupassa myynnissä heti aamulla. Asiakkaat ovat oppineet odottamaan "tuoretta muikkua" -kylttiämme ja myymme usein 30 kg muikkua yhdessä päivässä, Juha Ketola kertoo.

Rapuaikaan kauppias Ketola tekee yhteistyötä myös paikallisen koulutuskeskus Salpauksen kanssa. Kalatalouden opiskelijat pyytävät, keittävät, maustavat ja toimittavat rapuja myyntiin K-supermarket Vääksyyn.

- Rapubisnes on opiskelijoiden vapaa-ajan toimintaa. Viime rapukaudella ostimme opiskelijoilta myyntiin 314 rapua.

Luomu, Reilu kauppa ja lähiruoka ovat lähellä Juha Ketolan sydäntä. Asiakkaille kauppiaan innostus näkyy näiden tuotteiden runsaana tarjontana.

- Puolet kananmunista ja kaikki myymämme irtoperunat tulevat paikallisilta tuottajilta. Myynnissä olleet karkkilalaisen Kiven Säästöpossum luomukinkut olivat erityisen kysytyjä joulun aikaan.

K-supermarket Vääksyssä oli vuonna 2009 myynnissä 129 erilaisista luomutuotteita ja 29 Reilun kaupan tuotetta. Vuonna 2010 tavoitteena on lisätä valikoimassa olevien luomutuotteiden määrää 200:aan ja Reilun kaupan tuotteiden määrää 60:een.

Juha Ketola puhuu lähiruoan, luomun ja Reilun kaupan puolesta myös yksityiselämässään. Hän on ollut mukana Reilun kaupan puolesta Repu ry:n toiminnassa vuodesta 2000 ja on vuoden 2010 alusta yhdistyksen puheenjohtaja.

- Reilun kaupan puolesta on sitoutumaton kansalaisjärjestö, jonka tarkoituksena on edistää reilua ja ekologisesti kestävästä maailmankauppaa. Järjestämme opintopiirejä, maistatuksia ja erilaisia tempauksia. Koulutamme jäseniämme ja muita kiinnostuneita reilun kuluttamisen asiantuntijoiksi eli Reiluttajiksi.

Kauppias Juha Ketola haluaa lisätä K-supermarket Vääksyn luomutuotteiden ja Reilun kaupan tuotteiden määrää entisestään.

Case

Lahjoitustakki lähti maailmalle

Vanhat talvitakit päätyivät syyskuun 2009 lopulla hyväntekeväisyyteen Intersportin ja SPR:n yhteistyökampanjassa. Intersporteissa olleista kierrätyslaatikoista takit lähtivät Punaisen Ristin mukana maailman kriisialueille uusiokäyttöön.

Kolmen viikon ajan kaikissa Suomen Intersporteissa otettiin vastaan asiakkaiden tuomia käytettyjä ulkoilutakkeja. Kyseessä oli Suomen Punaisen Ristin, Haltin ja Intersportin yhteinen kampanja, jossa kerätyt takit vietiin katastrofialueille puutteen- sa eläville perheille.

Takkeja kertyi yhteensä 1 820 kg eli noin 2 220 kpl. Kun vaatteet oli tarkastettu, ne lajiteltiin ja paalattiin. Takeista kertyi 64 paalia, joista 22 lähti marraskuun lopussa Kirgisiaan. Loput takkipaalit lähtivät vuodenvaihteen jälkeen Mongoliaan ja Tadjikistaniin.

Kerttu syystakki matkasi ensimmäisten joukossa maailmalle

Takin matkaa määränpäähänsä oli mahdollisuus seurata laittamalla omat yhteystietonsa lahjoitettavan takin taskuun.

Kerttu Laitinen, 8, (kuvasa) lahjoitti kampanjaan oman pieneksi jääneen syystakkinsa. Takki oli palvelut siistinä ulkoilutakkina, joten sen kunto oli varsin kelvollinen. Kerttu sujautti takin taskuun oman nimensä ja osoitteensa ja jäi odottamaan SPR:ltä tietoa takin saajasta. Punainen syystakki pääsikin ensimmäisten takkien mukana Kirgisiaan.

– Sain postia Punaiselta Ristiltä joulukuussa, että takkini päätyi kirgialaiselle pikkutyölle tai –pojalle, Kerttu kertoo ilahtuneena.

Rautakesko Latvialle We for society –palkinto

Joulukuussa 2009 Rautakesko Latvia sai Latvian rakennustarvikekauppiain liiton (Building Material Traders Association of Latvia) vuotuisen We for society –palkinnon. Tunnustus myönnettiin kahden eri projektin perusteella.

Vuoden aikana Rautakesko Latvia jakoi kuluttajille tietoa ja ohjeita monenlaisista remontointiin liittyvistä aiheista ja järjesti asiakkaille työpajoja kaupoissa. Lisäksi kaupat ottivat käyttöön infoseinät, jotka tarjosivat asiakkaille tietoa noin 20:stä remontointiin liittyvästä aiheesta, kuten rakennusten lämpöeristyksestä ja kylpyhuoneen lattialämmityksestä.

Keväällä 2009 hyvin suosittu valtiörahoitteinen kansallinen TV-kanava Latvia TV oli lakkautusuhana alla rahoituksen leikkaamisen takia. Se harmitti latvialaisia, jotka päättivät ottaa kanavan asian omakseen ja suorastaan jonottivat pääsyä lahjoittamaan rahaa kanavalle. Rautakesko Latvia tuki TV-kanavan tuotannon jatkamista lahjoittamalla ovia, tapetteja ja valaisimia TV-ohjelmien lavasteita ja sisustamista varten.

Kuluttajat saavat remonttietoa Latvian K-rautojen infoseinästä.

Pirkka Mainio mukana ravitsemustutkimuksessa

Kuopion ja Oulun yliopistot ovat mukana yhteis-pohjoismaisessa tutkimuksessa, jossa selvitetään ravintotekijöiden ja ihmisen geneettisen perimän yhteysvaikutuksia.

– Tutkimus on urauurtava, sillä vielä muutama vuosi sitten ei ollut käytössä menetelmiä, joilla vaikutuksia olisi voitu tutkia. Uusien analyysimenetelmien ansiosta on nyt mahdollista selvittää, miksi eri ihmiset reagoivat ravintotekijöille ja ruokavalion muutoksille eri tavoin, kertoo dosentti Ursula Schwab Kuopion yliopistosta.

Tutkimus kestää kuusi kuukautta syksystä 2009 kesään 2010. Suomessa tutkimuksessa on mukana 120 henkilöä, osa Kuopion ja osa Oulun yliopiston tutkimusryhmässä.

Tutkittavat on jaettu kahteen ryhmään, joista toinen ryhmä ohjeistetaan käyttämään leipärasvana maitorasvaa sisältävää rasvaseosta. Tämä ryhmä on kontrolliryhmä, joka noudattaa keskimääräistä suomalaista ruokavaliota ja sen mukaista kuidun saantia, kalan käyttöä, suolan määrää ja kasvien käyttöä.

Toisessa ryhmässä näitä tekijöitä muutetaan ja katsotaan, eroavatko ryhmät esimerkiksi geenien ilmentymisen suhteen toisistaan. Tämä ryhmä käyttää levitteensä margariinia, jossa ei ole lainkaan maitorasvaa.

Maitorasvaa sisältävän rasvaseoksen tutkittavien käyttöön toimittaa Ruokakeskon tuotetutkimusyksikkö. Tuotetutkimus vastaa Ruokakeskon valikoimien tuoteturvallisuudesta ja –laadusta sekä omien merkkituotteiden, kuten Pirkka-, Menu- ja Euro Shopper –tuotteiden tuotekehityksestä.

– Toimitimme tutkittavien käyttöön vuonna 2009 yhteensä 108,8 kg Pirkka Mainio 75 % rasvaseoslevitettä. Arvion mukaan kokonaismääräksi tulee 330 kg. Olemme mukana tutkimuksessa siksi, että ravitsemusasiat ovat Ruokakeskelle tärkeitä ja haluamme tukea alan tieteellistä tutkimusta, sanoo tuotetutkimuspäällikkö Matti Kalervo.

Konekesko Liettua osallistuu vastuullisuushankkeisiin

Konekesko Liettua haluaa näyttää esimerkkiä vastuullisuudessa ja antoi tukea muun muassa vammaistyöille vuonna 2009.

– Yhteiskuntavastuu on Liettuassa kyntämätön sarka. Useimmat yritykset kyllä tuntevat käsitteen, mutta suurin osa ei vielä noudata sitä toiminnassaan. Koska Konekesko Liettua on Keskon tytäryhtiö ja Kesko yksi yhteiskuntavastuun johtavia toimijoita, me olemme rakentamassa käsitystä yhteiskuntavastuusta maassamme.

– Konekesko Liettua haluaa henkilöstönsä osallistuvan yhteiskuntavastuuhankkeisiin. Rohkaisemme työntekijöitämme osallistumaan vapaaehtoistoimintaan. Viime vuonna meillä oli useita yhteisöhankeita: annoimme tukea vammaisille, maatilayhdistyksen toiminnalle ja kulttuurille. Meillä oli myös yhteistyötä korkeakoulujen kanssa, kertoo Konekesko Liettuan toimitusjohtaja **Lina Morkunaite**.

Heinäkuussa 2009 Konekesko Liettua oli yksi Ranskan Lourdesiin suuntautuneen vammaisretken sponsoreista.

Noin 500 henkilöä osallistui vammaisista ja vajaakuntoisista huolehtivan Liettuan Pyhiinvaellussäätiön matkalle. Pyhiinvaellussäätiö järjesti matkan, jotta vammaisilla olisi mahdollisuus nähdä maailmaa, irrottua hetkeksi huolista ja oppia arvostamaan elämää. Projektia kutsuttiin myös nimellä Rakkauden koulu, sillä säätiö kuvaa ihmiselämää pyhiinvaeltajan matkaksi, jonka aikana pyritään löytämään elämän tarkoitus.

Voit nähdä unelman –hankkeen mentorit ja opiskelijat yhteiskuntavastuussa.

Huhtikuussa 2009 Konekesko Liettua osallistui urapäiville, jotka Kansainvälinen Nuorkauppakamari järjesti 16–18-vuotiaille näkövammaisille nuorille Vilnassa. Nuoret pääsivät käymään yrityksissä ja saivat tavata henkilökohtaisesti eri ammattien edustajia.

Konekesko osallistui urapäivillä Voit nähdä unelman –mentorointihankeeseen. Hankkeen tarkoituksena oli auttaa nuoria asettamaan itselleen erityisesti ammatillisia tavoitteita. Konekesko Liettuan henkilöstö esitteli yrityksensä työtehtäviä ja tuotteita yli 100 nuorelle.

Keskon tuella kohti turvallisempaa koulua

Keskon hallitus jakoi toukokuussa 2009 stipendeinä ja lahjoituksina yhteensä 141 000 euroa. Lahjoitusvaroja suunnattiin erityisesti lapsiperheiden hyvinvoinnin tukemiseen. Suomen Mielenterveysseura, yksi lahjoituksen saajista, pyrkii lahjoituksena saadun 20 000 euron avulla kohti Hyvän mielen koulua.

Keskon pääjohtaja Matti Halmesmäki ojensi lahjoituskuoren Suomen Mielenterveysseuran Marita Ruohoselle toukokuussa 2009.

– Oppimistulokset suomalaisissa kouluissa ovat huippuluokkaa, mutta oppilaiden hyvinvoinnissa ja kouluviihtyvyydessä on tutkimustulosten mukaan suuriakin eroja, toiminnanjohtaja **Marita Ruohonen** Suomen Mielenterveysseurasta kertoo.

Opettajat ovatkin Ruohosen mukaan toivoneet työkaluja, joilla oppilaiden hyvinvointia ja viihtyvyyttä sekä turvallisuuden tunnetta kouluisa voitaisiin lisätä.

Opetusministeriön rahoittamassa kolmivuotisessa hankkeessa koulutetaan 700 terveystietoa opettavaa opettajaa sisällyttämään mielenterveyteen liittyviä tietoja ja taitoja yläkoululaisten opetukseen.

– Mielenterveys ymmärretään meillä liian usein mielen sairauden kautta, vaikka tosiasiaa mielenterveys on jotain mitä meillä kaikilla on. Kyse on hyvin arkipäiväisistä ja elämänläheisistä taidoista, kuten tunteiden tunnistamisesta, itsetunnon vahvistamisesta tai kestävydestä sietää arjen pettymyksiä ja vastoinkäymisiä.

Ruohosen mukaan on hienoa, että myös Keskona nuorten mielen hyvinvointiin on haluttu panostaa.

– Lahjoituksen turvin olemme voineet vastata kentän palautteeseen nopeasti. Olen iloinen, että aika on kypsä näiden asioiden kehittämiseksi ja ihmiset haluavat toimia mielen hyvinvoinnin edistämiseksi. Paljon voidaan saada aikaan, kun tehdään yhdessä.

A woman with blonde hair, wearing a red and white striped button-down shirt, is looking up at a woman in a grey shirt who is partially visible on the left. The woman in the striped shirt is holding a roll of blue fabric. They are in a store aisle with shelves of folded fabric. The shelves are filled with rolls of fabric in various colors (blue, brown, grey) and some have white labels with red and green accents. The text "Vastuullisuus luo yhteishenkeä" is overlaid on the image.

Vastuullisuus luo yhteishenkeä

Henkilöstövastuun keskeisiä kysymyksiä

- Työtyytyväisyys
- Henkilöstön hyvinvointi
- Keskon ja sen ketjujen kauppojen houkuttelevuus työnantajana
- Työsuhteiden muoto ja työsuhteen pysyvyys
- Tasa-arvo
- Vähittäiskaupan työllisyysnäkömät
- Henkilöstön kouluttaminen ja kehittäminen

09

Henkilöstö- vastuu

Henkilöstövastuun keskeisiä tuloksia vuonna 2009

- + Tytyväisyys tasa-arvon toteutumiseen parani edelleen sekä Suomessa että muissa maissa
- + Henkilöstön sitoutuminen parani
- + Naisten osuus nousi sekä keskijohdossa että esimies- ja asiantuntijatehtävissä Suomessa
- + Universumin Nuoret ammattilaiset 2009 -tutkimuksessa Kesko nousi sadan yrityksen joukosta ykköseksi yrityksenä, jossa on monipuolisimmat työmahdollisuudet
- + Työkyvyttömyyseläkkeelle jääneiden määrä väheni Suomessa
- + Mestarioppilaskoulutukseen osallistui yli 17 000 opiskelijaa Suomessa
- + Koulutukseen käytetty aika työntekijää kohti nousi Suomessa
- Sairauspäivien lukumäärä henkeä kohti lisääntyi Suomessa
- Tuotannollisista ja taloudellisista syistä päättäneiden työsuhteiden määrä lisääntyi
- Muissa maissa koulutukseen käytettiin aikaisempaa vähemmän rahaa

Henkilöstöjohtaminen

Keskossa henkilöstöjohtaminen perustuu yhtiön arvoihin ja vastuulliseen toimintatapaan. Henkilöstöpolitiikan käytännön toteuttamista ohjeistavat ja tukevat Keskon henkilöstöperiaatteet ja henkilöstöstrategia. Henkilöstöperiaatteet ovat pysyväisluonteisia toimintaperiaatteita ja -ohjeita käytännön henkilöstöasioihin. Henkilöstöstrategiassa linjataan henkilöstöjohtamisen päämäärät ja keskeiset kehityshankkeet.

Konsernin HR-yksikkö vastaa henkilöstöstrategian määrittelystä osana vuosittaista Kesko-konsernin strategiaproessia. HR-ohjausryhmä seuraa ja edistää henkilöstöperiaatteiden ja -strategian toteutumista. Toimiala- ja tytäryhtiöt voivat lisäksi määrittellä liiketoimintansa tavoitteiden saavuttamista tukevia täydentäviä toimintaohjeita.

Vuonna 2008 Keskossa ja sen ketjujen kaikissa kaupoissa aloitettu Työ ja tuottavuus -ohjelma jatkui. Ohjelmassa on muun muassa edistetty erilaisten työaikamallien käyttöönottoa ja työntuntien systemaattista johtamista sekä tarkennettu sairauspoissaolojen seuranta. Myös osaamisen, hyvinvoinnin ja henkilöstöjohtamisen kehittämiseen on panostettu, samoin työterveyshuoltoon, jonka painopisteinä Suomessa ovat työkykyä ylläpitävä toiminta ja työyhteisön hyvinvoinnin edistäminen. Lisää ohjelmasta sivulla 47 ja työterveyshuollosta sivulla 48.

Tavoitteet ja tulokset

Keskon henkilöstöpäämäärät ovat paras henkilöstön työn tuottavuus, osaavin ja innostunein henkilökunta ja houkuttelevin työpaikka kaupan alalla. Päämääriin liittyvät tunnusluvut on esitetty tämän sivun taulukossa ja tuloksia käsitellään tekstissä kunkin osa-alueen kohdalla.

Työsuhteet ja vaihtuvuus

Vuoden 2009 lopussa Kesko-konsernin palveluksessa olleista oli vakinaisessa työsuhteessa 19 567 (22 489) henkilöä eli 88,1 % (91,2 %) ja määräaikaisessa työsuhteessa 2 633 (2 179) henkilöä eli 11,9 % (8,8 %). Vakinaisiin on laskettu 1 512 (1 397) pitkäaikaispoissaolevaa, joka sisältää esimerkiksi vanhempainvapaalla olevat. Määräaikaisien osuus on vuoden lopussa joulusesongin takia suurempi kuin muuna aikana.

Osa-aikaisten (alle 37,5 tuntia viikossa) osuus vuoden lopussa oli koko konsernissa 29,0 % (27,5 %). Pääosa osa-aikai-

sista työsuhteista on vähittäiskauppaa Suomessa harjoittavissa tytäryhtiöissä. Koko konsernin henkilöstöstä noin 3/4 työskentelee vähittäiskaupassa.

Määräaikaisten osuus Suomessa on 15,3 % (15,6 %). Muissa maissa vuonna 2009 määräaikaisten osuus nousi 7,0 %:iin työntekijöistä (0,5 %), mikä johtui epävakaasta taloudellisesta tilanteesta. Katso taulukko sivulla 42.

Konsernin palvelukseen tuli vuoden 2009 aikana Suomessa 4 122 (5 620) uutta työntekijää, joista vakituiseen työsuhteeseen 1 091 (2 025). Konsernin palveluksesta lähti Suomessa 4 277 (5 729) henkilöä, joista vakituisesta työsuhteesta 1 763 (2 506). Työntekijöiden lähtövaihtuvuus oli Suomessa 27,2 % (35,0 %). Työntekijöiden lähtövaihtuvuus Suomessa laskettuna vakituisista työsuhteista oli 13,8 % (23,1 %).

Muissa maissa konsernin palvelukseen tuli 1 416 (5 455) ja lähti 3 863 (5 190) työntekijää. Lähtövaihtuvuusluku muissa maissa eri yhtiöissä vaihtelee Viron noin 8 %:sta Liettuan 62 %:iin. Katso taulukko henkilökuntaluvuista sivulla 42.

Suomessa yleisin syy työsuhteen päättymiseen oli määräaikaisuus - noin 47 % (47 %) - ja muissa maissa työntekijän oma irtisanoutuminen - noin 73 % (86 %). Eläkkeelle jäi Suomessa 169 (181) henkilöä ja ulkomaisissa yhtiöissä 6 (0) henkilöä.

Tuotannollisista ja taloudellisista sekä muista työsuhteen mukaisista syistä työnantajan päättämiä työsuhteita oli Suomessa 7,6 % (323 kpl) ja muissa maissa 22,7 % (875 kpl) päättyneistä työsuhteista. Vastaavat luvut vuonna 2008 olivat 2 % (97) ja 12 % (615).

Kesko noudattaa kaikissa toimintamaissaan työlaissa säädettyjä määräitettyjä irtisanomisaikoja. Suomessa irtisanomisaika on kahdesta viikosta 6 kuukauteen riippuen työsuhteen pituudesta.

Keski-ikä ja työsuhteen pituus

Konsernin Suomen henkilökunnan ikäjakauma on esitetty kaaviossa sivulla 43. Noin 55 % työntekijöistä on alle 36-vuotiaita, ja yli 55-vuotiaita on noin 8 %. Henkilöstön keski-ikä on 35,4 (36,2) vuotta. Muissa maissa (Norjaa ja Viroa lukuun ottamatta) tytäryhtiöiden henkilökunta on keskimäärin nuorempaa kuin Suomessa. Muiden maiden työntekijöiden ikäjakauma on esitetty kaaviossa sivulla 43.

Henkilöstöpäämäärät ja tunnusluvut

Päämäärä	Päämäärä	Päämäärä
Paras henkilöstön työn tuottavuus kaupan alalla	Osaavin ja innostunein henkilökunta kaupan alalla	Houkuttelevin työpaikka kaupan alalla
<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstökulut / bruttokate, % Henkilöstökulut / liikevaihto, % Keskimääräinen henkilöstömäärä (kokoaikaisiksi muutettuna) Sairauspoissaolotunnit / kokonaistunnit, % 	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstötutkimus, tavoite- ja kehityskeskustelu, toteutus-% Henkilöstön kehittämiskulut € / henkilö, Koulutuspäivät, pv / henkilö Henkilöstötutkimus (oma työ, esimiestoiminta, yksikön toiminta; asteikko 1-5) Asiakastytyytyväisyys, kaksi omaa mittaria 	<ul style="list-style-type: none"> Henkilöstötutkimus (Keskon toiminta ja yhtiön toiminta; asteikko 1-5) Lähtövaihtuvuus, % Yhtiön / ketjun työnantajakuva

Palvelusvuosien jakauma Suomessa on esitetty sivulla 43 olevassa kaaviossa, jonka mukaan yli 20 vuotta talossa olleita oli noin 16 % (14 %) henkilöstöstä.

Muiden maiden tytäryhtiöiden jakauma on esitetty sivulla 43 olevassa kaaviossa, jonka mukaan yli 76 % työntekijöistä on ollut talossa alle 5 vuotta ja yli 20 vuotta alle 1 % työntekijöistä.

Rekrytointi ja työkierto

Vuonna 2009 Kesko rekrytoi Suomessa 4 122 (5 620) uutta työntekijää (mukaan lukien kesätyöntekijät). Näistä 1 091 (2 025) oli vakinaisia työntekijöitä ja loput määräaikaisia, muun muassa kausityöntekijöitä. Kesko-konsernissa oli kesätyöntekijöitä Suomessa 789 (967) ja muissa maissa 298 (299). Näistä suurin osa työskenteli vähittäiskaupassa ja varastotehtävissä.

Sisäinen tehtäväkierto avaa mahdollisuudet moniin erilaisiin uravaihtoehtoihin. K-ryhmän sisäisten työmarkkinoiden toimivuus sekä hallittu tehtäväkierto ovat avainasemassa lähivuosina. Suomessa siirtyi sisäisesti uusiin tehtäviin noin 1 800 (1 600) henkilöä ja muissa maissa vastaava luku oli noin 240 (400) henkilöä. Katso henkilökuntatilasto sivulla 42.

K-ryhmän rekrytointia Suomessa tukevat K-traineel-ohjelma ja K-kauppiastraineel-ohjelma. Kolmannen K-traineel-ohjelman haku alkoi helmikuussa 2010.

K-traineel-ohjelman keskeinen osa on harjoittelu K-ryhmän kaupassa. Lisäksi ohjelmaan sisältyy Kaupan huippuosajaksi -esimiesvalmennus K-instituutissa sekä muuta koulutusta. K-traineel 2010 -ohjelmassa on aloituspaikkoja ruoka-, rauta-, käyttötavara- ja autokaupan aloilla.

K-kauppiastraineel-ohjelmassa on kolme vaihtoehtoista polkua: laaja ohjelma, intensiiviohjelma ja ammattikorkeakouluissa Kauppiasyrittäjyyspolku. Toteutettavan ohjelman aloittaneista noin 50 %:lla on taustanaan vankka vähittäiskaupan kokemus. Viime vuosina myös alaa vaihtavien ja suoraan opintietä siirtyneiden määrä on lisääntynyt. Ennen K-kauppiastraineel-ohjelmaan valintaa suoritetaan arviointi. Siinä kiinnitetään huomiota hakijoiden kehityspotentiaaliin, arvomaailmaan, työkokemukseen ja peruskoulutukseen. Valinnan jälkeen tulevat K-kauppiat aloittavat K-kauppiastraineel-ohjelman, jossa on kolme osaa: kauppiastyön käytännön harjoittelu vähittäiskaupassa kasvattajakauppiaan ohjauksessa, K-instituutissa tai verkko-oppimisympäristössä järjestettävä teoriaopetus sekä alueelliset K-kauppiastraineel-teemapäivät. Ohjelmasta valmistuttuaan traineella on valmiudet aloittaa ura itsenäisenä K-kauppiasyrittäjänä, mikä toteutuukin noin 95-99 %:n kohdalla.

Henkilöstöriskinä on, ettei kaupan ala houkuttele parhaita osaajia Suomessa ja muissa Keskon toimintamaissa. Kasvanut erikoisosaamisen tarve lisää riippuvuutta yksittäisten henkilöiden osaamisesta ja avainhenkilöriskistä. Strategiatyön yhteydessä tunnustetaan strategian toteuttamiseksi tarvittava osaaminen ja laaditaan henkilöstösuunnitelmat. Henkilöstötutkimuksilla on keskeinen rooli henkilöstöjohtamisen kehittämisessä.

Osaamisen kehittäminen ja koulutus

Keskossa henkilöstön kehittämisen ja koulutuksen tavoitteena on kehittää konsernin liiketoimintastrategioiden ja ketjujen asiakaslupausten toteuttamiseksi tarvittavaa osaamista.

Keskolaisten peruskoulutus on Suomessa kartoitettu muiden kuin vähittäiskauppayhtiöiden osalta. Tilaston piiriin kuuluvista 6 661 (5 638) henkilöstä 16 %:lla (20 %) on peruskoulutuskinto, 66 %:lla (65 %) keskiasteen ammatillinen koulutus ja 18 %:lla (15 %) korkeakoulutuskinto.

Koko henkilökunnalla kaikissa toimintamaissa on käytössään Vastuulliset toimintatapamme -opas.

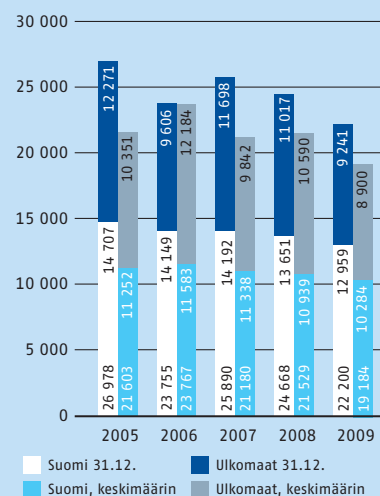
Muissa maissa eri koulutusasteiden osuus vaihtelee suuresti maittäin, esimerkkinä korkeakoulutuskinto on Norjassa alle viidellä prosentilla ja Latviassa lähes 50 %:lla tilastoinnin piiriin kuuluvista työntekijöistä.

Koulutukseen käytettiin Suomessa yhteensä yli 20 000 (19 900) päivää eli 2,0 (1,8) päivää työntekijää kohti. Rahaa koulutukseen käytettiin 3,4 (4,6) miljoonaa euroa eli 331 (420) euroa työntekijää kohti. Koulutuspäivistä noin 90 % (90 %) oli konsernin sisäistä koulutusta, mihin on luettu koulutus K-instituutissa.

Muissa maissa koulutuspäiviä oli noin 9 890 (3 230); koulutuspäivät sisältävät Venäjällä 6 840 päivää SAP-järjestelmän sisäistä koulutusta. Ilman Venäjän koulutuksia muissa maissa oli vuonna 2009 keskimäärin 0,6 (0,5) päivää koulutusta työntekijää kohden.

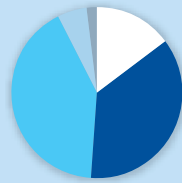
Suomen ulkopuolella koulutuskustannukset vuonna 2009 olivat yhteensä noin 0,7 (1,1) miljoonaa euroa eli rahaa käytettiin noin 79 (124) euroa työntekijää kohti laskettuna keskimääräisellä työntekijämäärällä.

Keskon henkilökunnan määrän kehitys

Luvuissa 2005-2008 mukana Kauko-Telko ja Tähti Optikko

Keskon henkilökunnan jakautuminen toimialoittain 31.12.2009, %

■ Ruokakauppa 14,8 %
■ Käyttötavara- ja palvelukauppa 36,4 %
■ Rautakauppa 41,5 %
■ Auto- ja konekauppa 5,4 %
■ Muut 1,9 %

K-instituutti varmistaa K-ryhmän osaamisen

K-ryhmän koulutuspalveluiden suunnittelu-, toteutus- ja osto-organisaationa toimii keskitetysti Keskon tytäryhtiö K-instituutti. Sen keskeisenä tehtävänä on varmistaa K-ryhmän osaamisen kehittäminen parhaalla hinta-laatusuhteella. Liiketoimintaa tukevat osaamisen kehittämisratkaisut suunnitellaan yhteistyössä liiketoimintayksiköiden kanssa ja toteutetaan yhteistyössä valikoidun ja auditoidun koulutuskumppaniverkoston kanssa. K-instituutin roolina on myös parhaiden käytäntöjen nopea ja tehokas monistaminen ja jakaminen K-ryhmän sisällä.

K-ryhmän opiskelijamäärä K-instituutissa oli vuonna 2009 yhteensä 24 207 (25 057). K-instituutin ulkopuolella toteutuneen koulutuksen osuus kaikista koulutuksista oli 40 % opiskelijatyöpäivistä laskettuna.

K-instituutti vastaa Suomen suurimpiin kuuluvan aikuis-koulutusohjelman, Mestari- ja myyjäkoulutuksen, toteuttamisesta ja vuonna 2009 koulutukseen osallistui K-ryhmässä 17 010 (16 600) henkilöä 12 eri tuotelinjalla. Tavoitteena on jatkuvasti kehittää erityisesti myyjän palveluasennetta, myyntitaitoja ja tuotetuntemusta yhteistyössä tavarantoimittajien kanssa.

Keskon henkilökuntatilastoja vuodelta 2009 toimintamaittain eriteltynä

	Suomi	Viro	Latvia	Liettua	Valko-Venäjä	Venäjä	Ruotsi	Norja
Henkilökuntaa yhteensä 31.12	12 959	668	647	3 547	1 122	1 591	1 089	577
Vuonna 2009 keskimäärin	10 284	643	692	3 463	1 067	1 515	1 029	492
Työsuhteita alkoi, kpl	4 122	41	69 ²⁾	3 ¹⁾	109	645	343	206
Työsuhteita päättyi, kpl	4 277	59	210 ^{1) 2)}	2 199	197	652	281	265
työnantajan päättämänä	944	44	185	113	8	296	108	121
Työsuhteista kesätyöntekijöitä	789	4	6 ^{1) 2)}	1 ¹⁾	102	-	106	79
Sisäisesti tehtävästä toiseen siirtyneet	1 795	12 ²⁾	50 ^{1) 2)}	2 ¹⁾	-	163	14	-
Lähtövaihtuvuus, %	27,2	8,2	33,8 ^{1) 2)}	62,0	8,5	41,3	16,1	32,2
Sairauspäiviä	139 130	2 125 ²⁾	6 585 ^{1) 2)}	417 ¹⁾	8 933	18 765	8 249	8 176
per henkilö	10,9	9,8	10,5	4,1	8,4	12,5	8,0	16,6
per miljoona työtuntia	6 808	4 846	5 191	2 024	4 120	6 301	4 555	9 442
Maksetut palkat, milj. €	332,1	7,5	10,2	32,9	4,4	15,4	22,7	23,2
keskipalkka vuodessa, €	32 297	11 717	14 712	9 499	4 110	10 180	22 015	47 126
Ammatillinen koulutus, %	66,0	69,9 ²⁾	36,0 ^{1) 2)}	25,0	47,9	38,0	-	14,0
Korkeakoulututkinto, %	18,0	27,8 ²⁾	49,2 ^{1) 2)}	32,4	27,4	46,2	-	3,3
Koulutuskustannukset, € per henkilö	331	150	102	5	6	52	285	292

Viro: ¹⁾ei sis. Anttila AS, ²⁾ei sis. Rautakesko AS
 Latvia: ¹⁾ei sis. Indoor Group SIA, ²⁾ei sis. SIA Antti
 Liettua: ¹⁾ei sis. Senukai

Keskon määrä- ja osa-aikaisten työsuhteiden osuudet 2005-2009

	2005*	2006	2007	2008	2009
Määräaikaista koko henkilöstöstä 31.12., %					
Suomi	14,1	16,5	14,8	15,6	15,3
Yhtiöt muissa toimintamaissa	1,0	0,9	0,8	0,5	7,0
Koko konserni yhteensä	8,2	10,2	8,6	8,8	11,9
Osa-aikaista koko henkilöstöstä 31.12., %					
Suomi	37,1	42,0	43,6	43,0	43,1
Yhtiöt muissa toimintamaissa	9,0	8,8	8,8	6,7	9,3
Koko konserni yhteensä	24,3	28,6	27,8	27,5	29,0

*Luvuissa mukana Kauko-Telko ja Tähti Optikko

Mestari- ja ammattikoulutusta toteutettiin edellisten vuosien tapaan myös noin sadassa kaupallisessa oppilaitoksessa ja ammattikorkeakoulussa. Koulutusta hyödynsi noin 5 000 (6 000) opiskelijaa.

Oppisopimuskoulutuksessa olevien työntekijöiden määrä oli 820, kun se vuonna 2008 oli 1 034. Heistä 306 (329) suoritti ammattitutkinnon, mikä on 7 % vähemmän kuin vuonna 2008. Oppisopimusopiskelijat ovat pääosin (noin 85 %) K-kauppiain palveluksessa olevia ja K-kauppiaita, loput 15 % ovat eri toimialayhtiöissä.

K-kauppiaille ja myymäläpäälliköille suunnatut koulutusohjelmat keskittyvät kaupan päivittäiseen johtamiseen, toiminnan suunnitteluun ja yrittäjyyteen. Lisäksi K-instituutti tarjoaa koulutusta asiakaspalvelussa ja myynnissä K-kauppojen henkilökunnalle. Esimerkkinä K-citymarketin 1 euro enemmän -myyntivalmennus, jossa tavoitteena on käyttövara-osastojen myyjien aktiivisuuden ja asiakaspalvelu- ja myyntitaitojen kehittäminen. Pilottivalmennuksia oli pääkaupunkiseudulla 13 syksyllä 2009 ja valmennus jatkuu keväällä 2010. Intersportin Mitä minulta odotetaan -valmennuksessa myyjät valmentautuvat vastaamaan asiakkaiden odotuksiin kaupassa. He pyrkivät parantamaan omaa kykyään selvittää asiakkaan tarpeita ja odotuksia, jotta he voisivat paremmin ratkaista ja tarjota asiakkaille heidän odotuksiaan vastaavia tuotteita ja palvelua. Intersportissa valmennus pidettiin 45 kaupassa syksyn 2009 aikana. Keväällä 2010 on käynnissä valmennuksen jatko-osa Millainen minä olen.

Johtaminen ja esimiestoiminta

Yhtenäisellä, arvoihin ja vastuullisiin toimintaperiaatteisiin perustuvalla johtamismallilla pyritään toiminnan pitkäjänteiseen kehittämiseen. Johto vastaa siitä, että Kesko toimii konsernin arvojen mukaisesti. Innostava ja kannustava esimiestyö ja työyhteisö ovat edellytyksiä ihmisten erinomaiselle suoriutukselle ja työssä jaksamiselle. Tehokkaan suorituksen johtamisen ja innostavan lähiesimiestoiminnan yhtenä työkaluna on koko henkilöstöä koskeva tavoite- ja kehityskeskustelu. Vuonna 2009 kehityskeskustelujen toteutusprosentti Suomessa oli 77 % (77 %) ja muissa maissa 71 % (74 %). Käytössä

K-traineet 2010 -ohjelmaan valitaan 15 ammatti- tai tiedekorkeakoulututkinnon suorittanutta kaupan alasta kiinnostunutta henkilöä, jotka ovat vastavalmistuneita tai hankkineet lyhyen työkokemuksen.

Kesko tarjoaa K-kauppiastraineet-ohjelman vuosittain noin 100 tulevalle kauppiasyrittäjälle.

on myös avainhenkilöiden suorituksen arviointi kaikissa Kesko-konsernin yhtiöissä.

Johtamistaitoja sekä uralla etenemistä tuetaan Keskon omalla kolmiportaisella esimies- ja johtamisvalmennuksella. Keskossa on toteutettu pitkäjänteistä johdon ja johtopotentiaalain kehittämishjelmaa vuodesta 2004. Ohjelmassa on mukana noin 200 henkilöä, ja sen tavoitteena on varmistaa laadullisesti ja määrällisesti riittävät johtoresurssit. Ohjelma keskittyy johtamiseen, johtajuuteen ja strategiaan painopisteisiin. Vuonna 2009 avainhenkilöt osallistuivat Työ ja tuottavuus -ohjelman läpivientiä tukevaan valmennukseen.

Yhteisiä valmennuksia täydentävät ketjujen omat valmennukset. Vuonna 2009 aloitettiin kansainvälisen vähittäiskaupan johtamisen valmennus, Rautakaupan Master-ohjelma, jonka tavoitteena on yhdenmukaistaa rautakaupan konseptien toteutuminen kaikissa toimintamaissa. Anttila- ja Kodin Ykkönen -tavarataloissa 190 esimiestä osallistui tavaratalokohtaisiin Esimiesten henkilöstöasiat -koulutukseen. Sen tavoitteena oli lisätä osaamista henkilöstö- ja työsuhteasioissa sekä tehostaa ja tarkentaa henkilöstöprosessien toteutumista arjessa.

Henkilöstötutkimus

Hyvä työyhteisö on edellytys työntekijöiden hyvinvoinnille ja erinomaiselle suorituskyvyllä. Keskossa työyhteisön tilaa ja kehittymistä mitataan säännöllisesti johtamisen laatua arvioivalla henkilöstötutkimuksella.

Keskon henkilökunnan ikärakenne Suomessa 2009, %

alle 26 v.	27,1 %
26-35 v.	27,5 %
36-45 v.	22,3 %
46-55 v.	15,4 %
yli 55 v.	7,6 %

Ikärakenne muissa maissa 2009*, %

alle 26 v.	29,2 %
26-35 v.	38,1 %
36-45 v.	19,9 %
46-55 v.	9,1 %
yli 55 v.	3,7 %

* Otos on 4 400 henkilöä

Palvelusvuodet Suomessa 2009, %

alle 2 v.	30,6 %
2-5 v.	19,2 %
5-10 v.	17,1 %
10-15 v.	10,6 %
15-20 v.	7,1 %
yli 20 v.	15,6 %

Palvelusvuodet muissa maissa 2009, %

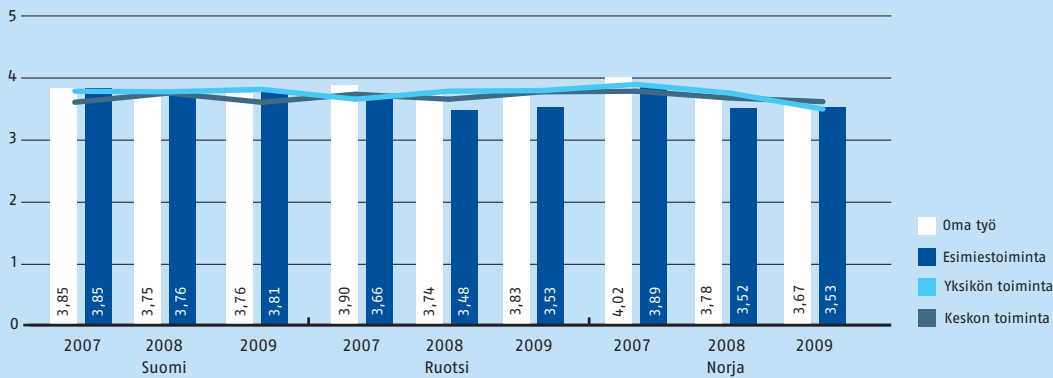

alle 2 v.	33,3 %
2-5 v.	43,5 %
5-10 v.	17,0 %
10-15 v.	5,5 %
15-20 v.	0,4 %
yli 20 v.	0,3 %

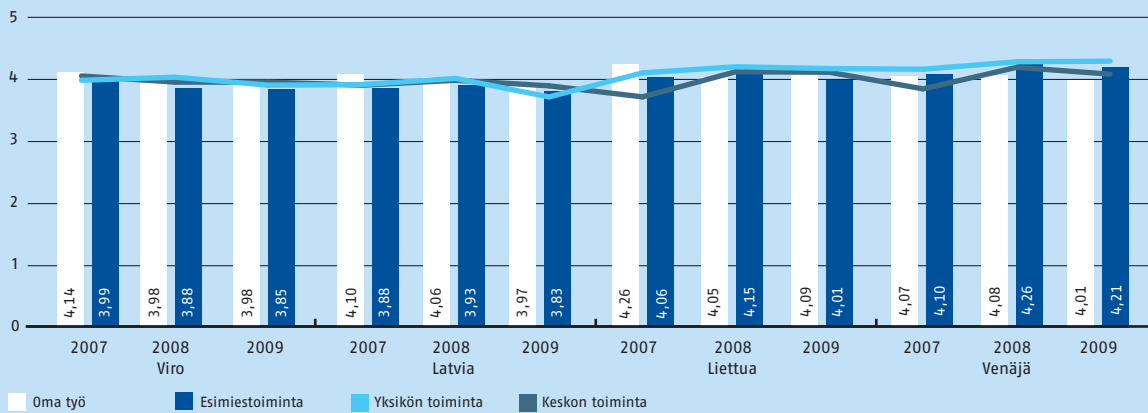
Vuosittaisella henkilöstötutkimuksella on keskeinen rooli työyhteisön toiminnan, esimiestoiminnan laadun sekä sisäisen työnantajakuvan mittaamisessa. Tutkimus toteutetaan samansisältöisenä Keskona ja sen ketjujen kaupoissa. Vuonna 2009 tutkimukseen eivät osallistuneet K-market liikenneasemat, Senukai ja Indoor Group SIA. Kesko-konsernissa vuonna 2009 tutkimukseen vastasi 72,3 % siihen osallistuneiden yhtiöiden henkilöstöstä.

Henkilöstötutkimuksen tulokset on esitetty alla. Tutkimukseen osallistuneissa yrityksissä tutkimukseen vastanneita oli yhteensä 11 452 (11 282) 72,3 % (68,8 %) osallistuneiden yritysten henkilökunnasta. Suomen yksiköissä tutkimukseen osallistuneiden osuus oli 73,5 %. Muissa maissa vastausprosentit vaihtelivat Ruotsin 51,6 %:sta Viron 83,1 %:iin. Pitkäaikaispoissaolevat olivat tutkimuksen ulkopuolella.

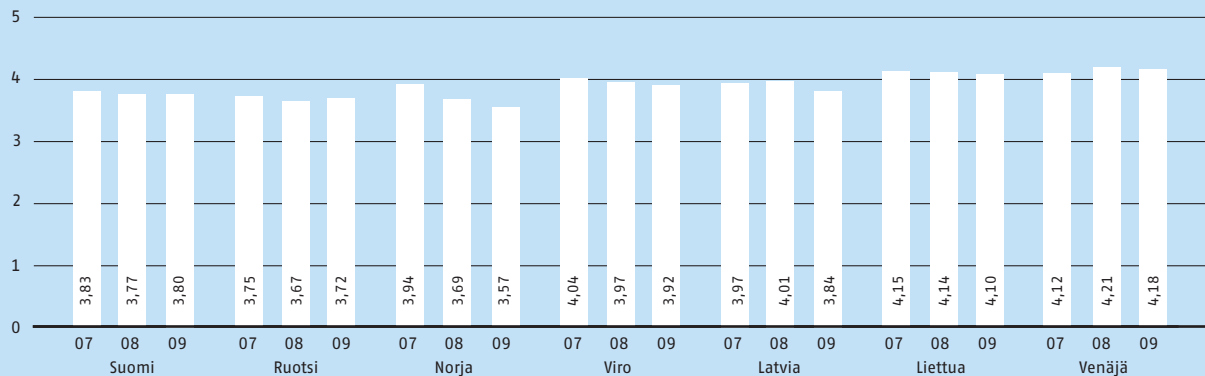
Henkilöstön työtyytyväisyys, Suomi, Ruotsi ja Norja (asteikko 1-5)

Henkilöstön työtyytyväisyys, Baltia ja Venäjä (asteikko 1-5)

Henkilöstön työtyytyväisyys, keskiarvo maittain (asteikko 1-5)

Keskiarvo lasketaan kategorioiden oma työ, esimiestoiminta ja yksikön toiminta tuloksista

Keskeistä on tutkimustulosten aktiivinen hyödyntäminen käytännön esimiestyössä ja konkreettisten kehittämistoimenpiteiden tehokas läpiviemi.

Tasa-arvo koetaan tutkimuksen mukaan hyväksi ja se on parantunut vuosi vuodelta. Lue lisää sivulta 45.

Sitoutuminen Keskkoon ja omiin yksiköihinsä on vahvistunut entisestään, mutta sisäisen työnantajakuvan edelleen kehittäminen, kehityskeskustelujen parempi hyödyntäminen ja henkilöstötutkimuksen kattavampi hyödyntäminen nähdään kehittämiskohteina.

Henkilöstötutkimuksen tulokset vaikuttavat Suomen konserniyhtiöissä esimiesten tulospalkkioon.

Muita arviointitapoja

Johtamisen laatua arvioidaan säännöllisesti monen muunkin tutkimuksen avulla. Vuosittaisissa asiakastytyväisyystutkimuksissa selvitetään sekä ulkoisten että sisäisten asiakassuhteiden kehittymistä. Tulokset vaikuttavat tulospalkkioihin yksikkötasolla.

Keskon intranetin – Keskonetin – uudistusprojektin ensimmäinen vaihe saatiin päätökseen kesäkuussa 2009. Kaikki toimintamaat Valko-Venäjää lukuun ottamatta pääsivät tuolloin kirjautumaan Keskonetiin. Keskonetistä on käytössä kolme kieliversiota: suomenkielinen suomalaisille, latviankielinen pilottiyhtiönä toimineen Rautakeskon Latvian tytäryhtiön työntekijöille ja englanninkielinen, kaikille toimintamaille yhteinen versio. Keskonetin kehitystyö jatkuu ja kieliversioita tulee lisää sitä mukaan, kun muut toimintamaat ottavat Keskonetin käyttöön intranetinään.

Henkilökunta voi antaa palautetta toiminnasta paitsi omassa yksikössään myös suoraan ylimmälle johdolle Keskonetin välityksellä kaikissa toimintamaissa (Valko-Venäjää lukuun ottamatta). Suora linja –palautekanavalla voi antaa palautetta ja esittää kysymyksiä johdolle omalla nimellä tai nimettömänä. Kysymykset ja johdon vastaukset julkaistaan Suoran linjan vastauspalstalla. Pääjohtajalle voi lähettää palautteita tai ehdotuksia omalla nimellä Postia pääjohtajalle –kanavalla, ja pääjohtaja vastaa lähetettyihin viesteihin henkilökohtaisesti. Keskonetissä on keskustelupalsta, jossa voi keskustella, antaa kommentteja ja tehdä ehdotuksia. Kaikkia Keskonetissä julkaistuja uutisia voi kommentoida.

Muiden maiden yhtiöistä esimerkiksi Senukaissa on viisi-henkkinen, johdon edustajista koottu Eettinen komitea, joka kokoontuu tarvittaessa käsittelemään henkilökunnan sille esittämiä valituksia ja ongelmia. Komitea ei saanut valituksia vuonna 2009.

Tasa-arvo

Kesko Oyj ja sen toimiala- ja tytäryhtiöt Suomessa tekevät laakisääteiset yhtiökohtaiset tasa-arvosuunnitelmat ja määrittelevät parannustavoitteet. Suunnitelmat kattavat muun muassa

Suomen toimintojen keskiyhdessä naisten osuus nousi 24,8 %:iin (20,3 %) ja esimies- ja asiantuntijatehtävissä naisten osuus nousi 50,1 %:iin (48,8 %).

Vähittäiskauppaa harjoittavissa tytäryhtiöissä Suomessa naisten osuus esimiestehtävissä on merkittävä. K-citymarketin käyttötavaran osastopäälliköistä 81 % ja Anttila-tavaratalojen osastopäälliköistä 67 % on naisia.

Suomessa vuosittaisessa henkilöstötutkimuksessa tasa-arvon toteutumiseksi Keskoissa annettiin arvosana 3,95 (3,89) ja koko konsernissa 4,03 (3,98) asteikolla 1–5.

rekrytoinnin, urakehityksen ja koulutuksen, palkkauksen sekä työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen.

Sukupuolten välisen tasa-arvon lisäksi suunnitelmat ohjaavat muun muassa eri-ikäisten ja eri kulttuuritaustaisten henkilöiden tasa-arvoista kohtelua. Työntekijöiden tasa-arvo-kokemuksia on seurattu osana henkilöstötutkimusta, jossa selvitetään henkilöstön kokemaa ikään, syntyperään ja sukupuoleen kohdistuvaa tasa-arvoisuutta. Tasa-arvo koetaan tutkimuksen näillä osa-alueilla hyväksi.

Vuoden lopussa Kesko-konsernin kaikista työntekijöistä Suomessa oli naisia 61 % (62 %) ja miehiä 39 % (38 %). Ulkomaisissa yhtiöissä luvut olivat vastaavasti 50,1 % ja 49,9 % (edellisenä vuonna 45 % ja 55 %).

Vuonna 2009 Suomessa ylimmässä johdossa naisia oli seitsemän (7) eli 20,6 % (20,6 %) koko ylimmästä johdosta. Hallituksen seitsemästä jäsenestä yksi oli nainen, ja konsernijohdoryhmän kahdeksasta jäsenestä naisia oli kaksi.

Muissa toimintamaissa naisten osuus paikallisen yhtiön ylimmästä johdosta oli noin 26 %, keskiyhdessä se oli keskimäärin 44 % ja esimies- ja asiantuntijatehtävissä noin 47 %. Osuudet vaihtelevat maittain jokaisessa tehtäväryhmässä.

Keskon työnantajakuva

Keskon tavoitteena on olla kaupan alan houkuttelevin työpaikka. Konsernin nykyisen henkilökunnan sitoutumisen ja työtyytyväisyyden parantamisen lisäksi Kesko haluaa olla kiinnostava vaihtoehto myös muille kaupan alan ammattilaisille ja opiskelijoille. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi Kesko on mukana rekrytointimessuilla sekä esittelee K-ryhmää työnantajana erilaisissa tapahtumissa.

Kaupallisen alan opiskelijat ovat kiinnostuneita Keskoista ja sen ketjuista työpaikkana. Kaupan alan toisen asteen koulutettujen parissa Kesko sijoittui Universumin tutkimuksessa edellisuoden tapaan kuudenneksi. Lue lisää sivulta 52.

Naisten %-osuus Keskoissa henkilöstöryhmittäin, Suomi

	2005	2006	2007	2008	2009
Ylin johto	14,3	15,6	16,2	20,6	20,6
Keskijohto	23,6	24,7	21,6	20,3	24,8
Esimiehet ja asiantuntijat	54,8	48,7	42,6	48,8	50,1
Työntekijät ja toimihenkilöt	63,4	64,4	66,2	65,2	64,8
Yhteensä	60,8	60,9	62,0	61,7	60,9

Sairauspoissaolojen yhtenäinen seuranta- ja raportointimalli käynnistettiin vuoden 2009 alussa. Kaikissa yhtiöissä laadittiin konkreettinen toimenpidesuunnitelma sairauspoissaolojen vähentämiseksi.

Tapaturmat ja ammattitaudit Suomessa

	2008	2009
Työtapaturmat, sisältäen pientapaturmat	609	535
Työmatkatapaturmat	179	145
Työtapaturmat, ilman pientapaturmia	205	174
Ammattitautiepäilyt ¹⁾	8	4
Ammattitaudit ¹⁾	0	0
Kuolemaan johtaneet tapaturmat	0	0
Tapaturmataajuus / miljoona työtuntia ²⁾		
tapaturmista sisältäen pientapaturmat	41,9	38,2
tapaturmista, ilman pientapaturmia	10,9	9,8
työperäisistä tapaturmista, sisältäen pientapaturmat, ilman työmatkatapaturmia	32,3	30,1

Sairauspoissaolot Suomessa

	2008	2009
Tapaturmien ja ammattitautien aiheuttamat sairauspäivät (kaikki)	3 548	3 551
työntekijää kohti	0,3	0,3
Tapaturmien keskimääräinen vakavuusaste (päivää)	4,5	5,2
Tapaturmien ja ammattitautien aiheuttamat sairauspäivät työssä ilman pientapaturmia ³⁾	-	2 381
Tapaturmien ja ammattitautien aiheuttamat sairauspäivät työmatkalla ilman pientapaturmia ³⁾	-	1 067
Tapaturmien keskimääräinen vakavuusaste ilman pientapaturmia ³⁾		
työssä	-	13,7
työmatkalla	-	22,7
yhteensä	-	15,6
Sairauspäiviä yhteensä	138 101	139 130
työntekijää kohti	10,1	10,7
miljoonaa työtuntia kohti ⁴⁾	6 531	6 808

¹⁾ Vuoden 2008 luku on korjattu edellisen raportin julkaisemisen jälkeen, koska tarkat luvut saatiin vasta maaliskuussa 2009

²⁾ Käytetty työtuntimäärä vuodessa on todellinen työtuntimäärä

³⁾ Lukua ei raportoitu 2008

⁴⁾ Kaaviossa sivulla 48 tilastot vuosilta 2005–2009, työtuntimäärät tarkempia vuodesta 2008

Kesko tekee tiivistä yhteistyötä eri alojen opiskelijoiden ja opettajien kanssa. Esimerkiksi Suomessa kaupallisten ja teknisten alojen opettajien työelämälähtöisyyttä edistetään Keskon toteuttamissa opettajakoulutuksissa. Koulutuksia uudistetaan vuoden 2010 aikana. Lue lisää sivulta 20.

Terveys ja turvallisuus

Kesko ylläpitää työterveys- ja työturvallisuus- sekä sairauspoissaolotilastoja. Tilastot eivät kata urakoitsijoita.

Sairauspoissaolot ja tapaturmat Suomessa

Kesko-konsernin lakisääteistä tapaturmavakuutusta hoitaa Pohjola. Kesko-konsernin tapaturmien määrä laski vuonna 2009 yli 10 prosentilla, mutta tapaturmien vakavuusaste nousi 4,5 päivästä 5,2 päivään. Tapaturmiin on luettu mukaan kaikki, myös alle kolmen sairauspäivän pientapaturmat. Tilasto tapaturmista ja sairauspoissaoloista on oheisessa taulukossa.

Elinkeinoelämän Keskusliiton (EK) mukaan vuonna 2008 keskimääräinen sairauspoissaoloprosentti palvelualan yrityksissä Suomessa oli 4,6 % (4,4 % vuonna 2007) ja teollisuudessa 6,5 % (6,7 %) teoreettisista työtunneista. Sivun 48 kaaviossa on esitetty Keskon sairauspoissaolojen syytä. Vertailukelpoinen poissaoloprosentti Keskon Suomen yhtiöissä vuonna 2009 oli 5,1 % (4,9 %).

Kesko-konsernissa työsuojelutoiminta on järjestetty yhtiö- tai toimipaikkakohtaisesti. Työturvallisuuskoulutusta järjestettiin kaikille keskolaisille ja K-kauppiaille K-instituutissa. Eri yhtiöt järjestivät omaan toimintaansa räätälöityä koulutusta.

Keskossa kuntoutukseen käytettyjen palkallisten ja palkattomien päivien määrä lisääntyi 30,8 %:lla vuonna 2009 edellisvuoteen verrattuna.

Ammatillisesti syvennettyä varhaiskuntoutusta (ASLAK) toteutettiin edelleen vuoden 2009 aikana. ASLAK-kuntoutuskursseja haettiin Kelalta vuodelle 2009 kaikkiaan 11 kappaletta eri Kelan toimialueille. Kela myönsi kursseja kaikkiaan 8 kappaletta, joista kaksi esimiehille, yksi toimistotyöntekijöille ja viisi tavaratalotyöntekijöille. Näillä ASLAK-kursseilla kuntoutuksen aloitti kaikkiaan 66 konsernin työntekijää eri puolilla Suomea. Etelä- ja Itä-Suomen tavaratalotyöntekijöille haettiin lisäksi TYK-kuntoutuskursseja (Työkykyä ylläpitävä Kelan lakisääteinen ammatillinen kuntoutus), joilla kuntoutuksen aloitti kaikkiaan 14 henkeä. K-instituutin organisoimille konsernin neljälle Kuntoremontti-kursseille osallistui vuonna 2009 yhteensä 75 työntekijää. Kahteen kurssiin saatiin SAL-rahoitusta (Suomen Ammattiliittojen Lomajärjestö SAL ry) ja kaksi toteutettiin ilman ulkopuolista tukea.

K-kauppiasliitto haki vuodeksi 2009 kauppiaille tarkoitettuja ASLAK-kursseja kaikilla Kelan toimialueilla. Niitä myönnettiin Etelä-, Pohjois-, Länsi- ja Lounais-Suomeen. Kurssille sopivien hakijoiden esivalinta tehtiin Keskon työterveyshuollossa. Kaikkiaan 33 kauppiasta aloitti kuntouksurssin vuonna 2009.

Sairauspoissaolot muissa maissa

Muissa toimintamaissa tilastoituja sairauspäiviä oli yhteensä 53 250 eli 10,6 päivää henkilöä kohti ja 5 469 päivää miljoonaa työtuntia kohti. Työtuntimääränä on käytetty maakohtaisesti teoreettista työtuntimäärää per vuosi ja keskimääräisessä henkilökunnassa ovat mukana tilastoidut tytäryhtiöt. Poissaoloprosentti muissa maissa oli 4,1 %. Maakohtainen erittely on esitetty taulukossa sivulla 42.

Työhyvinvointi ja työn tuottavuus

Vuonna 2008 käynnistetyn Työ ja tuottavuus -ohjelman keskeinen tavoite on parantaa henkilöstön työn tuottavuutta, osaamista, hyvinvointia ja henkilöstöjohtamista. Ohjelma painottuu myynti- ja asiakaspalvelutaitojen kehittämiseen, työhyvinvointia edistäviin hankkeisiin, työtuntien tehokkaaseen johtamiseen sekä markkinatilanteesta johtuvaan henkilöstön määrän sopeuttamiseen. Ohjelma kattaa myös toimintojen sähköistämiseen liittyviä toimenpiteitä. Työ ja tuottavuus -ohjelma koskee Keskoa ja kaikkia sen ketjujen kauppiaita.

Vuoden 2009 aikana kulutuskysynnän heikkenemisestä johtuen konsernin eri liiketoiminnossa jatkettiin henkilöstömäärän ja -kustannusten sopeuttamista.

Työn tuottavuutta on parannettu myös erilaisten työaika-mallien käyttöönotolla sekä työtuntien systemaattisella johtamisella. Esimerkiksi K-ruokakaupoissa toteutettiin mittava työaikasunnitteluhanke, jonka tavoitteena oli työaikasunnittelun parantaminen, työaikasunnitteluohjelmien käytön lisääminen sekä tuntitietojen sähköinen välittäminen palkanlaskentaan.

Keskon toimialoilla jatketaan pitkäkestoisia työhyvinvointihankkeita. Puheeksi ottaminen -mallin käyttö on laajentunut entisestään vuoden aikana. Tavoitteena on parantaa työn tuottavuutta vähentämällä sairauspoissaoloja ja nostamalla eläkkeellesiirtymiskäytäntöä.

Lisäksi Keskon kerho tukee henkilöstön harrastus- ja virkistystoimintaa. Kerhon toiminnan tarkoituksena on luoda hyvää yhteishenkeä ja edistää kerholaisten liikunnallisia, sivistyksellisiä ja virkistysellisiä pyrkimyksiä.

Työterveyshuolto

Keskon oman työterveyshuollon palveluja Suomessa käytti noin 6 150 (6 100) Kesko-konsernin työntekijää, joista runsaat 5 200 (5 400) pääkaupunkiseudulla konsernin omilla työterveysasemilla. Osa Keskon konserniyrityksistä ostaa työterveyspalvelut ulkopuolisilta palveluntuottajilta, joiden osuus on noin 39 % (45 %) kaikista palveluista. Muissa maissa työterveyshuolto on järjestetty paikallisen lainsäädännön ja käytännön mukaisesti.

K-kauppiain hyvinvointiohjelma palkittiin Ikiliikkuja-kunniainnalla

K-kauppiasliiton tuottama K-kauppias kuntoon -ohjelma tukee kauppiain fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista hyvinvointia. Tammikuun 2010 loppuun mennessä ohjelmaan on osallistunut 1 054 K-kauppiasta.

Suosituimpia palveluita ovat olleet personal trainerin tapaamiset ja muut yhteiset tapaamiset. Kauppiaita on kannustettu osallistumaan myös ASLAK-kuntoutuksiin. Kolmannes kauppiasta on muuttanut ruokavaliotaan ja pudottanut painoaan.

Kauppias Esa Kiiskinen vastaanotti Suomen Messusäätiön myöntämän Ikiliikkuja-kunniainninan maaliskuussa 2010. Palkintoraadin puheenjohtaja Marjo Matikainen-Kallström piti K-kauppiain hyvinvointihanketta valtakunnallisestikin erittäin merkittävänä.

Työterveyshuollon tavoitteet vuosille 2009–2010

Tavoite	Tulokset
Työterveyshuollon organisaatioasiakkaan vuosisuunnitteluprosessin kehittäminen 2009	Tehty lomakepohja vuosisuunnittelua yhtenäistämään ja ohjaamaan. Kelan muuttuva korvauskäytäntö on huomioitu lomakeissa.
Vuosisuunnittelulomakkeen hyödyntäminen vuoden 2010 aikana	Tavoitteena käyttää oman työterveyshuollon asiakkaiden kanssa vuoden 2010 aikana ja tarjota käyttöön palveluntuottajille.
Työterveyshuoltopainotteisen sairaanhoidon kehittäminen	Pääkaupunkiseudun työterveysasemien toimintaa ja ajanvaraus-ta on yhtenäistetty. Otettu käyttöön oman työterveyshuollon yhteinen palvelunumero.
Yhteisten työpaikkojen työterveyshuoltoyhteistyö	Otetaan huomioon vuosisuunnittelussa organisaatioasiakkaan kanssa.

Työterveyshuoltoon käytettiin Suomessa vuonna 2009 kaikkiaan noin 4,3 (4,5) miljoonaa euroa. Tästä summasta Kansaneläkelaitos korvasi noin 1,8 (1,9) miljoonaa euroa.

Keskon työterveyshuolto keskittyy työkykyä ylläpitävään ja työyhteisön hyvinvointia edistävään toimintaan, jonka osuus vuonna 2009 oli yli 40 % (40 %) kokonaiskustannuksista. Työterveyshuollon kustannukset olivat Keskon oman työterveyshuollon piiriin kuuluvien osalta 455 (427) euroa henkilöä kohden ja kokonaiskustannukset 330 (349) euroa henkilöä koh-

den, kun mukaan on laskettu työterveyden ostopalveluiden piiriin kuuluvat.

Työterveyshuoltoyksikön asiantuntemusta käytetään Keskon vähittäiskauppayhtiöiden ergonomian kehittämässä. Työterveyshuolto osallistuu tarvittaessa myös päihdeongelmaisten työntekijöiden hoitoon ja hoitoonohjaukseen sekä kouluttaa esimiehiä yhdessä työpsykologin kanssa käsittelemään päihdeongelmatilanteita, ensisijaisena tavoitteena ehkäistä ongelmien syntymistä. HIV-testejä tehdään vain sairaanhoidon yhteydessä, normaalin työhöntulo- ja terveystarkastuksen yhteydessä niitä ei tehdä.

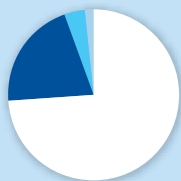
Työterveysneuvottelut, joissa ovat mukana työntekijä, esimies ja työterveyshuollon edustaja, ovat työterveyshuollon totuttua toimintaa. Neuvotteluita voidaan pitää esimerkiksi työkyvyn alenemistilanteissa, ammatillisen kuntoutuksen suunnittelussa, runsaiden poissaolojen yhteydessä, työhön liittyvässä kuormittumistilanteessa tai ristiriitatilanteissa. Tavoitteena on varhainen puuttuminen työkykyä uhkaaviin tilanteisiin.

Tutkimusprojektit, joissa Keskon työterveyshuolto oli mukana vuonna 2009:

- Työyhteisöjen toimivuuden parantamiseen liittyvä tutkimus
- Työterveyshuollon terveystarkastusten vaikuttavuutta selvittänyt tutkimus
- Työperäisten yläraajan rasitussairauksien varhaisesta diagnosoinnista ja ehkäisystä tehty tutkimus
- Stop Flunssa -projekti
- Toimiva Masennuksen Hoito Työterveyshuollossa (ToMaHok) -hanke

Työterveyshuollon tavoitteet 2009–2010 sekä niiden toteutuminen on esitetty taulukossa sivulla 47.

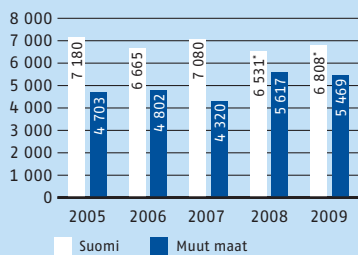
Keskon sairauspoissaolot Suomi, 2009

■ Palkalliset sairauspäivät	74,0 %
■ Palkattomat sairauspäivät (pitkäaikaiset sairaudet)	20,5 %
■ Lapsen sairastaminen	4,1 %
■ Työmätka- ja työtaturmat	1,4 %

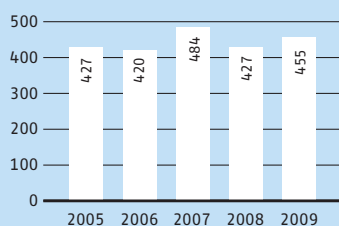
Suomessa sairauspäiviä yhteensä 139 130

Sairauspäivien määrän kehittyminen, sairauspäiviä/miljoonaa työtuntia

*Tarkennettu laskenta Suomessa vuodesta 2008

Keskon panostus työterveyshuoltoon Suomessa euroa/henkilö (Keskon oma työterveyshuolto)

Palkat ja muut edut

Keskolaisten keskimääräinen vuosipalkka oli Suomessa 32 297 (32 054) euroa, muissa Pohjoismaissa 30 159 (32 223) euroa ja Baltian maissa, Venäjällä ja Valko-Venäjällä 9 541 euroa (vuonna 2008: 12 803 ilman Valko-Venäjää) keskimääräisen henkilömäärän mukaan laskettuna.

Koska Kesko-konsernin toiminta on monialaista - tehtävä-nimikkeitä lähes 700 - keskimääräinen palkka ei ole hyvä tunnusluku kuvaamaan palkkauksen tasoa tai rakennetta. Konsernin rakenne on myös siinä määrin muuttuva sekä Suomessa että muissa maissa, että kalenterivuosien välinen vertailu ei anna kuvaa palkkakehityksestä.

Vuosittaisten yhtiökohtaisten tasa-arvosuunnitelmien osana tarkastellaan palkkauksen tasa-arvoa. Sukupuoli ei ole palkkaukseen vaikuttava tekijä eikä merkittäviä eroja ole havaittu vertailukelpoisten tehtävien osalta.

Työehtosopimuksen piiriin kuuluvien tehtävien kuten myyjien ja varastotyöntekijöiden kohdalla käytetään Kaupan työehtosopimuksen luokittelun mukaisia palkkaryhmiä ja -taulukkoita. Palkkaukseen vaikuttavat tehtävään perustuvat vastuulisät, kokemusvuodet sekä paikkakunta-kohtaiset kalteusluokat.

Ylempien toimihenkilöiden palkka määräytyy tehtävän ja työn vaativuuden ohella muun muassa osaamisen, kokemuksen, suorituksen ja tulosten perusteella. Tehtävien moninaisuudesta johtuen ei ole mahdollista tehdä riittävän vertailukelpoista konsernitaseista tutkimusta sukupuolten välillä. Yhtiökohtaisissa tasa-arvosuunnitelmissa pyritään edistämään palkkatasa-arvon toteutumista niiden tehtävien osalta, joissa vertailujen tekeminen on mahdollista.

Tulospalkkiot

Vuoden 2008 tulospalkkiojärjestelmiin perustuvia tulospalkkioita maksettiin keväällä 2009 Suomessa noin 5,0 miljoonaa euroa (12,5 miljoonaa euroa) eli 1,5 % (3,6 %) palkkasummasta. Kesko Oyj:n tulospalkkioperiaatteiden mukaisten tulospalkkiojärjestelmien piiriin kuuluu koko henkilöstö lukuun ottamatta myyjätehtävissä toimivia. Yhteensä Suomen toiminnossa vuonna 2009 maksettiin erilaisia palkkioita 6,0 miljoonaa euroa (14,3 miljoonaa euroa) tulospalkkiot, myyntipalkkiot ja muut vastaavat rahalliset palkitsemistavat yhteenlaskien.

Kesko Oyj:n tulospalkkiojärjestelmässä palkkioon vaikuttavia tekijöitä ovat konsernin ja toimialan kokonaistulos, työntekijän oman yksikön myynti ja tulos sekä asiakastytyväisyys. Esimiehen tulospalkkioon vaikuttaa myös henkilöstön työtyytyväisyys.

Muissa maissa yhtiöt maksoivat vuonna 2009 tulospalkkioina 8,9 miljoonaa euroa (9,2 miljoonaa euroa, luku korjattu edellisen raportin ilmestymisen jälkeen) eli 7,6 % (6,2 %) palkkasummasta.

Kesko-konsernin johdolla – noin 100 henkilöä – on suoritusperusteinen palkkiojärjestelmä, jonka Keskon hallitus on hyväksynyt. Palkkion enimmäismäärät vaihtelevat henkilön työn tulosaikutuksen mukaan 3–8 kuukauden palkkaa vastaaviin määriin asti.

Optio-ohjelmat

Keskolla oli vuonna 2009 voimassa kaksi optio-ohjelmaa. Vuoden 2003 optio-ohjelman osakemerkintäaika päättyi 2010. Vuoden 2007 ohjelman osakemerkintäaika päättyi optioerästä riippuen vuonna 2012, 2013 tai 2014. Optio-ohjelmat ovat luetavissa osoitteessa www.kesko.fi/sijoittajat. Vuoden 2009 tilinpäätöksen henkilöstökuluihin sisältyi myönnettyjä osaketoimia 8,1 miljoonan euron arvosta.

Eläkkeet

Keskon Eläkekassan piiriin kuului vuoden lopussa 8 837 Kesko-konserniin (tai lähiyhteisöön) työsuhteessa olevaa henkilöä. Kesko-konsernista Suomessa siirtyi eläkkeelle 169 henkilöä (181 vuonna 2008), joista Eläkekassan jäseniä oli 84 (94) ja Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varmassa vakuutettuja 85 (87). Lukuun sisältyvät osa-aikaeläkkeelle ja osatyökyvyttömyyseläkkeelle jääneet. Ammatillista uudelleen koulutusta järjestettiin 23 (16) henkilölle, jotka eivät enää voineet jatkaa entisessä työssään tai joiden työkyky oli sairauden takia vaarantunut. Muissa toimintamaissa 6 (0) työntekijää siirtyi eläkkeelle.

Terveydellisistä syistä täydelle eläkkeelle siirtyneiden määrä laski 78 henkilöstä 57 henkilöön. Työkyvyttömyyseläkkeiden määrä on pysynyt koko 2000-luvun matalana. Tarkasteltaessa kolmen vuoden keskiarvoa nähdään, että määrä on ollut 1990-luvun puolivälin jälkeen laskeva ja on nyt tasoittunut matalalle tasolle. Työterveyshuolto on samalla aikajaksolla panostanut voimakkaasti työkykyä ylläpitävään toimintaan.

Eläkekassan A-osastosta myönnettiin taloudellisiin ja tuotannon perusteiden varhaiseläke 8 (10) henkilölle.

Keskimmääinen eläkkeellejäänti-ikä nousi Keskon Eläkekassan eläkemyönnoissä 56,5 vuoteen (55,4) ja Keskinäinen työeläkevakuutusyhtiö Varman myönnoissä se laski 53,9 vuoteen (57,4). Keskon Eläkekassan osalta keskimääräinen eläkkeellejäänti-ikä vaihtelee vuosittain muun muassa työkyvyttömyyseläkkeelle jäävien henkilöiden iän perusteella. Vuonna 2009 Varman piirissä olleista henkilöistä jäi muutama nuori

(alle 40 vuotta) työkyvyttömyyseläkkeelle, mikä vaikuttaa keskimääräiseen eläkkeellejäänti-ikään. Koko Suomen työeläkejärjestelmässä keskimääräinen eläkkeellejäänti-ikä oli 59 vuotta vuonna 2008.

Keskon Eläkekassan maksama eläke oli keskimäärin 1 397 euroa kuukaudessa (1 324 euroa) ja yhteensä 65,2 miljoonaa euroa (61 miljoonaa euroa) kaikkiaan 3 889 henkilölle (3 839).

Toiminta työnantajajärjestöissä

Suomessa Kesko on jäsen Suomen Kaupan Liitossa ja Keskon pääjohtaja kuuluu Suomen Kaupan Liiton hallitukseen ja toimii Elinkeinoelämän keskusliiton (EK) hallituksen varapuheenjohtajana.

Muiden toimintamaiden tytäryhtiöissä K-rauta AB on Ruotsissa kaupan liiton Svensk Handelin jäsen ja Norjassa Bygghuset on kaupan ja palvelualojen liiton HSH:n jäsen. Rautakesko AS Virossa on Viron työnantajajärjestön Eesti Töönandjate Keskkliitin jäsen. Muut Rautakeskon ja Konekeskon tytäryhtiöt eivät ole Baltian maissa, Venäjällä tai Valko-Venäjällä minäkään liiton jäseniä.

Yhteistyö henkilöstön edustajien kanssa

Kesko-konsernin Suomessa työskentelevästä henkilökunnasta 40,3 % (40,1 %) oli järjestäytynyt ammattiliittoihin, pääasiassa Palvelualan Ammattiliitto PAMIin. Tilastossa ovat mukana ne työntekijät, joiden ay-jäsenmaksu pidätetään palkasta.

Norjassa järjestäytymisaste on 21,8 % (25,5 %). Muissa toimintamaissa järjestäytymisestä ei ole tilastoja. Baltian maissa Keskon tytäryhtiöissä on työpaikkakomiteoita, joissa on sekä johdon että työntekijöiden edustus.

Suomessa noin 80 % henkilöstöstä on työehtosopimusten piirissä. Baltian maissa ja Venäjällä ei toistaiseksi ole tehty sitovia, koko toimialan kattavia työehtosopimuksia.

Kesko-konsernissa on yhtiökohtainen luottamusjärjestelmä, joka on käytössä kaikissa suurimmissa tytäryhtiöissä Suomessa. Keslog Oy:n toimipaikkakohtaiset luottamusmiehet edustavat myös muiden toimialayhtiöiden henkilöstöä a.o. toimipaikoilla. Anttila Oy:ssä ja K-citymarket Oy:ssä on myös tavaratalokohtaisia luottamusmiehiä.

Kansallinen konserniyhteistyökokous järjestetään kahdesti vuodessa. Kansainvälinen konsernitason eurooppalainen yhteistyökokous (European Works Council, EWC) kokoontuu kerran vuodessa ja siihen osallistuivat vuonna 2009 edustajat Suomesta, Ruotsista ja Virossa.

Vuoden 2009 lopussa Suomen hovioikeudessa oli käsiteltävänä kaksi ja kärjäoikeudessa viisi työsuhderiita-asiaa, jotka koskivat muun muassa työsopimuksen päättymistä ja lisätien maksamista. Vuonna 2009 yksi tapaus ratkaistiin Keskon hyväksi ja yksi kantajien hyväksi. Ulkomaiden yhtiöiden osalta vuoden 2009 lopussa oli vireillä viisi työsuhderiita-asiaa koskien muun muassa työsopimuksen päättymistä ja työtapaturman korvauksia.

Case

Työttömyysuhan alta takaisin töihin

Iloisuus, palveluhalu ja aimo annos ammattitaitoa. Näitä tekijöitä korostettiin, kun uuteen, marraskuussa 2009 avautuneeseen K-citymarket Koivukylään etsittiin henkilökuntaa.

Työntekijöiden haku käynnistyi loppukesästä 2009 ja avoimna olleita työpaikkoja haki yhteensä 1 600 hakijaa. – Hyvätaoisia hakemuksia tuli runsaasti, kertoo kauppias Janne Rinne. Kauppa työllistää yhteensä noin 100 työntekijää, heistä noin kolmannes kauppiaan luotsaamalla elintarvikeosastolla.

Osa Koivukylän käyttötavarapuolen, K-citymarket Oy:n, työntekijävalinnoista järjestettiin työvoimapoliittisena yhteishankintana REKRY-koulutuksen avulla.

– Kyseessä on TE-keskuksen, nykyisen ELY:n, tukema koulutusmalli, jonka avulla työttömyysuhan alla olevia tai työttömiä työnhakijoita koulutetaan uuteen tehtävään ja takaisin työelämään, selventää K-citymarket Oy:n henkilöstöpäällikkö Liisa Laakkonen.

Puoli vuotta kestävä REKRY-koulutus aloitti 14 henkilöä. Koulutus sisältää sekä opiskelua että työssäoppimista, ja koulutuksen hyväksytysti suorittaneet palkataan työsuhteeseen K-citymarket Oy:öön.

Vastaava koulutus käynnistettiin syyskuussa 2009 myös K-citymarket Tampere Linnainmaalla, jossa koulutuksen aloitti 25 henkilöä.

K-ruokakauppojen työasut valmistettu Suomessa

Ruokakeskon kauppaketjut uusivat työvaatteet 4–5 vuoden välein.

– Kun nykyistä työvaatemallistoa vuonna 2005 lähdettiin valitsemaan, lähtökohtana oli, että K-citymarketien henkilökunta pääsee etukäteen koekäyttämään asuja ja antamaan suosituksensa, kertoo projektissa mukana ollut K-instituutin nykyinen toimitusjohtaja Juha Dahlman.

Koekäyttäjää oli K-citymarketeissa eri puolilla Suomea. Lopullinen valinta tehtiin suomalaisten ja Kaukoidässä tehtyjen vaatteiden välillä.

K-ruokakauppojen työasut on valmistanut työasuihin erikoistunut E. Laiho.

Valinta päättyi käyttäjien suosituksen mukaisesti kotimaiseen vaihtoehtoon.

– Valmistajan valinnassa painoivat asujen käytännöllisyys, työskentelymukavuus, helppohoitoisuus, trendikkyys ja toimitusvarmuus. Pidimme tärkeänä myös sitä, että asusteet ovat suomalaista laatua aina suunnittelusta valmistukseen asti. Näin voimme osalltamme tukea jatkuvasti supistuvaa kotimaista vaatetusteollisuutta ja alan työllisyyttä, silloinen projektipäällikkö Mauri Pylkkö toteaa.

Kaikki K-ruokakauppaketjut hyödyntävät samaa perusmallistoa, jossa on housut, hame, paita ja liivi. Ketjukohtaiset erot syntyvät ketjujen omilla väreillä ja erillistuotteilla.

E. Laiho on naisten ja miesten kevyisiin työasuihin erikoistunut yritys, joka työllistää 45 henkilöä. Yli 50 vuotta toimineelle perheyrietykselle on myönnetty Suomen Standardisoimisliiton VTL laatutodistus ensimmäisten suomalaisten vaatetusteollisuuden yritysten joukossa. K-ruokakauppojen henkilöstön työasut suunnitteli Anna-Kaisa Huttunen.

– Sopimus on ollut meille hyvin merkittävä. Sen työllistävä vaikutus oli 4 600 työpäivää eli neljän vuoden aikana teimme yhden kalenterivuoden työpäivät Ruokakeskon työasuja. Sijaitsemme asiakasta lähellä, minkä ansiosta voimme toimittaa täydennystilaukset nopeasti ja joustavasti. Vahvuutemme on myös yksilöllinen palvelu, mikä on tärkeää, kun vaetetetaan tuhansia eri-ikäisiä ja -kokoisia ihmisiä, E. Laihon toimitusjohtaja Liisa Laiho sanoo.

Keskon työpsykologi Janne Riste

- Työssäni on kyse henkisestä hyvinvoinnista ja hyvien työolosuhteiden luomisesta. Tehtäviini kuuluu myös kehittää esimiestyötä ja vaikuttaa työtyytyväisyyteen, työpsykologi Janne Riste kertoo.

Kesko palkkasi työpsykologin viisi vuotta sitten. Janne Riste toimi aiemmin parinkymmenen vuoden ajan työterveyshuollossa muun muassa Finnairilla, Postilla ja Medivireessä. Keskossa hänen työnsä keskittyi työyhteisöihin ja niiden toimintaan.

Apua sinne missä sitä tarvitaan

Jannella ei ole työterveyshuollossa suoranaista työpsykologin vastaanottoa.

- Kierrän eri puolilla Suomea ja eri ketjuissa silloin, kun tarvitaan ulkopuolista apua. Toimin kullissien takana, mutta olen myös näkyvästi paikalla onnettomuus- tai kriisitilanteissa, joissa tarvitaan välitöntä kriisiapua. Esimerkkeinä Sellon ampumistilanne ja Oulunkylän Neste-liikenneaseman tulipalo vuoden 2009 lopulla. Molemmissa henkilökunnalle tarjottiin apua heti.

Vaikeisiin asioihin pitää uskaltaa puuttua

Työterveyshuollon yksi palvelu on esimiestyön tukeminen. Työpsykologi täydentää tätä palvelua tarjoamalla esimiehille konsultaatiota kiperissä työyhteisötilanteissa.

- Olen mukana kehittämässä HR:n kanssa esimiestyötä esimerkiksi luomalla malleja varhaiseen puuttumiseen. Kaikki hyötyvät siitä, että asioille tehdään jotain eikä vaikeiden asioiden anneta vaan olla. Tässäkin pätee vanha totuus: harjoitus tekee mestarin, Janne Riste sanoo.

Varhaisen puuttumisen periaate on kaikkia osapuolia hyödyttävien ratkaisujen etsimistä ja työntekijästä välittämistä, työkaluja ja neuvoja siihen, kuinka esimiehenä lähestyä työntekijää työyhteisön haastavissa tilanteissa. Esimies vaikuttaa työntekijöidensä jaksamiseen ja työyhteisön ilmapiiriin voimakkaasti, halusipa hän sitä tai ei.

Keskon työpsykologi Janne Riste antaa apuaan Keskon eri toimipisteissä ympäri Suomea.

Case

Ihmisten johtamisessa tärkeää on luottamus

Keskossa tutkitaan vuosittain henkilöstön tyytyväisyyttä, samoin tehdään myös monissa K-kaupoissa. K-supermarket Itäpoijussa Uudessakaupungissa kauppias Sami Toivonen toteutti henkilöstötutkimuksen 20-henkiselle tiimilleen loppuvuodesta 2008. K-supermarketissa toteutettu tutkimus oli samanlainen henkilöstötutkimus, joka on käytössä kaikkialla K-ryhmässä. Itäpoijun tutkimukseen vastasi 14 henkeä. Tulokset osoittautuivat erinomaisiksi: kauppiaan toiminta sai asteikolla 1–5 arvion 4,47 ja oman työn, esimiestyön ja kaupan toiminnan kokonaiskeskiarvo oli 3,89.

– Meidän kauppa sai erityisen hyviä arvosanoja siitä, että meillä on käytössä kirjalliset työsuhteet (4,85) ja että henkilökunta kokee kauppiaan arvostavan heitä (4,64), kauppias Sami Toivonen kertoo tuloksista.

Sami Toivosella on takanaan yli 20 vuotta kestänyt esimiesura. Kauppiaan omassa johtamistavassa korostuu ihmiskeskeisyys ja hän uskoo jokaiseen työntekijäänsä ja arvostaa heitä. Toivosen mukaan keskeisiä menestystekijöitä ovat avoimuus ja luottavaisuus.

Myös K-supermarket-ketjussa myyntijohtajana työskentelevä Heli Arkkila listaa luotettavuuden ja asenteen keskeisiksi piirteiksi esimiestyössä. Arkkila on työskennellyt pitkään eri puolilla Keskoa ja hänellä on lähes 10 vuoden kokemus esimiestehtävistä. Arkkila on tullut tunnetuksi myös hyvistä esimiestaidoistaan, joista kertovat Ruokakeskossa tehdyt henkilöstötutkimukset.

– Onnistuakseen esimiestehtävissä luotettavuus on yksi keskeisimmistä piirteistä. Luottamuksen tulisi olla molemminpuolista. Tiimiläisten tulee voida luottaa esimieheensä ja esimiehen tiiminsä jäseniin. Lisäksi tärkeää ovat selkeät tavoitteet ja työrauhan antaminen. Esimiehen on myös oltava aina tarvittaessa tavoitettavissa, Heli Arkkila painottaa.

K-supermarket Itäpoijun kauppias luottaa jokaiseen työntekijäänsä ja arvostaa heitä.

Työmahdollisuudet Keskossa kaikkein monipuolisimmat

Nuoret ammattilaiset nostivat Keskon sadan yrityksen joukosta ykköseksi yrityksenä, jossa on kaikkein monipuolisimmat työmahdollisuudet. Työnantajakuva tutkittiin Universumin Nuoret Ammattilaiset 2009 –tutkimuksessa. Keskon kokonaissijoitus oli 18. kaupallisen alan nuorten ammattilaisten listalla.

Universumin Nuoret Ammattilaiset 2009 –tutkimukseen vastasi noin 6 000 kaupallisen, teknisen ja IT-alan nuorta ammattilaista. Tutkittuja yrityksiä oli 100. Vastaajien keski-ikä oli 31 vuotta ja heillä oli työkokemusta noin viisi vuotta. Nuoret Ammattilaiset –tutkimus on vuosittainen riippumaton työnantajakuvatutkimus, jota on toteutettu Suomessa vuodesta 2001.

– Nuorten ammattilaisten mielestä vaihtelevat työtehtävät ja monipuoliset työmahdollisuudet ovat tärkeimpiä asioita, mitä työnantaja voi tarjota. Työnantajakuva kehittäminen ja rakentaminen on pitkäjänteinen prosessi. Kesko on onnistuneesti tuonut esille tarjoamia monipuolisia uravaihtoehtoja ja mahdollisuuksia nuorille ammattilaisille ja opiskelijoille, sanoo Universumin maajohtaja Michaela von Wendt.

Sikainfluenssaepidemiaan varautuminen Keskossa

Maailman terveysjärjestö WHO julisti influenssa A(H1N1)v-viruksen, sikainfluenssan, pandemiaksi kesäkuussa 2009. Epidemia käynnistyi Suomessa lokakuun alussa ja huippu saavutettiin ensin pohjoisessa ja sitten etelässä.

Keskossa epidemiaan varauduttiin jo ensimmäisten tautitapausten ilmaannuttua maailmalla. Konsernin riskienhallinta perusti huhtikuussa seuran-

taryhmän, joka seurasi ja arvioi aktiivisesti influenssatilanteen kehittymistä.

– Seurantaryhmään kuului asiantuntijoita riskienhallinnasta, työterveyshuollosta, konsernin HR:stä ja viestinnästä. Ryhmä kokoontui 18 kertaa vuoden 2009 aikana, turvallisuuspäällikkö Petri Käyhkö konsernin riskienhallinnasta kertoo.

Seurantaryhmä selvitti, miten influenssaepidemia aiheuttamat henkilöstön laajat yhtäaikaiset poissaolot vaikuttaisivat konsernin toimintoihin. Toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi kaikki yksiköt selvittivät omat kriittiset toimintonsa, priorisoivat ydintehtävänsä ja varmistivat si- ja varajärjestelynsä.

Keskon intranetissä, Keskonetissä, tiedotettiin influenssatilanteen kehittymisestä. Henkilöstö sai ohjeita siitä, kuinka hyvällä käsihygienialla on mahdollista rajoittaa taudin leviämistä. "Ethän pahastu, vältämme kättelyä" -kyltit ilmestyivät vieraita varten toimipisteiden ala-auloihin. Henkilöstöä muistutettiin myös mahdollisuudesta järjestää etä- ja videoneuvotteluja kasvokkain tapaamisen sijaan.

Työterveyshuolto seurasi sikainfluenssaepäilyjä elokuusta alkaen

– Keskolaisten sairastuminen noudatti paljolti sairastumisia yleensä Suomessa. Eniten tautiepäilyjä tai varmistuneita tautitapauksia oli marraskuun puolivälissä, josta tauti lähti sitten hiipumaan. Pelättyä joukkoepidemiaa emme onneksi kokeneet. Useimmilla sairastuneillakin tauti oli melko lieväoireinen, sanoo Keskon työterveyshuollon ylilääkäri Pirjo Anttila.

Sikainfluenssan ensimmäisen aallon laannuttua marraskuun lopussa päätettiin, että seurantaryhmä kokoontuu jatkossa tarvittaessa.

K-ryhmässä on yli 700 tehtävännimikettä – näistä moni vähittäiskaupassa.

Vastuullisuus on ympäristöstä
huolehtimista

Ympäristövastuun keskeisiä kysymyksiä

- Ilmastonmuutosvaikutukset
- Energian ja veden kulutus
- Kuljetukset ja paluulogiikka
- Jätteet
- Materiaalien käyttö
- Ympäristöriskit, -vahingot ja -onnettomuudet

09

Ympäristö- vastuu

Ympäristövastuun keskeisiä tuloksia vuonna 2009

- + Hiilivapaan sähkön ansiosta K-ryhmän kaikkien kiinteistöjen käyttämän sähkön hiilidioksidipäästöt vähenivät Suomessa 59 %
- + Sähkön ja lämmön yhteenlasketut hiilidioksidipäästöt vähenivät Suomessa 13 %
- + Sähkön ominaiskulutus laskettuna kaikille kiinteistötyypeille väheni Suomessa 0,7 %
- + Henkilökunnan lentomatrustamisen päästöt vähenivät 20,7 % ja työsuhteautojen 18,8 %
- + Ruokakeskon varastojen ja terminaalien kokonaisjättemäärä väheni toimitettua kuutiota kohti 2,79 kilosta 2,73 kiloon
- + PET-pulloja kerättiin raaka-ainekierrätykseen 28,5 miljoonaa kappaletta eli 58 % enemmän kuin edellisenä vuonna
- + Anttilan jakelukeskuksen jätteiden hyötykäyttöaste oli 97 %
- + K-ympäristökauppoja oli vuoden lopussa 624 eli 114 enemmän kuin vuosi aiemmin
- Suomen kiinteistöissä lämpöenergian kulutus lisääntyi kylmien säiden takia 12,9 % - lämpötilakorjaukset huomioon ottaen lisäystä oli 2,1 % ja ominaiskulutus väheni 0,5 %
- Ostetun sähkön tuotannossa syntyneen radioaktiivisen jätteen määrä lisääntyi Suomessa 0,6 tonnista 1,7 tonniin
- Keslogin kuljetusten hiilidioksidipäästöt lisääntyivät 3,7 % kuljetettua kiloa kohti
- Ruokakeskon varastoilla syntyvän sekajätteen määrä lisääntyi 0,30 kilosta 0,38 kiloon toimitettua kuutiota kohti

Ympäristöjohtaminen Keskossa

Keskon ympäristöjohtaminen perustuu konsernin ympäristöpolitiikkaan, Kansainvälisen kauppakamarin kestävän kehityksen periaatteisiin, Global Compact -sitoumukseen ja ISO 14001 -standardiin. Myös K-kauppiat ovat sitoutuneet konsernin ympäristöpolitiikkaan ja noudattavat ympäristötyössään K-ympäristökauppadiplomin vaatimuksia. VV-Auto Group Oy, VV-Autotalot Oy ja Turun VV-Auto Oy noudattavat Autoalan Keskusliiton toimintaohjelmaa, joka kattaa sekä ISO 14001 -ympäristöjärjestelmän että ISO 9001 -laatujärjestelmän vaatimukset. Keskon päätoimitalossa Helsingin Katajanokalla ja Ruokakeskon Hakkilan keskusvarastolla on käytössä itse kehitetty toimistotyön ympäristöohjelma.

K-ryhmän ympäristöpolitiikka ja muut konsernitason politiikat ja periaatteet löytyvät osoitteesta www.kesko.fi/vastuullisuus. Ympäristöpolitiikan lyhennelmä on julkaistu myös osana Vastuulliset toimintatapamme -opasta, joka on käytössä kaikilla K-ryhmässä työskenteleville.

Ympäristöjärjestelmien kattavuus Keskossa

ISO 14001 -standardin mukaisesti sertifioitu ympäristöjärjestelmä on käytössä kaikissa ympäristövaikutuksiltaan merkittävässä yksiköissä Suomessa, katso taulukko alla. Ympäristöjärjestelmät kattoivat vuoden 2009 lopussa 65 % Suomen yhtiöiden ja 54 % koko konsernin liikevaihdosta. Kattavuuslaskenta on tehty vähittäiskauppälähtöisesti, eli vaikka esimerkiksi Keslog Oy:n sertifiointi kattaa sen kaikki varastointi- ja jakelutoiminnot, laskelmaan on otettu vain K-ympäristökauppojen %-osuus kaikkien K-kauppojen myynnistä ja sitä vastaava %-osuus Keskon liikevaihdosta. Muiden maiden toiminnoissa sertifioituja ympäristöjärjestelmiä ei ole käytössä.

Ruokakeskolla ja Rautakeskolla on kiinteistöjen huolto- ja ylläpitotoimintoja koskeva sopimus YIT Kiinteistötekniikka Oy:n, ISS Palvelut Oy:n ja Ovenia Oy:n kanssa. Näistä yrityksistä YIT Kiinteistötekniikalla on ISO 14001 -sertifioitu ympäristöjärjestelmä, joka kattaa noin 28 % kaikista Keskon Suomessa hallinnoimista kiinteistöistä.

K-ympäristökaupat

K-kauppioiden ympäristöjohtamisen perustana on K-ympäristökaupan toimintamalli – K-ympäristökauppadiplomi. Toimintamalli kuuluu K-citymarket-, K-supermarket- ja K-market-ketjukonsepteihin. Rautakeskon tavoitteena on ollut saada kaikki K-rauta-, Rautia- ja K-maalouskaupat toimintamallin piiriin. Muille toimialoille vastaavaa toimintamallia ei ole kehitetty, koska ympäristövaikutusten on katsottu käyttötavara-alan kaupoissa olevan merkittävästi ruoka-, rauta- ja maatalouskauppoja vähäisempiä.

K-ympäristökauppamallin käyttöönotto alkaa ympäristöasioiden peruskoulutuksella kaupan koko henkilökunnalle sekä ympäristövastaavien nimeämisellä. Myöhemmin järjestetään säännöllistä täydennyskoulutusta vaihtuvilla teemoilla. Diplomia hakevat ruokakaupat tarkastaa Bureau Veritas, joka suorittaa myös otantaan perustuvat vuosittaiset uusintakatsastukset. Katsastuksessa käydään läpi kaikki K-ympäristökaupan tarkastuslistan vaatimukset, jotka koskevat koulutuksen lisäksi muun muassa tuotevalikoimia ja -merkintöjä, kaupan omien jätteiden synnyn ehkäisyä ja kierrätystä, asiakkaille tarjottuja kierrätyspalveluja ja kulutusta koskevaa ympäristötietoutta, kaupan energianhallintaa sekä siivouskäytäntöjä. Keskeiset ympäristöasiat sisältyvät myös ketjujen konseptimittaukseen.

Vuoden 2009 lopussa K-ympäristökauppadiplomi oli 457 K-ruokakaupalla (423 vuonna 2008). Kaikki K-citymarketit ja kahta lukuun ottamatta kaikki K-supermarketit olivat K-ympäristökauppoja, ja K-market-kaupoista 218 oli saanut diplomin. K-market-ketjun tavoite vuodelle 2009 oli 230 K-market-ympäristökauppaa. Lue lisää sivun 57 taulukosta.

K-rauta-, Rautia- ja K-maalous-ketjuissa ketjunohjaus kehittää toimintamallia yhteistyössä kunkin ketjun oman K-ympäristökaupan kehitysryhmän kanssa. Ryhmiin kuuluu K-kauppiaita ja ympäristövastaavia. Katsastuksista vastaa Suomen Ympäristöopisto (SYKLI). Uusintakatsastukset tehdään kolmen vuoden välein. K-rauta-, Rautia- ja K-maalous-ketjuissa tuli yli 80 uutta K-ympäristökauppaa vuonna 2009. Tavoitteena oli saada kaikki näiden ketjujen kaupat toiminta-

Ympäristöjärjestelmien kattavuus Keskossa

Toiminto	Ympäristöhallintajärjestelmä	Kommentti
Keslogin varastointi-, terminaali- ja kuljetustoiminnot	ISO 14001	Sertifikaatti uudistettu 2009
Anttila Oy: keskusyksikkö, postimyynti ja Net Anttila, kaikki Anttila- ja Kodin Ykkönen-tavaratalot	ISO 14001	Sertifikaatti uudistettu 2008 - lisäksi Rovaniemen tavaratalo ja Nummelan Anttila Store sertifioitu uusina 2009
Kiinteistöjen huolto- ja ylläpitotoiminnot	ISO 14001; ISO 9001	Sertifikaatit YIT Kiinteistötekniikka Oy:llä, jonka osuus Keskon Suomessa ulkoistamista huolto- ja ylläpitotoiminnoista on noin 33 %
VV-Auto Group Oy, VV-Autotalot Oy ja Turun VV-Auto Oy	ISO 14001; ISO 9001	Autoalan keskusliiton (AKL) toimintaohjelma
K-ruokakaupat: 457 K-ympäristökauppaa	K-ympäristökauppakonsepti	Ketjuvaatimus K-citymarket-, K-supermarket- ja K-market-kaupoille
K-rauta-kaupat: 38 K-ympäristökauppaa	K-ympäristökauppakonsepti	4 kaupaa katsastetaan vuonna 2010 ja 1 vuonna 2009 avattu kauppa 2010-2011
Rautia-kaupat: 100 K-ympäristökauppaa	K-ympäristökauppakonsepti	4 vuonna 2009 avattua kaupaa katsastetaan keväällä 2010 ja tavoitteena saada myös puuttuvat 4 kaupaa diplomin piiriin vuonna 2010
K-maalouskaupat: 29 K-ympäristökauppaa	K-ympäristökauppakonsepti	Tavoitteena saada 7 kaupaa (ketjulinjauksen mukaisesti) diplomin piiriin vuonna 2010
Katajanokan päätoimitalo ja varastot Vantaalla	Toimistotyön ympäristöhallintajärjestelmä	Keskon kehittämä järjestelmä

mallin piiriin vuoden 2009 loppuun mennessä, mutta kauppaverkoston muutoksista johtuen yhteensä 19 kaupan katselmukset tehdään vuoden 2010 aikana.

Ympäristöjohtamisen tavoitteet ja tulokset

Keskon konsernitason tavoitteita ja tuloksia on käsitelty yhteenvedon raportin osiossa Tärkeimmät saavutukset 2009 sivulla 5 sekä Keskon vastuullisuusohjelman 2008–2012 esitte-lyssä sivuilla 6–7.

Yksiköt, joilla on ISO 14001 -sertifointi, ovat määritelleet omat ympäristötavoitteensa standardin vaatimusten mukaisesti. Nämä toimialakohtaiset tavoitteet ja saavutukset on esitetty alla olevassa taulukossa.

K-ympäristökaupat vuonna 2009

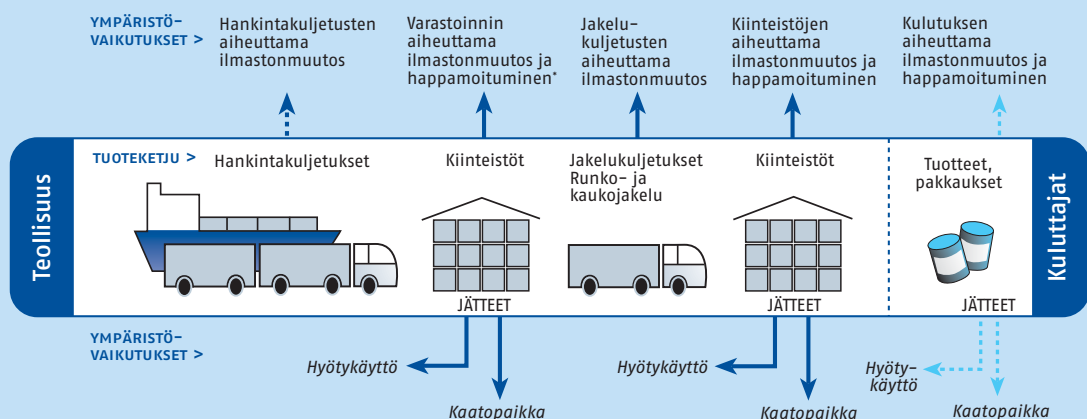
69 K-citymarketa
168 K-supermarketa
218 K-marketa
2 K-extraa
38 K-rautaa
100 Rautiaa
29 K-maatalouskauppaa

Keskon ympäristöjohtamisen tavoitteita ja saavutuksia

Toiminto	Tavoite	Saavutus	Kommentti
Keslog Oy	Jakelukuljetusten tehokkuuden parantaminen, €/m ³ .	Tavoite saavutettiin, kustannukset alenivat 0,8 %.	
Keslog Oy	Sekajättemäärän vähentäminen 4 %:lla suhteessa toimitusvolyymiin, kg/m ³ .	Jätteiden kokonaismäärä suhteessa toimitusvolyymiin väheni 2 %, mutta sekajättemäärä lisääntyi 25 %.	Keslogin jätehuollon kautta hoidettiin osa Hakki- lan varastojen rakennustöiden jätteistä sekä laatuviirheellisten tavaraerien hävittäminen.
Keslog Oy	Ennakoivan ajotavan koulutus kaikille kuljettajille.	Tavoite saavutettiin, koulutusta- pahtumia oli 17.	
Anttila Oy	Sähkönkulutuksen vähentäminen, tavoitteet tavaratalokohtaisia.	Tavoite saavutettiin: tavaratalo- jen kulutus väheni 3 % ja kes- kusvaraston 6 %. Tavarataloista 70 % saavutti tavoitteensa.	
Anttila Oy	Jättemäärän vähentäminen, tavoitteet kiinteistökohtaisia.	Tavarataloista 61 % saavutti tavoitteensa.	Jakelukeskuksen hyötykäyttöaste nousi 95,9 %:sta 97,4 %:iin, hyötykäytön ulkopuolelle jäi jätettä 16,9 tonnia.
Anttila Oy	Keskusyksikön paperinkulutuksen vähentäminen 33 %.	Tavoitetta ei saavutettu: kulutus väheni 27 %.	Siirryttiin kaksipuoleiseen tulostukseen ja kopiointiin.
VV-Auto Group Oy, Turun VV-Auto Oy ja VV-Autotalot Oy	Sekajättemäärän vähentäminen.	Lajittelun tehostamisen tulokset vielä selvittämättä.	Jätekustannukset nousivat parantuneesta lajitte- lusta huolimatta. Tehostamista jatketaan vuonna 2010.
VV-Auto Group Oy, Turun VV-Auto Oy ja VV-Autotalot Oy	Puristimien tyhjennyskuljetusten vähentäminen niistä aiheutuvien kustannusten ja päästöjen vähentämiseksi.	Tavoite saavutettiin.	Energiajäte- ja pahvipuristimiin asennettiin kauko- valvonta, puristimet tyhjennetään vain täysin.

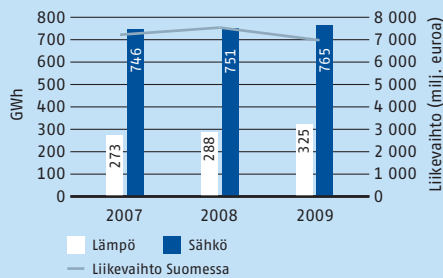
Keskon ympäristövaikutukset

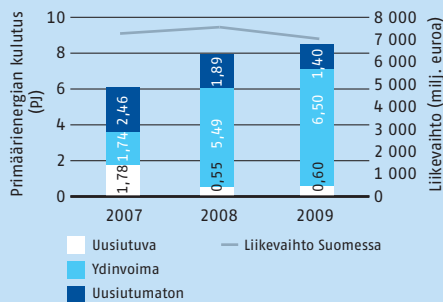
Ilmastonmuutosvaikutukset

Energian käytöstä johtuvan ilmastonmuutoksen hillitseminen on Keskon ympäristötyön keskeisiä tavoitteita. Keskon toimisto- ja varastokiinteistöissä ja K-ryhmän kaupoissa kulutetaan vuodessa yhteensä yli 1 200 GWh sähkö- ja lämpöenergiaa, jonka tuotannosta syntyy päästöjä ilmaan. Tavaraa hankitaan eri puolilta maailmaa – vaikkakin pääosin Suomesta – ja niin hankinnat kuin jakelu K-ryhmän kauppoihin vaativat kuljetuksia, jotka tuottavat päästöjä ilmaan. Energiatehokkuutta parantamalla ja hiilivapaan sähkön käyttöön siirtymällä kiinteistöjen ilmastonmuutosvaikutusta on pystytty merkittävästi pienentämään. Kuljetusten kohdalla päästöjen suhteellinen vähentäminen on huomattavasti vaikeampaa.

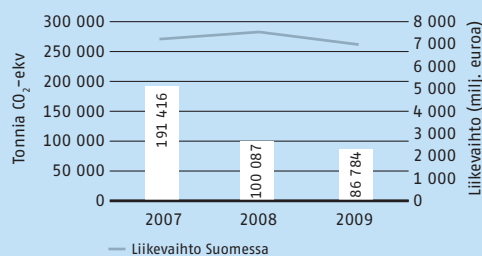
Keskon Suomessa hallinnoimien kiinteistöjen kokonaisenergiakäyttö, 2007–2009

Keskon Suomessa hallinnoimien kiinteistöjen käyttämän energian profiili, 2007–2009

Keskon Suomessa hallinnoimien kiinteistöjen käyttämän energian ilmastomuutosvaikutus, 2007–2009

Keskon energiaseurannan kiinteistökanta

Keskon energiaseurannassa olevan kiinteistökannan kokonaispinta-ala oli vuoden 2009 lopussa Suomessa 3 548 484 neliometriä. Suomen ulkopuolella kiinteistöjen pinta-ala oli 885 000 neliometriä.

Kokonaispinta-ala lisääntyi Suomessa 2,6 % ja muiden maiden kokonaispinta-ala lisääntyi 2,9 %.

Energian ja veden kulutuksen seuranta

Energiankulutuksen kannalta tärkeimmät kiinteistötyypit ovat K-citymarketit, K-supermarketit, K-marketit, Anttilat sekä toimisto- ja varastorakennukset. Ruokakeskon ja K-ruokakauppojen osuus koko K-ryhmän Suomessa kuluttamasta sähköstä on noin 2/3, joten erityisesti näissä kohteissa kulutusseuranta on tehty mahdollisimman kattavaksi.

Sähkön, lämmön ja veden kulutusseuranta tapahtuu Suomessa Energiakolmio Oy:n Enerkey-järjestelmällä. Enerkey mahdollistaa seurannan automatisoinnin kohteissa, joissa on sähköyhtiön tuntimittauspääte. Useimmissa kohteissa mittauspäätteiden kaukoluenta tapahtuu vähintään kuusi kertaa kuukaudessa. Tärkeimmissä kiinteistöissä myös kaukolämpö- ja vesimittaukset on kytketty kaukoluettaisiin järjestelmiin. Manuaalisesti seurattavien mittarien lukemia keräävät huoltoyhtiöt.

Vuonna 2009 seurannan piiriin kuului Suomessa 83 % Keskon kiinteistöjen yhteenlasketusta bruttopinta-alasta. Monilaseurannan kattavuus nousi 69 %:iin (62 % vuonna 2008) ja pelkän sähköseurannan piirissä oli 14 % (20 %). Seurannan ulkopuolelle jäävien kohteiden kulutus arvioidaan kiinteistötyypeittäin seurannassa olevien kohteiden ominaiskulutuksia käyttämällä. Suomessa ominaiskulutukset lasketaan lämmitettyä bruttoneliötä kohti. Suomen ulkopuolella sijaitsevista kiinteistöistä tiedot ilmoitetaan huoneistoneliötä kohti.

Energian ja veden kulutus 2009

Vuonna 2009 Keskon ja sen hallinnoimissa kauppapaikoissa toimivien K-kauppioiden yhteenlaskettu sähkönkulutus Suomessa oli 765 GWh. Kulutus lisääntyi 1,9 %, kun samanaikaisesti kiinteistökanta kasvoi 2,6 %.

Koko kiinteistökannan ominaiskulutus oli 0,7 % pienempi kuin vuonna 2008 eli 216 kWh/brm². K-citymarketien, K-marketien ja K-market liikenneasemien sekä K-rautojen ja Rautioiden ominaiskulutukset lisääntyivät 2,0–2,4 %:lla, K-supermarketien pysyi ennallaan. Varasto- ja toimistokiinteistöjen, Anttiloiden ja K-maatalouskauppojen ominaiskulutukset lisääntyivät 1,6–2,7 %:lla.

Lämpöenergian kokonaiskulutus oli Suomessa 325 GWh, jossa oli lisäystä 12,9 %. Keskimääräinen ominaiskulutus lisääntyi 10,0 %:lla ja oli 92 kWh/brm². Poikkeuksellisen suuri muutos johtui tavallista kylmemmistä säistä. Lämpötilakorjaukset huomioon ottaen kokonaiskulutus lisääntyi 2,1 %:lla ja ominaiskulutus väheni 0,5 %:lla. Ominaiskulutus väheni toimisto- ja noutotukkikiinteistöissä, K-raudoissa ja Rautioissa sekä K-maatalouskaupoissa.

Veden kulutus oli 686 041 kuutiometriä eli 3,5 % suurempi kuin vuonna 2008. Ominaiskulutus oli 193 litraa/brm², jossa oli lisäystä 0,8 %. K-citymarketien ominaiskulutus lisääntyi 3,5 %:lla ja K-supermarketien väheni 6,0 %:lla.

Keskon osuus Suomen koko primäärienergian kulutuksesta oli noin 0,3 %, sähkön kulutuksesta noin 0,9 % ja kaukolämmön kulutuksesta noin 0,9 %. Luvut perustuvat Tilastokeskuksen vuoden 2009 (primäärienergian osalta vuoden 2008) energiatilastoihin.

Muiden maiden tytäryhtiöt kuluttivat vuonna 2009 ostosähköä ja kaukolämpöä yhteensä 94,5 GWh (77,9 GWh vuonna 2008). Kaikissa maissa Latviaa lukuunottamatta tuotettiin itse sähköä, yhteensä 20,0 GWh:n verran. Itse tuotettua lämpöenergiaa (kaikissa maissa paitsi Ruotsissa) kulutettiin 18,8 GWh (21,4 GWh). Valko-Venäjän tytäryhtiöiden energiankulutus ei ole laskelmissa mukana. Veden kulutus on muiden maiden yhtiöissä vähäistä eikä sitä esitellä tässä raportissa.

Energian ympäristöprofiili

Vuoden 2009 ympäristöprofiili on Suomen toimintojen osalta laskenut aikaisempien vuosien tapaan Energiakolmio Oy. Laskelma, joka sisältää vertailun GRI-raportointisuosituksen energiaprotokollaan, on julkaistu tämän raportin liitetiedoissa osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus. Myös muiden maiden kiinteistöjen energiatilastot löytyvät samoista liitetiedoista.

Kesko toimitti K-ryhmälle sähköä yhteensä 576 GWh eli noin 75 % K-ryhmän yhteisestä sähkönkulutuksesta (77 % vuonna 2008). Toimitettu määrä oli 1,7 % pienempi kuin vuonna 2008. Fortum Markets Oy:n osuus Keskon ostamasta sähköstä oli 99 % ja tasesähkö 1 %. K-kauppiat hankkivat itse sähköä 189 GWh (174 GWh), pääosin alueellisilta sähkölaitoksilta.

Sähkön tuottajilta ei ollut helmikuussa 2010 saatavilla vuoden 2009 ympäristöprofiilia, joten Keskon ja K-kauppioiden ostaman sähkön päästöt on jouduttu laskemaan vuoden 2008 profiilien perusteella. Koska Keskon ostamasta sähköstä 99 % toimitti Fortum Markets Oy ja toimituksesta 97 % oli ydinvoimalla tuotettua sähköä, ympäristöprofiili on tältä osin kuitenkin käytännössä tiedossa. Tasesähkön ja K-kauppioiden suoraan ostaman sähkön ympäristöprofiiliin laskennassa on käytetty Nord Pool -sähköpörssin vuoden 2008 ympäristöprofiilia. Keskon vuoden 2008 tunnusluvut on laskettu ja nyt päivitetty vastaamaan vuoden 2008 toteutuneita päästöjä. Päivityksen tuomat muutokset eivät olleet merkittäviä, koska vuonna 2008 ostetusta sähköstä jo 77 % oli hiilivapaata. Ydinjätteen laskenta vuodelta 2009 perustuu käytetyn ydinpolttoaineen todelliseen määrään, jonka energialaitokset joutuvat lakisääteisesti ilmoittamaan kunkin vuoden lopussa.

Kaukolämmön tuotannon ympäristökuormitus on arvioitu käyttäen Energiategollisuus ry:n julkaisemia vuoden 2009 tuotanto- ja päästötietoja.

Osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus esitellään tämän raportin liitetiedoissa tilastotaulukkoina Keskon hankkiman sähkön sekä kaikissa Keskon hallinnoimissa kiinteistöissä käytetyn sähkön ja lämmön – mukana myös K-kauppioiden hankkima sähkö – tuotannon ympäristövaikutukset vuosilta 2007–2009. Sivulla 58 olevissa kuvaajissa esitetään Keskon Suomessa hallinnoimien kiinteistöjen kokonaisenergian käyttö suhteessa liikevaihtoon, käytetyn energian tuotannon jakautuminen uusiutumattomiin ja uusiutuviin energialähteisiin sekä ydinvoimaan ja tuotannossa syntyneet hiilidioksidipäästöt. Sivulla 60 olevissa kuvaajissa eritellään vastaavat tiedot Keskon K-ryhmälle hankkimasta sähköstä.

Energian hiilidioksidipäästöt vähenivät Suomessa 13 %

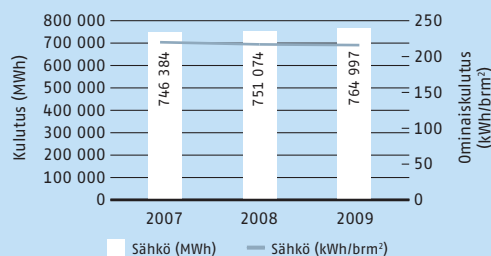
Fortum Markets Oy:ltä ostettu hiilivapaa sähkö tuotetaan ydinvoimalla ja uusiutuville energialähteillä suhteessa 97:3. Koska Kesko osti käytännössä kaiken K-ryhmälle toimittamansa sähkön Fortum Markets Oy:ltä, uusiutumattomien energialähteiden osuus putosi nolnaan, kun se vielä vuonna 2007 oli noin 31 %. Vastaavasti Keskon ostaman sähkön hiilidioksidipäästöt putosivat lähes nolnaan (443 tonnia). Ydinvoiman

osuuden edelleen kasvaessa primäärienergian kulutus lisääntyi 9 %.

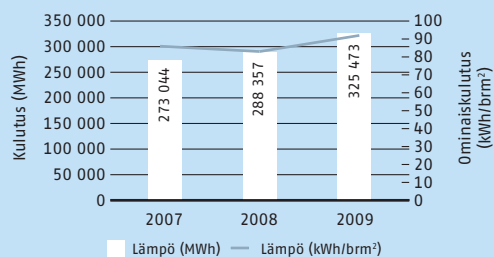
Kun mukaan otetaan K-kauppioiden oma sähkönhankinta, kaikkien kiinteistöjen käyttämän sähkön hiilidioksidipäästöt olivat 15 180 tonnia eli 59 % pienemmät kuin vuotta aiemmin. Vuonna 2001 vastaavat päästöt olivat korkeimmillaan eli 220 644 tonnia, joten vähennystä on siihen verrattuna tapahtunut 93 %.

Ostetun kaukolämmön tuotantotavat ovat vuosien varrella pysyneet ennallaan, joten päästöt ovat siltä osin muuttuneet kulutuksen tahdissa. Vuonna 2009 lämpöenergian hiilidioksidipäästöt olivat kaikkien kiinteistöjen osalta 71 606 tonnia (63 439 tonnia).

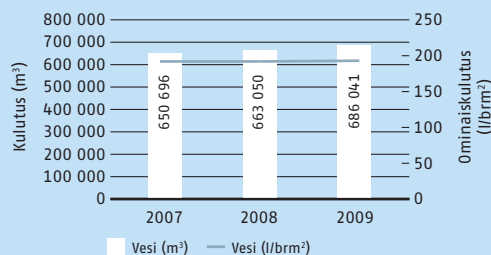
Keskon sähkönkulutuksen sekä sähkön ominaiskulutuksen muutokset Suomi, 2007–2009

Keskon lämmönkulutuksen sekä lämmön ominaiskulutuksen muutokset Suomi, 2007–2009

Keskon vedenkulutuksen sekä veden ominaiskulutuksen muutokset Suomi, 2007–2009

Sähkön ja lämmön yhteenlasketut hiilidioksidipäästöt (CO₂-ekv) olivat 86 784 tonnia, mikä oli hieman yli 0,1 % Suomen kokonaispäästöistä (Tilastokeskuksen energiatilastojen mukaan noin 70 miljoonaa tonnia vuonna 2008). Vuoteen 2008 verrattuna päästöt vähenivät 13 %. Vuonna 2001 kokonaispäästöt olivat 292 509 tonnia, joten päästöjä on kahdeksassa vuodessa vähennetty 70 %. Valtaosa vähennyksistä on peräisin Keskon sähköstöjen päätöksistä siirtyä ensin asteittain ja lopulta kokonaan hiilivapaan sähkön käyttöön.

Energiankulutuksen vaikutukset happamoitumiseen ja alailmakehän otsoniin ovat myös vuosi vuodelta merkittävästi vähentyneet, koska on luovuttu uusiutumattomilla energialähteillä tuotetusta sähköstä. Vuonna 2001 kaikkien kiinteistö-

jen käyttämän sähkö- ja lämpöenergian happamoituspäästöt (SO₂-ekv) olivat 741 tonnia ja alailmakehän otsonia synnyttävät eteenipäästöt (C₂H₄-ekv) 15 tonnia. Vuonna 2009 vastaavat luvut olivat 270 tonnia ja 8 tonnia. Vastaavasti siirtyminen ydinvoimalla tuotettuun sähköön on lisännyt radioaktiivisen jätteen määrää 0,6 tonnista 1,7 tonniin.

Kesko on mukana Fennovoima Oy:n ydinvoimalahankkeessa, jota koskeva Keskon kannanotto on luettavissa osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus.

Venäjä mukaan energiatilastoihin

Energiakolmio Oy on laskenut myös Keskon muiden maiden yhtiöiden käyttämän energian ympäristöprofiiliin, joka perustuu primäärienergian kulutuksen osalta maakohtaisiin energiatuotannon tilastoihin sekä IEA:n tilastoihin. Sähkön ominaispäästöt perustuvat Eurelectricin tilastoihin, ja kaukolämmön osalta ominaispäästöt on arvioitu käytettyjen energialähteiden perusteella. Käytetystä ydinpolttoaineesta syntyvän radioaktiivisen jätteen määränä on käytetty maasta riippumatta 4,25 g/MWh. Oman tuotannon hiilidioksidipäästöjen laskenta perustuu OECD/IEA ja IPCC 1996 Good Practices Guide -ohjeistuksiin. Oman tuotannon happamoivia päästöjä ei ole laskettu.

Muiden maiden kiinteistöjen yhteenlasketut hiilidioksidipäästöt olivat 27 568 tonnia, josta 11 434 tonnia oli peräisin Venäjältä ja 8 508 tonnia Virossa. Venäjältä tilastot saatiin nyt ensimmäistä kertaa. Ostoenergian päästöt vähenivät Liettuassa 8,7 % ja Latviassa 1,6 % ja lisääntyivät Virossa 1,7 %. Ruotsissa ja Norjassa hiilidioksidipäästöt ovat energian tuotantotavoista (Ruotsissa ydin- ja vesivoimaa, Norjassa vesivoimaa) johtuen hyvin pienet.

Oman sähkö- ja lämpöenergiatuotannon osuus muiden maiden kiinteistöjen hiilidioksidipäästöistä oli 7 800 tonnia. Happamoivat päästöt (vain ostoenergiasta) olivat 171 tonnia, jossa oli lisäystä edelliseen vuoteen 17 tonnia, mikä johtui pelkästään Venäjän tilastoinnin käynnistymisestä.

Muiden maiden kiinteistöjen osuus Keskon kiinteistökanasta oli 23 %, yhteenlasketusta sähkön ja lämmön kulutuksesta 11 %, kasvihuonekaasupäästöistä 24 % ja happamoituspäästöistä 39 %.

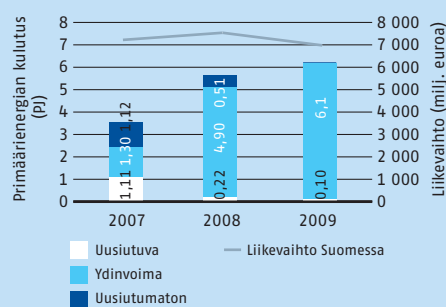
Koko konsernin energiatuotannon päästöt ilmaan vähenivät Suomen ja muiden maiden toiminnot yhteenlasketuina Keskon energiankulutus oli 1 224 GWh eli 7,5 % enemmän kuin vuonna 2008. Ilmaston lämpenemistä kuvaavat päästöt vähenivät 4,2 %:lla ja happamoittavat päästöt 3,1 %:lla. Radioaktiivisen jätteen määrä lisääntyi 48,4 %:lla.

Energiatohokkuutta parannetaan monin keinoin

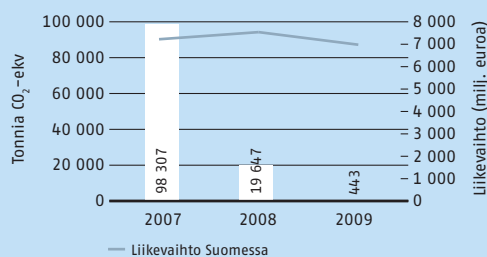
K-ryhmä on mukana kaupan alan energiatehokkuussopimuksessa sitoutuen säästämään energiaa 65 GWh vuoden 2016 loppuun mennessä vuoden 2005 lähtötasosta laskettuna. Sopimus perustuu energiapalveludirektiivin edellyttämään yhdeksän prosentin säästöavoitteeseen vuosille 2008-2016. K-ryhmän asettama säästöavoite tarkoittaa käytännössä pienempää eli 6,7 %:n vähennystä – Kesko sai tavoitetta määrittäessään laskea hyväkseen Ruokakeskon vuosina 1995-2006 saavuttaman suhteellisen 20 %:n säästön sähkö- ja 60 %:n säästön lämpöenergiassa. Sopimuksen piirissä ovat kaikki K-ryhmään kuuluvat kauppa- ja palvelusyritykset.

K-ruokakaupoissa energiaa kuluu erityisesti pakastealtaissa ja muissa kylmäkalusteissa. Osana Keskon vastuullisuusohjel-

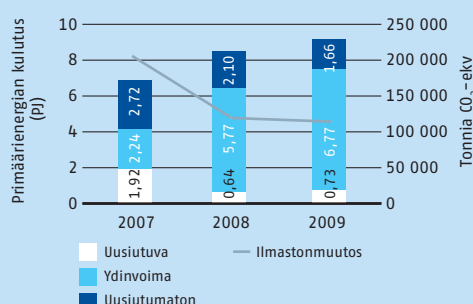
Keskon K-ryhmälle toimittaman sähkön profiili, 2007-2009

Keskon K-ryhmälle toimittaman sähkön ilmastomuutosvaikutus, 2007-2009

Koko K-ryhmän kuluttaman ostoenergian profiili ja ympäristövaikutus, 2007-2009 kaikki toimintamaat

maa Ruokakesko varustaa kaikkien uusien kauppapaikkojen pakastimet kansilla. Myös vanhoissa pakastealtaissa testataan jälkiasennettuja kansia ja uusien puhallinmoottorien asentamista. Kansien avulla säästetään sähköenergiaa noin 40 % kannettomiin altaisiin verrattuna. Merkittävää sähkönsäästöä syntyy myös pakastealtaiden sulatuskertojen sekä tarvittavan puhallin- ja jäähdystehon vähentymisestä.

Energiankulutusta ja päästöjä vähennetään myös uuden kylmälaiteteknologian käyttöönotolla. Uusimmissa K-ruoka-kaupoissa on käytössä R744-teknologiaa, jossa kylmäaineena on käytetty sataprosenttisesti teollisuuden prosesseista talteenotettua hiilidioksidia. Kylmälaitoksessa on myös pystytty hyödyntämään hiilidioksidiprosessissa syntyvää, perinteistä jäähdystysprosessia korkeampaa kaasulämpötilaa rakentamalla tehokas lämmöntalteenotto käyttöveden ja ilmanvaihdon tuoilman lämmitystä varten.

K-ruokakauppojen uusissa valomainoksissa on tammikuusta 2009 alkaen käytetty ainoastaan led-valaistustekniikkaa. Samalla tutkitaan mahdollisuutta korvata neon- ja loisteputket vanhoissa valomainoksissa. Led-valaistustekniikan käyttö ns. kotelovalomainoksissa on tässä mittakaavassa vielä harvinaista. Teknologian etuja ovat loiste- ja neonputkiin verrattuna 60–80 % alhaisempi energiankulutus, noin kaksinkertainen käyttöikä ja huoltotarpeen vähentyminen. Led-valomainokset eivät myöskään sisällä ongelmajätettä.

K-kauppiat ja Kuluttajaliike Porkkanamafia ovat järjestäneet yhteisiä energiansäästötapahtumia, joiden myyntitulokset kauppiat ovat sitoutuneet sijoittamaan energiatehokkuuden parantamiseen. Lue lisää sivulta 21.

Kuljetukset

Keslogin kuljetustilastointi kattoi vuonna 2009 keskusvaraston ja jakelukeskusten väliset runkokuljetukset, jakelukuljetukset jakelukeskuksista sekä kaukojakelut keskusvarastosta ja jakelukeskuksista sellaisiin kauppoihin, jotka olivat varsinaisen jakelualan ulkopuolella. Mukana ovat myös Keslogin ohjauksessa olevat ulkopuolisten kuljetusyritysten hoitamat kuljetukset.

Ruokakeskon varastotavaroista noin 70 % ostetaan ns. tehtaan laiturilla -hintaan, jolloin Ruokakesko päättää kuljetusmuodosta. Useimmissa tapauksessa tällaiset hankintakuljetukset hoidetaan Ruokakeskon runkokuljetusten tai jakelun paluukuljetuksilla, jolloin nämä hankinnat sisältyvät Keslogin ajokilometreihin.

Vuonna 2009 Keslogin hoitamien kuljetusten ajokilometrejä kertyi 38,9 miljoonaa (38,2 miljoonaa vuonna 2008). Tavaraa kuljetettiin yhteensä 1 826 000 tonnia (1 834 000 tonnia). Jakelukuljetusten ajokilometrejä kertyi 17,0 miljoonaa (17,7 miljoonaa), kaukojakelun ja runkokuljetusten 12,0 miljoonaa (11,6 miljoonaa) ja ulkoistettujen kuljetusten 9,9 miljoonaa (8,8 miljoonaa).

Suurin osa Anttilan kuljetuksista oli Keslogin hoidossa ja raportoidaan Keslogin tunnuslukujen yhteydessä. Samoin menettellään Keslogin hoitamien muiden toimialayhtiöiden osalta. Anttilan Keslogin ulkopuolelle ulkoistamista kuljetuksista kuljetuskilometrejä kertyi 147 900 (151 000).

Keslogin huolitseman tuonnin kokonaisvolyyymi oli 301 000 tonnia, jossa oli vähennystä edelliseen vuoteen 4,8 %. Tuontikuljetuksista ei ole saatavissa ajokilometrejä eikä päästölaskentaa. Euroopasta saapuvat kuljetukset tapahtuivat kuorma-autoilla, puoliperävaunuilla ja konteilla, Euroopan ulkopuolelta tulevat pelkästään konteilla. Ruokakeskon osuus tuonnin volyyymistä oli 75 %.

Muiden maiden tytäryhtiöiden kuljetukset on hajautettu useammalle yhtiölle kuin Suomessa, ja osa toimituksista tapahtuu suoraan teollisuudesta loppukäyttäjälle. Kuljetustilatot ovat puutteellisia, eikä niitä tässä raportissa esitetä.

Kuljetusten CO₂-päästöt

Keslogin ja muiden suomalaisten kuljettajien jakelun päästöt on laskettu ajokilometriä pohjalta, koska polttoaineen kulutustietoja ei ole käytettävissä. Laskenta perustuu VTT:n LIPASTO (LIISA) 2005 ja 2008 -laskentamallien päästökertoimiin ja ohjeiden mukaisiin määrittelyihin. Kertoimet on mallissa ilmoitettu kuorma-autotyyppittäin, moottoriluokittain ja ajonopeusluokittain.

Keslogin laskennassa on käytetty oletuksina 50 %:n täyttöastetta kuorma-autoliikenteelle ja 70 %:n täyttöastetta puolijäätysperävaunuille.

Jakelukuljetuksissa puolijäätysperävaunujen osuudeksi on oletettu 60 % ja siitä kaupunkiajon osuudeksi 30 % ja maantieajon 70 %. Kuorma-autojakelun 40 %:n osuudesta 70 % on oletettu olevan kaupunkiajtoa ja 30 % maantieajoa.

Kaukojakelussa ja runkokuljetuksissa puolijäätysperävaunujen osuudeksi on oletettu 99 %, ja ajosta 90 % on maantieajoa.

Ulkoisten kuljetusyritysten ajosta 17 % oletetaan tehtäväksi kuorma-autoilla (70 % kaupunkiajtoa), 1 % puoliperävaunuilla ja 82 % täysperävaunuilla (90 % maantieajoa).

Keslogin hoitamisessa Anttilan ja muiden toimialayhtiöiden kuljetuksissa on käytetty samoja oletuksia.

Keslogin jakelukuljetusten CO₂-päästöt (18 854 tonnia) vähenivät 3,2 % edellisvuodesta. Kaukojakelun ja runkokuljetusten CO₂-päästöt (15 513 tonnia) lisääntyivät 2,7 % ja ulkoistettujen kuljetusten (11 658 tonnia) lisääntyivät 12,4 %. Muutokset johtuivat lähes täysin ajokilometriä suhteiden muutoksista.

Kokonaisuudessaan Keslogin kuljetusten CO₂-päästöt (46 025 tonnia) lisääntyivät 3,3 % ja kuljetettua kiloa kohti (0,0252 CO₂ kg/kg) 3,7 %. Päästöjen suhteelliseen lisääntymiseen vaikuttivat muun muassa hankintakuljetuksissa tapahtuneet muutokset, Kespron erillisjakelun aloitus pääkaupunkiseudulla sekä kaukojakelun lisääntyminen, joka toisaalta vähensi alueterminaalien ympäristökuormitusta. Päästöjä lisäsi myös Etelä-Suomen jakelussa vuonna 2008 pilotoidun biodiesel-polttoainekokeilun lopettaminen tammikuussa 2009. Kokeilua ei voitu jatkaa, koska kyseisen biodieselin jakelua ei saatu laajennettua valtakunnalliseksi.

Muiden maiden tilastot ovat puutteellisia eivätkä eri vuodet perustu täysin samaan tietokantaan, joten tilastoja ei tämän vuoden raportissa esitetä.

Liikematkustamisen CO₂-päästöt

Henkilökunnan lentämistä työmatkoista kertyi vuonna 2009 lentomaille 9,6 miljoonaa (11,9 miljoonaa vuonna 2008) ja

Ruokakeskon paluulogistiikan hyöty- ja uudelleenkäyttöön toimittamat pakkaukset (1 000 kpl)

	2007	2008	2009
Alumiinitölkkit	81 636	81 885	74 161
Kierrätysmuovipullot		18 061	28 463
Kertapullot	2 763	2 872	2 685
Kiertopullot	761	666	362
Transbox-laatikot	7 087	9 125	9 856

Jakelukuljetusten CO₂-päästöt Suomessa 2007–2009, tonnia

	2007	2008	2009
Anttilan jakelukuljetukset	888	192	188
Keslogin jakelukuljetukset	17 113	19 117	18 854
Keslogin kaukojakelu ja runkokuljetukset	14 459	14 975	15 513
Ulkoiset kuljetukset	7 888	10 242	11 658
Yhteensä	40 347	44 526	46 213

Keslog hoitaa suurimman osan Anttilan jakelukuljetuksista ja kuljetusten päästöt ovat raportin Keslogin luvuissa.

niistä CO₂-päästöjä 1 970 tonnia (2 483 tonnia). Vähennystä edelliseen vuoteen oli 20,7 %. Vaikka lentomat kustamisen päästöt ovat vain pieni osa – noin 1,2 % – konsernin kokonaispäästöistä, niitä on tarkoitus edelleen osana konsernin vastuullisuusohjelmaa vähentää muun muassa videoneuvottelumahdollisuuksia lisäämällä. Vuonna 2009 konsernissa oli käytössä 14 Videra-etäkokouspistettä, joissa pidettiin kahden tai useamman pisteen välisiä videokokouksia yhteensä 2 846 tuntia. Omilta päätteiltä etäneuvotteluja (Genesys Conference) käytiin 1 276 kappaletta, yhteensä kestoajaltaan 4 460 tuntia.

Keskossa oli vuoden lopussa Suomessa käytössä 578 työsuuhdeautoa, joista 231 oli bensiini- ja 347 dieselkäyttöisiä. Keskon työsuuhdeautopolitiikka suosittelee päästötasoksi vuodesta 2010 alkaen alle 170 g CO₂/km (aiemmin 180 g CO₂/km). Keskimääräinen päästötaso vuonna 2009 oli 161 g CO₂/km (167 g vuonna 2008) ja työsuuhdeautojen aiheuttamat päästöt yhteensä 2 600 CO₂-tonnia (3 200 tonnia). Laskelma sisältää myös työsuuhdeautoilla ajatun yksityisajon.

Keskossa tehtävään työhön liittyvistä matkoista osa tehdään henkilökunnan omistamilla autoilla. Tällaisista työmatkoista maksettiin vuonna 2009 Suomessa kilometrikorvauksia 7,8 miljoonalta kilometriltä. Kesko ei ole ottanut kantaa omalla autolla tehtävien työmatkojen päästöihin, eikä niitä ole sisällytetty Keskon päästölukuihin. Oletuksella, että omien autojen keskimääräinen päästötaso olisi 170 g CO₂/km, kokonaispäästöjen suuruusluokka tästä työajasta olisi runsaat 1 300 CO₂-tonnia.

Yhteenveto ilmastonmuutosvaikutuksista

Keskon ja K-kauppojen kiinteistöissä käytetyn energian tuotannossa syntyvistä päästöistä on kaavio sivulla 58, jakelun päästöistä tällä sivulla ja liikemat kustamisen aiheuttamat päästöt on esitetty sivuilla 61–62. Nämä tiedot kattavat valtaosan Keskon ilmastonmuutosvaikutuksista ja ovat suhteutettavissa Keskon liikevaihtoon.

Osa Keskon toimialayhtiöistä on ulkoistanut tavaran varastoinnin ja kuljetukset, ja jotkut tavarat toimitetaan valmistajalta suoraan K-kaupoihin tai suoraan loppukäyttäjille. Keskon on vaikea saada luotettavaa tietoa tällaisista kuljetuksista. Myös hankintakuljetusten tilastointi on vaikeaa silloin, kun Kesko ei itse nouda tuotteita valmistajan laiturilta. Näistä tuotteista johtuen konsernin ns. hiilidioksiditase on toistaiseksi päätetty jättää laskematta.

Materiaalien käyttö

GRI-raportointisuosituksen mukainen tunnusluku materiaalien käytöstä tarkoittaa Keskon tapauksessa Keskon maahan tuomien ja itse pakkaamien pakkausten materiaalmäärä,

jotka EU:n pakkausdirektiivin mukaisesti tulee vuosittain ilmoittaa viranomaisille.

Vuonna 2009 Ruokakesko toimitti Suomen markkinoille tuotteiden pakkausmateriaaleja 25 628 tonnia, Anttila 1 146 tonnia ja Rautakesko 2 978 tonnia.

Kesko toimii edelleen aktiivisesti pakkausten standardoinnin, ympäristöstä vähemmän kuormittavien materiaalien ja materiaalmäärien vähentämisen hyväksi muun muassa suomalaisissa tuottajayhteisöissä ja standardointiorganisaatioissa. Erityisesti omien merkkituotteiden kehittämisessä Kesko voi vaikuttaa pakkausmateriaaleihin ja -määriin.

Jätehuolto ja kierrätys

Ruokakeskon varastojen kokonaisjättemäärä vuonna 2009 oli 6 539 tonnia (6 503 tonnia vuonna 2008). Suhteessa toimitettuihin varasto- ja varastotermiinaliukuutioiden kokonaisjättemäärä väheni 2,79 kilosta 2,73 kiloon. Luku sisältää Keslogin K-kaupoista keräämän aaltopahvin, jota ilman jättemäärä oli 1,13 kiloa (1,11 kiloa) toimitettua kuutiota kohti.

Sekajätettä syntyi 0,38 kiloa (0,30 kiloa) toimitettua kuutiota kohti. Sekajätteen määrää lisäsivät Hakkilan varastojen rakennustöiden jätteet sekä saapuneiden laatuvirheellisten tavarien hävittäminen Keslogin jätehuollon kautta. Sekajätteen lisääntyessä jätteiden hyötykäyttöaste aleni 86 %:iin (89 %). Ruokakeskon tavoitteena on vuoteen 2012 mennessä nostaa K-ruokakauppojen jätehuollon hyötykäyttöaste 90 %:iin.

Anttilan jakelukeskuksen kokonaisjättemäärä oli 651 tonnia (740 tonnia) ja hyötykäyttöaste 97 % (96 %). Tavaratalojen hyötykäyttöasteet vaihtelivat alueellisten kierrätysmahdollisuuksien mukaan 68 %:sta 100 %:iin.

Rautakeskon kokonaisjättemäärä lisääntyi 14 %:lla, mutta kaatopaikkajätteen määrä väheni ja hyötykäyttöaste parani 75 %:sta 81 %:iin. VV-Auto Group Oy:n, VV-Autotalot Oy:n ja Turun VV-Auto Oy:n jättemäärä väheni hieman ja hyötykäyttöaste parani 58 %:sta 73 %:iin.

Ruokakeskon paluulogistiikan toiminnassa näkyi selvästi kierrätysmuovipullon (PET-pullo) kasvava suosio. PET-pulloja kerättiin K-kaupoista raaka-aineena uudelleen käytettäväksi 28,5 miljoonaa kappaletta, kun aloitusvuonna 2008 määrä oli 18,0 miljoonaa. Juomatölkkejä palautui K-kaupoista 74,2 miljoonaa (81,9 miljoonaa). Väheneminen johtui siitä, että osa aiemmin Keslogin paluulogistiikan käsittelemistä tölkeistä palautui nyt kiertoon muiden operaattorien kautta. Muista palautuvista jakeista kertakäyttöisten alkoholipullojen määrä väheni hieman, uudelleen käytettävien alkoholipullojen väheni selvästi ja Transbox-laatikoiden määrä lisääntyi hieman.

Suomen ulkopuolella jättemäärät vähenivät selvästi Norjassa (- 28 %) ja Virossa (- 15 %) ja lisääntyivät Liettuassa (+ 14 %). Venäjältä saatiin jätetilastot nyt ensimmäistä kertaa. Latviasta ja Valko-Venäjältä tilastoja ei ole käytettävissä.

Suomen yhtiöissä jätettä syntyi yhteensä 8 339 tonnia, josta hyötykäyttöön toimitettiin 84,6 %. Muissa maissa jättemäärä oli yhteensä 10 150 tonnia, josta hyötykäyttöön meni 68 %. Suomessa Keskon jätetilastot kattavat pääosin varastotoimintoja, kun taas muissa maissa valtaosa tilastoiduista jätteistä syntyy vähittäiskaupassa.

Kehitys tuotekaupassa

Keskon toimialayhtiöiden valikoimissa on runsaasti ympäristömerkittyjä, -sertifioituja ja muilla ympäristökriteereillä myytäviä tuotteita. Niistä kerrotaan osiossa Vastuullinen tuotekauppa alkaen sivulta 73.

Sidosryhmäyhteistyö ja viestintä

Kesko piti entiseen tapaan tiivistä yhteyttä ympäristötoimintonsa sidosryhmiin.

Viranomaisyhteyksiä Suomessa ja Euroopan Unionissa hoidettiin pääasiassa Suomen Kaupan Liiton ympäristövaliokunnan kautta. Keskona oli edustaja EuroCommercen ympäristövaliokunnassa ja Kansainvälisen Kauppakamarin energia- ja ympäristövaliokunnassa.

Suomessa Keskon edustajat osallistuivat toimialan sisäiseen yhteistyöhön lukuisissa järjestöissä ja yhteisöissä. Näitä ovat esimerkiksi Päivittäistavara-kauppa ry., Suomen Standardisointiliitto, Suomen Pakkausyhdistys, Suomen Kylmäyhdistys, Elävä kaupunkikeskusta ry. sekä pakkausmateriaalien ja sähkö- ja elektroniikkaromun kierrätyksestä vastaavat tuottajayhteisöt. Tavarantoimittajien kanssa jatkettiin yhteistyötä muun muassa luomutuotteiden ja erilaisten kierrätysjärjestelmien hyväksi.

Kesko on edelleen tukenut Suomen WWF:ää ja tehnyt sen kanssa yhteistyötä muun muassa seuraamalla lähialueiden luonnonkalojen kantoja, pyyntisuosituksia ja viljeltyjen kalojen viljelyolosuhteita WWF:n kalaoppaan avulla. Lue lisää sivulta 74.

Kesko on Suomen Luonnonsuojeluliiton (SLL) kannattajajäsen. Vuonna 2009 Keskona ja SLL:lla ei ollut konkreettisia yhteistyöhankkeita Koti-MIPS-hankkeen päätyttyä vuoden 2008 lopussa.

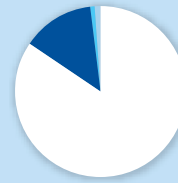
Ympäristöriskit, -vahingot ja -onnettomuudet

Yksiköt, joilla on ISO 14001 -sertifiointi, hallitsevat ympäristöriskien ja valmiuksiaan toimia poikkeus- ja hätätilanteissa standardin vaatimusten mukaisesti. Kaupan alan yritykselle suurimpia riskejä on tulipalo, jonka varalta henkilökunta on saanut tarvittavat toimintaohjeet ja koulutuksen. Konsernissa ei vuoden 2009 aikana sattunut raportoitavia ympäristövahinkoja eikä -onnettomuuksia.

Pilaantuneita maita koskevia tutkimuksia tehdään vuosittain rakennustöiden tai kiinteistökauppojen yhteydessä. Vuonna 2009 tehtiin Suomessa kiinteistökauppojen yhteydessä yhteensä 38 maaperäselvitystä. Pilaantuneita maita löydettiin yhteensä neljästä kohteesta, joiden kaikkien puhdistustoimet saatiin päätökseen vuoden 2009 aikana.

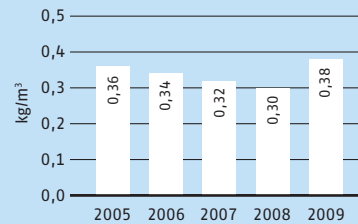
Suomen ulkopuolella ei tehty puhdistustoimenpiteitä vuoden 2009 aikana.

Suomen toimintojen jätejakeet, tonnia

Hyötykäyttöön menevä jäte	7 053 (84,6 %)
Kaatopaikkajäte	1 123 (13,5 %)
Ongelmajäte	68 (0,8 %)
SER	95 (1,1 %)

Sekajäte kiloina toimitettua kuutiota kohden, Ruokakesko 2005–2009

Keskon jätehuoltotilastot Suomessa 2007–2009, tonnia

	Ruokakesko			Anttila			Rautakesko			VW-Auto Group, Turun VW-Auto ja VW-Autotalot		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Hyötykäyttöön menevä jäte	5 786	5 792	5 638	632	608	539	320	339	414	294	374	462
SER	-	5	-	94	101	95	-	-	-	3	3	-
Kaatopaikkajäte ^{1) 2)}	1 137	705	901 ³⁾	17	23	14	95	111	100	135	138	108
Ongelmajäte	3	1	-	9	8	3	-	-	-	54	140	65
Yhteensä	6 926	6 503	6 539	752	740	651	415	450	514	483	655	635
Hyötykäyttö-%	90	89	86	97	96	97	77	75	81	61	58	73

¹⁾ Sekajäte ja muut hyötykäyttöön kelpaamattomat jakeet

²⁾ Kompostoitu biojäte laskettu mukaan hyötykäyttö-%:iin

³⁾ Lisäksi käsiteltiin 110 tn rakennus ja erikoisjätettä, jota ei kertaluonteisena eränä otettu mukaan laskentaan
Tarkemmat erittelyt jätejakeisiin raportin liitetiedoissa www.kesko.fi/vastuullisuus

Jätehuoltotilastot muissa toimintamaissa 2007–2009, tonnia

	Ruotsi			Norja			Viro			Liettua			Venäjä		
	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009	2007	2008	2009
Hyötykäyttöön menevä jäte	1 990	2 022	2 044	1 001	932	654	198	285	196	1 627	1 931	2 069	-	-	1 906
Kaatopaikkajäte	660	635	555	884	765	574	600	449	422	779	672	992	-	-	653
Ongelmajäte	37	83	48	12	11	8	10	-	8	11	11	21	-	-	-
Yhteensä	2 686	2 739	2 647	1 897	1 708	1 236	808	734	626	2 417	2 614	3 082	-	-	2 559
Hyötykäyttö-%	74 ¹⁾	74 ¹⁾	77	53	55 ¹⁾	53	26	39	31	67 ¹⁾	74 ¹⁾	67	-	-	74

¹⁾ Luku korjattu edellisen raportin jälkeen
Tiedot puuttuvat Latviasta ja Valko-Venäjältä

Case

Puhtaampaa ja edullisempaa ajoa maakaasuautolla

Gasum Oy:n maakaasun tankkausasema K-citymarket Launeen yhteydessä Lahdessa avautui joulukuussa 2009. Suomessa oli vuoden lopussa 14 julkista maakaasun tankkausasemaa. Keskon tonteilla maakaasun tankkausasema on lisäksi Kouvolassa ja Tampereella.

- Kesko haluaa tukea ympäristöä vähemmän kuormittavien polttoaineiden käytön leviämistä Suomessa ja auttaa tarjoamaan vastuullisempia kulutusvaihtoehtoja. Maakaasun tankkausasemalle luontainen sijainti kaupunkialueella on vilkkaasti liikennöidyn hypermarketin kupeessa, sanoo Keskon Kaakkois-Suomen aluejohtaja **Timo Heikkilä**.

Kaupunkilinjat-autot, jäteautot, jakeluautot, taksit, muut yritysautot ja yksityiset henkilöt mukaan lukien Suomessa on noin 600 maakaasulla toimivaa ajoneuvoa.

Maakaasuauton hankintaan kannustaa polttoaineen edullinen hinta sekä alhaiset hiilidioksiditypenoksidit ja hiukkaspäästöt. Energiämäärältään bensiinilitraa vastaava määrä maakaasua maksaa noin 0,7 euroa. Bensiinikäyttöiseen autoon verrattuna hiili-

dioksidipäästöt alenevat maakaasulla 24 %, häkäpäästöt 80 %, typenoksidit 53 % ja hiilivety-päästöt 60 %. Hiukkaspäästöjä ei synny käytännössä lainkaan. (Lähde: Volkswagen AG)

Maailmalla liikenteessä on jo yli 10 miljoonaa maakaasuajoneuvoa, joista Euroopan teillä ajaa noin miljoona. Suomen markkinoilla on Keskon maahantuomista autoista maakaasuversiot (EcoFuel) Volkswagen Passat Variantista, Touranista, Caddyistä ja Caddy Maxi Lifesta.

- Uusien autojen hiilidioksidipäästöt ovat laskeneet dramaattisesti parin viime vuoden aikana. Maakaasu polttoaineena tarjoaa nykytekniikoista parhaan ja edullisimman vaihtoehdon myös autojen lähipäästöjen oleelliseen supistamiseen. Vuonna 2009 myimme maakaasuversioina reilut 50 Passatia, 2 Tourania ja 13 Caddyä, sanoo VW-Auto Group Oy:n toimitusjohtaja **Pekka Lahti**.

K-citymarket-keskus rakennettiin Koivukylään ympäristön ehdoilla

K-citymarket Koivukylä sai heti avajaispäivänään 12.11.2009 K-ympäristökauppadiplomin. Diplomi kertoo, että ympäristöasiat ovat kaupalla hallussa.

Kauppakeskuksen ympäristöasiat otettiin kokonaisvaltaisesti huomioon koko 27 000 bruttoneliön suuruisessa rakennuksessa ja rakennusvaiheessa. Energiansäästöä, liikkumisen helppoutta ja turvallisuutta tavoiteltiin monin keinoin.

Tehokkaat lämmön talteenottojärjestelmät mahdollistavat lämmön talteenoton ilmanvaihdosta ja kylmätekniikan lauhdelämmöstä. Kylmälaiteista tuleva lauhdelämpö käytetään pääsääntöisesti talon lämmitykseen ja kylmällä ilmalla sisäänkäynti- ja ajoluiskien sulatukseen.

- Kauppakalusteissa jäähdytystarvetta yritetään välttää niin pitkälle kuin mahdollista. Kaikissa kaupan pakastealustoissa on kannot, mikä säästää energiaa 40 prosenttia kannettomiin altaisiin verrattuna, kertoo rakennuspäällikkö **Kimmo Leivo** Ruokakeskosta.

Sisäntulojen suunnitteluun paneuduttiin tarkkaan. Sisäntulot ovat nyt mahdollisimman esteettömät ja kaupakäytävä tavanomais- ta korkeampi. Kaupakäytävässä on paljon ikkunapintaa, jotta luonnonvalo saadaan hyödynnettyä. Ikkunoiden auringonsuojakalvot hillitsevät auringonvalon lämpövaikutusta.

Kauppakeskuksen ulkopuolelle varattiin polkupyörätelineet sadalle polkupyörälle, sillä kauppaan on hyvät kevyen liikenteen yhteydet. Kellarikerroksessa sijaitsee myös 400 autopaikkaa. Pysäköintihallin valoisuuteen ja jalankulkijoiden turvallisuuteen kiinnitettiin erityistä huomiota. Kattopinnot maalattiin valkoisiksi ja pylvää vaaleankeltaisiksi. Lisäksi lattiakaadot tehtiin jalankulkualueista ja ajoväylistä pois päin, jotta kävelyalueet ja autojen lastausalue saadaan pidettyä kiveä.

Kodin Ykkösen kodikas valaistusratkaisu säästää sähköä

Lokakuussa 2009 avatussa Lielahden Kodin Ykkösessä Tamperella on kiinnitetty erityistä huomiota valaistukseen. Valaistus suunnitelmalla teki arkkitehtuurivalaistukseen erikoistunut VALOA design.

Katossa ei roiku häikäiseviä valaisimia eikä perinteisiä loisteputkia. Kullakin tuotealueella on erilainen, alueen käyttötarkoituksen mukaan mietitty valaistus. Valaistuksen pääpaino on kohdevalaistuksessa ja tuotteiden esilletuonnissa.

– Valot häikäisevät nyt mahdollisimman vähän koko myymälässä. Siistitty kattomaailma ja kohdennettu valaistus rauhoittavat yleisilmettä ja luovat viihtyisän ja kodikkaan tunnelman, kertoo valaistussuunnittelija Antti Hiltunen VALOA designista.

Koska yleisvalaistusta on vähennetty, tuotteiden korostusvalaistusta on voitu toteuttaa pienitehoisemmilla kohdevalaisimilla. Lielahden Kodin Ykkösen sähkönkulutus onkin vähentynyt noin 25 % aiempiin toteutuksiin verrattuna.

– Säästöä kertyy kymmeniätuhansia euroja vuodessa. Sähkömäärän vähentyminen pienentää myös ilmastoinnista aiheutuvia kuluja kesällä, sanoo Lielahden Kodin Ykkösen tavatalojohtaja Juha Riipinen.

Energiansäästökokeiluja Virossa

Kaksi perhettä kokeili energian säästämistä

Vuonna 2009 Rautakesko Viro tuki Pohjoismaiden Ministerineuvoston organisoimaa vastuullisuuskokeilua Virossa yhdessä Tallinnan tiedekeskuksen (Tallinn Science Center Energy) kanssa. Kokeiluun valittiin kaksi perhettä, joissa oli yhtä monta ja samanikäistä lasta. Toinen perhe asui omakotitalossa ja toinen kerrostalossa. Kumpikin perhe pyrki säästämään energiaa muuttamatta perustottumuksiaan tai päivittäistä elämänsä. Kahden ensimmäisen viikon ajan perheet elivät kuten ennenkin ja mittasivat energiankulutustaan Rautakesko Viron antamalla wattimittareilla.

Kokeilun seuraavassa vaiheessa perheet pyrkivät löytämään keinoja säästää energiaa muuttamatta elintapojaan, mutta käyttämällä uutta teknologiaa. Keinoja olivat esimerkiksi vanhan television vaihtaminen uuteen malliin tai energiansäästölamppujen käyttäminen. Pohjoismaiden neuvosto antoi tähän tarkoitukseen pienen määrärahan kummallekin perheelle. Kokeilun ajan perheet kirjoittivat blogia minuenergia.wordpress.com -sivustolle, missä he kertoivat ajatuksiaan kokeilusta ja sen tuloksista. Perheet tekivät kokeilusta johtopäätökset, että tietoa on huonosti saatavilla, uutta teknologiaa on vaikea löytää ja se on joissain tapauksissa kallista.

Energiansäästömerkit kauppoissa

Rautakesko Viro teetti kauppoihin merkkejä, joissa energiansäästön symbolina on pieni vihreä talo. Merkkiä käytetään tuotteissa, jotka ovat energiaystävällisiä tai joita ostamalla kuluttajat voivat sekä säästää rahaa että säilyttää luontoa. Tällaisia tuotteita ovat esimerkiksi energiansäästö-

Rautakesko Viron henkilökunta auttoi Vooren puiston siivoamisessa elokuussa 2009. Kuvassa Kadi Jaanson, Arvo Anton, Karita Lorents ja Ragnar Atonen.

lamput, tietyt lämmityslaitteet, takat ja vesihanat. Rautakesko Viro käyttää vihreää Energiasäästik-merkkiä myös markkinointimateriaalissaan.

Teeme ära! –puhdistuskampanja

Elokuussa vuosina 2008 ja 2009 Rautakesko Viron Kesäpäivien yhteydessä noin 350 rautakeskolaista auttoi paikallista yhteisöä puhdistamalla tärkeitä alueita tai kohteita. Vuonna 2009 Rautakesko auttoi Viron keskosassa sijaitsevan Vooren puiston ja Vooren kylän leikkipuiston siivoamisessa.

Virossa laulaminen on hyvin suosittu harrastus, ja melkein joka kylässä on oma pieni laululava. Vooreassa Rautakesko Viro on osallistunut myös paikallisen laululavan siivoamiseen.

A close-up photograph of a male scientist with a beard, wearing a white lab coat, focused on his work. He is using a pipette to transfer a red liquid into a series of Erlenmeyer flasks on a white lab bench. The flasks contain liquids of different colors: yellow, red, and yellow. The background is a blurred laboratory setting with shelves and equipment.

Vastuullisuus tuo
turvallisuutta

Vastuullisen tuotekaupan keskeisiä kysymyksiä

- Tuoteturvallisuuden korkea taso
- Terveellisten elintapojen ja ruokatottumusten edistäminen
- Lain ja sopimusten mukaiset työolot ja -ehdot hankintaketjussa
- Vastuullisuuskriteerit täyttävät tuotteet valikoimalinjauksissa
- Lainsäädäntöä ja standardeja täydentäviä omia tuotelinjauksia

09

Vastuullinen tuotekauppa

Vastuullisen tuotekaupan keskeisiä tuloksia 2009

- + Pirkka-tuotesarjassa on vuodesta 2008 lähtien reformuloitu (vähennetty rasvaa, suolaa ja sokeria) 61 Pirkka-tuotetta
- + Keskon monitorointitiimi teki Kiinassa yhteensä 161 tehdaskäyntiä 50 tavarantoimittajan tehtaille
- + BSCI-auditointiprosessissa olevien tavarantoimittajien määrä kolminkertaistui
- + BSCI-auditoinnissa hyväksytyjen tavarantoimittajien määrä kaksinkertaistui
- + Reilun kaupan tuotteiden määrä lisääntyi Ruokakeskon valikoimissa 25 %:lla ja Pirkka-tuotesarjassa 43 %:lla, ja Reilun kaupan toimittajien määrä lähes kaksinkertaistui
- + Pirkka Luomu -tuotteiden ja Pirkka Joutsenmerkittyjen tuotteiden valikoima kasvoi edelleen
- Julkisuudessa käsiteltiin ruoan laatuun ja turvallisuuteen liittyviä tapauksia (lasinsirut, lihan ja kalan marinointi), joista osa oli todellisia laatuvirheitä, osa ilkeävaltaa
- SA8000-sertifiointi ei edennyt Keskon tavarantoimittajien yrityksissä

Vastuullista tuotekauppaa ohjaavat periaatteet

Kesko ja K-ryhmän kaupat ovat vastuussa tuotteiden käyttäjille siitä, että tuotteet täyttävät kaikki Suomen ja EU-lainsäädännön vaatimukset, ovat käyttäjilleen turvallisia ja vastaavat laatu- ja muita lupauksia. Koko tuoteketjun vaikutuksia ympäristöön ja työntekijöihin seurataan ja pyritään varmistamaan, että kestävä kehityksen vaatimukset on otettu huomioon. Kesko raportoi hankintakriteereistä ja vastuullisuuden tuloksista läpinäkyvästi.

Keskon yhteiskuntavastuun yleisissä periaatteissa (sivu 15) luetellaan Keskon kansainväliset sitoumukset, joista tuotekauppaan liittyvät erityisesti YK:n ihmisoikeuksien julistus ja Global Compact -haaste, ILO:n sopimukset sekä Kansainvälisen Kauppakamarin Kestävän kehityksen peruskirja. Yleisiin periaatteisiin on lisäksi erikseen kirjattu tuotekauppaa koskevia periaatteita niin taloudellisen kuin ympäristö- ja sosiaalisen vastuun kannalta. Tarkempia ostokriteerejä on kirjattu ostotoiminnan eettisiin periaatteisiin ja ympäristöpolitiikkaan, ja myös riskienhallintapolitiikka ohjaa osaltaan hankintoja. Elin-
tarvikkeiden ja käyttötavaroiden laadun ja tuoteturvallisuuden lainmukaisuuden valvontaa on täydennetty tuoteryhmä- ja aihekohtaisilla periaatelinjauksilla, joita hankinnoissa noudatetaan.

Kesko ei itse määrittele myymiensä tuotteiden vastuullisuuskriteerejä, vaan käyttää kriteereinään kansainvälisiä standardeja, sertifiointeja, auditointeja ja tuotemerkintöjä. Kesko ei voi itse vastata tavarantoimittajiensa auditoinneista, vaan työ kuuluu standardikäytännön mukaisesti puolueettomille, tarkastuksiin akkreditoinnin saaneille sertifiointilaitoksille ja muille vastaaville organisaatioille.

Tuoteturvallisuus

Tuoteturvallisuus liittyy läheisesti kaikkien Keskon liiketoimintaan. Erityisen tärkeää se on ruokakaupassa, jossa turvallisuuden panostetaan sekä lainsäädännön ja viranomaisvalvonnan keinoin että yritysten omaehtoisilla toimenpiteillä. Ruokakeskon teettämässä yritysten vastuullisuutta käsittelevässä kuluttajatutkimuksessa (TNS Gallup 1/2010) tuoteturvallisuus nousi vastuullisuustekijöiden ykkössijalle – 83 % piti sitä erittäin tärkeänä tai tärkeänä.

Laboratoriolle ISO 17025-akkreditointi ja omavalvontahyväksyntä

Ruokakeskon oman Pirkka-tuotetutkimuksen laboratorio sai 11.2.2009 Suomen kansalliselta akkreditointielimeltä (FINAS) ISO 17025 -akkreditoinnin. Akkreditointi koskee viittä mikrobiologista ja yhtä kemiallista menetelmää. Menetelmiä tullaan hakemaan lisää akkreditoinnin piiriin uusinta-arviointien myötä. Tuotetutkimuksen laboratorio on Suomen ensimmäinen ISO 17025 -akkreditoitu kaupan alan laboratorio.

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira hyväksyi 18.2.2009 tuotetutkimuksen laboratorion elintarvikelain 37 §:n mukaiseksi omavalvontalaboratorioksi. Hyväksymisen ehtona on muun muassa ISO 17025 -standardin mukainen pätevyys.

Pirkka-tuotetutkimuksen toiminta

Pirkka-tuotetutkimus vastaa ostettavien tuotteiden laadunvarmistuksesta, kehittää omia merkkituotteita, koordinoi omavalvontaa, seuraa elintarvikelainsäädäntöä ja vastaa resepti- ja kuluttajapalvelusta. Elintarvikkeiden lisäksi tuotetutkimus valvoo myös kodintarvikkeiden ja käyttötavaroiden laatua. Omien merkkien tuotekehitystyössä tuotetutkimus toimii tiiviissä yhteistyössä Keskon ostajien ja tuotteiden valmistajien kanssa.

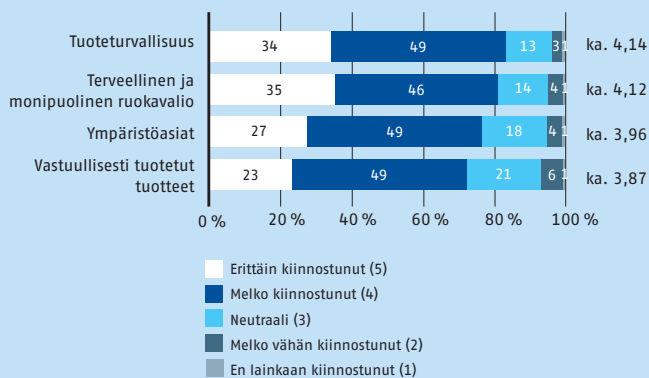
Vuonna 2009 tuotetutkimus auditoi 41 tavarantoimittajaa (31 vuonna 2008), joista suomalaisia oli 9 (19). Auditoidut yritykset olivat pääasiassa Ruokakeskon omien merkkien valmistajia, ja auditointi tapahtui Ruokakeskon oman auditointiprotokollan mukaisesti. Yleisimmät parannusehdotukset koskivat tuotantotilojen suunnittelua ja hygieniää.

Tuotenäytteitä tutkittiin 8 177 kappaletta (8 313). Näytteistä 55 % liittyi omien merkkien tuotekehitykseen. Uutuustuotteiden näytteitä oli 1 169 (1 469). Erävalvonta- ja muita omavalvontanäytteitä tutkittiin 1 393 kappaletta (1 341).

Tuotetutkimuksen ylläpitämään Ruokakeskon kuluttajapalveluun tuli vuoden aikana 20 999 palautetta (21 482). Kaikkiin yhteydenottoihin vastattiin. Noin 80 % yhteydenotoista oli tuotereklaatioita ja noin 13 % tuotekyselyjä. Mukana oli myös kiitosta, ideoita ja aloitteita. Kuluttajapalveluun lähetettiin runsaat 2 500 tuotenäytettä tai -pakkausta, joista yksikkö analysoi hieman yli 40 %, loput lähetettiin valmistajien analysoitaviksi. Lue lisää sivulta 19.

Tuotetutkimuksen edustajat osallistuivat lukuisiin elintarvikkeiden laatua ja turvallisuutta koskeviin lainsäädäntö- ja kehityshankkeisiin kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Näitä ovat esimerkiksi EU/Codex-hygienia- ja pakkausmerkintätyöryhmät, ISO/TC-standardityöryhmät, Elintarvikeneuvottelukun-

Kuluttajien odotuksia ruokakaupan vastuullisuudelle

Lähde: Ruokakeskon Yhteiskuntavastuu-tutkimus, TNS Gallup 1/2010.

nan asiantuntijaryhmät sekä Päivittäistavara-kauppa ry:n työryhmät. Tarvittaessa tuotetutkimus laatii ja julkistaa Ruokakeskon kannanottoja ajankohtaisiin tuoteturvallisuuskysymyksiin.

Takaisinvedot

Tuotetutkimus vastaa myös tuotteiden takaisinvedoista, joita vuonna 2009 oli 61 kappaletta (edellisenä vuonna 66). Näistä oli Ruokakeskon omia merkkejä 21 (18), ja muissa tapauksissa tuotetutkimus avusti tuotteiden valmistajia takaisinvedossa. Kolme tapauksista oli ns. julkisia takaisinvetoja, jolloin tuotevialla tai -virheellä voi olla terveydellisiä vaikutuksia. Tällaisista tapauksista tehdään aina ilmoitus valtakunnallisille valvontaviranomaisille. Vuoden 2009 julkiset takaisinvedot koskivat vuohenjuuston puutteellisia pakkausmerkintöjä sekä sallittujen raja-arvojen ylittymistä mustikkauuteravintolisän PAH-pitoisuudessa ja naisten kengän nahkavuorin homeenestoisuudessa.

Vuoden puheenaiheita

Vuoden aikana mediahuomiota saivat muun muassa Ruotsista alkaneet ja Suomeen levinneet lasinsirulöydöt elintarvikkeissa sekä tuoreen lihan ja kalan marinoinnin laatukysymykset.

Tuotetutkimus osallistui omalta osaltaan lasinsiruja koskevaan mediakeskusteluun ja välitti K-kauppiaille tietoa niin viranomaisten kuin tuotetutkimuksen omista selvityksistä sekä ohjeita tuotevirheiden ja ilkivallan varalle. Tuotetutkimukseen lasinpalanäytteitä toimitettiin 18, joista 15 todettiin lasiksi. Kaikista tapauksista ilmoitettiin viranomaisille. Kaiken kaikkiaan elintarvikkeista Suomessa löytyneestä lasista osa todettiin todelliseksi vierasesineiksi, osa ilkivallaksi ja osa vääräksi ilmoituksiksi. Viranomaiset, elintarviketeollisuus ja kauppa tiivistivät tapausten takia sekä omaa yhteistyötään että käytännön valvontaa.

Tuoreen lihan ja kalan marinointiin sisältyvien laatu- ja hygieniariskien välttämiseksi K-kaupat saivat tuotetutkimukselta tarkennettuja omavalvontaohjeita. K-ruokakaupan ketjujen aluehenkilökunta varmisti kaupakäynneillään, että kaikissa K-kaupoissa on terveystarkastajan hyväksymä omavalvonta- ja näytteenotto-suunnitelma, jota myös noudatetaan. K-instituutin toimeenpanemaa omavalvonta- ja hygieniakoulutusta jatkettiin ja monipuolistettiin entisestään. Lue lisää sivulta 81.

Terveellisten elämäntapojen edistäminen

Kuluttajatutkimuksen (TNS Gallup 1/2010) mukaan terveellisen ja monipuolisen ruokavalion edistämistä pidetään tärkeänä osa-

na ruokakaupan vastuullisuutta tuoteturvallisuuden rinnalla. Ruokakeskon tuotetutkimus on monin tavoin tässä työssä mukana, ja Keskon vastuullisuusohjelmassa 2008-2012 on useita terveellisten elämäntapojen edistämiseen liittyviä tavoitteita.

Ravintokoodi.fi-palvelu on K-Plussa-kanta-asiakasetu, jota voi käyttää kaikissa K-citymarket-, K-supermarket- ja K-market-kaupoissa. K-Plussa-kortin haltijat voivat palvelun avulla verrata ostoksiaan Valtion ravitsemusneuvottelukunnan antamiin suosituksiin ja todeta, ovatko esimerkiksi kolmen viime kuukauden ostot ravitsemussuosituksen mukaisia. Lisäksi palvelu opastaa käyttäjiään ravitsemuksellisesti laadukkaan kotiruoan kokoamisessa. Palvelu ei kerää eikä käsittele henkilötietoja. Palvelulla oli vuoden 2009 lopussa 26 000 käyttäjää.

Pirkka-tuotteiden tuotekehitystyössä terveellisyyskysymykset ovat näkyvästi esillä. Pirkka-tuotteista on vuodesta 2008 alkaen järjestelmällisesti vähennetty rasvaa, suolaa ja sokeria aina, kun toimenpide on tuotteen kohdalla mahdollinen ja mielekäs. Tämä ns. reformulointi tukee EU:n valkoisen kirjan - Ravitsemukseen, ylipainoon ja lihavuuteen liittyviä terveyskysymyksiä koskeva eurooppalainen strategia - tavoitteita.

Työ on pitkäjänteistä ja vaativaa, koska tuotteita on kehitettävä heikentämättä niiden aistinvaraisia ominaisuuksia. Vähentyneiden rasvan, suolan tai sokerin tilalle ei tuoda uusia korvaavia ainesosia. Vuoden 2009 loppuun mennessä oli reformuloitu yhteensä 61 Pirkka-tuotetta. EU-komissio aikoo tarkastella strategiansa edistystä vuoden 2010 aikana.

Kuluttajien terveellisyysvalistus on ollut Ruokakeskon ohjelmassa jo vuosikymmeniä. Valistusta on jaettu esimerkiksi Pirkka- ja K-Ruoka-Pirkka-lehdissä, www.pirkka.fi ja www.plussa.com-sivuilla ja resepteissä. Pirkka-koekiehtiö on laatinut K-kaupan asiakkaiden käyttöön reseptejä jo 50 vuoden ajan. Tasapainoisen, terveellisen ruokavalion edistäminen on tärkeä osa reseptien suunnittelua. Myös K-ruokakaupat panostavat terveellisyysvalistukseen asiakaspalvelussaan. K-instituutti on käynnistänyt ohjelman, jossa K-ruokakaupoihin koulutetaan noin 500 terveellisen ruokavalion asiantuntijaa, Ravintotaitajaa, vuonna 2010. Lue lisää sivulta 76.

Sosiaalisen laadun valvonta

Riskien määrittäminen

Kesko keskittyy tavarantoimittajiensa sosiaalisen laadun valvonnassa ensisijaisesti riskimaissa toimiviin tavarantoimittajiin. Riskimaiksi luokitellaan sellaiset maat ja alueet, joissa on olemassa riski ihmisoikeuksien ja työnteekijöiden oikeuksien loukkaamisesta pääasiassa puutteellisen kansallisen työläis-sääntöjärjestelmän tai sen tehottoman valvonnan vuoksi. Näissä

Keskon omaa suoraa tuontia EU:n ulkopuolelta, 10 suurinta tuontimaata 2009*

Maa	Tuonnin arvo, milj. euroa
Kiina	66
Intia	7
Thaimaa	6
Etelä-Korea	6
Turkki	6
Sveitsi	5
Vietnam	4
Yhdysvallat	4
Japani	3
Israel	3

*Luvuissa vain Keslogin huolitsema suora tuonti, ei VW-Auton tuontia

maissa tyypillisesti tuotettavia tuotteita ovat vaatteet ja kodintekstiilit, kengät ym. nahkatavara, huonekalut, matot, kodin sisustus, urheiluvälineet, lelut, maataloustuotanto (esimerkiksi kahvi, tee, kaakao, hedelmät, vihannekset, viinit) sekä kala-, hedelmä- ja vihannessäilykkeet.

Keskon suomalaisten yhtiöiden suorat ostot riskialueiden tavarantoimittajilta vuonna 2009 olivat yhteensä 113 miljoonaa euroa (129 miljoonaa euroa vuonna 2008) eli 1,6 % (1,6 %) Keskon kaikista ostoista. Suoran riskimaatuonnin osuus Keskon tuonnista Suomeen oli 11,4 %. Keskon tärkeimmät EU:n ulkopuoliset tavarantoimittajamaat riskialueella olivat Kiina (66 miljoonaa euroa), Intia (7 miljoonaa euroa) ja Thaimaa (6 miljoonaa euroa). Noin 76 % (75 %) Keskon tuonnista (ei sisällä VW-Auton tuontia) tulee EU-maista.

Keskon muiden maiden tytäryhtiöiden osalta riskimaatuonnin tilastoja ei ole käytettävissä. Koska emoyhtiöt Suomessa ostavat ulkomaisille tytäryhtiöilleen tuotteita keskitetysti, tytäryhtiöillä on omia suoria riskimaatoimittajia vain muutama.

Oman suoran tuonnin lisäksi Kesko ostaa riskimaissa valmistettuja tuotteita myös muilta Suomessa toimivilta maahantuontiyrityksiltä sekä kansainvälisten ostoryhmittymien välityksellä. Luotettavia tilastoja näiden tuontituotteiden alkuperämaista ei ole esitettävissä, mutta niiden osuuden arvioidaan olevan samaa luokkaa kuin oman riskituonnin. Pääosa

näistä tuontituotteista on kansainvälisiä merkkitarvikkeita, joiden valmistuksessa on viime vuosina kiinnitetty runsaasti huomiota sosiaalisen laadun varmistamiseen. Sosiaalisia riskejä saattaa sisältyä myös kolmansien maiden kautta Suomeen tuotavien tuotteiden tai tuotteissa olevien ainesosien tuotantoon.

Ostotoiminnan eettiset periaatteet

Sosiaalisen laadun valvonnassa ostajien työtä ohjaavat Keskon ostotoiminnan eettiset periaatteet vuodelta 1999, jotka ovat nähtävissä osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus. Periaatteet pohjautuvat kansalliseen työläinsäädäntöön ja vastaaviin Kansainvälisen Työjärjestön ILO:n sopimuksiin, joita sovelletaan silloin, kun kansallinen lainsäädäntö ei yllä sopimusten tasolle.

Vuonna 2005 Kesko liittyi eurooppalaiseen auditointijärjestelmään Business Social Compliance Initiative (BSCI), josta alkaen SA8000-standardin käytön rinnalle on otettu BSCI-auditoinnit. Samassa yhteydessä Kesko on sitoutunut BSCI:n periaatteisiin (Code of Conduct), joiden sisältö on käytännössä sama kuin Keskon omien vuoden 1999 periaatteiden.

Kesko edistää käytännössä ensisijaisesti riskitoimittajiensa BSCI-auditointeja, mutta suosittelee edelleen myös SA8000-sertifiointia, joka sisältyy BSCI-auditointiin vapaaehtoisena täydennysosana (osa C, parhaat käytännöt). Kesko on osallistunut BSCI:n yleisen toimintamallin sekä maataloustuotannon auditointimallin kehitystyöryhmien työskentelyyn, yleisiin eurooppalaisiin jäsenkokouksiin sekä myös kansallisen tason jäsenkokouksiin Suomessa.

Kesko seuraa yhdessä BSCI:n kanssa muita markkinoilla olevia auditointijärjestelmiä ja hyväksyy niiden mukaan tehdyt auditoinnit, jos vaatimustaso on sama kuin BSCI-auditoinneissa. Lue lisää kohdasta Muut sosiaalisen auditoinnin järjestelmät, sivu 72.

Sosiaalisen laadun valvonta käytännössä

Keskossa sosiaalista laadun valvontaa ohjaa ja koordinoi vastuullisen hankinnan ohjausryhmä, johon kuuluu riskimaatuontia harjoittavien toimialayhtiöiden edustajat.

Ohjausryhmä kokoontui neljä kertaa vuoden 2009 aikana. Keskeisiä aiheita olivat monitorointityö Kiinassa, riskimaatoimittajien riskiluokitus sekä riskimaatoimittajatietokannan perustaminen ja käyttöönotto.

Vuonna 2008 aloitettua, hankintaa tukevaa monitorointitoimintaa Kiinassa jatkettiin. Shanghaista käsin toimiva kahden asiantuntijan monitorointitiimi ohjaa, kouluttaa ja valvoo Keskon kiinalaisten tavarantoimittajien työehtoja ja työolosuhteita sekä ympäristö- ja kemikaalimääräysten noudattamista. Keskon omat monitorointiperiaatteet tukevat BSCI-auditoinnin vaatimuksia – monitoroinnin lopullisena tavoitteena on saada tehdas hakemaan kolmannen osapuolen tekemää BSCI-auditointia tai SA8000-sertifiointia. Tiimi teki vuonna 2009 yhteensä 161 tehdaskäyntiä 50 tavarantoimittajan tehtäillä.

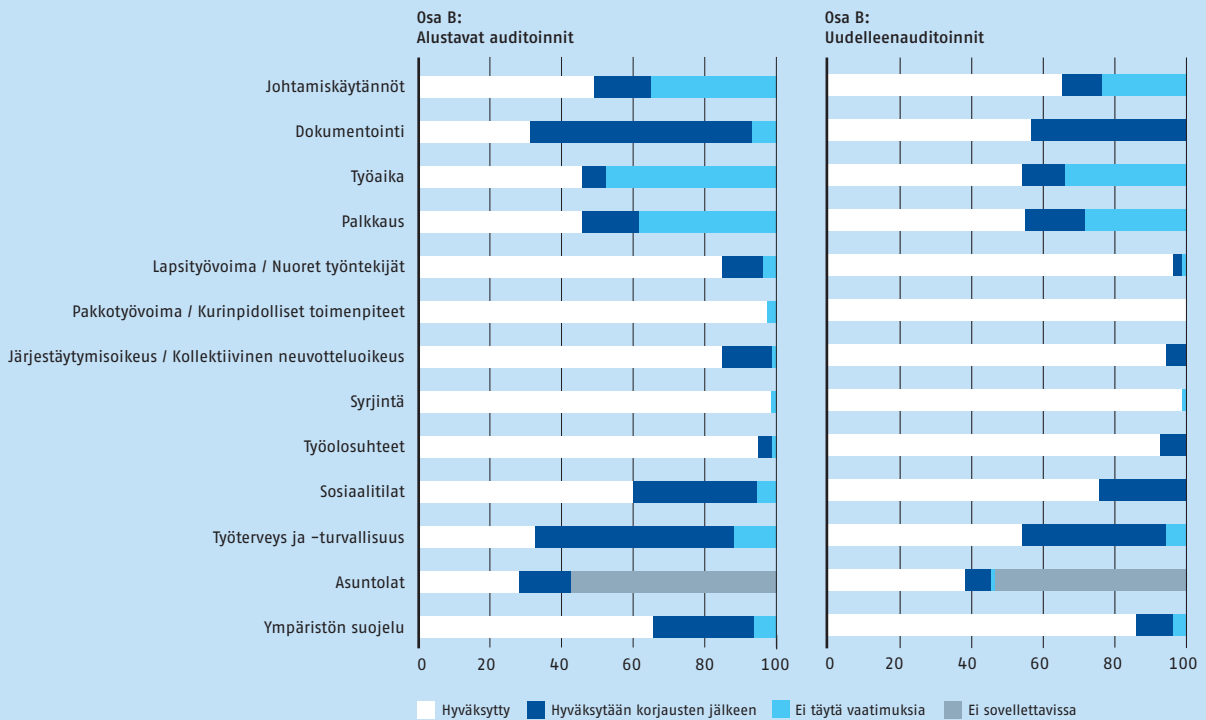
Keskon ostajien tehtävänä on esitellä tavarantoimittajille BSCI-auditointijärjestelmää ja sen vaatimuksia, opastaa ja neuvoa tavarantoimittajia ja seurata näiden etenemistä BSCI-prosessissa. BSCI-auditoinnin tilaa tavarantoimittajia, ja audittoija kirjaa auditointitulokset BSCI:n tietokantaan, joka on kaikkien BSCI:n jäsenten käytettävissä.

Keskon ostajia koulutetaan säännöllisesti vastuullisen hankinnan käytäntöihin. Vuonna 2009 koulutus painottui monito-

SA8000- ja BSCI-auditointien pääkohdat

Auditoinnin osa-alueet	Vastaava ILO:n perussopimus
Lakien ja sopimusten noudattaminen	-
Järjestäytymisoikeus ja kollektiivinen neuvotteluoikeus	87, 98, 135 ja 154
Syrjintä	100, 111, 143, 158 ja 159
Palkkaus	26 ja 131
Työajat	1 ja 14
Työterveys ja -turvallisuus	155 ja suositukset 164 ja 190
Lapsityövoima	79, 138, 142, 182 ja suositus 146
Pakkotyövoima	29 ja 105
Ympäristösuojelun peruskysymykset	-

Keskon BSCI-auditointien tuloksia eri osa-alueilla 2005–2009, % auditoiduista tehtaista

roinnin toteuttamiseen, toimittajien riskiluokitukseen sekä oman tietokannan käyttöönottoon ja hyödyntämiseen toimittaja-arvioinnissa. Keskon käyttämille agenteille ja maahantuojille koulutusta ei vuonna 2009 järjestetty. BSCI-tietoisuuden lisääminen kuuluu Keskon hankinnasta vastaavien ja agenttien/maahantuojien väliseen normaaliin yhteydenpitoon.

Rautakesko jatkoi osto- ja hankintatoimen tehostamista ja laadunvarmistusta, sisältäen sosiaalisen vastuullisuuden, Kaukoidän tuonnissa tooMax Handels GmbH:n Aasian toimintojen (Eurogroup) kautta. Eurogroup auttaa ja tukee BSCIn compliance-prosessia ja järjestää myös tarvittaessa kolmannen osapuolen, yleensä akkreditoitujen auditointiyhtiöiden kanssa erityistä koulutusta tavarantoimittajille. Lue lisää sivulta 34.

Kesko kerää riskitoimittajistaan tietoa itsearviointilomakkeella, jolla tavarantoimittaja antaa perustietoja yrityksestään ja jonka perusteella ostaja laatii toimittajasta alustavan riskianalyysin. Käytössä on myös kemikaalikieltolista, joka määrittää Keskolle toimitettavissa kodintekstiileissä, vaatteissa, nahkatavaroissa, kengissä ja päällystetyissä huonekaluissa kielletyt tai rajoitetusti käytettävät kemikaalit. Lista myös kieltää EU:n kemikaaliasetuksen REACHin mukaisten, erityistä huolta aiheuttavien aineiden yli 0,1 painoprosenttia ylittävän käytön. Loppuvuodesta 2008 aloitettu projekti riskimaatoimittajien tietokannasta saatiin pilotoituvaiheeseen syksyllä 2009. Lue lisää sivulta 77.

Valvonnan tulokset

Kesko raportoi toimintaketjunsä sosiaalisen laadun valvonnan tuloksia SA8000-sertifioinneista ja BSCI-auditoinneista. Myös

Keskon BSCI-tulokset 2005–2009, alustavat auditoinnit

Hyväksytty 18,1 %
Hyväksytään korjausten jälkeen 24,4 %
Ei täytä vaatimuksia 57,5 %

Keskon BSCI-tulokset 2005–2009, uudelleenauditoinnit

Hyväksytty 26,1 %
Hyväksytään korjausten jälkeen 31,8 %
Ei täytä vaatimuksia 42,1 %

Reilun kaupan tuotevalikoiman kehityksestä kerrotaan raportissa, vaikka Kesko ei itse konkreettisesti osallistu Reilun kaupan auditointityöhön muuta kuin Pirkka-sarjaan valittavien Reilun kaupan tuotteiden osalta.

SA8000-sertifioinnit

Vuoden 2010 tammikuun lopussa Keskolla oli 30 SA8000-sertifioitua tavarantoimittajaa kuudessa eri maassa. Keskolle toimittavien tavarantoimittajien SA8000-sertifiointien määrä on kahdessa vuodessa lähes kaksinkertaistunut. Lisäksi Keskolle banaaneja toimittavan Chiquitan kaikilla viljelmillä Costa Ricassa ja Panamassa on Rainforest Alliance -maatalous-sertifioinnin lisäksi SA8000-sertifiointi.

SA8000-sertifioituja yrityksiä oli syyskuun lopussa 2009 kaikkiaan 2 093 yritystä 64 maassa. Sertifioinneista 42 % oli Italiassa, seuraavaksi eniten sertifioituja yrityksiä oli Intiassa, Kiinassa ja Brasiliassa.

BSCI-auditoinnit

Kesko keskittyy edistämään tavarantoimittajiensa BSCI-auditointeja. Keskön tavoite vuodelle 2009 oli 59 alustavaa auditointia ja 24 uudelleenauditointia. Helmikuussa 2010 Keskolla oli BSCI-tietokannassa 119 (vuotta aiemmin 35) auditointia tavarantoimittajaa. Vuoden aikana tavarantoimittajien tehtailla tehtiin 55 alustavaa auditointia ja 53 uudelleenauditointia. Työntekijöiden määrä auditoiduissa yrityksissä on yli 52 000. Lisäksi Keskolla oli 33 sellaista tavarantoimittajaa, jotka ovat itse BSCI:n jäseniä ja edistävät auditointeja omissa toimitusketjussaan. Vuonna 2009 Keskön maataloustuotteiden toimittajista kaksi oli BSCI-auditoitu.

BSCI-tietokannassa oli vuoden 2009 lopussa kaikkiaan 12 000 tavarantoimittajaa. Vuoden aikana alustavia auditointeja tehtiin noin 4 100 ja uudelleenauditointeja noin 4 200. Eniten auditointeja vuonna 2009 on tehty Kiinassa (noin 6 400), seuraavaksi eniten Bangladeshissa, Intiassa ja Turkissa.

Keskön tavarantoimittajien tehtaiden BSCI-auditointien tulokset esitellään sivulla 71. Eniten puutteita esiintyy dokumentoinnissa, työaikasäännösten noudattamisessa, palkkauksessa sekä työterveys- ja -turvallisuuskysymyksissä, jotka usein johtuvat hyvien johtamiskäytäntöjen puuttumisesta. Monitorointityöstä Kiinassa saadut kokemukset ovat samansuuntaisia, ja kiinalaisten tavarantoimittajien on todettu tarvitsevan aikaa ja ammattimaista tukea suoriutuakseen BSCI:n edellyttämistä korjaustoimenpiteistä. Uudelleenauditoinnit osoittavat kuitenkin, että korjaustoimenpiteillä päästään eteenpäin, vaikkakin pienin askelin.

Keskön vuoden 2010 tavoitteena on yhteensä 85 alustavaa BSCI-auditointia ja 50 uudelleenauditointia käyttötavara- ja elintarviketoimittajien tehtailla. BSCI:n jäsenet ovat päättäneet panostaa myös tavarantoimittajien laadullisen tason kohentamiseen. BSCI:lle ei ilmoiteta pelkästään määrällisiä auditointitavoitteita, vaan tavoiteltujen auditointitulosten tulee jatkossa olla tasolla 'hyväksytty' tai 'hyväksytään korjausten jälkeen'.

Auditoinnit tai monitorointityö eivät yksin riitä parantamaan työoloja, mutta lisäävät kehitysmaiden yritysten tietoisuutta ja tarjoavat konkreettisia, suhteellisen helppoja korjausehdotuksia esimerkiksi työterveys- ja -turvallisuusasioissa esiintyviin puutteisiin. Pysyvämpiä muutoksia saadaan aikaan vain tavarantoimittajien pitkäjänteisellä koulutuksella sekä paikallisten viranomaisten, ammattiliittojen ja muiden sidosryhmien nykyistä vahvemmalla panoksella.

BSCI:n koulutus

BSCI järjesti vuonna 2009 tavarantoimittajille 27 peruskoulutus- ja 32 jatkokoulutustilaisuutta – yhteensä 45 päivän ajan – Kiinassa, Vietnamissa, Bangladeshissa, Intiassa, Turkissa, Brasiliassa ja Perussa. Näihin koulutuksiin osallistui yli 2 000 tavarantoimittajaa, joista Keskön toimittajia oli noin 40.

Keskön vietnamilaisia tavarantoimittajia osallistui vuosina 2006–2008 BSCI-auditointeja ja henkilöstön ammattiyhdistystietoutta edistävään kehitysprojektiin. Projekti jatkuu vuoden 2010 aikana niiden kymmenen tehtaan osalta, jotka eivät ole vielä läpäisseet auditointia. Kaikilla projektissa mukana olleilla tehtailla on kuitenkin tehty merkittäviä parannuksia prosessin kuluessa, ja auditoinnin jo läpäisseissä yrityksissä työn tuottavuus on selvästi noussut. Projektista laaditaan vuonna 2010 loppuraportti, jossa arvioidaan saavutettuja parannuksia ja niiden pysyvyyttä.

Reilun kaupan tuotteet

Reilun kaupan järjestelmä on toistaiseksi ainoa sekä sosiaalisia että ympäristökriteerejä käyttävä auditointijärjestelmä, joka myöntää tarkastamiensa toimittajien tuotteille kuluttajamarkkinointiin soveltuvan tuotemerkinnän. Reilun kaupan tuotteita oli vuoden 2009 lopussa Suomen markkinoilla noin 1 400, ja niiden myynti oli 87 miljoonaa euroa (54 miljoonaa euroa vuonna 2008).

Ruokakeskolla on laaja yhteistyösopimus Suomen Reilun kaupan edistämisyhdistyksen kanssa ja lisenssi Pirkka-sarjan Reilun kaupan tuotteille. Reilun kaupan tuotteiden valikoima- ja markkinointilinjaukset sisältyvät K-ruokakaupan ketjukonsepteihin. Vuoden 2009 lopussa Ruokakeskön valikoimissa oli 150 Reilun kaupan tuotetta (120 tuotetta vuonna 2008), joista Pirkka-tuotteita oli 28 (16). Pirkka-sarjassa uutuustuotteita olivat Reilun kaupan appelsiini, kaakaojuomajauhe, tumma suklaa ja irtotee. Eniten myytiin Pirkka Reilun kaupan ruusuja – kaikkiaan 1,2 miljoonaa kymmenen ruusun kimppeä. Reilun kaupan edistämisyhdistyksen tilastojen mukaan Ruokakeskolla oli 32 maassa yhteensä 112 Reilun kaupan tavarantoimittajaa, ja Ruokakeskolla myymistä tuotteista kertyi sosiaalisiin kehityshankkeisiin tarkoitettua Reilun kaupan lisä yli 210 000 euroa. Keskön käyttötavarayhtiöissä Reilun kaupan tuotteita oli yhteensä noin 40. Lue lisää sivuilta 78–79.

Muut sosiaalisen auditoinnin järjestelmät

BSCI-auditointijärjestelmän lisäksi markkinoilla on monia muita ostaja- tai valmistajayritysten yhteistyössä kehittämiä vastaavia järjestelmiä. BSCI on käynyt näiden valvontajärjestelmien kanssa yhteistyö- ja koordinaationeuvotteluja, tavoitteena edistää auditointisisällön yhdenmukaisuutta ja auditointitietojen vaihtoa ja vähentää päällekkäisiä auditointeja tavarantoimittajayrityksissä.

BSCI:n sisältövaatimukset täyttyvät kaikilta osin brittiläisen Ethical Trading Initiativen (ETI), eteläafrikkalaisen Wine and Agricultural Ethical Trading Associationin (WIETA) sekä kahvi- tuotantoon keskittyvän hollantilaisen UTZin auditoinneissa. Pääosa vaatimuksista toteutuu ranskalaisen Initiative Clause Socialin (ICS), amerikkalaisen Worldwide Responsible Apparel Productionin (WRAP) sekä leluteollisuuden International Council of Toy Industries ICTIn auditoinneissa. Kesko hyväksyy ETI-, WIETA- ja UTZ-auditoinnit hankintaperiaatteittensa mukaisiksi, ja muita edellä mainittuja käsitellään tapauskohtaisesti. Esimerkiksi K-ruokakauppojen Pirkka-kahveista on noin 90 %

UTZ-sertifioitua, ja Kespro Oy:llä on myynnissä WIETA-auditoidun viinintuottajan tuotteita.

Kesko on jäsenenä elintarviketeollisuuden ja -kaupan kansainvälisessä järjestössä CIES – The Food Business Forum, jolla on meneillään sosiaalisia ja ympäristöauditoiteja edistävä Global Social Compliance Programme (GSCP) –ohjelma. GSCP:n tarkoituksena ei ole luoda uutta auditointijärjestelmää, vaan yhtenäistää olemassaolevia ja edistää niiden välistä tietojenvaihtoa. GSCP-työssä on tällä hetkellä mukana 27 yritystä, joista 4 on BSCIn jäseniä. BSCI käy säännöllisesti neuvotteluja yhteistyöstä GSCP:n kanssa. Kesko ei ole GSCP:ssä suoraan mukana, vaan osallistuu sen kehittämiseen BSCIn kautta.

Yhteenveto sosiaalisen laadun valvonnasta

Kesko on tehnyt työtä hankintaketjun sosiaalisen laadun valvonnan hyväksi kymmenen vuoden ajan. Monena vuonna edistysaskeleet ovat olleet kovin pieniä, mutta vuonna 2009 päästiin eteenpäin selvästi suuremmin harppauksin. Reilun kaupan tuotteita tuli valikoimiin runsaasti lisää, ja Kiinassa käynnistetty oma monitorointi eteni hyvin, samoin BSCI-auditoinnit. BSCIn jäsenmäärä on noin 500, joten ryhmällä alkaa olla huomattavaa markkinavoimaa, joka vaikuttaa teollisuuden kiinnostukseen täyttää BSCIn asettamat vaatimukset. Myös monet valtiot ovat huomioineet BSCIn vaatimukset tehostaessaan omia työsuojelutarkastuksiaan ja pyrkivät näin osaltaan turvaamaan oman maansa teollisuuden vientimahdollisuuksia.

SA8000-sertifioinnin, BSCI-auditointien ja Reilun kaupan järjestelmän myötä Kesko on vuonna 2009 ollut kehittämässä yli 250 tavarantoimittajayrityksen työoloja ja turvaamassa niiden työntekijöille kuuluvia työelämän oikeuksia. Vuonna 2008 vastaava luku oli 120 yritystä, eli Keskon sosiaalisen laadun varmistuksen volyymi on vuoden aikana enemmän kuin kaksinkertaistunut.

Ympäristökriteerit tuotekaupassa

Luomu- ja ympäristömerkityt tuotteet

Luomu- ja ympäristömerkittyjen tuotteiden valikoima- ja markkinointilinjaukset sisältyvät Reilun kaupan tuotteiden tavoin K-ruokakaupan ketjukonsepteihin. Vuoden 2009 aikana Ruokakeskon valikoimia laajennettiin merkittävästi ja samanaikaisesti luomu- ja ympäristömerkittyjen tuotteiden tuotetietojen ylläpito tarkentui. Vuoden lopussa Ruokakeskon valikoimissa oli noin 850 luomu- ja ympäristömerkittyä tuotetta, joista Pirkka Luomu -tuotteita oli 41 (30) ja Pirkka Joutsenmerkittyjä tuotteita 73 (59). Kumpaakin sarjaa laajennetaan jatkuvasti uusilla tuotteilla. (Lue lisää sivulta 80). Esimerkiksi Pirkka

Sensitive pyykinpesuneste on ensimmäinen Suomen markkinoilla uudet tiukennetut Joutsenmerkki-vaatimukset läpäissyt pyykinpesuneste. Sillä on myös Yhteistyössä Allergia- ja Astmaliiton kanssa -merkki.

K-ruokakaupoissa valikoimissa olevien luomutuotteiden lukumäärä vaihteli kaupan koosta riippuen. Osa luomutuotteista – esimerkiksi maito-, leipä- ja lihatuotteet – menee kauppoihin suoraan toimittajilta, samoin K-kauppiat ostavat luomuvihanneksia myös suoraan paikallisilta tuottajilta. Näin ollen K-kauppojen tosiasiallisista luomuvalikoimista ja luomutuotteiden myyntiosuuksista ei ole mahdollista saada luotettavaa tietoa Keskon tietojärjestelmistä.

Anttila-tavaratalot ja Kodin Ykkönen -sisustustavaratalot hyväksyvät ympäristötuotteiksi tuotteet, joilla on Joutsenmerkki, EU-Kukka-merkki tai A-luokan energiankulutus -merkintä. Nämä tuotteet merkitään tavarataloissa Ympäristötuote-hyllymerkinnällä. Anttilan ja Kodin Ykkösen valikoimissa on noin 220 Ympäristötuote-merkittyä tuotetta, etenkin paperitavaroita, lamppeja, paristoja, pesuaineita, kodinkoneita ja televisioita. Lue lisää sivulta 75.

Muita ympäristökriteerejä

Ruokakeskon hedelmien ja vihannesten tuontituottajista pääosalla – 96,5 %:lla – on GlobalGAP-sertifikaatti, joka on puolueettoman tahon tekemään tarkastukseen perustuva todistus tuotannolle asetettujen jäljitettävyy-, tuoteturvallisuus- ja ympäristövaatimusten täyttämistä. GAP tarkoittaa hyvää maatalouskäytäntöä (Good Agricultural Practice).

Chiquitan banaaniviljelmillä on Rainforest Alliance -sertifiointi. Siinä noudatetaan Sustainable Agriculture Networkin SAN-maatalousstandardeja, joita käytetään 19:ssä Keski- ja Etelä-Amerikan ja Afrikan maassa. SAN-standardeihin sisältyy ympäristövaatimusten lisäksi myös työolojen ja -ehtojen tarkastamista.

Ruokakeskon suomalaisten vihannestuottajien tulee olla Kotimaiset Kasvikset ry:n (KK) viljelijöitä eli heillä on oltava oikeus KK:n sirkkalehtitunnuksen käyttöön. KK on laatinut puutarha-alan hyvien tuotantomenetelmien säännöt (Laatu-tarha-ohjeistus), joilla varmistetaan kotimaisten puutarhatuotteiden tuoteturvallisuutta ja ympäristön huomioonottamista. Ohjeiston noudattaminen on pakollista yrityksille, jotka käyttävät KK:n sirkkalehtitunnusta.

K-ruokakauppojen asiakkaille on tarjolla tavallisten muovikassien vaihtoehdona kierrätysmuovista tehtyjä kasseja, biohajoavia Pirkka-kasseja ja Pirkka-kestokasseja. K-citymarketit tarjoavat vauvaperheille vaihtoehdoina sekä kotimaisia Muumi-kestovaippoja (Lue lisää sivulta 76) että saman Joutsen-

merkillä varustetun vaippatehtaan Pirkka-kertakäyttövaippoja, joissa käytetty selluloosa on biohajoavaa ja klooritonta. Pirkka-tuotesarjan pitkän aikavälin kehitysohjelmaan sisältyy biohajoavien pakkausten markkinoille tuominen. Materiaaleina ei hyväksytä geenimuunneltuja raaka-aineita.

Rautakeskon valikoimissa on runsaasti ympäristö-, energia- ja päästöluokamerkillä varustettuja tuotteita. Rautakaupan ympäristötuotteiksi lasketaan tuotteet, jotka on merkitty EU-Kukka-merkillä tai Joutsenmerkillä. Ympäristökaupoissa nämä tuotteet on merkitty Ympäristötuote-merkinnällä.

Vuoden aikana kampanjoitiin muun muassa energiatehokkaan lämmityksen ja energiansäästölamppujen hyväksi (lue lisää sivulta 83). Sertifioidun puun – pääosin Suomen kansallisen FFCS-metsäsertifiointijärjestelmän mukaan sertifioitua – osuus Keskon myymästä sahatavarasta oli lähes 95 %. Trooppisen puun ja puutavaran myynti on alle 1 % Rautakeskon kokonaisymyynnistä. Keskon hankintasuosituksen mukaisesti K-ryhmän kaupoissa myytävät, trooppisesta puusta valmistetut puutarhakalusteet ovat joko FSC-sertifioituja tai sellaisista puulajeista valmistettuja, joiden viljely on mahdollista kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

K-raudat ja Rautiat kierrättivät käytöstä poistettua teollisesti kyllästettyä puutavaraa yhteensä 858 tonnia (832 tonnia) ja toimittivat ongelmajätetekeräykseen 22 tonnia asiakkaiden tuomia lyijyakkuja.

VV-Auton autovalikoimassa merkittävä uudistus on ollut Volkswagenin BlueMotion Technologies -malliston tulo markkinoille. Mallisto tähtää puhtaampaan ja taloudellisempaan autoiluun muun muassa uudenaikaisilla moottori-, alusta-, välilyssuhde- ja aerodynamiikkaratkaisilla tai vaihtoehtoisilla polttoaineratkaisilla (EcoFuel-maakaasumoottorit). Kaikissa BlueMotion Technology -malleissa on esimerkiksi Start-Stop-järjestelmä sekä jarrutusenergian talteenotto. Myös Audin TDIe-mallien CO₂-päästöarvot ovat huomattavasti aikaisempia malleja alhaisemmat muun muassa moottorijarrutuksia hyödyntävän latausjärjestelmän ja vähäkulutuksiseen ajotapaan opastavan kuljettajan informaatiojärjestelmän ansiosta. Lue lisää sivulta 64.

Keskon vastuullisuuslinjauksia

Keskossa laaditaan tarpeen mukaan tuotevalikoimia ja ostokriteerejä koskevia omia vastuullisuuslinjauksia. Tällaisia ovat esimerkiksi:

Kannanotto geenitekniikkaan

Kannanotossaan Kesko kertoo seuraavansa aktiivisesti geenitekniikan käyttöä koskevan lainsäädännön kehitystä sekä asiasta saatavaa uutta tutkimustietoa ja tuotteita. Erityistä huomiota kiinnitetään kuluttajille lisäarvoa tuottaviin tuotteisiin. Mikäli on tarpeen, Kesko voi osallistua geenitekniisten kasvilajikkeiden ja tuotteiden tutkimustyöhön. Kesko tekee valikoimapäätöksiään kuluttajien tarpeiden ja toiveiden mukaisesti ja voi hyväksyä valikoimiinsa sellaisen muuntogeenisen tuotteen, jonka turvallisuus on varmistettu asianmukaisesti viranomaisten hyväksymällä tavalla. Tähän mennessä Keskon valikoimissa ei ole ollut yhtään muuntogeenistä (tai muuntogeenistä ainesosaa sisältävää) elintarviketta.

Kala- ja äyriäislinjaus

Ruokakeskon ja Kespron kala- ja äyriäislinjaus on osa K-ympäristökaupakonseptia ja Ruokakeskon vastuullisen ostamisen ohjeistusta. Linjauksen tarkoitus on ohjata sekä Ruokakeskon ja sen tytäryhtiön Kespron että K-ruokakauppojen omia hankintoja turvaamaan vastuullista kalastusta ja kalan viljelyä. Lähialueilta tulevien kalojen sopivuutta valikoimiin arvioidaan WWF:n kalaoppaan avulla. Kaukoalueiden kaloissa Ruokakesko tukeutuu englantilaisen Marine Conservation Societyn ylläpitämään www.fishonline.org-sivustoon. Niin lähikuin kaukoalueilta tulevan kalan myynnissä halutaan painottaa runsaasti saatavilla olevia, ympäristön kannalta ongelmattomia kalalajeja ja välttää uhanalaisten kalalajien myyntiä.

Pirkka-kananmunat

Pirkka-tuotesarjan kananmunia koskeva Ruokakeskon linjaus on laadittu eläinten hyvinvoinnin näkökulmasta. Pirkka-kananmunat ovat syksystä 2008 alkaen olleet joko vapaiden kanojen munia, luomukananmunia tai virikehakkikananmunia. Linjauksella on hyvissä ajoin ennakoitu EU:n päätöstä, jonka mukaan perinteiset häkkikanalat poistuvat kokonaan käytöstä koko EU:n alueella vuoden 2012 alusta, jonka jälkeen saa tuottaa ja myydä ainoastaan vapaan tuotantotavan tai virikehäkissä olevien kanojen munia.

Rautakeskon puulinjaus

Rautakesko on tehnyt linjauksen puutavaran sekä puutuotteiden alkuperän ja jäljitettävyyden varmistamiseksi. Rautakesko ei hanki trooppisissa luonnonmetsissä kasvavista uhanalaisista puulajeista valmistettuja tuotteita. Trooppista alkuperää olevasta puusta valmistettujen tuotteiden tulee olla FSC- tai PEFC-sertifioituja. Lue lisää sivulta 83.

Case

Ympäristötuote-merkintä helpottaa kuluttajien tuotevalintoja

Suomessa on käytössä kaksi virallista ympäristömerkkiä: Joutsenmerkki eli Pohjoismainen ympäristömerkki ja Euroopan ympäristömerkki, EU-Kukka.

Joutsenmerkki on Pohjoismaiden yhteinen ympäristömerkki, jonka avulla ohjataan kuluttajia valitsemaan ympäristön kannalta viisaasti. Merkki kannustaa myös valmistajia ja palveluntarjoajia tarjoamaan ympäristön kannalta parempia vaihtoehtoja.

Euroopan ympäristömerkki, EU-Kukka, on Euroopan yhteisön yhteinen ympäristömerkki. EU-Kukalla pyritään edistämään ympäristöä vähemmän kuluttavien tuotteiden kehittämistä, valmistusta, markkinointia ja käyttöä.

Anttila-tavaratalojen ja Kodin Ykkönen -sisustustavaratalojen ympäristöohjelman tavoitteena on vähentää ympäristöhaittoja säästämällä sähköä, ohjaamalla pakkausjätettä hyötykäyttöön ja tarjoamalla asiakkaille ympäristömerkittyjä tuotteita.

Anttila ja Kodin Ykkönen tuovat myymälässä erityisesti esille ympäristötuotteita eli tuotteita, joilla on Joutsenmerkki, EU-Kukka-merkki tai A-luokan energiankulutus -merkintä. Nämä tuotteet merkitään hyllymerkinnällä Ympäristötuote.

Anttilan ja Kodin Ykkösen valikoimissa on noin 220 Ympäristötuote-merkittyä tuotetta. Ympäristötuote-merkintöjä on etenkin paperitavaroissa, lampuissa, paristoissa, pesuaineissa, kodinkoneissa ja televisioissa.

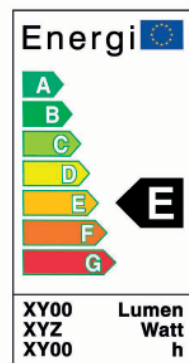
Anttilan ja Kodin Ykkösen valikoimissa on noin 220 Ympäristötuote-merkittyä tuotetta.

Joutsenmerkki

EU-Kukka

Energiankulutus-merkintä

Case

K-ruokakauppojen omat Ravintotaitajat

K-ruokakauppojen henkilökunnalle räätälöity Ravintotaitaja-valmennusohjelma käynnistyi helmikuussa 2010. Uusi Ravintotaitaja-valmennus on tarkoitettu ravitsemuksesta ja ruokavalioista kiinnostuneille kaupan työntekijöille, jotka haluavat syventää osaamistaan entisestään.

Ravintotaitaja-valmennusohjelma koostuu verkko-osuuksien lisäksi kaupassa toteutettavista toiminnallisista tehtävistä.

– Koulutus on herättänyt runsaasti kiinnostusta ja ensimmäiselle koulutusjaksolle saatiin lähes 250 ilmoittautumista, iloitsee K-instituutin koulutuspäällikkö Reija Isaksson.

Jatkossa monista K-ruokakaupoista löytyvä Ravintotaitaja on perehtynyt erikoisruokavaliotuotteisiin ja osaa opastaa asiakkaita niiden käytössä. Hän ymmärtää eri kulttuurien ravinnolle asettamat vaatimukset ja tuntee hyvin Ravintokoodi.fi-palvelun, jota jokainen K-Plussa-kortin omistaja voi hyödyntää tarkastellakseen omia tai perheensä ruokatottumuksia. Ravintotaitaja toimii myös kaupassa muun henkilökunnan sisäisenä valmentajana ravitsemukseen ja ruokavalioihin liittyvissä asioissa.

– Ravintotaitaja-ohjelma on ollut erittäin suosittu ja on auttanut asiakkaita tekemään terveellisempiä valintoja. Ohjelma on myös auttanut työntekijöitä kehittämään omaa osaamistaan ruokavalioiden ja ravitsemuksen alalla.

K-market Katiskassa työskentelevä Pirkko Ilanne (kuvasa) on ensimmäisiä Ravintotaitaja-koulutuksesta valmistuneita. Pirkko on opiskellut ravintoasioita jo kouluttautuessaan ravintolakokiksi ja restonomiksi. Ravintotaitaja-koulutus antoi silti paljon lisätietoa.

– Vaikka tiedän paljon ruoasta ja ravinnosta, erityisruokavaliot eivät ole olleet minulla niin hyvin hallinnassa. Meidän asiakaskuntamme on pääosin hyvin vanhaa ja eniten asiakkaita tuntuu askarruttavan keliakiaan ja diabetekseen liittyvät asiat, Pirkko Ilanne sanoo.

Kestovaipat ovat naperoiden ekologinen valinta

Napero
kerho

Kestovaippahdistyksen mukaan lapsi käyttää noin 5 000 kertakäyttövaippaa vaippakautensa eli noin 30 kuukauden aikana. Kertakäyttövaippojen maatumisen kaatopaikoilla vie useita satoja vuosia. Kaatopaikoille päätyvät kertakäyttövaipat hajoavat hapettomissa oloissa ja tuottavat ympäristöön metaania. Metaani on toiseksi merkittävin ilmaston lämpenemistä aiheuttava kaasu.

– Kestovaippojen myynti on keskittynyt voimakkaasti nettiin. Olemme kuitenkin ympäristöystävällisiä halunneet tarjota asiakkaillemme myös kestovaippavaihtoehdon. Delipap Oy:n valmistamia kotimaisia Muumi-kestovaippoja on pääasiassa K-citymarketien valikoimissa, tuotepäällikkö Liisa Puhakka Ruokakeskosta toteaa.

Kestovaipat kiinnostavat tänä päivänä yhä useampaa kuluttajaa. Lapsiperheet ovat K-ruokakaupoille tärkeitä asiakkaita, joille halutaan tarjota monipuolisia vaihtoehtoja ja etuja. Yksi tällainen etu on Napero-kerho, joka on tarkoitettu kaikille K-ruokakauppojen K-Plussa-asiakkaille, joiden perheessä on 0–7-vuotiaita lapsia.

– Napero-kerho on jäsenilleen maksuton etu eikä siihen liity ostovelvoitteita. Napero-kerholaisia on noin 134 000. Lähetämme Napero-kerholaisille edullisia tarjouksia ja yllätyksiä postitse noin 6 kertaa vuodessa. Aivan nuorimmille kerholaisille eli 0–2-vuotiaille on omat tarjoukset, 2–7-vuotiaille omansa. Napero-kerho perusti alkuvuodesta 2010 omat Facebook-sivut, joiden faneiksi voivat liittyä kaikki aikuiset, joilla on lapsia lähipiirissään, yhteyspäällikkö Pia Nordström Ruokakeskosta kertoo Napero-kerhon toiminnasta.

SUMO kokoaa tietoa riskimaatoimittajista

Kesko aloitti vuonna 2008 projektin riskimaatoimittajien tietokannan perustamiseksi. Tietokanta, SUMO (Supplier Monitoring), saatiin pilotointivaiheeseen syksyllä 2009 ja otetaan käyttöön asteittain 2009–2010 riskimaatuontia harjoittavissa Keskon toimiala- ja tytäryhtiöissä.

Keskon SUMO-järjestelmä on kehitetty yhteistyössä Tofuture Oy:n kanssa ja perustuu nettipohjaiseen toimitusketjun riskienhallintaohjelmistoon.

- SUMO-järjestelmän avulla voidaan valvoa toimitusketjun suorituskykyä ja riskejä. Keskon ostajat pystyvät seuraamaan olemassaolevien ja potentiaalisten tavarantoimittajien riskitasoa ja nähdä tietokannassa tapahtuvia muutoksia hälytystoiminnallisuuden avulla, sanoo Keskon yhteiskuntavastuun asiantuntija Helena Frilander.

Keskon monitoroijat sekä ostajat voivat päivittää havaintonsa järjestelmään ja muille käyttäjille reaaliaikaisesti. SUMO-järjestelmä kokoaa tavarantoimittajiin liittyvän dokumentaation käyttäjille yhteiseen paik-

kaan ja tallentaa tiedot muutoksista, jolloin tiedon lähde on helposti jäljitettävissä.

Tietokannan avulla Keskolla on luotettavasti tiedossaan riskimaatoimittajiensa sosiaalisten auditointien ja sertifiointien määrä sekä jatkossa myös erilaisten tuotteen laatua osoittavien tehdasauditointien ja sertifiointien määrä. Tietokannassa Kesko voi luokitella kaikki riskimaatoimittajansa käytössä oleviin riskiluokkiin ja tieto voidaan jakaa ilman viivettä Keskon eri yhtiöiden välillä.

Koska riskitoimittajatietokanta on nettipohjainen, Keskon yhtiöiden ostajat ja monitoroijat Kiinassa voivat käyttää sitä sekä toimistolla että myös matkoilla ollessaan. Tiedot monitoroiduista tehtaista siirtyvät nopeasti ja turvallisesti ostajien käyttöön Suomessa. Järjestelmä tuottaa myös yhteiskuntavastuu- sekä sisäiseen raportointiin tarvittavat yhteen- ja analysointiraportit.

Shandong Charming Home Textile Co Ltd -tehtaan tiedot löytyvät myös SUMOsta. Keskon yhteiskuntavastuutiimi vieraili tehtaalla monitoroijan kanssa huhtikuussa 2009.

Case

Reilu kauppa –sertifioituja tuotteita Suomessa jo 10 vuotta

Reilu kauppa parantaa perheviljelijöiden ja suurtilojen työntekijöiden ja heidän perheidensä työ- ja elinoloja sekä ympäristön tilaa kehitysmaissa. Reilun kaupan sertifiointimerkki on rekisteröity tavaramerkki, jolla merkityt tuotteet on tuotettu kansainvälisten Reilun kaupan kriteerien mukaan. Kuluttajalla on mahdollisuus vaikuttaa tuotteita ostamalla positiivisesti kehitysmaissa asuvien ihmisten elämään.

Reilun kaupan tuotteita tuottaa yli miljoona pienviljelijää ja suurtilan työntekijää 59 kehitysmaassa. Lähes 90 % tuottajista on pienviljelijöitä. He viljelevät keskimäärin alle viiden hehtaarin kokoisilla viljelmillä.

Reilun kaupan tuotteita saatavana lähes kaikkialla Suomessa
Suomalaiset ovat lisänneet Reilun kaupan tuotteiden kulutustaan. Jokainen suomalainen osti vuonna 2009 keskimäärin 16,31 eurolla Reilu kauppa –sertifioituja tuotteita. Vuotta aiemmin luku oli 10,22 euroa (Reilun kaupan edistämisyhdistys). Suomalaisista 82 prosenttia tietää, mitä Reilu kauppa tarkoittaa (TNS Gallup 2009).

Jopa 49 % suomalaisista haluaisi ostaa tuotteita nykyistä enemmän, ja tärkein syy ostaa Reilun kaupan tuotteita on halu tukea viljelijää tai tuottajaa, olla reilu heitä kohtaan

(TNS Gallup 2008). Reilun kaupan järjestelmän tuntevista suomalaisista 92 % luottaa sertifiointimerkkiin (GlobeScan Incorporated 2009).

– Tutkimukset osoittavat, että päätöksemme lisätä Pirkka Reilun kaupan tuotteiden tarjontaa ja valikoimaa on ollut oikea. Pirkka Reilun kaupan tuotteita on lähes 30. Kaikki K-ruokakaupat kattava Pirkka Reilun kaupan tuotteiden tarjonta mahdollistaa sen, että Reilun kaupan tuotteita on hyvin saatavana lähes kaikkialla Suomessa. Pirkka Reilun kaupan tuotteet madaltavat kuluttajien ostokynnystä, koska Pirkka-sarja mielletään tutkimusten mukaan edulliseksi, sanoo Ruokakeskon tavarakaupan johtaja **Minna Kurunsaari**.

Ruusut ja banaanit suosittuja Reilun kaupan tuotteita

Ruokakeskon valikoimiin etsitään aktiivisesti uusia Reilun kaupan tuotteita. Uusia tuotteita vuonna 2009 olivat Pirkka Reilun kaupan appelsiini, kaakaojuomajauhe, tumma suklaa ja irtotee.

– Pirkka Reilun kaupan appelsiinit tulevat eteläafrikkalaiselta Zebedielan tilalta. Reilun kaupan lisäksi on Zebedielassa käytetty erilaisiin sosiaalisiin hankkeisiin ja ympäristöprojekteihin. Viljelmillä on myös oma, ilmainen terveysasema, jota saavat käyttää paitsi tilan työntekijät, myös muut alueen ihmiset, kertoo ostojohtaja **Tarja Jukkara** Ruokakeskosta.

Ensimmäiset Reilun kaupan kukat, ruusut, saapuivat Suomeen vuonna 2006. Vuonna 2009 myytiin jo 1,2 miljoonaa Pirkka Reilun kaupan ruusukimppua. Keskon Reilun kaupan kukkamyyntin tuottama Reilun kaupan lisä vuonna 2009 oli 105 919 euroa.

Syksyllä 2008 markkinoille tuodut ecuadorilaiset Pirkka Reilun kaupan banaanit kasvattivat Reilun kaupan lisien määrää merkittävästi.

Kamerunilainen puuvillatuottaja **Gadjéré Oumarou**.

Kukkatilan työntekijöitä kenialaisella tilalla.

Anttilassa ja K-citymarketissa on myynnissä Finlaysonin Reilun kaupan puuvillasta valmistettuja froteepyhkeitä, joissa käytetään Intiassa ja Länsi-Afrikassa tuotettavaa puuvillaa.

- Viljelijöiden näkökulmasta Pirkka Reilun kaupan banaanit ovat yksi tärkeimmistä Suomessa tehdyistä Reilun kaupan lanseerauksista. Kehitysmaiden viljelijät arvostavat valtavasti sitä, että suuret yritykset tekevät tällaisia merkittäviä päätöksiä, sanoo Reilun kaupan edistämisyhdistyksen toiminnanjohtaja Pirjo Virtaintorppa.

Ruokakesko ja Reilun kaupan edistämisyhdistys ovat tehneet yhteistyötä vuodesta 1999, ja laaja yhteistyösopimus allekirjoitettiin vuonna 2007. Ruokakesko on toistaiseksi ainoa suomalainen valtakunnallinen päivittäistavaratoimija, joka on solminut yhteistyösopimuksen Reilun kaupan edistämisyhdistyksen kanssa.

Reilun kaupan edistämisyhdistyksen tilaston mukaan vuonna 2009 Ruokakeskon Reilun kaupan myynneistä hyötyivät viljelijät ja työntekijät 32 maassa ja 112 tilalla. Reilun kaupan lisäksi Ruokakeskon myynnistä kertyi 210 615 euroa.

Anttilassa ja K-citymarketissa myydään Reilun kaupan puuvillasta valmistettuja vaatteita ja kodintekstiileitä

Yli 40 % Suomessa myynnissä olevista Reilun kaupan tuotteista on puuvillaa. Puuvilla on tärkeä vientitulojen, investointien ja taloudellisen kasvun lähde monissa maailman köyhimmistä maista. Noin 100 miljoonaa perhettä maailmassa saa toimeentulonsa puuvillan viljelystä. Reilun kaupan puuvillaa tulee Suomeen Malista, Kamerunista, Intiasta, Perusta, Pakistanista, Burkina Fasosta ja Senegalista.

Anttilan ja NetAnttilan valikoimista löytyy Reilun kaupan puuvillasta valmistettuja vaatteita ja kodintekstiilejä. Anttilan vaatepuolella Reilun kaupan puuvillasta valmistettujen tuotteiden myynti on melko tasaista. Eniten myydään t-paitoja, poolo- ja neulospuseroita ja muita perustuotteita.

Anttilan Kodin tuotealueella on tarkoitus lisätä Reilun kaupan tuotteiden määrää.

- Syksyllä 2010 tuomme Anttilan ja Kodin Ykkösen valikoimiin Anno-merkillä myytävän Reilun kaupan puuvillasta valmistetun tuoteperheen, johon kuuluu erilaisia kodintekstiilejä, kertoo Anttilan Kodin markkinointipäällikkö Markus Kovanen.

K-citymarketin käyttötavarapuolella myydään sukia ja Finlaysonin pyyhkeitä, jotka on valmistettu Reilun kaupan puuvillasta.

Puuvillasta tehdään muutakin reilua myytävää kuin tekstiilejä. Vuonna 2009 Pirkka-sarjaan tulivat vanulaput ja -puikot, jotka on valmistettu Reilun kaupan puuvillasta.

Case

Peloton-hanke tukee arkisissa energiavalinnoissa

Rautakesko on mukana Demos Helsingin johtamassa ja Sitran rahoittamassa Peloton-hankkeessa, joka tukee ihmisiä heidän arkisissa energiavalinnoissaan. Hanke selvittää, miten suomalaisen elämäntavan energiantarve tulevaisuudessa saadaan laskemaan ja miten ihmisten jo positiiviset ympäristöasenteet käännetään arjen toiminnaksi.

Rakennusten energiankäyttö aiheuttaa yli 30 % Suomen kasvihuonepäästöistä. Lokakuussa 2009 julkaistun valtioneuvoston tulevaisuusselonteon mukaan tavoitteena on päästöjen oleellinen vähentäminen. Energiatehokkuuden parantaminen ja energiansäästö asetetaan päästöjen vähentämisessä etusijalle.

Sitran ja Demos Helsingin Peloton-työpaja marraskuussa 2009 kokosi 20 rautakaupan ammattilaista miettimään energiansäästön edistämistä ja alansa tulevaisuutta.

Energiankäytön ja hiilijalanjäljen seurannan helpottaminen ja kokonaisvaltaiset palvelut ovat työpajan mielestä ratkaisuja asumisen ilmastokuorman pienentämiseen. Työpaja oli myös yhtä mieltä siitä, että Suomen tulevaisuuden tavoitteet energiankulutuksen ja päästöjen dramaattisesta laskemisesta vaikuttavat rautakauppa-alaan ja luovat liiketoiminnalle uusia mahdollisuuksia.

- Työpaja oli herättelevä, kertoo K-rauta-kauppias Sami Aalto Raiosista. - Tässä on merkittävä bisneksen paikka, joka samalla on ympäristöteko. K-raudan tavoite pitää olla se, että me luomme tästä ensimmäisenä kuluttajalle helpon ja ammattitaitoisen kokonaispalvelun, jossa yhdeltä luukulta saa kartoituksen, tietoa ja valmiit ratkaisut.

Kahden päivän aikana Peloton-työpajassa syntyi neljä ideaa ilmastoystävällisen ja energiatehokkaan asumisen vauhdittajaksi: joka

talon energiakulutuskuri verkkoon, avaimet käteen -energiaremonttipalvelu, uusi TaloTohtori-ammattikunta ja alan yhteinen hiilijalanjälkimerkki. Uudet ratkaisut hyödyttäsivät sekä kauppaä että asiakasta: kauppa pystyy tarjoamaan suurempia kokonaisuuksia ja asiakas säästyy monen tahon kanssa asioimisen vaivalta.

Pirkka Luomu -sarjaan uusia tuotteita

Pirkka Luomu -sarjassa on jo noin 40 tuotetta, joista osa on myynnissä kausiluonteisesti. Suosituimpia Pirkka Luomu -tuotteita ovat tomaatti, porkkana ja kananmuna. Pirkka Luomu -sarjaan etsitään koko ajan aktiivisesti uusia tuotteita. Viimeisimpiä uutuuksia ovat Pirkka Reilun kaupan Luomu kaakaojauhe ja Pirkka Reilun kaupan Luomu suklaat. Näissä tuotteissa yhdistyvät Reilun kaupan sertifiointi sekä luomu.

Pirkka Luomu porkkanasose valittiin 2007 vuoden luomutuotteeksi. Se oli ensimmäinen kaupan oma merkki, joka on kilpailun voittanut. Vuoden 2009 kilpailussa Pirkka Luomu herneenverso sai kunniamaininnan. Kunniamaininnan perusteluissa keuhuttiin erityisesti herneenversion energiaa ja tuotantotilaa säästävää viljelyteknikkaa.

Pirkka Luomu herneenverso on esimerkki saumattomasta yhteistyöstä eri osapuolien välillä. Tuotekehitys on tehty Ikaalisten Luomun, Ruokakeskon hankinnan ja Pirkka-tuotetutkimuksen yhteistyönä.

- Pirkka Luomu herneenverso on ensimmäinen lähes kaikkialla Suomessa saatavilla oleva luomutuote yrttien tuoterhymässä. Pirkka Luomu -sarjaan on tulossa muitakin yrttejä, kertoo Ruokakeskon tuoterhymäpäällikkö Kaija Grommi.

Pirkka-koekeittiöstä reseptejä jo 50 vuotta

Pirkka-koekeittiön ensimmäisen reseptin julkaisemisesta on kulu-
nut 50 vuotta. Vuosittain syntyy satoja uusia ruokaohjeita, joissa
Ruokakeskon omilla Pirkka-tuotteilla on merkittävä rooli. Kautta ai-
kojen kuluttajat ovat arvostaneet testattuja ja luotettavia ruokare-
septejä. Nyt ohjeilta toivotaan helppoutta, nopeutta ja terveelli-
syyttä – makua unohtamatta.

Ensimmäiset reseptit olivat kakkuohjeita kauppojen kahvitilai-
suuksia varten. Vuosien saatossa koekeittiö on tuottanut lähes
4 000 ruokareseptiä. Uusia syntyy noin 900 reseptin vuosivauhtia
eli yli kaksi vuoden jokaista päivää kohden.

– Suosituimmat reseptit ovat olleet täytekakku K-kaupan tapaan
ja uunikirjolohi. Haluamme testattujen ja luotettavien reseptien
avulla auttaa kuluttajia löytämään parhaat ruokaideat ja ratkaisut,
kertoo kotitalousopettaja Leena Korkalainen.

Pirkka-koekeittiö on osa Ruokakeskon Pirkka-tuotetutkimusta,
jonka laboratoriollla on kansainvälinen pätevyystunnustus,
ISO 17025 -akkreditointi, ainoana kaupan omien merkkien labora-
toriona Suomessa. Laboratorio vastaa kaikkien Pirkka-tuotteiden
laadunvarmistuksesta.

Kotitalousopettaja Leena Korkalainen kehittää ruokareseptejä
Pirkka-koekeittiössä.

Kaupan omavalvonta on laadunvarmistusta

Oma-
valvonnalla tarkoitetaan elintarvikealan toimijan lakisääteistä
velvollisuutta:

- selvittää toimintansa tuoteturvallisuusriskikohdat ja
- laatia suunnitelmalliset toimenpiteet näiden riskien
hallitsemiseksi.

K-ryhmän elintarviketoiminnoissa on käytössä 14 omavalvonta-
suunnitelmaa: muun muassa hankinnan, logistiikan, ruokakauppo-
jen ja alkoholitukku-
kaupan omavalvontasuunnitelmat.

Ruokakeskon Pirkka-tuotetutkimus vastaa K-ryhmän omavalvon-
nan ohjauksesta ja tuesta.

– On erittäin tärkeää, että jokainen elintarvikepuolen työntekijä
ymmärtää omavalvonnan periaatteet ja merkityksen. Toimiva omaval-
vontajärjestelmä takaa sen, että asiakkaat voivat luottaa elintarvikkei-
den ja palvelun laatuun, hygieniariskit vähenevät, elintarvikkeiden
hävikki pienenee ja toiminnan järjestelmällisyys lisääntyy, sanoo tuo-
tetutkimuksen päällikkö Matti Kalervo.

Keskon tytäryhtiö K-instituutti aloitti syksyllä 2008 ruokakaupan
omavalvontakoulutuksen ja sitä tukevan e-learning-verkkokoulutus-
ohjelman. Koulutuksessa kauppiaita ja kauppojen työntekijöitä opas-
tetaan lainsäädännön perusteissa, omavalvontaohjeistuksen käytössä
ja kaupan omavalvontasuunnitelman laatimisessa. Ohjausta an-
etaan myös siinä, kuinka kaupan omavalvontatuloksia voi helposti kir-
jata kaupan tilausjärjestelmälaitteen, Symppiksen, avulla.

– Koulutuksessa pohditaan omavalvonnasta saatavia hyötyjä niin
asiakkaan kuin kaupan kannalta. Painopisteenä on erityisesti oma-
valvontasuunnitelman siirtäminen ja omavalvonnan seurannan
muuttaminen sähköiseksi, jotta omavalvonnan toiminnot olisi entistä
paremmin dokumentoitu.

– Omavalvontakoulutuksen on käynyt helmikuuhun 2010 men-
nessä 806 henkilöä. Omavalvonnan e-learning-koulutuksessa on akti-
ivisesti opiskellut 590 henkilöä K-ryhmän eri ketjuista, kertoo kou-
lutuspäällikkö Reija Isaksson K-instituutista.

Heli Korkeila työskentelee K-supermarket Vääksyssä.

Case

Hihtäjä Pirjo Muranen testasi Ravintokoodi.fi-palvelua

Ensimmäisiin olympialaisiinsa Vancouverissa osallistunut hihtäjä Pirjo Muranen uskoo perinteiseen, terveelliseen ruokavalioon, jonka noudattamisessa Ravintokoodi.fi-palvelu tarjoaa apuaan. Pirjo Muranen on K-Plussa-korttiasiakkaille tarkoitetun ilmaisen nettipalvelun rekisteröitynyt käyttäjä. Ostokset siirtyvät automaattisesti K-Plussa-korttia kassalla näytettäessä Ravintokoodi.fi-palveluun, joka vertaa ostosten ravintosäiltöä Valtion ravitsemusneuvottelukunnan suosituksiin.

Pirjo Muranen luottaa perinteiseen lautasmaaliin, jossa puolet lautasesta täytetään kasviksilla ja puolet muulla. Urheilijan tasapainoinen ruokavalio vaatii proteiineja, hiilihydraatteja, rasvoja ja kuituja. Ravintokoodin mukaan Pirjon ostoksissa on liian paljon proteiinia suhteessa hiilihydraatteihin.

- Tulosta varmaan vääristää kotiin jo varastoidut riisit ja pastat, Pirjo nauraa.

- Ravintokoodi antaa varmasti parhaan tuloksen, kun sitä seuraa pitkään. Toivon, että palvelu auttaa monia kuluttajia omien ruokailutottumusten tarkastelussa ja tottumusten muuttamisessa terveellisemmäksi.

Erilaiset aina silloin tällöin pinnalle ponnahtavat ravintotrendit eivät saa huippuhihtäjää innostumaan. Syöminen ja ruokailu ei saa olla Pirjo Murasen mielestä liian vakavaa. Hän noudattaa kultaista keskitietä ja uskoo, että paras tulos syntyy, kun yhdistää puhtaan maalaisjärjen ja ravintosuosituksen.

Rautian lämpösaneerauskiertue Ivalosta Helsinkiin

Asiakkaat saivat Rautian kiertueella tietoa taloudellisista lämmitysmenetelmistä ja energiatehokkaista remonttiratkaisuista.

Rautakeskon Rautia-ketjun lämpösaneerauskiertue aloitettiin Ivalossa elokuussa 2009. Taloudellisia lämmitysmenetelmiä ja energiatehokkaita ratkaisuja saneeraukseen ja uudisrakentamiseen esittelevä kiertue kiersi Suomen Rautia-kauppoja syksyn 2009 ajan.

- Pidämme tärkeänä, että kuluttajat saavat tietoa asumiseen liittyvän ympäristön kuormituksen vähentämisestä. Haluamme tarjota heille energiatehokkaita lämmitysvaihtoehtoja. Kaupalla ja sen tarjoamilla palveluilla on merkittävä rooli asumiseen liittyvissä valinnoissa. Jokainen voi tehdä omia, usein pieniltä tuntuvia tekoja ympäristön hyväksi. Esimerkiksi hyvä ilmalämpöpumppu oikein asennettuna säästää energiaa, raikastaa sisäilmaa ja lisää näin myös asumismukavuutta, sanoo asiakkuuspäällikkö Kai Helpiö Rautakeskon Rautia-ketjusta.

Kiertueella Rautia-kaupat kannustivat suomalaisia vähentämään asumiseen liittyvää ympäristön kuormitusta ja tarjosivat käytännölläisiä vaihtoehtoja. Kaikissa Rautia-kaupoissa on jaossa asiakkaalle ilmainen Kestävän asumisen opas. Valinta huomisen hyväksi -teemalla tehty opas sisältää tietoa energiatehokkaasta kodista, eri lämmitysvaihtoehtoista, vedenkulutuksesta, lajittelusta ja kierrättämisestä.

- Rautia-ketjussa tarjoamme energiatehokkaaseen asumiseen liittyviä tuotteita avaimet käteen -periaatteella. Rautiasta asiakas saa paitsi tietoa ja neuvontaa, myös halutessaan suunnittelu- ja asennuspalvelua, kertoo Kai Helpiö.

Mukana kiertueella olivat muun muassa Panasonic-ilmalämpöpumput, Lämpöässä maalämpöpumput sekä Sanyon ilma/vesilämpöpumput. Kiertue päättyi marraskuun lopulla pääkaupunki-seudulle.

Rautakesko ei hanki uhanalaisista puulajeista valmistettuja tuotteita

Rautakesko on tehnyt linjauksen puutavaran sekä puutuotteiden alkuperän ja jäljitettävyyden varmistamisesta.

Rautakesko sitoutuu vastuulliseen hankintamalliin, jossa tavoitteena on aina varmistaa Rautakeskon hankkiman puutavaran ja myytävien puutuotteiden alkuperä ja jäljitettävyyttä.

Tämä tarkoittaa, ettei Rautakesko hanki trooppisissa luonnonmetsissä kasvavista uhanalaisista puulajeista valmistettuja tuotteita. Rautakesko hyväksyy FSC- ja PEFC-sertifiointiperheeseen (Suomessa FFCS) kuuluvat järjestelmät.

K-rautojen ja Rautioiden valikoimiin otettavien uusien tuotteiden tulee noudattaa tätä puulinjausta. Tuotteet, jotka eivät kaikilta osin täytä tätä linjausta, tulee myydä tai poistaa kauppojen valikoimista vuoden 2010 loppuun mennessä.

K-raudoista energiansäästövinkejä Lampunvaihtoviikoilla

EU-asetukset muuttavat lähivuosina kauppojen lamppuvalikoimaa kohti energiatehokkaampia valaistusratkaisuja. Kielletyt lamput poistuvat markkinoilta asteittain vuoteen 2012 mennessä. Ensimmäisenä, 1.9.2009 alkaen poistuvat eniten energiaa vievät eli teholtaan yli 80W hehkulamput sekä kaikki himmeät hehkulamput, koska niiden valoteho on heikko suhteessa sähkön kulutukseen.

K-rauta-ketjun ja valaisinvalmistaja OSRAM:in yhteinen ympäristöhanke, Lampunvaihtoviikot, toteutettiin K-raudoissa 28.9.–18.10.2009. Kampanjalla ohjattiin kuluttajaa kohti energiatehokkaampia ja vastuullisempia valaistusratkaisuja.

– Haluamme tarjota asiakkaalle neuvontaa valaistuksesta ja energiankäytön tehostamisesta. Energiansäästölamppujen käyttäminen säästää energiaa, vähentää päästöjä ja pienentää kustannuksia. Energiatehokkaampiin lamppuihin siirtyminen vähentää valaistuksen ympäristövaikutuksia, sanoo K-raudan markkinointijohtaja Raimo Jaakkola.

K-raudat tarjosivat asiakkailleen kampanja-aikana mahdollisuuden palauttaa vanhat ongelmajätteeksi luettavat ja käytöstä poistettavat säästölamput ja loisteputket K-rautaan.

Kuluttaja saa Lampunvaihtokampanjasta lisätietoa osoitteesta www.lampunvaihtoviikot.fi. Sivuilta löytyy säästölaskuri ja muuta valaistukseen liittyvää hyödyllistä tietoa.

Raportin vertailu Global Reporting Initiativen suositukseen

		GRI G3-tasot	C	C+	B	B+	A	A+
Vapaaehtoinen	Palkollinen	Itse-arviointi						✓
	Kolmannen osapuolen tarkistama							✓
		GRI:n tarkistama						
				Raportti ulkoisesti varmennettu		Raportti ulkoisesti varmennettu		Raportti ulkoisesti varmennettu

Kesko on oman arvions mukaan soveltanut GRI-raportointiohjeita A+-tason laajuisesti. Tasoarvion on tarkistanut kolmas osapuoli, PricewaterhouseCoopers Oyj. A+-tason mukaisesti Kesko raportoi kaikki avainindikaattorit tai kertoo, miksi ei ole raportoinut yksittäistä indikaattoria. GRI:n laskentaperiaatteita ei sovelleta yksityiskohtaisesti kaikkien indikaattorien osalta.

GRI:n suositus		Keskon raportti				
Tunnus	GRI:n sisältö	Global Compact	Sisältyy	Sivu	Raportin otsikko/kuvaaja	Lisätiedot/puutteet/poikkeamat
1. Strategia ja analyysi						
1.1	Toimitusjohtajan katsaus		Kyllä	4	Pääjohtajan katsaus	
1.2	Yhteiskuntavastuun vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet		Kyllä	6-7, 12-13	Keskon vastuullisuusohjelma 2008-2012, Vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet	
2. Organisaation kuvaus						
2.1	Organisaation nimi		Kyllä	2	Raportin sisältö	
2.2	Tärkeimmät tuotteet, palvelut ja tavaramerkit		Kyllä	8	Perustietoa Kesko-konsernista	
2.3	Operatiivinen rakenne		Kyllä	8-9	Perustietoa Kesko-konsernista	
2.4	Organisaation pääkonttorin sijainti		Kyllä	8	Perustietoa Kesko-konsernista	
2.5	Toimintojen maantieteellinen sijainti		Kyllä	8-9	Perustietoa Kesko-konsernista	
2.6	Omistussuhteet ja yhtiömuoto		Kyllä	8-9, 24	Perustietoa Kesko-konsernista, Taloudellinen vastuu	
2.7	Markkinoiden kuvaus		Kyllä	8-9	Perustietoa Kesko-konsernista	
2.8	Organisaation toiminnan laajuus		Kyllä	8-9	Perustietoa Kesko-konsernista	
2.9	Merkittävät muutokset organisaation koossa, rakenteessa tai omistuksessa raportointikaudella		Kyllä			Raportointikaudella ei merkittäviä muutoksia.
2.10	Raportointikaudella saadut palkinnot		Kyllä	3, 36	Kesko paras palvelusektorin yhteiskuntavastuun raportoija, Case: Rautakesko Latvialle We for society -palkinto	
3. Raportointiperiaatteet						
3.1	Raportointiajanjakso		Kyllä	3	Raportin sisältö	
3.2	Edellisen raportin ilmestymisajankohta		Kyllä	3	Raportin sisältö	
3.3	Raportointitiheys		Kyllä	2	Raportin sisältö	
3.4	Yhteystiedot		Kyllä	92	Yhteiskuntavastuun yhteys-henkilöitä	
3.5	Raportin sisällön määrittely (olennaisuus, priorisointi, raporttia käyttävät sidosryhmät)		Kyllä	2-3	Raportin sisältö	
3.6	Raportin laskentaratat ja kattavuus		Kyllä	2	Raportin sisältö	Mahdolliset poikkeamat ja rajoitukset raportoitu ko. tunnuslukujen yhteydessä.
3.7	Erietyiset rajoitukset raportin laajuudessa tai rajauksessa		Kyllä	2-3	Raportin sisältö	Ei erityisiä rajoituksia.
3.8	Raportointiperiaatteet yhteisyritysten, tytäryhtiöiden, vuokrahoitajien, ulkoistettujen toimintojen raportoinnille		Kyllä	2-3	Raportin sisältö	Käsitelty ko. tunnuslukujen yhteydessä.
3.9	Mittaus- ja laskentaperiaatteet		Kyllä	2-3	Raportin sisältö	Mittaus- ja laskentamenetelmät raportoidaan tunnuslukujen yhteydessä.

GRI:n suositus		Keskon raportti				
Tunnus	GRI:n sisältö	Global Compact	Sisältyy	Sivu	Raportin otsikko/kuvaaja	Lisätiedot/puutteet/poikkeamat
3.10	Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa		Kyllä	2-3	Raportin sisältö	Muutokset aiemmin raportoiduissa tiedoissa kerrotaan kyseessä olevien tunnuslukujen yhteydessä.
3.11	Merkittävät muutokset raportin kattavuudessa, rajauksissa tai mittausmenetelmissä		Kyllä	2-3	Raportin sisältö	Mahdolliset muutokset kerrotaan kyseessä olevien tunnuslukujen yhteydessä.
3.12	GRI-sisältövertailu		Kyllä	84-89	Raportin vertailu GRI-suositukseen	
3.13	Periaatteet ja käytäntö raportin ulkopuoliseen varmennukseen		Kyllä	3, 90-91	Raportin sisältö, Riippumaton varmennusraportti	
4. Hallintokäytännöt, sitoumukset ja vuorovaikutus						
4.1	Organisaation hallintorakenne		Kyllä	17	Hallinnointiperiaatteet	
4.2	Hallituksen puheenjohtajan asema		Kyllä	17	Hallinnointiperiaatteet	
4.3	Hallituksen jäsenten riippumattomuus		Kyllä	17	Hallinnointiperiaatteet	
4.4	Osakkeenomistajien ja henkilöstön vaikutusmahdollisuudet hallituksen toimintaan		Osittain			Esitetty Keskon vuosikertomuksessa 2009.
4.5	Yhteiskuntavastuun tulosten vaikutus hallituksen ja johdon palkitsemiseen		Kyllä	17	Hallinnointiperiaatteet	
4.6	Intressiriitojen ehkäiseminen hallitus-työskentelyssä		Kyllä	17	Hallinnointiperiaatteet	Eturistiriitatilanteet käsitellään lain vaatimusten mukaisesti.
4.7	Hallituksen jäsenten pätevyys strategisen johtamisen ja yhteiskuntavastuun alueilla		Osittain	17	Hallinnointiperiaatteet	Hallitus nojaa konsernin johtoryhmän ja yhteiskuntavastuun ohjausryhmän asiantuntemukseen.
4.8	Missio, arvot ja eettiset periaatteet		Kyllä	14-16	Vastuullisuuden johtaminen	
4.9	Hallituksen tavat seurata yhteiskuntavastuun johtamista, mukaan lukien riskienhallinta		Kyllä	17	Hallinnointiperiaatteet	
4.10	Hallituksen toiminnan arviointi		Kyllä	17	Hallinnointiperiaatteet	
4.11	Varovaisuusperiaatteen soveltaminen		Kyllä	17	Riskienhallinnan ohjausryhmä	Kuvattu riskienhallintaa.
4.12	Sitoutuminen ulkopuolisiin yhteiskuntavastuun aloitteisiin		Kyllä	15, 56	Vastuullisuutta ohjaavat periaatteet, Ympäristöjohtaminen Keskona	
4.13	Jäsenyydet järjestöissä, yhdistyksissä ja edunvalvontaorganisaatioissa		Kyllä	49, 63	Toiminta työnantajajärjestöissä, Sidosryhmäyhteistyö ja viestintä	Jäsenyyksiä ja toimintaa järjestöissä on käsitelty yhteiskuntavastuun osa-alueiden yhteydessä.
4.14	Organisaation sidosryhmät		Kyllä	15-16	Sidosryhmäprosessi, Ykv-visio	
4.15	Sidosryhmien tunnistaminen ja valinta		Kyllä	15-16	Sidosryhmäprosessi, Ykv-visio	
4.16	Sidosryhmävuorovaikutuksen muodot		Kyllä	15-16	Sidosryhmäprosessi, Ykv-visio	
4.17	Sidosryhmävuorovaikutuksessa esiin nousseet asiat ja huolenilmaukset		Kyllä	3, 16, 19	Olenaisuusarviointi, Yhteiskuntavastuun visio, Case: Ruokakeskon kuluttajapalvelu	
5. Johtamistapa ja tunnusluvut						
Lähestymistapa taloudellisen vastuun johtamiseen			Kyllä	6-7, 24	Keskon vastuullisuusohjelma 2008-2012, Keskon taloudellisen vastuun periaatteet	
Taloudellisen vastuun tunnusluvut						
EC1*	Taloudellisen lisäarvon syntyminen ja jakautuminen		Osittain	8-9, 10, 25, 27-32	Perustietoa Kesko-konsernista, Yhteiskuntavastuun keskeiset tunnusluvut 2007-2009, Taloudellinen vastuu	Taloudellista hyötyä rahoittajille ei raportoitu sen määrittämiseen liittyvien jaksotus-, arvostus- ja valuuttakurssi- ym. kysymysten vuoksi. Rahoitusta koskevaa tietoa raportoitu tilinpäätöksessä.
EC2*	Ilmastonmuutoksen taloudelliset vaikutukset, riskit ja mahdollisuudet organisaation toiminnalle	x	Osittain	13, 58	Vastuullisuuteen sisältyvät mahdollisuudet, Ilmastonmuutosvaikutukset	
EC3*	Eläkesitoumusten kattavuus		Kyllä	28-29, 49	Työeläke- ja sairausvakuutusjärjestelmät, Eläkkeet	

GRI:n suositus			Keskon raportti			
Tunnus	GRI:n sisältö	Global Compact	Sisältö	Sivu	Raportin otsikko/kuvaaja	Lisätiedot/puutteet/poikkeamat
EC4*	Valtiolta saatu taloudellinen tuki		Kyllä	33	Suhteet politiikkaan	Julkiselta sektorilta ei ole saatu tukea raportointikaudella.
EC5	Organisaation pienimmän aloituspalkan suhde kansalliseen minimipalkkaan		Ei			Suomessa, Ruotsissa ja Norjassa työehtosopimus, muissa maissa lakisääteinen minimipalkka. Tilastoja ei ole kerätty.
EC6*	Ostot paikallisilta toimittajilta		Kyllä	29-30, 32	Tavaroiden ja palvelujen toimittajat, Taloudellisen hyödyn jakautuminen Suomessa maakunnittain	
EC7*	Paikalliset rekrytoinnit	x	Osittain	40-41	Työsuhteet ja vaihtuvuus, Rekrytointi ja työkierto	Suomalaisia työskentelee Keskon muiden maiden tytäryhtiöissä vain muutama. Raportissa ei ole tästä erittelyä.
EC8*	Investoinnit infrastruktuuriin		Ei			Ei odoteta yrityksiltä Keskon toimintamaissa.
EC9	Välilliset taloudelliset vaikutukset		Ei			Luotettavaa laskentatapaa ei ole käytettävissä.
Lähestymistapa ympäristövastuun johtamiseen			Kyllä	6-7, 56-57	Keskon vastuullisuusohjelma 2008-2012, Ympäristöjohtaminen Keskona, Ympäristöjärjestelmien kattavuus Keskona, K-ympäristökaupat, Ympäristöjohtamisen tavoitteet ja tulokset	
Ympäristövastuun tunnusluvut						
EN1*	Materiaalien käyttö	x	Osittain	62	Materiaalien käyttö	Markkinoille toimitetut pakkausmateriaalit.
EN2*	Kierrätysmateriaalien käyttö	x	Ei			Ei olennainen Keskon toiminnassa. Kaupan alan yrityksessä ei hyödynnetä kierrätysmateriaalia GRI:n tarkoittamalla tavalla.
EN3*	Välitön energiankulutus	x	Kyllä	58	Energian ja veden kulutus 2009	Raportoitu muiden maiden tytäryhtiöiden sähkön- ja lämmöntuotanto. Välitön energiankulutus ei ole olennainen verrattuna välilliseen energiankulutukseen, joka on raportoitu kohdassa EN4.
EN4*	Välillinen energiankulutus	x	Kyllä	58-59	Energian ja veden kulutus 2009	Sähkön ja lämmön kulutus raportoitu GWh ja MWh, ei jouleina.
EN5	Energiansäästötoimenpiteet, energiatehokkuuden parantaminen ja saavutetut säästöt	x	Osittain	21, 58, 60	Case: Porkkanamafia haastoi..., Energian ja veden kulutus 2009, Energiatehokkuutta parannetaan...	Kuvattu energiansäästötoimenpiteitä, saavutettuja säästöjä ei kaikilta osin voida luotettavasti mitata.
EN6	Aloitteet energiatehokkaiden tai uusiutuviin energialähteisiin perustuvien tuotteiden ja palvelujen kehittämiseksi	x	Osittain	82-83	Case: Rautian lämpösaneerauskiertue..., K-raudoista energiansäästövinkkejä...	Kesko esittelee myymiään ratkaisuja.
EN7	Toimenpiteet epäsuoran energiankulutuksen vähentämiseksi ja saavutetut säästöt	x	Osittain	58	Energian ja veden kulutus 2009	Kuvattu toimenpiteitä epäsuoran energiankulutuksen vähentämiseksi.
EN8*	Vedenotto	x	Osittain	58-59	Energian ja veden kulutus 2009	Raportoitu veden kulutus Suomessa. Veden kulutus muiden maiden yhtiöissä on vähäistä.
EN9	Vesilähteet, joihin organisaation vedenkulutus vaikuttaa	x	Ei			Ei olennaista Keskon toiminnassa.
EN10	Veden kierrätys ja uudelleenkäyttö	x	Ei			Ei olennaista Keskon toiminnassa.
EN11*	Luonnon monimuotoisuuden kannalta rikkaita alueita tai suojelluilla alueilla omistetut, vuokratut ja hallinoidut maa-alueet	x	Ei			Ei olennaista Keskolle, kauppapaikkoja vain liikekiinteistöille kaavoitetuilla alueilla.
EN12*	Organisaation toiminnan vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen suojelualueilla tai monimuotoisuuden kannalta rikkaita alueilla	x	Ei			Kuten EN11
EN13	Suojellut tai kunnostetut elinympäristöt	x	Ei			Kuten EN11
EN14	Luonnon monimuotoisuuteen liittyvät strategiat, toimenpiteet ja suunnitelmat	x	Ei			Kuten EN11

GRI:n suositus			Keskon raportti			
Tunnus	GRI:n sisältö	Global Compact	Sisältö	Sivu	Raportin otsikko/kuvaaja	Lisätiedot/puutteet/poikkeamat
EN15	Uhanalaiset lajit organisaation toiminnan vaikutuspiirissä	x	Ei			Kuten EN11
EN16*	Välittömien ja välillisten kasvihuonekaasujen kokonaispäästöt	x	Kyllä	59–60	Energian hiilidioksidipäästöt vähenivät..., Venäjä mukaan...	
EN17*	Muut merkittävät välilliset kasvihuonekaasupäästöt	x	Kyllä	61–62	Kuljetusten CO ₂ -päästöt, Liikematkustamisen CO ₂ -päästöt	
EN18	Aloitteet kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi	x	Osittain	60, 62	Energiätehokkuutta parannetaan..., Liikematkustamisen CO ₂ -päästöt	Kuvattu aloitteita kasvihuonekaasupäästöjen vähentämiseksi. Päästöjen vähenemistä ei kaikilta osin raportoitu.
EN19*	Otsonikatoa aiheuttavien aineiden päästöt	x	Ei			Otsonikatoa aiheuttavien kylmäainien käyttöä ei raportoitu, koska kylmäkalusteet ovat K-kauppioiden omistamia, eikä niiden kylmäaineista saada tilastoja Keskon tietojärjestelmään.
EN20*	NO _x , SO _x ja muut merkittävät päästöt ilmaan	x	Osittain	59	Energian hiilidioksidipäästöt vähenivät...	Raportoitu sähkö- ja lämpöenergian happamoitumis- ja eteenipäästöt Suomessa. Kuljetuksista raportoitu vain CO ₂ -päästöt.
EN21*	Päästöt veteen	x	Ei			Ei olennaista Keskon toiminnassa. Kaikki jätevesi kunnalliseen viemäri-verkostoon. Ei GRI:n tarkoittamia päästöjä veteen.
EN22*	Jätteiden kokonaismäärä jätelajeittain ja käsiteltävän mukaisesti	x	Kyllä	62	Jätehuolto ja kierrätys	
EN23*	Kemikaali-, öljy- ym. vuodot	x	Kyllä	63	Ympäristöriskit, -vahingot ja -onnettomuudet	
EN24	Kuljetetun, maahantuodun, maastaviedyn tai käsitellyn ongelmajätteen määrä	x	Ei			Ei olennaista Keskon toiminnassa.
EN25	Vesistöt joihin organisaation päästöillä on merkittävä vaikutus	x	Ei			Ei olennaista Keskon toiminnassa.
EN26*	Tuotteiden ja palvelujen ympäristövaikutusten vähentäminen	x	Osittain	73	Ympäristökriteerit tuotekaupassa	Keskolla välillinen vaikutus myytäviin tuotteisiin.
EN27*	Tuotteiden ja pakkausmateriaalien takaisinotto, kierrätys ja uudelleenkäyttö	x	Osittain	62	Jätehuolto ja kierrätys	Ruokakeskon paluulogistiikan hyöty- ja uudelleenkäyttöön toimittamat pakkaukset. Kesko ei tuota tuotteita, mutta on kaupan alan yrityksenä merkittävä tekijä kierrätyksen mahdollistajana.
EN28*	Ympäristölainsäädännön ja -säännösten rikkomukset ja niistä tuomitut sakot tai rangaistukset	x	Kyllä	63	Ympäristöriskit, -vahingot ja -onnettomuudet	
EN29	Kuljetuksiin liittyvät merkittävät ympäristövaikutukset	x	Kyllä	61–62	Kuljetukset	Kuljetusten ja liikematkustamisen CO ₂ -päästöt.
EN30	Ympäristönsuojelukustannukset ja ympäristöinvestoinnit	x	Ei			Kustannuksia ei ole kirjanpidossa tilioity ympäristönsuojeluperusteisesti.
Lähestymistapa sosiaalisen vastuun johtamiseen			Kyllä	6–7, 40, 68, 70	Keskon vastuullisuusohjelma 2008–2012, Henkilöstöjohtaminen, Vastuullista tuotekauppaa ohjaavat periaatteet, Osotoiminnan eettiset periaatteet	Keskon lähestymistapaa ei ole raportoitu G3-ohjeiston mukaisesti erikseen kaikille sosiaalisen vastuun näkökohdille, vaan henkilöstöjohtamista on kuvattu yhtenä kokonaisuutena. Johtamista on kuvattu myös vastuullista tuotekauppaa ohjaavissa periaatteissa.
Sosiaalisen vastuun tunnusluvut						
LA1*	Henkilöstön jakautuminen työsuhteen ja työ sopimuksen mukaan		Kyllä	40, 42	Työsuhteet ja vaihtuvuus	
LA2*	Henkilöstön vaihtuvuus	x	Osittain	40, 42	Työsuhteet ja vaihtuvuus	Ei eriteltyä ikäryhmittäin.
LA3	Työntekijöiden etuudet	x	Osittain	48	Palkat ja muut edut	Palkkausjärjestelmät ja -tilastot esitelty.

GRI:n suositus			Keskon raportti			
Tunnus	GRI:n sisältö	Global Compact	Sisältyy	Sivu	Raportin otsikko/kuvaaja	Lisätiedot/puutteet/poikkeamat
LA4*	Työehtosopimuksen piirissä olevien työntekijöiden osuus	x	Kyllä	49	Yhteistyö henkilöstön edustajien kanssa	
LA5*	Uudelleenjärjestelytilanteissa noudatettava vähimmäisirtisanomisaika	x	Kyllä	40	Työsuhteet ja vaihtuvuus	
LA6	Työsuojelutoimikuntien piiriin kuuluvien työntekijöiden osuus	x	Osittain	49	Yhteistyö henkilöstön edustajien kanssa	Pohjoismaissa lakisäätäinen järjestelmä. Muissa maissa vapaaehtoisia työpaikkakomiteoita.
LA7*	Tapaturmataajuus, ammattitaudit, menetetty työpäivät, poissaolot, työhön liittyvät kuolemantapaukset	x	Osittain	46	Sairauspoissaolot ja tapaturmat Suomessa / muissa maissa	Tapaturmat ja sairauspoissaolot on raportoitu Suomen Kirjanpitolautakunnan (KILA) yleisohjeen mukaisesti. Tiedot urakoitsijoiden tapaturmista puuttuvat. Osa tunnusluvuista raportoitu vain Suomesta. Muiden maiden osalta raportoitu sairauspäivien määrä yhteensä, henkilöä kohti ja miljoonaa työtuntia kohti sekä poissaoloprosentti.
LA8*	Työntekijöiden neuvonta ja valistaminen vakavista sairauksista	x	Kyllä	47, 53	Työterveyshuolto, Case: Sikainfluenssa	Kuvattu henkilöstön ennakoivaa työterveyshuoltoa.
LA9	Työterveys- ja turvallisuusasioista sopimien ammattiyhdistysten kanssa	x	Ei			Suomessa lakiin perustuvat järjestelyt.
LA10*	Keskimääräiset koulutustunnit työntekijää kohden		Osittain	41	Osaamisen kehittäminen ja koulutus	Raportoitu koulutuspäivät työntekijää kohti. Ei jaoteltu henkilöstöryhmittäin.
LA11	Osaamisen kehittämiseen ja elinikäiseen oppimiseen liittyvät ohjelmat		Kyllä	41	Rekrytointi ja työkierto, Osaamisen kehittäminen ja koulutus	
LA12	Kehityskeskustelut ja suoritusarvioinnit		Kyllä	43	Johtaminen ja esimiestoiminta	
LA13*	Hallintoelinten ja henkilöstöryhmien koostumus ja monimuotoisuus	x	Kyllä	17, 45	Vastuullisuuden organisointi Keskona, Tasa-arvo	
LA14*	Naisten ja miesten peruspalkkojen suhde	x	Osittain	48	Palkat ja muut edut	Kuvattu palkkauksen perusteita. Miesten ja naisten peruspalkkojen suhdetta ei raportoitu. Sukupuoli ei ole palkkauksen vaikuttava tekijä ja merkittäviä eroja ei ole havaittu vertailukelpoisten tehtävien osalta.
HR1*	Ihmisoikeusasioiden huomioiminen investointipäätöksissä	x	Ei			Keskon toimintamaissa ei ole havaittu vähittäiskauppaan liittyviä ongelmia ihmisoikeuskysymyksissä. Aihe sisältyy riskiarviointimenettelyyn.
HR2*	Alihankinnan ihmisoikeusarvioinnit	x	Osittain	69-73, 77	Sosiaalisen laadun valvonta, Case: SUMO kokoaa tietoa riskimaatoimittajista	Sisältyy SÄ8000-, BSCI- ja Reilun kaupan auditointeihin.
HR3	Henkilöstön koulutus ihmisoikeuksiin liittyvistä politiikoista ja toimintakäytännöistä	x	Osittain	70-71	Sosiaalisen laadun valvonta	Kuvattu Keskon ostajien koulutusta vastuullisen hankinnan käytäntöihin. Koulutusta saaneiden henkilöiden määrää tai koulutustuntien määrää ei raportoitu.
HR4*	Syrjintätapausten lukumäärä ja toteutetut toimenpiteet	x	Kyllä	49, 72	Yhteistyö henkilöstön edustajien kanssa, BSCI-auditoinnit	Oman henkilöstön osalta työsuheriidoissa, ei tapauksia. Tavarantoimittajien BSCI-auditoinneissa joitakin tapauksia, toimenpiteet sisältyvät auditointien korjaussuunnitelmiin.
HR5*	Toiminnot, joissa järjestäytymisvapaus ja kollektiivinen neuvotteluoikeus on uhattuna	x	Kyllä	49, 72	Yhteistyö henkilöstön edustajien kanssa, BSCI-auditoinnit	Valvonta ja korjaustoimenpiteet BSCI-auditointiprosessissa.
HR6*	Merkittävät lapsityövoiman käytön riskit ja tämän estämiseksi toteutetut toimenpiteet	x	Osittain	69	Sosiaalisen laadun valvonta	Valvonta ja korjaustoimenpiteet BSCI-auditointiprosessissa.
HR7*	Merkittävät pakkotyövoiman käytön riskit ja tämän estämiseksi toteutetut toimenpiteet	x	Osittain	69	Sosiaalisen laadun valvonta	Valvonta ja korjaustoimenpiteet BSCI-auditointiprosessissa.
HR8	Ihmisoikeuspolitiikkoihin ja -toimintakäytäntöihin koulutetun turvahenkilökunnan määrä		Ei			Ei olennaista Keskon toiminnassa.
HR9	Alkuperäiskansojen oikeuksien rikkomukset ja toteutetut toimenpiteet	x	Ei			Ei olennaista Keskon toiminnassa.

GRI:n suositus			Keskon raportti			
Tunnus	GRI:n sisältö	Global Compact	Sisältyy	Sivu	Raportin otsikko/kuvaaja	Lisätiedot/puutteet/poikkeamat
Yhteiskunta						
S01*	Paikallisyhteisöihin kohdistuvien vaikutusten arviointi ja hallintaan liittyvät ohjelmat		Ei			Keskolla ei ole käynnissä ko. ohjelmia.
S02*	Korruptioon liittyvän riskianalyysin läpikäyneiden liiketoimintayksiköiden määrä	x	Osittain	33	Suhtautuminen väärinkäyttöksiin	Osa riskienhallinnan ja sisäisen tarkastuksen toimintaa. Transparency Internationalin korruptioindeksi eri toimintamaissa raportoitu.
S03*	Henkilöstön koulutus korruptioon liittyvistä politiikoista ja toimintakäytännöistä	x	Osittain	33	Suhtautuminen väärinkäyttöksiin	Ohjeet Vastuulliset toimintatapamme-oppaassa, joka on käytössä kaikissa Keskon yksiköissä ja K-kaupoissa. Koulutusta saaneiden määrää ei raportoitu.
S04*	Korruptiotapausten yhteydessä toteutetut toimenpiteet	x	Kyllä	33	Suhtautuminen väärinkäyttöksiin	
S05*	Organisaation osallistuminen poliittiseen vaikuttamiseen ja lobbaukseen	x	Kyllä	33, 74	Suhteet politiikkaan	Kuvattu osallistumista edunvalvontaan. Raportoitu vastuullisuuslinjauksia liittyen tuotevalikoimiin ja ostokriteereihin.
S06	Poliittisille tahoille annettujen tukien määrä	x	Kyllä	33	Suhteet politiikkaan	
S07	Kilpailuoikeudellisten säännösten rikkomiseen, kartelleihin ja määrävän markkina-aseman väärinkäyttöön liittyvät oikeustoimet		Kyllä	33	Markkinointi- ja kilpailusäännökset	
S08*	Lakien ja säädösten rikkomuksista asetetut sakot ja muut seuraamukset		Kyllä	33, 49	Markkinointi- ja kilpailusäännökset, Yhteistyö henkilöstön edustajien kanssa	
Tuotevastuu						
PR1*	Tuotteiden ja palvelujen terveys- ja turvallisuusvaikutusten arviointi elinkaaren eri vaiheissa	x	Osittain	68-69, 81	Tuoteturvallisuus, Case: Kaupan omavalvonta on laadunvarmistusta	Nämä ovat pääsääntöisesti lakisääteisiä vaatimuksia ja Keskon raportointi keskittyy pääosin omiin merkkeihin.
PR2	Tuotteiden terveys- ja turvallisuusvaatimusten rikkomukset	x	Kyllä	68-69	Tuoteturvallisuus	Ei rikkomuksia.
PR3*	Tuotteisiin ja palveluihin liittyvä pakollinen tuoteinformaatio	x	Kyllä	68-69	Tuoteturvallisuus	Tuotetutkimus valvoo merkintöjen lainmukaisuutta. Jos markkinoille päässyt lainvastaisia pakkauksia, ne vedetään takaisin.
PR4	Tuoteinformaatioon ja tuotemerkintöihin liittyvien määräysten ja vapaaehtoisten periaatteiden rikkomukset	x	Kyllä	68-69	Tuoteturvallisuus	Tuotteiden takaisinvedot.
PR5	Asiakastytyväisyyteen liittyvät toimintakäytännöt ja asiakastytyväisyyskyselyiden tulokset		Osittain	15, 68	Sidosryhmäprosessi, Pirkka-tuotetutkimuksen toiminta	Asiakastytyväisyystutkimuksia ei esitelty.
PR6*	Markkinointiviestinnän, mukaan lukien mainonnan ja sponsoroinnin, lainmukaisuus sekä standardien ja vapaaehtoisten periaatteiden täytyminen		Osittain	33	Markkinointi- ja kilpailusäännökset	Lakien ja omien sponsorointiperiaatteiden noudattamista. Ei poikkeamia vuoden aikana.
PR7	Markkinointiviestintää koskevien lakien ja säännösten rikkomukset		Kyllä	33	Markkinointi- ja kilpailusäännökset	Ei rikkomuksia.
PR8	Asiakkaiden yksityisyyden suojan rikkomiseen ja asiakastietojen hävittämiseen liittyvät valitukset		Osittain	32	Yksityisyyden suoja	Kuvattu asiakkaiden yksityisyydensuojan liittyvät käytännöt. Ei valituksia vuoden aikana.
PR9*	Merkittävien tuotteiden ja palvelujen käyttöön liittyvän lainsäädännön ja -säästöjen rikkomisesta aiheutuneiden sakkojen määrä		Kyllä	68-69	Tuoteturvallisuus	Ei sakkoja vuoden aikana.

*GRI-ohjeiston suosittelema avaintunnusluku

x) Global Compactin periaatteiden mukainen raportointi, COP = Communication on Progress

Riippumaton varmennusraportti

Kesko Oyj:n johdolle

Olemme Kesko Oyj:n johdon pyynnöstä suorittaneet rajoitetun varmuuden antavan toimeksiannon, jonka kohteena on ollut Kesko Oyj:n Yhteiskuntavastuun raportti 2009 raportointikaudelta 1.1.–31.12.2009 (jäljempänä ”Raportti”).

Johdon vastuu

Kesko Oyj:n johto vastaa Raportin sisältämien tietojen keräämisestä, Raportin laatimisesta ja esittämisestä raportointikriteeristön eli Global Reporting Initiativen Sustainability Reporting Guidelines –ohjeistuksen G3-version ja AccountAbilityn AA1000 Accountability Principles Standard 2008:n sekä Kesko Oyj:n omien yhteiskuntavastuun raportointiohjeiden mukaisesti.

Varmentajan velvollisuudet

Meidän velvollisuutenamme on esittää suorittamamme työn perusteella johtopäätös Raportin sisältämistä tiedoista. Tämä varmennusraportti on laadittu toimeksiantomme ehtojen mukaisesti. Vastaamme työstämme, varmennusraportistamme ja esittämistämme johtopäätöksistä vain Kesko Oyj:lle, emme kolmansille osapuolille.

Olemme suorittaneet toimeksiannon varmennustoimeksi-antostandardin (ISAE 3000) ”Muut varmennustoimeksiannot kuin menneitä kausia koskevaan taloudelliseen informaatioon kohdistuva tilintarkastus tai yleisluonteinen tarkastus” mukaisesti. ISAE 3000 –standardi edellyttää ammattieettisten periaatteiden noudattamista ja varmennustoimeksiannon suunnittelemista ja suorittamista siten, että saadaan rajoitettu varmuus siitä, että tietoomme ei ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, että Raportti ei kaikilta olennaisilta osiltaan antaisi tasapainoista ja asianmukaista kuvaa Kesko Oyj:n yrittäjävastuun tuloksista raportointikriteeristön perusteella.

Olemme lisäksi suorittaneet työmme AA1000 Assurance Standard 2008:n mukaisesti. Suorittaaksemme varmennustoimeksiannon Kesko Oyj:n kanssa sovitulla tavalla Type 2 –muotoisena, AA1000 Assurance Standard (2008) edellyttää varmennustoimeksiannon suunnittelemista ja suorittamista siten, että saadaan rajoitettu varmuus siitä, että tietoomme ei ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, että Kesko Oyj ei kaikilta olennaisilta osiltaan soveltaisi AA1000 Accountability Principles Standard 2008:n periaatteita (sidosryhmien osallistaminen olennaisten yhteiskuntavastuun näkökohtien määrittäminen, sidosryhmien odotuksiin vastaaminen) ja että Raportissa esitetyt tiedot eivät kaikilta olennaisilta osiltaan olisi luotettavia raportointikriteeristön perusteella.

Rajoitetun varmuuden toimeksiannossa evidenssin hankkimistoimenpiteet ovat rajoitetumpia kuin kohtuullisen varmuuden antavassa toimeksiannossa, minkä vuoksi siinä saadaan vähemmän varmuutta kuin kohtuullisen varmuuden antavassa toimeksiannossa. Toimenpiteiden valinta perustuu varmentajan harkintaan, johon kuuluu arviointi riskeistä, että Raportissa esitetyt tiedot eivät kaikilta olennaisilta osiltaan ole raportointikriteeristön mukaisia. Olemme toteuttaneet muun muassa seuraavat evidenssin hankkimistoimenpiteet:

- haastatelleet viisi (5) Kesko-konsernin ylimmän johdon edustajaa selvittääksemme Kesko Oyj:n yhteiskuntavastuulle asettamat tavoitteet osana liiketoimintastrategiaa ja toimintoja;
- haastatelleet seitsemän (7) henkilöä Kesko-konsernin organisaation eri tasoilta selvittääksemme sidosryhmien Kesko Oyj:lle kohdistamia odotuksia, niihin vastaamista sekä sidosryhmävuorovaikutusta;
- arvioineet Kesko-konsernissa sovellettavaa olennaisuuden määrittelyprosessia ja olennaisiksi määriteltyjä yhteiskuntavastuun näkökohtia sekä arvioineet Raportissa esitettyjä tietoja näiden näkökohtien perusteella;
- haastatelleet yhteiskuntavastuun tietojen keruusta ja raportoinnista vastaavia henkilöitä konsernitason ja valituilla toimipaikoilla Suomessa ja Latviassa;
- arvioineet kvantitatiivisen tiedon keräämiseen ja yhdistelyyn käytettyjä järjestelmiä ja toimintatapoja;
- testanneet otospohjaisesti tietojen oikeellisuutta alkuperäisistä dokumenteista ja järjestelmistä; testanneet otospohjaisesti tietojen yhdistelyä ja suorittaneet uudelleenlaskentaa.

Johtopäätös

Rajoitetun varmuuden antavan toimeksiantomme perusteella tietoomme ei ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, että Kesko Oyj ei kaikilta olennaisilta osiltaan noudattaisi AA 1000 Accountability Principles Standard 2008:n periaatteita. Tietoomme ei myöskään ole tullut seikkoja, jotka antaisivat aiheen olettaa, että Kesko Oyj:n Yhteiskuntavastuun raportti 2009 ei kaikilta olennaisilta osiltaan antaisi tasapainoista ja asianmukaista kuvaa Kesko Oyj:n yritys vastuun tuloksista raportointikriteeristön perusteella tai etteivät Raportissa esitetyt tiedot kaikilta olennaisilta osiltaan olisi luotettavia raportointikriteeristön perusteella.

Varmennusraporttiamme luettaessa on otettava huomioon yhteiskuntavastuun luonteeseen kuuluvat tiedon tarkkuutta ja täydellisyyttä koskevat rajoitukset. Tätä riippumatonta varmennusraporttia ei ole tarkoitettu käytettäväksi arvioitaessa Kesko Oyj:n suoritustasoa yhteiskuntavastuussa.

Suosituks

Rajoitetun varmuuden antavan toimeksiantomme perusteella raporttoimme seuraavat havainnot ja suositukset, jotka eivät vaikuta edellä esittämiimme johtopäätöksiin.

- Suosittelemme, että Kesko Oyj päivittää yhteiskuntavastuun olennaisten näkökohtien määrittelyprosessin ja arvioi raportoitavien asiakokonaisuuksien sekä tunnuslukujen olennaisuutta tämän päivityksen perusteella.
- Suosittelemme, että Kesko Oyj jatkaa yhteiskuntavastuutietojen raportointiprosessin tehostamista ja kehittämistä.

Varmentajan riippumattomuus ja pätevyys

Kesko Oyj:n tilintarkastajan PricewaterhouseCoopers Oy:n on oltava riippumaton tilintarkastuslaissa (459/2007) säädettyjen vaatimusten mukaisesti. Lisäksi PricewaterhouseCoopers Oy:n, sen partnereiden ja asiantuntijatehtävissä toimivan henkilöstön, varmennustoimeksiantotiimi mukaan lukien, on noudatettava PricewaterhouseCoopers-ketjun globaaleja riippumattomuussääntöjä, jotka tietyiltä osin ovat Suomen lakiin perustuvia vaatimuksia tiukemmat.

Moniammatillisella yhteiskuntavastuun- ja varmennuksen asiantuntijoista koostuvalla tiimillämme on tämän varmennustoimeksiannon suorittamiseksi vaadittavat taidot ja kokemus taloudellisten ja muiden kuin taloudellisten tietojen varmentamisesta, yhteiskuntavastuun strategian ja johtamisen alueella, sosiaalisissa ja ympäristöön liittyvissä kysymyksissä sekä kaupan toimialatuntemus.

Helsingissä 21. päivänä huhtikuuta 2010

PricewaterhouseCoopers Oy

Johan Kronberg
KHT

Sirpa Juutinen
Director, Sustainable Business Solutions

Maj-Lis Steiner
KHT

Yhteiskuntavastuun yhteyshenkilöitä

Luettelossa on yhteystiedot henkilöistä, joilta ensisijaisesti saa lisätietoja raportin sisältämillä osa-alueilla. Luettelo ei kata kaikkia toimitustyöhön osallistuneita keskolaisia. Keskon puhelinnumero on kaikkialta Suomesta soitettuna 010 5311. Sähköpostiosoite = etunimi.sukunimi@kesko.fi.

Nimi	Tehtävä	Yksikkö
Kehitys, koordinointi, raportin toimitusvastuu:		
Paavo Moilanen	Viestintäjohtaja	Kesko Oyj, konsernin viestintä ja yhteiskuntavastuu
Helena Frilander	Yhteiskuntavastuun asiantuntija	Kesko Oyj, konsernin viestintä ja yhteiskuntavastuu
Pirjo Nieminen (pirjo.j.nieminen@kesko.fi)	Tiedottaja	Kesko Oyj, konsernin viestintä ja yhteiskuntavastuu
Lena Leeve	Taloustiedottaja	Kesko Oyj, sijoittajaviestintä
Taloudellinen vastuu:		
Tiina Nyrhi	Financial Controller	Kesko Oyj, konsernitalous
Päivi Avelin	Controller	Kesko Oyj, konsernitalous
Esko Mansikka	Toimitusjohtaja	Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy
Sari Viitanen	Järjestelmäpäällikkö	Vähittäiskaupan Tilipalvelu VTP Oy
Lena Leeve	Taloustiedottaja	Kesko Oyj, sijoittajaviestintä
Ympäristövastuu:		
Timo Jäske	Ympäristöpäällikkö	Ruokakesko Oy, logistiikka ja talous
Jari Suuronen	Ylläpitöpäällikkö	Ruokakesko Oy, kenttä, ylläpito
Jari Pihlajamaa	Ylläpitöpäällikkö	Ruokakesko Oy, kenttä, ylläpito
Toni Pelin	Ympäristö- ja turvallisuuspäällikkö	Keslog Oy, toimitusketjun kehitys
Jesse Mether	Ympäristöasiantuntija	Rautakesko Oy, asiakkuus ja konseptit
Virpi Kantoluoto	Ympäristöasiantuntija	Rautakesko Oy, asiakkuus ja konseptit
Iivari Oksanen	Kehityspäällikkö	VV-Autotalot Oy
Harri Ajomaa	Laatu- ja ympäristöpäällikkö	Anttila Oy, kehitys
Henkilöstövastuu:		
Sari Kulmala	Henkilöstöpäällikkö	Kesko Oyj, konsernin HR
Mikko Myrskyläinen	HR-kehittämispäällikkö	Kesko Oyj, konsernin HR
Sirpa Mansikka	HR-asiantuntija	Kesko Oyj, konsernin HR
Päivi Sariola	Financial Manager	Keskon Eläkekassa, eläkevakuutus ja työterveys
Pirjo Anttila	Työterveyshuollon ylilääkäri	Kesko Oyj, eläkevakuutus ja työterveys
Sosiaalisen laadun valvontajärjestelmä ja monitorointitoiminta:		
Helena Frilander	Yhteiskuntavastuun asiantuntija	Kesko Oyj, konsernin viestintä ja yhteiskuntavastuu
Tuoteturvallisuus:		
Matti Kalervo	Tuotetutkimuspäällikkö	Ruokakesko Oy, tuotetutkimus
Yritysturvallisuus ja riskienhallinta:		
Pasi Mäkinen	Tarkastusjohtaja	Kesko Oyj, sisäinen tarkastus ja riskienhallinta
Petri Käyhkö	Turvallisuuspäällikkö	Kesko Oyj, sisäinen tarkastus ja riskienhallinta
Yksityisyyden suoja/kanta-asiakasjärjestelmä:		
Niina Ryyänen	Johtaja, K-Plus Oy:n toimitusjohtaja	Ruokakesko Oy, asiakkuus

Termien selitykset

Tekstissä ja taulukoissa esiintyvät termit ja tunnuslukuja, joiden sisältöä selvitetään tässä tarkemmin.

Sidotun pääoman tuotto, %	= $\frac{\text{Liikevoitto}}{(\text{Pitkäaikaiset varat} + \text{vaihto-omaisuus} + \text{saamiset} + \text{muut lyhytaikaiset varat} - \text{korottomat velat}) \text{ keskimäärin 12 kuukaudelta}}$	x 100
Omavaraisuusaste, %	= $\frac{\text{Oma pääoma}}{\text{Taseen loppusumma} - \text{saadut ennakat}}$	x 100
Nettovelkaantumisaste, %	= $\frac{\text{Korolliset nettovelat}}{\text{Oma pääoma}}$	x 100
Osakekannan markkina-arvo	= Tilinpäätöspäivän kurssi x osakkeiden lukumäärä	
Primäärienergia	= Jalostamatonta luonnon energiaa, joka jaetaan uusiutuvaan ja uusiutumattomaan energiaan	
GWh	= Gigawattitunti = miljoona kilowattituntia (kWh)	
1 kWh	= 3,6 MJ = 3 600 kJ (GRI-suosituksessa energian mittayksikkö on J eli joule)	
CO ₂	= Hiilidioksidi, aiheuttaa ilmaston muutosta ("kasvihuoneilmiö")	
CO ₂ -ekv	= Hiilidioksidiekvivalentti, se määrä erilaisia kaasuja, joiden yhteisvaikutus kasvihuoneilmiöön vastaa mainittua hiilidioksidimäärää	
SO ₂	= Rikkidioksidi, vaikuttaa happamoitumiseen	
C ₂ H ₄	= Eteeni, vaikuttaa alailmakehän otsonipitoisuuteen	
Transbox-laatikko	= Muovista valmistettu, uudelleen käytettävä kuljetuslaatikko	
Sairauspoissaolo miljoonaa työtuntia kohti	= $\frac{\text{Sairauspoissaoloaika 1.1. - 31.12.}}{\text{Teoreettinen säännöllinen työaika 1.1. - 31.12.}}$	x 1 000 000 tuntia
Poissaoloprosentti	= $\frac{\text{Sairauspoissaoloaika 1.1. - 31.12.}}{\text{Teoreettinen säännöllinen työaika 1.1. - 31.12.}}$	x 100
Lähtövaihtuvuus	= $\frac{\text{Palveluksesta lähteneiden henkilöiden määrä 1.1. - 31.12.}}{\text{Henkilöstön määrä 31.12.}}$	
Tapaturmataajuus miljoonaa työtuntia kohti	= $\frac{\text{Tapaturmien määrä 1.1. - 31.12.}}{\text{Tehtyjen työtuntien määrä 1.1. - 31.12.}}$	x 1 000 000 tuntia

441 014
Painotuote

Keskon yhteiskuntavastuun raportti on julkaistu suomen- ja englanninkielisenä. Raportti on tilattavissa ja luettavissa osoitteessa www.kesko.fi/vastuullisuus. Sitä voi tilata myös osoitteesta Kesko Oyj, konsernin viestintä ja yhteiskuntavastuu, Satamakatu 3, 00016 Kesko ja puhelimitse numerosta 01053 23702.

Raportin on toimittanut Keskon viestintä ja yhteiskuntavastuu -yksikkö (Helena Frilander, Pirjo Nieminen ja Lena Levee) sekä Jouko Kuisma, CR Navigator J.Kuisma.

Valokuvat: Rami Hanafi / Viewmasters, Mats Vuorenuuri, Numi Nummelin, Jaana Ahjokangas, Pekka Agarth, Timo Flinkkilä, Heikki Tuuli, Reilun kaupan edistämisyhdistys, Eurogroup ja Kesko Oyj.

Ulkoasu ja taitto: Spokesman Oy

Painopaikka: Libris, Helsinki 2010

Paperi: kansi: Multi Art Gloss, sisus: Multi Art Silk

Paperille ja kirjapainolle on myönnetty Pohjoismaisen Joutsenmerkin käyttöoikeus.

Käytännön tekoja huomisen hyväksi

Kesko Oyj

Satamakatu 3, 00016 Kesko, Helsinki

Puh. 010 5311, www.kesko.fi